

3
S i n n a s

par

notikkumeem eefsch Deewa walstibas;

mihlahm Patweefchu dwehfeleh m

par

atfihfchanu un par apstiprinafchanu

eefsch

wenteefigas tizzibas un mihlestibas us to Kungu Jesu Kristu,

farakfitas

no

G. G. S o k o l o w s k i,

Straupes draudses mahzitaja, Widsemmē.

R: 3050

Prināis gadda = trahjums.

adhwibās jēta ne nomalditohs, bet weenumehr — woi
vehdu veenās — appafsch tawas mihligas waddifchanas pastahwetu
gi, kad no schrienes buhs ja atstahjāhs, debbes - mahjās Tehwa flehpi
ndeetu! Ak Jesu, effi jel sechligs un paklausi, ko mehš no Lewis isluhdsamees!

Ar tahdeem peelihgfchanas wahrdeem lai mehš, mihli tizzibas beedri, to
jaunu gaddu schodeen usæemmam, weens ohtram firds labklahfchanu, meeru un
wefselibu wehledamees. Kaut jel ikfatram no mums buhtu isdewees, tā no

W A R N U N G

Wrihtw drikkcht pehz tahm eelsch likumeew nospreestahm sinnahm.
Rihgâ, tai 30tâ Dezember m. deenâ 1833 gaddâ.

No juhrmallas gubbernementu augstas waldischanas pufes:

Dr. C. E. Napierst, drikkjamu grahmatu pahrluhkotajs.

208. 7.

S i n n a s

13

par notifku

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus — attar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

I^{ma} lappa

Jauná gaddá, I^{ma} Januar,

1833.

Swehtigi irr tee, kas garrá nabbagi, jo ta debbesu-walstiba winnem peederr. Matt: 5, 3.
Kas paleek eefsch mannin, un es eefsch winna, tas pats daudt wagtus neff; jo bes man-
nis juhs neneeka ne spehjat darriht. Jah: 15, 5.

Eeefsch tawa apwehtita wahrda, af wiffu-mihlais un scheligais Pestitais, meh's to jaunu gaddu eefahkam, us Lewi muhsu firds peeluhgshanas pazeldami, jo no Lewin nahk wiffas labbas un swehtigas dahwanas, — jo Tu, tas ihstems meera Leels-Kungs, Tu dohdi garrigus preekus baudiht wiffeem, kas appaksch Lewis turras, Tu padarri, ka firds ne isbihstahs, bet meerá pastahw, arri kad daschadas behdas und gruhtibas tohp uslaistas. Af Deewa un zilweka dehls Jesús Kristus, apraugi jel arri schinni taggadin eefahktá gaddá muhs wiffus ar taweem scheligem un eepreezinadameem padohmeem, ka meh's, ikweens ihstena dsihwá tizzibá us Lewi dibbinati, tahs deenas usnemnam, fo Tu mums lifsi peedshwoht. Tu jaw pats eefsch tawas preezas-mahzibas mums tahdu apshlischanu effi sohlijis, fazzidams: „fo ween juhs luhgfeet to Tehwu manná wahrda, to winsch jums dohs“ — tad nu meh's luhdsamees, af Kungs! turri muhs ar tawu rohku, ka meh's no ta dsihwibas zetta ne nomalditohs, bet weenumehr — woi preeku woi behdu deenás — appaksch tawas mihligas waddishchanas pastahwetu un pehdigi, kad no schienes buhs ja atstahjahs, debbes-mahjás Tehwa flehpi noetu! Af Jesu, effi jel scheligis un paklausi, fo meh's no Lewis isluhdsamees!

Ar tahdeem peeluhgshanas wahrdeem lai meh's, mihli tizzibas beedri, to jaunu gaddu schodeen usnemnam, weens ohtram firds labklahshanu, meeru un weffelibu wehledamees. Kaut jel iffatram no mums buhtu isdewees, ka no jauna, appaksch mihla Pestitaja rohkas padohtees un weenteesigi wiffu to me-

fleht, fas pee uskohpfchanas ta gohda muhsu Runga Jesus Kristus un pee wai-
roschanas Winna swehtas walslibas schè wirs semmes peederr! Mums wiffch-
nahfahs, mihsu swehtu Garru peesauft, fa Winsch mums buhtu par ye, fas ta
zis, no schahs pafauls eeraddumeem atstahtes, kurrar ne patihk Wars, fas irr
Runga irr. Ak ta buhtu lohti labba leeta, kad tas pats sweht Garru buhtu atjau-
pilns spehka un pateesibas, arri eeksch mums weenu pastahr, ta un atrastu, fas pee
muhsu meera derrigs.

Tahs paschas leetas pehz meh's juhs wiffch mihsu tizzibas beedrus luh-
dsam, fa jums buhtu patihkams bijis, arri muhs ta Runga preekschâ eeksch juhsu
peeluhgschanahm peeminneht, faut jes Winna buhtu eegribbejees, mutti un
walloodu mums doht, eeksch schahm lappam preezigi un drohfschi wiffu tauschu
preekschâ apleezinaht un ar teem notiffmeem, fas schè taps preekschâ zelti, usrah-
diht, fa Jesus Kristus ta dsihwo Deewa Dehls, pats Rungs un Deews irr, fas
fewi paschu istukfschojees, sapa gihmi nehmis un ta ka zits zilweks tappis
(Wihl: 2, 7) — un pazzis irr pafaulè, tohs grehzineekus isglahbt (1 Tim: 1, 15)
— un fa schis pats Jesus Kristus tas irr, fo mums buhs klausihht un no wiffas
firds un prahta ragohdinaht un us fo mums buhs zerreht, ar preezibu palauda-
mees, fa winsch neweenu paschu kauna ne atstahs, fas ar weenteesibu eeksch
winna rohkas irr padewees.

Schi irr muhsu wiff-leelaka wehleschana, fa ta Runga schehligs prahts arri
zaur mums buhtu notizzis un fa warretu tapt apgahdahs, ar fo tahdas zilweku
dwehseles tohp eepreezinatas un apskaidrotas, fas labbai semmei lihdsigas, to
mihsu swehtu Deewa wahrdu dsird und peenemm, daudsfahrtigus auglus nesda-
mas eeksch pajeeschanas. — Tadeht, ta skaisa lihdsiba muhsu Pestitaja no ta seh-
jeja (Mark: 4, 3) par pastahwigu atminneschanu irr isredseta, fa meh's, kates zil-
reis schahs lappas zillajam, allaschin buhtu atminnesjufchees, fa meh's no few pa-
sche em jeb zits tam zetta-mallam, un atkal zits tam afminainam jeb teem ehrtfch-
keem lihdsigi effam. Tapatt ka us schahm peeminnetahm weetahm dasch labs un
augligs sehklas graudinsch uskriht, un tam watta ne tohp dohta, fa winsch us
labbeem augteem buhtu usaudsis, tapehz, fa putni to fehllu apehd, jeb ehrtfchfi
winna nomahz jeb faules karstums to usdihgufschu leef sawihst, tapatt arri no zil-
weku firdim, fo swehtais Wars ne irr dabujis uskohpt, tas Deewa wahrds tohp
panemts un eeksch winnahm ka apspeests un ne tohp winnam watta dohta, us to
zilweku muhschigu labklahschanu darbotees. Tahs daschadas eekahroschanas, —
tahs waijaschanas, fas daschâ reisè krisiteem zilwekeem ia preezas wahrda deht
useet, — ta netizziga gahdashana un ta baggatibas wiltiba und wehl daschas
zittas behdigas leetas padarra, fa ta pateesiga und dsihwa tizziba un palauschana
eeksch to Rungu Jesu Kristu dauds zilweku firdis tohp nopohfita, padarra, fa no
daudseem tohp peemirsis, „fa zilweks ne dsihwo no maijes ween, bet no ikfatra

wahrda, kas no Deewa muttes iscet" (Matt. 4, 4), ka tohp peemirsis, ka tee, kas to Rungu zilweku preekschâ aisleeds, no Winna arri ta debbes - Zehwa preekschâ taps aisleegti, (Matt. 10, 33) — padarra pehdigi, ka no leela pulka lauschu tohp peemirsis, ka Jesus Kristus ween irr, pee ka tam muhschigam Zehwam labs prahts irr, fo mums nahkabs klausihit un furra dehl Winsch mums par saweem behrneem gribb usnemt (Gal. 3, 26), un ka tapehz arri eeksch ta wahrda Jesus lohžitees buhs wisseem zetteem to, kas debbesi, un wirs semmes un appaksch semmes irr; — un ifkatrai mehlei isteikt buhs, ka Jesus Kristus tas Rungs irr, par gohdu Deewa ta Zehwa. (Wihlip. 2, 10, 11.)

Tad nu, mihtas dwehfeles, lai mehs bes uskaweschanas tam firds - mihtam Pestitajam ka no jauna padohdamees un lai mehs weenumehr ar karstu pateizibu atsihtam, ka Winsch pee Krusta - Rohka irr lizzees peekaltees, ka zaur Winna af-fins - isleeschanu itweens, kas pee Winna ka sars peeturrahs, peedohschanu to grehku (Ewes. 1, 7) dabbutu un arri spehzigs paliktu, schinnî sawâ laikâ tahdus auglus sakraht, fo tas debbesu Zehws ar labbu prahtu usskatta. Ar preeku sawu usnemt darbu gribbam us preekschu west, zerredami, ka tahs sinnas un tee usskub-binaschanas wahrdi, fo zaur wissu gaddu eeksch schahm lappahm atraddisim, ar labprahtibu taps peenemti, un ka winneem lauschu firdis tapatt klahfees ka labbas fehklas graudinam klahjahs, kas labbâ semmê eesehts, dauds labbus auglus isness. Un ka pehz schih's muhsu wehleschanas notiktu, mehs wissus sawus mihtus tizzibas - beedrus luhdsam, lihds ar mums to swehtu Garru peesaukt, ka tas pats eeksch mums wisseem gribbetu darbotees, ka mums katram isdohtohs, Tam par gohdu un pa prahtam buht, kas sems un wahjisch schis wahjâs behdus semmes mahjâs irr atnahjis, muhs no grehku faitehm atraisihit, un kas zaur sawu preezas wahrdu rahda, ka tas zilweks, jebkurrâs behdâs arri buhtu eekritis, tomehr pehdigi debbes - preekus baudih's, kas pastahwigi pee Jesus Kristus paleek un zaur winna padohmeem pee mihtu debbes Zehwu speeschahs, — amen.

D s e e s m a u s j a u n u G a d d u.

Nedsi 23schu Dahw: dsees:

Melb. Zeiz Deewa Runga wahrdu.

Pr: 1.

Tas Rungs mans gans! neneeka
Man ne trubks; jo winsch sinn' par man!
Lezz', manna firds, eeksch preeka,
Tu warri winna teiktees gan.
Winsch waddij's zauru gaddu,
Winsch waddij's schehligi,

Ne dewis zeest tew baddu,
Apkohpis dwehfeli.
Winsch wehl us preekschu gahdahs
Sahlainas gannibas; —
Lai trubkums wissur rahdahs,
Man ne faitehs nefas.

Pr: 2.

Rà gannisch awis wadda
 Padsertees lehnâ uhdeni,
 Zâ winsch man meeru radba,
 Altweldse mannu dwehseli.
 Us taisneem zelleem lohka
 Winsch sawa wahrda pehz,
 Ur sawa ganna kohka
 Nisstahtwedams man sedf.
 Un buhtu man jastaiga
 Patt nahwes eeleijâ, —
 Man naw kadehl jafilaiga;
 Winsch man eepreezina.

Pr: 3.

Tu fataisihf man galdu,
 Lai ne wehletu naidneeki;
 Tu bikkeri man saldu
 Peeleesi paschâ tuffnefi.
 Rungs, tawa mihlestiba,
 Za ne warr mittetees;
 Tu sawâ ustizzibâ
 Sudduscheem pakkaf eef.
 Ne atleid' man no fewis!
 Es rewi apkampschu;
 Man labbi-ween pee tewis —
 Lew muhscham slaveschu!

— Im —

Kristigas mahzibas un peeminneschanas wahrdi.

1.

To muhscham ne warr isprast, fâ laudis warr fazzicht, fâ tee Deewu tiz-
 zedami meeru bouda, jebfchu winni mihlu Pestitaju ne pagallam ne pasihst.

2.

Laimigs un apfwehtihst irr tas zilweks, kam Jesus affins-taisniba irr winna
 dwehselēs swahr' un gresniba; jo tahds wallâ tohp no wiffahm tahdahm leetahm,
 fâs winnu no Deewa warretu atschkirt, un katra deenâ un stundâ tahds debbes-
 mahjâs patihkams irr tam, fâs winnu no eefahkuma tahs pasaulēs irr mihlejis.

3.

Tas swehtais Gars deht muhsu dwehselu apfkaidroschanas tapatt darbojahs,
 fâ weena labba, gudra un peetizziga mahte ar sawu behrnu darbojahs; jo tahda mahte,
 sawu behrninu pateefigi mihlodama, ar pazeetibu winnu mahza, un ar gudru
 prahtu sinna pee mallas bihdihst wiffus kaweklus, fâs behrnizam ne lautu pee-
 nemtees eefsch tahm labbahm un derrigahm leetahm.

4.

Tas zilweks, fâs to Rungu Jesu Kristu ne mihlo, winnu ne pasihdams, tahds
 arri ne mahf tohs zilwekus isprast, fâs to Pestitaju mihlu turra.

5.

Slawehts lai irr tas muhschigs Deews, fâs tahdu preeku dohd baudihst,
 fâ taf wehl scho paschu brihd' dauds mahju atrohdahs, fur mihlais Pestitais warr
 mahjas-weetu nemtees un fur teem zilwekeem par to labs prahts irr, fâd tee no
 ta Runga tohp apraudsiti.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

2ra lappa Virmâswehdeenâ pehz sw rigsnês deenas, 8ta Januar, 1833.

Usaudsinajet tohs behrnus eefsch pahmahzifchanas un pamahzifchanas ta Kunga. Ewes: 6, 4. Tas auglis ta garra irr mihlestiba, meers, pazeefchana, laipniba, labprahitiba, tizziba, lehnpurahitiba. Gal: 5, 12.

Labs padohms preefsch behrnu-ffohlmeistereem un tahdeem, kam behrni ja-audsina.

Ne preefsch ilga laika mehš kahdâ sinnu grahmatâ effam usgahjuschi, ka weenam gohdigam behrnu-ffohlmeisteram Wahzlemmê, ar wahrdu Jeremias Blatt, kas jaw kamehr labbu laifu nomirris, allaschin sawi trihs palihgi bijuschi, kas winnam pee behrnu mahzifchanas un usaudsinaschanas gauschi irr peepalihdsejuschi. Schee trihs palihgi bija: tizziba, pe eluhgfschana un pazeefchana. Ar scheem palihgeem tam peeminnetam Jeremias Blatt isdewahs, sawu gruhthu darbu allaschin ar preezibu un labprahibu pastrahdaht; schee paschi trihs palihgi winnam tif dauds wallas sagahdaja, ka winsch wiffus winnam ustizzetus behrnus ka Tehws warreja apkohpt, un ka winnam isdewahs, dascheem nabbageem zilwekeem weens labs padohma-deweis un waddons us Deewa zeffeem buht. Kautkahdâ mahjâ tas behrnu-ffohlmeisters J. Blatt ar scheem saweem trihs palihgeem, kas no winna nekad ne atstahjahs, eegahje, turpat arri lihds eenahje tas Deewa meers, mihlestiba un tas spehks eefsch swehta Garra.

Ko tas wezzais behrnu-ffohlmeisters Jeremias Blatt ar teem trihs palihgeem pee saweem ffohlas-behrneem bes kahda sitteena un bes kahdas bahrschanas eespehje, to rahda tas notiffums ar weena no winna ffohlas-behrneem. Tas ffohlmeisters Blatt pats ta stahsta:

Kad es ffohlmeisters biju weenâ nabbagu behrnu-ffohlâ, tappe man dauds behrnu pee mahzifchanas un usaudsinaschanas ustizzeti. Es iffatrâ rihtâ itt sem-

migi to Rungu luhdsu, kaut jel Winsch mannim buhtu pazeetibu un laipnibu peeschkhris. Weenâ deenâ, kad es, tohs behrnus mahzoht, schurp un turp skohlas-istabâ gahju, winnus peeskattidams, atraddu es weenu skohlas-behrnu, kas bija puisis 12 gaddus wezs, ka tas ar abbahtm rohkaht itt plaschi us galdu bija usgullees. Es winnam peeminneju, ka tas ne flahjahs, un atkal us zittu stubri eefsch skohlas istabas aischgahju. Utpakat nahzis, es to paschu puiseni tapat ka pirmit usgahju un nu ohtrâ reise pawehleju winnam, lai ta ne darroht. Winsch gan lifkajs scho mannu pawehleschanu paklausiht; bet kad es treschâ reise winnam peegahju, winsch jo beskaunigati us galdu bija usgullees, un pee winna azzim es nomanniju, ka winsch us to bija nonehmees, manni eekaitinacht un ne pagallam wairs us mannu pawehleschanu klausiht. Man gan firds usffrehje, ta ka labbi par winnu jaw gribbeju dufmotees; bet tomehr es apkehrohs un mihlu Pestitaju luhdsu, fazzidams: „af Rungs! dohdi man jel pazeetibu pee scha jauna behrna turreht, ka Tu ar mannim, kas jaw wezs behrns esmu, pazeetigs effi. „Nu manna firds tuhliit atlaidahs, es palikku flusfu un nekahdu wahrdu ar scho behrnu wairs ne runnadams, es tohs zittus behrnu, ka peenahzajs, mahziju. Kad skohlas stundas beigtas bija, lifku es schim pascham puisenam mannâ istabâ eenacht. Pirms winsch wehl ne bija nahzis, es atkal to Rungu Jesu Kristu luhdsu, ka Winsch ne buhtu leedsees, mannim gudribu un lehnibu doht. Tas puisens leelu, trohksni darridams, mannâ istabâ eenahje un durwis aischweede, ka tik norihbejahs. Es winnu praffiju: „Kam tu tahs durwis tik breefmigi aischweedi?“ — bet blaudams winsch atbildeja: „ne esmu aischweedis.“ — Nu atkal es fazziju: „tomehr tu tahs durwis effi aischweedis“ — „„Ne, es to naw darrijis““ winsch atkal pretti runnaja. Us scheem winna rupjeem wahrdeem es winnam peegahju flacht, un to pee rohkas fanemdams, es ar lehnu balfi it mihligi winnam fazziju: „Mans behrns; woitu arri sinni, kas tas irr, fo taggad effi kaitinajis, un kursch tas, prett fo tu effi apgrehfojees? Prett man tu ne effi grehfojis, bet prett schehligu Pestitaju tu breefmigi effi apgrehfojees, kas tew itt neneeka launa naw darrijis, bet kas tewi tik lohiti irr schehlojis! Zsmeklejees, mans behrns, un pahrbaudees pats, kapeh; tu ta darrijis effi!“ Lihds ka schohs wahrduus biju runnajis, lihds tam puisenam arri firds mihksa palikke. Nu winsch sahke gauschi raudacht un ar leelu luhgschanu luhdse, kaut jel winnam to leelu besdeewibu buhtu peedewis, fazzidams: „Af mihlais skohlmeisters, es gan biju mannâ prahta apnehmees tihfschi juhs kaitinacht ar wissadu nepaklausichanu, un tahdâ nepaklausichanâ tik ilgi pastahweht, kamehr juhs man buhtu sittufchi; jo es dohmaju, ka tas jums par nemeeru un leelahm behdahm buhtu, daudswairak ne ka man pascham. Peedohdat, luhdsami, peedohdat mannim Deewa deht, es apshlohs, ka muhscham wairs ta ne darrischu.“ — Kad winsch tahdus wahrduus us mannim runnaja, tad es winnam nu wehl skaidraki rahdiju, kahdâ leelâ un breefmigâ fahrdinaschanâ winsch bija eekrittis un turflacht peeminneju, ka es jaw fenn wissu nemeeru, kas man no winna nahzis, win-

nam biju peedewis. Bet tomehr wehl raudadams un behdigs winsch no mannas istabas isgahje.

Pehz puffedeenas, kad ar zitteem skohlas-behrneem tahs skohlas-stundas biju no beidsis, schis pats puisens atkal eenahje mannâ istabâ. Winna azzis bija gluschi farkanas no pahrliskas leelas raudaschanas, un nobehdata gihmiwinsch fazzija: „Mihlais skohlmeisters, tas ne warr buht, ka juhs mannim buhtu peedewuschi, es taf redsu un atsihstu, ka es, itt ka pats wels buhtu bijis, prett jums esmu apgrehkojees. Manna firds ne pagallam ne warr meeriga palift. Tadeht juhsi nu wehl weenu reisi luhdsu, ka juhs wehl gribbetu man to preezigu wahrdu fazzih, ka juhs man scho mannu leelu grehku effat peedewuschi.“ — Tapatt ka pre efsch puffedeenas, es arri taggad schim behrnam apstiprinaju, ka tam biju peedewis, un winnu usskubbinaju, ka lai winsch arri no pascha mihla Pestitaja buhtu peedohschanas isluhdsees, tadeht, ka winsch to paschu wiff-wairakbija eewainojis; — turklaht es winnu eepreezinaju, ka lai winsch stipri tizzoh, ka schehligs Pestitais ikweenam labpraht peedohd, ja kam ta firds to pahrkahpschanu deht, irr behdiga. Tas puisens atkal sawâ weetâ aisgahje, bet tomehr wehl raudadams. Ohtra rihta, lihds ka no gultas biju iszehlees, jaw mans masais puisens sawus grehkus suhdseht atkal pee mannis nahf, un tif gauschi raudadams, ka man bijja-isbrihnahs, winsch man stahsta: „Es wiffu zauru nakti nemas ne esmu warrejis gulleht, jo manna wakkareja pahrkahpschana ittin ka ugguns eefsch mannas firds degg. Nu es esmu nahzis, juhs, mans mihlais skohlmeisters, luhgt, ka juhs to mihlestibu, ko juhs lihds schim us mannim effat turrejuschi, ne buhtu man atrahwuschi. Es to nemas ne warru saprast, kahdâ wihse man tas irr nahzis, tahdâ besdeewibâ eelaissees. Man irr ja-atsihst, ka ar sitteneem es muhscham no mannas apzeetinas firds ne buhtu atlaidees. Juhfu mihlestiba un lehnpratiba, ta irr mannu zeetu firdi ka kaufin kaufejusi, ta ka es wairs nemas ne warreju pretti stahweht. Bet tas man irr par leelu isbrihnichanu, fur jums tahda pazeeschana nahfusi, scho mannu leelu beskaunibu, ar ko es prett jums esmu apgrehkojees, panest.“ Us scheem winna wahrdeem es tam atbildeju: „Mans mihlais behrns, to leetu zittadi tew isfkaidroht ne warru, ka weenigi ween ar scheem wahrdeem: redst, es pats schehlasfibu esmu dabbusis pee ta Kunga, tapeh, man arridsan irr isdewees tew schehlasfibu parahdiht.“

To nu stahsta tas gohdigs un peetizigs Wahysemmes behrnu-skohlmeisters Jeremias Blatt, un wehl peeminn, ka tas puisens no ta laika, kad tahda firds pahrlahzichana pee ta notiffusi, pahr wisseem zitteem skohlas-behrneem tas labba-kais un paklausigakais effoh, bijis, kas pehdigi weenâ Wahysemmes pilssehtâ par gohdigu un weenteefigu birgeri palizis.

Ta tas mihlais debbesu-Lehws schim pascham skohlmeisteram palihdseja, to leelu pulku skohlas-behrnu, kas appasch winna sinnas bija likti, us labbeem zelleem uswest. Bet schis Deewam patihkams darbs winnam isdewahs tadeht, ka win-

nam, behrnus mahzoht un usaudsinajoht, s'chee trihs palihgi allasch klah't bija, tizziba, peelhgfchana un pazee'fchana.

Al' s'chehlig's dahrgais Pestitais, peeweddi tohs paschus trihs palihgus arri mums wisseem klah't, kam nahk'ahs, woi behrnus mahziht woi usaudsinaht; al' luhdsams dohdi jel wisseem tehweem un wiffahm mah'tehm tahdu s'chehlastibu bauidiht, ka no winneem tee trihs palihgi pee to behrnu fir'ds = apfohpschanas ne atstah-tohs. Raut jel mums wisseem buhtu isdewe'es, ar lehnprah'tibu sawus mihtus behrnus pee laifa peewest pee atsihschannu winnu grehku, ta ka winneem fir'ds un prah'ts no wiffa sauna atgreestohs, — amen.

Dh'trais' frahjums to swehtigu un k'ristigu mahzibu.

Pirnu frahjumu redsi Nr. 1.

6.

Ja kam grihbah's, pilnigu labk'lah'schannu bauidiht, tas lai tiffuf'schi, ne kawedamees, Jesum, tam pasaul'es Pestitajam, pee-eet. Wiffu, ko laudis no Winna flawe un usteiz, buhs mums par labbu leetu sanemt, bet tomehr s'chi irr ta wiff labbaka leeta, kad Kristus eefsch muhsu fir'dim weenu gihmi dabbu (Gal: 4, 19); jo kas tam Kungam peekerrah's, irr Weens gars ar to (1 Kor: 6, 17.) Tas zelsch pee, Winnu kluht, irr weens weenigs, — un s'chis zelsch irr tas swehtais preezas-wahr'ds. Al' jauka, pah'rleku jauka apfohlis'chana muhsu s'chehliga Pestitaja, kas muhs eepreezinadams un muhsu tizzibu wairodams fakka: „ja dimi no jums weena' prah'ta wir's semmes fateef, jebkurras leetas deht, ko tee grihb luhgt, tad ta teem taps dohta no manna Tehwa, kas debbesis irr; jo fur dimi jeb trihs irr sapulzinati manna' wahr'da, tur es esnu winnu widdu! (Matt: 18, 19 un 20.)

7.

Tam Pestitajam tas mas-masais pulzinsch tik pat mihtsch un patihkams, ka tas wiffu-leelakais pulks; jo Winnam grihbah's, kaut jel katra zilweka fir'ds tam pawiffam buhtu padewuse'es. Al', tahdu Winsch aprauga un ar winnas s'abeedrojah's!

8.

Al' mihta dwehsele, luhdsama zihnijees, ka tas Kungs Jesus Kristus eefsch Lewis buhtu warrejis palikt. Effi tu tahdu s'chehlastibu panah'fusi, tad gan warr notikt, ka tu ne mahzefi ar dauds wahrdeem s'chih's leetas pehzrunnaht. Tad nu ta deht ne effi noskummufsi; jo tas tam zilwekam neneeka ne lihds kad winsch darbojah's, zittus pee Jesus peewest, un tomehr pats atpakal paleef.

Wihw drikkeht, No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:
Dr. E. E. Napier'sky.

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

3^{sch}a lappa. Dhtrâ fwehdeenâ pehz swaigsnes deenas, 15ta Januar, 1833.

„Kas grihb leelitees, tas lai leelahs eefsch ta, ka winsch manni pasihst un sinn, ka es tas Kungs esmu, kas shehlastibu, teesu un taisnibu darra wirš semmes, jo pee schahm leetahm irr man labš prahtš, fakka tas Kungs. Draw. Jerem. 9, 24. Tu effi mans spihbeklis, at Kungs! un tas Kungs darra mannu tumfibu gaischu.“ 2tra Samuela gr. 22, 29.

Isstahstischana, kà ta Kristiga draudse schè wirš semmes zehlusées un weenumehr kohpta un usturrehta tohp.

In irr sinnama leeta, ka no teem laikeem, kad muhsu mihsais Pestitais pasaulè atnahze, lihds schai paschai deenai allaschin tahdi zilweki irr bijuschi, kas ar sawahm mahzibahm un ar sawu dshiwoschanu irr apleezinajuschi, ka winni tahs usrahdischanas un mahzibas ta jauna Testamenta ar weenteesibu bija fanehmuschi. Zee bija laudis, kas to Kungu Jesu Kristu ne tik ween ar luhpahm pagohdinaja, bet kas itt pateesi un dshwi pahrlézinati bija „ka tas Ewangeliums weens Deewa spehks irr par pestichanu iffatram, kas tizz“ (Deem: 1, 16), un kas tadehst wiffas leetas turreja par skahdi, kad ween Kristu samantotu un eefsch Winna taptu atrasti. (Wihlip. 3, 8. 9.) Schohs tahdus augsti apwehtitus laudis, kas weenumehr eefsch tahs Kristigas draudses, tik labbi winnas eefahkumà ka arri zaur wiffeem laikeem lihds muhsu deenahm irr atrasti un redsehti, muhsu garra azzin preekschà zelt, irr mums wiffeem weena lohti labba un derriga leeta; jo zaur to mehš dabbujam nomanniht to leelu Deewa spehku un Winna neisfakkamu shehlastibu, ar ko Winsch nabbagus grehzigus zilwekus pee tahdu laimi peewedd, ka winni par Deewa-behrneem warr palikt, kurreu dwehseles us to allasch tohp us:

ffubbinatas to meeru iswehletees un sanemt, kas ne nahf no pafaules, bet fo tas mihtais Pestitais dahwina — to meeru, eefsch ka weenigi ween mehš ar ihstenu preezibu to jauku brihtinu muhsu aiseefchanas us debbes-mahjahm, warram fagaiddht.

Rà wiffi leeli un us peemineschanu derrigi notiffkumi pafaulè, no zilwekeem tappuschhi ussihmeti un dauds tahdu grahmatu eefsch daschadahm wallodahm atroh-dahs, kas usrahda kà wezzòs laikòs teem zilwekeem irr klahjees; tàpat arri wiffi tee notiffkumi pee apfohpschanas tahš Kristigas draudses irr tappuschhi no dauds un dascheem laudim ussihmeti, un irr no pascheem pirmeem laikeem tahš Kristigas draudses daschadàs wallodàs tahdas grahmatas atrohdamas, kurràs labbu fkaidru sinnu lassam par teem zilwekeem, fo tas mihtais Rungs bija isredsejis par fohpejeem Sawas draudses. Arri schàhs paschas grahmatas rahda, ka ta Kristiga draudse, lai gan tappusi apspeesta un no pafaules ismeeta, tomehr pah wiffu pafauli isplattijusees un lihdsiga tappusi weenam fohkam, kas gan no masa un sihka sehklas-graudina zehlees, tomehr tif leels un kups palizzis, ka dauds putnu winna sarròs warr sawas ligdas ustaisiht. No schahm grahmatahm ar Deemu palihgu tahdas sinnas schinnis lappàs pa fahrtam eelift dohmajam, kas miheem Eatweefcheem to preeku dohd, ka winni lassoft, kà ar sawahm paschahm azzim buhtu redsejuschhi, zil brihnischfigi tas mihtais debbes-Zehws to Kristigu draudsi pafaulè irr eezehlis, to paschu us preekschu weddis un winnu wehl taggadin usturra. Schihš tahdas sinnas gribbedami usrahdiht, mums papreeksch peenahkàhs, ar ihkseem wahrdeem isteift, fo wezzas grahmatas stahsta, kà eefsch pafaules klahjees preeksch ta laika, kad Pestitais wehl ne bija atspihdejis.

P i r m a n o d a k k a.

Rahdi tee laiki bija ne ilgi preeksch Pestitaja atspihdeschanas pafaulè.

Tannis laikòs, no kurreem mehš schinni pirmajà nodakkà runnasim, tif ween trihs leelas semmes-dakkas bija sinnamas, prohti: Europa, Asia un Aprika. Tahš schinnis semmes-jeb pafaules-dakkàs dsihwodamas tautas dehl winnu Deewa-attsihchanas jeb tizzibas us diwi dakkahm ischklihrahs. Ta leelaka datta peederreja pee teem elku-deemu kalpeem jeb paganeem, ta masaka datta atkal tikke no-faukta par teem Israèla-behrneem jeb Zuhdeem, kurreu rohàs ta fkaidra sinna no ta pateefiga Deewa bija eedohta: jo winneem tas Deewa raksts tahš wezzas derribas zaur swehta Garra usffubbinaschanu un appaksch winna waddischanas no Mohsus un teem Praweefcheem bija apgahdahš, par mahzibu tif labbi, kà arri, ka winneem zerriba buhtu zaur pazeefchanu un scho paschu Deewa rakstu eepreezinaschanu. (Neem: 15, 4.) Gan drihs wiffas eefsch tahm peeminnetahm trihs pafaules-dakkahm tanni laikà sinnamas tautas, ne ilgi preeksch Pestitaja dsim-

fchanas, bija liktas appakšch tahs rohkas un waldifchanas ta Keemeru Kaisera, kas Italias semmē tanni leelā pilsehtā mahjoja, ko Rohma fauz. Wiffas schihš tautas breefsmigā tumfiba un neatfihfchanā atraddahs un wiff beskaunigakās fahribās daušijahs, kas winnu dwehseles pawiffam nopohstija. Zau bija no pafaules radifchanas lihds tam laikam, kad Pestitais atspihdeja, gandrihs kahdi 4000 gaddi pagahjuschi. Par wiffu scho garru laiku schurp un turp gudri wihri zehlahs, kas ar sawahm mahzibahm tohs laudis us labbakeem un gohdigakeem dsihwibas zelleem gribbeja uswest; bet wiffa winnu gudriba un winnu darboschana pee ta neneeka ne warreja palihdseht, un ikatrs apdohmigs zilweks warreja fskaidri noprast, ka ta pafaule, lai gan gudra islikfahs, tomehr no fewis paschas to pateesigu dsihwu Deewu ne pasinne, neds arri eespehje, tahdus padohmus isdohmaht, ar ko buhtu isweizees, tahs zilweku firdis us labbu fskaidru atfihfchanu peewest, ka arri pee ihstenas Deewa-bihjaschanas usturreht. Eif behdigi teem paganeem ar sawu tizzibu irr klahjees. Bet arridsan tee Israēla behrni, jaw taijā laikā par Zuhdeem dehreti, eefsch sohti behdigas un nelabbas dsihwes-fahrtas un eefsch leelas tumfibas atraddahs, un ka tahs zittas paganu tautas, tapatt arri tee Zuhdi tappe turreti appakšch Keemeru-Kaisera waldifchanas. Zaur to Warifeeru bauflibahm un to Sadduzeeru apgahnifchanu to Israēla-behrnu labba un Deewam patihkama tizziba gluschi bija ka nopohstita. Ar paganifku negantibu schi Deewa tauta bija fakeshita, un jebfchu starp Zuhdu laudim leels pulks rakstu-mahzitaju bija, tad winni tomehr jo dsittaki grehku tuksnesi nosfrehje un bija lihdsinajami awim, kam ganna newaid, jo no tahs apfwehtitas mahzibas, kas rahda atstahfchanu no grehkeem, peedohfchanu to paschu sluddinadama, winni it neneeka ne sinnaja. Mums gan ja peeminn, ka schinnis tumfchds laikds starp Zuhdeem tapatt arri daschs rets bija, kas us Israēla atpestifchanu gaidija; jo mehš useetam, ka Zakarias, Simeans un Anna zilweki bija, kas zaur teem Deewa raksteem tahs wezzas derribas tappe eepreezinati, bet tomehr tas wiffu-leelakais pulks neko ne samannija no ta, kas Mohsus un Praweeschu grahmatās bija sluddinahs no tahs atnahfchanas tapafaules Pestitaja, un bija teem Zuhdeem paslehpts, ka wajadsiga leeta bija, par atjaunateem zilwekeempalikt, kas zaur tizzibu eefsch to Deewadehlu grehku pedohfchanu dabbu.

Tahda nu bija ta tumfiba un ta frehsliba, kas to semmi un wiffus laudis tanni laikā aplahje, kad tas Rungs ar sawu gohdibu wehl ne bija rahdijees. Scho paschu laiku tahs tumfibas un frehslibas tas wiffu-spehzigais un schehligais Deews bija isredsejis, to gaismu tahs dsihwibas uszelt; jo Winsch pats sinna tohs laikus un brihschus, ko Winsch sawa warrā irr lizzis. (Apust. 1, 7.) Ko schi gaisma eespehjusti pee lauschu firds apfwehtifchanas un ka winna pafaule isnesta, to mehš redsefim ohtrā nodakkā.

Wehl weena jauka jauna gadda dseesmina.

Sche tabs nohtes

Pr. 2. to mihtu Je-sus wahr-du, jau-nu gaddu ee-fah.

kam, Jo no jau na turram gahr - du. Jo ais mirst wairs ne warram.

- Pr. 2. Alf taws wahrds, tu saldais Jesus, Dwehfeli atspirdsina,
 Tas uszett tohs grehzineekus, Preeki zaur to rassina.
- Pr. 3. Tadeht luhdsam: lai schis wahrbinsch Mums ikdeenas jauks paleek;
 Tad tas nabbags un tas tahrpinsch Wissas weetäs swehtihits teek.
- Pr. 4. Katram brihtinam schai gadda Lewim buhs par gohdu buht.
 Taws gars lai muhs glehbj un wadda; Tad ikweens wai laimigs flucht.
- Pr. 5. Raddi mums to sayraschanu, Lawam wahrdam paklausiht.
 Skubbini us atgreeschanu, Jo ikweens eeksch grehkeem miht.
- Pr. 6. Waldi firdis, lohzi prahtus, Lewim mihti pekertees.
 Nizini apbehdinatus, Lewim wischkin padohtees.
- Pr. 7. Preezini tohs nofstummuschus, Dohd' mums weeglu gahjumu,
 Un isweddi peekuffuschus, Baudiht debbes-krahjumu.

Deeminneschana. Tash tschetras perschas atrohдах weena wezza dseesmu = krahjumä no
 fauktä: „garrigas dseesmas Deewam par gohdu un slawu.“ Tash
 trish pehdigas, nupatt irr peeliktas no weena mihtotaja ta Kunga Je-
 sus Kristus.

S i n n a s

par notikkus

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

4ta lappa. Treschâ svehdeenâ pehz swaigsnes deenas, 22ta Januar, 1833.

„Lee laudis, kas tumfibâ staiga, reds weenu leelu gaischumu; Lee kas tai semmê dshwo, fur nahwes-ehna irr, pahr teem spihd weens spohschums. Esaij: 9, 1. Kad ta laika peepil-bischna nahze, tad Deews fuh-tija sawu Dehlu, dsimmuschu no feewas, un liktu ap-patsch bauflibas.“ Gal. 4, 4.

S h t r a n o d a k k a

tahs isstahstischanos pahr to Kristigu draudst.

Jesús Kristus atspihd pasaulê, eezeldams to Deewa walstibu schê wirs semmes.

Rad ta pasaulê lihds kahdeem 4000 gaddeem jaw wezza bija un tas laiks tappe peepildihst, fo Deews, to pasauli schelodams, sawa sinnâ un warrâ bija lizzis, fuh-tija Winsch sawu ween-peedsimmuschu dehlu, muhsu Kunga Jesu Kristu. Mehš jaw taggad skaitam to 1833schu gaddu no ta laika, kad muhsu Pestitais Zuhdu semmê Betlemes pilsehtinâ, kâ jaw wezzâ derribâ bija apsohlihts un usrahdihts, ¹⁾ leelâ nabbadsibâ un femmajâ fahrtâ no tahs Jumprawas Marias peedsimme. Lihds fo Jesús Kristus trihsdesmits gaddus wezs bija, likkâhs winsch no Jahna ta krisitaja Jardana uppê krisitites un us to gruhstu un leelu darbu tahs pasaules atpestischanas eefwehtites, kadeht jaw tas peeminnehts Jahnis apleezinaja, saz-
jidams: Medsi, schis irr tas Deewa-Zehrs, kas tahs pasaules grehtus nefs. ²⁾ Muhsu labbâ tappe tas Kungs Jesús Kristus tuksnesi aiswests, kâ tas taptu fahrdinahst. ³⁾ Tâ fataisjees, Winsch zaur Zuhdu semmi no weenas weetas un no weena

¹⁾ Praw. Mikus 5, 2. Esaij. 9, 6. 7. un tâ pr. — ²⁾ Jahn. Ew. 1, 29. —

³⁾ Matt. Ew. 4, 1 lihds 11 pr.

meeftaus ohtru ftaigaja un pafluddinaja Deewa prahtu no zilweku labflahfchanas, usrahdidams, fa Wifch tas zelfch un ta pateefiba un ta dshwiba effoht, un fa neweens ne nahf pee Tehwa, fa ween zaur winnu. ¹⁾ Sawu leelu mihlestibu un laipnibu, fo Jesus Kristus us teem nabbageem grehzineekem turreja, wifch ar dauds labdarrifchanahm apleezinaja, behdigus un nofkummufchus eepreezinadams, isfalkufchus paehdinadams, wahjus ar sawu fwehtidamu Deewa-wahrdu dseedinadams, sawu eenaidneeku launu un errigu prahtu, fo tee us scho fwehtu un nenoseedsigu kauschu apshehlneeku turreja, ar pazeefchanu panesdams. Bet to wiff-leelaku mihlestibas apleezinafchanu us tahm no grehku-faitehm apspeefstahm zilweku dwehfelehm wifch apleezinaja, fa wifch, zaur zaurim nenoseedsigs buhdams, besgalligas behdas un mohkas usnehmahs, sawu dshwibu pee frustakohka nahwe nodohdams, ar tahdu sawu affins-isleefchanu peedohfchanu to grehku un muhschigu dshwibu wiffeem nopelnidams, fas eefch winnu tiz; un zaur to paschu to ihstenu behrnu dattu pee debbes-Tehwa wehlahs eemantohf. ²⁾ Jebfchu schis pats Jesus Kristus nabbagu fahrtâ pasaulê nahze, un leelâ nabbadfibâ un pasemmibâ arri eefch teem trihs gaddeem palikke, kad wifch, Zuhdu-semmê apfahrt eedams, to Deewa walstibu eezehle, jebfchu wifch eefch tahdeem leeleem truhkuneem atraddahs, fa winnam pascham bija ja fakka: „tahm lapfahm irr allas, un teem putneem appafsch debbes irr ligsdas, bet tam zilweka-dehlam ne irr, fur tas sawu galwu leef ³⁾“, tad tomehr wifch sawu Deewa-spehku ne-apleezinatu ne irr pamettis, bet ar saweem dauds-fahrtigeem brihnuma darbeem, wahjus, fa jaw peeminnehts, ar weenu wahrdu dseedinadams, mirronus augfcham zeldams, un wehl ar dauds zittahm leelahm sihmehm mums leef atsiht, zil pateefiga un taifna ta leeziba ta fwehta Apustula Zahna irr, fas fakka: ⁴⁾ „Mehs sinnam, fa Deewa-dehls irr nahzis un irr mums weenu prahtu dewis, fa mehst to Pateefigu pasihstam, un effam eefch ta Pateefiga, eefch winna dehla Jesus Kristus. Schis irr tas pateefigs Deews, un ta muhschiga dshwofchana.“

Wiffu to dshwofchanu muhsu firds-schehliga Pestitaja Jesus Kristus, no winna peedsimfchanas lihds winna debbes-braufschanas, pa fahrtahm un itt plaschi schinnis lappâs isstahsiht, mums gan ne peenahftees, jo ta Kunga dshwofchanu ar wiffu, fo wifch darrijis, runnajis un zeetis, ittin ffaidri mums teef usrahdita jaunâ Testamentê eefch tahm tschetrahm preezas-grahmatahm, fo Matreus, Markus, Lufkas und Zahnis irr farakstijufchi. Mehst tad nu katru luhdsam, fa jel buhtu steidsees, tahs peeminnetas tschetras grahmatas lassihf, fas tahdehl par preezas-grahmatahm irr nosaufkas, fa nabbagam grehzineekam, fas apsinnahs, fa no Ahdama un Ewas us winna tee eedsimmufchi grehki irr pahrpalik-

¹⁾ Jahn. Ev. 14, 6. — ²⁾ Jahn. Ev. 1, 12. Gal. 3, 26. Koloff. 1, 20. Ewes. 2, 13. I. Jahn. gr. 1, 7. — ³⁾ Matt. 8, 20. — ⁴⁾ I. Jahn. 5, 20.

fufchi, un fa arri zaur ihpafchdarriteem grehkeem winsch to laizigu nahwi un to muhschigu pasufchanu pelnahs, ta wiff-leelaka eepreezinafchana un firds apmeerinafchana rohdahs zaur to, fa winsch dabbu arsiht un fapraft, zif lohti Deems to pasauli mihlejis, fawu weenpeedsimmufchu Dehlu dohdams, fa wiffseem teem, fas eefsch winna tizz, ne buhs pasuddufcheem tapt, bet to muhschigu dsihwofchanu dabbuht. ¹⁾ Tad nu mehs tuhliht usfahksim isstahstih, fa ta Deewa-walstiba schè wirs semmes, fas arri tohp nosaukta par Jesus-jeb Kristigu-draudsi, fo pats Pestitais irr eezehlis, to paschu us peeaugfchanu ar sawahm swehtahm un dahrgahm affinim apflazzinadams, pehz, kad winsch bija debbefis usbrauzis, augumà peenehmahs.

Mehs useetam eefsch tahm preezas-grahmatahm, fa tas Kungs Jesus no semmajas fahrtas 12 mahzeklus, fo winsch arri par Apustufeem dehweja, bija isredsejis. Schee bija tee pirmee, kam nahzahs darriht, fo Pestitais bija wehlejis, fazzidams: eita pa wiffu pasauli un pasluddinajeet to preezas-mahzibu un darrait par mahzekeem wiffus laudis, fristidami tohs eefsch to wahrdu Deewa ta Tehwa, un ta Dehla un ta swehta Garra ²⁾, mahzidami tohs turreht wiffu, fo es jums esmu pawehlejis. Ka winni scho darbu tahs pasluddinafchanas tahs preezas-mahzibas, ar labbu ustizzibu, firds-drohfschibu un preezibu buhtu usnehmufchi, tas Kungs winneem tahdu jauku sohlfifchanu bija dewis, jo winsch fazzija: „es jums dohfschu mutti un gudribu, kam ne warrehs pretti runnaht, nedf pretti stahweht wiffi, fas prett jums zeltahs ³⁾“; jo juhs ne effat tee, fas runna, bet tas swehtais Gars. ⁴⁾ Swehtigi effat juhs, kad tee zilweki juhs eenihd, un kad tee juhs noschfirs un lammahs, un atmettihs juhsu wahrdu, fa taunu, ta zilweka-Dehla deht; preezajeetees un palez;eet, jo redsi, juhsu alga irr teela debbefis ⁵⁾, jo fas lihds gallam pastahw, tas taps muhschigi isglahbts.“ ⁶⁾ Tee wahrdu to 12 mahzeclu, fo tas Kungs par teem pirmeem strahdneefkeem sawa walstiba eezehle, irr fchee: Tas pirmais Sihmanis, fo tas Kungs pats nosauze, Pehteri, un 2. Andreis, winna brahlis, 3. Jehkabs, Zebedejus dehs, 4. Zahnis, winna brahlis, 5. Wihlips, 6. Behrtolmeis, 7. Fohms, dwihnis nosaukts, 8. Matteus, tas muiteneeks, 9. Jehkabs, Alweja dehs, 10. Lebbeis pawahrdà Faddeus, 11. Sihmanis no Rana un 12. Judas Ifkariats, fas to Pestitaju pee nahwes nodewe. Schis pats Judas, fas no leela fahruma pehz naudas bija pahrnehts, sawu Kungu un Meisteri par trihs-desmits sudraba gabbaleem pee nahwes pahrdewe; bet pehdigi par scho breefsmigu nedarbu, no leeleem firds schehlumeem pahrnehts, winsch attal atnesse tohs trihsdesmits sudraba-gabbalus teem augsteem preesfereem un wezzajeem rohka, apfuhdsedamees, fa winsch

1) Joh. Ev. 3, 16. — 2) Mark. 16, 15. Matt. 28, 19. 20. — 3) Luth. 21, 15. — 4) Mark. 13, 11. — 5) Luth. 6, 22. 23. Matt. 10, 24. — 6) Matt. 10, 21. 4.

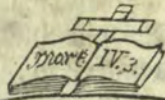
ne noseedfigas affinis effoht nodewis. Un tohs sudraba gabbalus Deewa-nammâ mettis, Judas Iskariats aisgahje un pafahrah's pats, un semmê nogahsees, irrtas widdû puscham sprahdsis, un wiffas winna eefschas irr isgahsufchees. 1) Ta Judasa weetâ tappe no teem zitteem Jesus mahzefteem weens zits par apustuli eezelts, ta wahrds bija Mattih's. 2) No Jesus apustulu darboschanas un fâ winneem pehdigi flahjees, meh's nahkofschâ lappâ treschâ nodattâ stahstifim.

✕ Râ weens Kristigs Farra = wihr's Farra = Kaufchanâ tappis isglabhts.

Zanni 1815tâ gaddâ atraddah's eefsch Engellenderu Rehnina Farra-spehka weens saldah'ts, wahrdâ Prokters, fâs pee ta Rehnina granadir-gwardeem deeneja, un to tizzibu un mihlesibu us to Kungu Jesu Kristu, us fo winsch jaw no mahsahm deenahm bija waddihts, ar ta mihla Pestitaja palihdsibu, weenumehr paturreja, un arri pastahweja, jo tanni pulkâ daschi zitti saldah'ti wehl atraddah's, fâs daud's reisahm fohpâ sanahze, fâ winni weens ohtru ar teem mihsteem fwehteem Deewa wahrdeem eepreezinatohs; pee scheem arri Prokters turrejah's. Kad tam Engellenderu Farra-spehkam bija Sprantschu semmê to eenaidneeku apflusseht un uswarreht, nahzah's arri Prokteram lihdsi eet. Pee to pilsehtinu Ligni peenahfusch'i, jaw bija us leelu Farra-kaufchanu jataifah's. Râ jaw Prokters weenumehr tohs mihlus Deewa wahr'dus pee fewim turreja, tâpatt nu arri tanni Kaufchanas-deenâ winsch weenâ feschâ bija eebah'sis sawu masu bihbeli un ohtrâ atkal sawu dseesmu-grahmatinu. Jaw deena us gallu dewah's, kad tam Proktera pulkam tappe pawehlehts, lai no weena mescha tohs eenaidnekus ah'râ dsennoht, furtee bija paslehpufchees. Kad nu tas Farra-spehks meschâ eelauschah's, fajuh't Prokters, fâ winsch it fâ no nered'samas roh'fâs buhtu fagrah'hts un pee semmes nomests. Winsch atkal uszefkâhs un ne mas ne faproht, fâs ar winnu bija notizzis. Kad Kaufchana bija beigufees, iswille Prokters no sawas feschas to bihbeli un nu wehl useet, fâs winnu pee semmes gah'sis, bes fâ winsch buhtu fahdu wainu dabbujis. Winsch useet sawâ bihbelê weenas plints lohdi, fâs lihds puffed tanni grahmata'â bija zaur'speedufees, bet tomehr ne warreja wair's winna lohze-fleem ne pagallam ffahdeht, jo ta bihbele itt fâ weeni brunni wimmu bija apfargajusi. Scho bihbeli Prokters fâ leelu un fwehtu mantu paglabbaja, fazzidams: „fchi bihbele manni us divi lah'gahm no breef'mibas irr isglah'bust; jo mannu dwehfeli ta irr no muhschigas pasufchanas isfargajusi un mannu meesu atkal no eenaidneeka lohdes.“

1) Matt. 27, 3. 4. 5. Apust. d. 1, 18. — 2) Apust. d. 1, 26.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus walfar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

5ta lappa. Dewitâ swehdeenâ preefsch Leeldeenâs swehtkeem, 29ta Januar. 1833.

„Plaujama gan dauds irr, bet mag plahweju. Tapchz luhdseet ta plaujama Kungu, fa tas darbineekus gribbetu iedfist pee sawa plaujama. Matt. 9, 37. 38. Zuhš effat ustaisiti us to pamattu to Apustułu un Praweeschu, kurrâ patš Jesus Kristus irr tas stubra-akminš: us fo wišs tas namš kohpâ cetaisihts, usaug par swehtu Deewa-nammu, eefsch ta Kunga. Ewes: 2, 19. 20. un 21.“

Zif to zilweku, faš taggad pasaulê, pee tahm daschadahm tizzibas-
Fahrtahm turrahs.

Us daschahm reisehm tahdi zilweki irr bijusch, kam tahda eespehschana irr bijusi un kurre prahts us to irr neffees, wissu pasauli, gan par semmehm gan par juh-rahm, zaur-staigah. Ko schee, pasauli zaur-eedami, irr usgahjusch un redsejusch, to winni sawadâs grahmatâs irr sarakstijusch, fa tad arri mums buhtu sin-nams, fa zittâs semmês un pasaules-stuhrôs klahjahs.

Kad muhsu firds-scheligais Pestitais, redsedams, fa tee laudis bij' iskai-fiti un pamesti, itt kâ awis, kam ganna newa, us saweem mahzefleem fazzija: „Plaujama gan dauds irr, bet mag plahweju“ un tã pr., un ar schahdeem wahr-deem mums rahda, fa tas winna scheligais un labbais prahts irr, fa zaur pa-fluddinaschanu tahs preezas-mahzibas wiffas zilweku dwehseles, kautkahdã pa-faules mallã buhdamas, pee ta weeniga labba ganna taptu peegreestas, tad mehš zerrejam, fa tas teem lassitajeem scho lappu par leelu patifschanu buhs, kad no tahm pirmiht peeminctahm grahmatahm, fo zilweki, fas wiffas weetas wirš sem-mês irr zaur-gahjusch, tahs pamahzifchanas dehl irr sarakstijusch, tahs sinnas schê preefschã leekam, fas usrahda, zif zilweku taggadim pasaulê pee katras no tahm daschadahm tizzibas Fahrtahm turrahs. Ar preeku un pateizibu mehš dab-

bufim redseht, fo tas mihtlais swehtais Gars eefsch 1832 gaddeem irr eefpehjis, tik dauds zilweku dwehfeles pee schahdu apfwehtidamu atsihschanu peewesdams: „Ka JESUS Kristus tas zelsch, un ta pateefiba, un ta dsihwiba irr, kas weenigs ween mums palihds pee Tehwa flucht 1)“ un „ka teem no tahs tizzibas taifnoteem, meers irr pee Deewa zaur muhsu Kungu JESU Kristu 2).“ Bet, scho sinnu usfkattoht, mehs arri redsefim to warren leelu pulku zilweku, kas wehl taggadin jeb ar zeet-firdibu Pestitajam pretti turrabs, Winnam to peenahkamuh gohdu aisleegdami, jeb ka awis bes ganna, tahdahm leetahm deewischfigu gohdu dohd, kas par pihschteem paleef, ta ka winnu dwehfeles ne warr isglahbtas tapt. Un tahdu leelu pulku tumfibas un nahwes-ehna buhdamu dwehfelu redsedami, muhsu firdis ar steigfchanu steigfees darriht, fo mihtlais Pestitais wehleja, fazzidams: „Luhdseet ta pfaujama Kungu, ka tas darbineefus gribbetu isdsiht pee sawa plaujama.“ Tad nu, peeminne dami to Praweescha wahrdu, kas fakka: „Ka skaisas irr us teem kalneem tahs kahjas ta wehstnescha, kas meeru daudsina, labbumu sludina, pestifchanu sinnamu darra 3)“, lai arri mehs zif spehdami palihdsam, ka tas darbs to wehstneschu ta preezas-wahrda ittin augligs buhtu palizzis, un ja arri zittu ne spehtu, tad tomehr lai mehs weenumehr muhsu peeluhgfschanas arri peeminnam to mihtlu darbineefu deht, ka winneem, kas usnehmufchees nabbagas tumfchas dwehfeles pee JESU Kristu peewest, tahds preeks buhtu bijis nomanisht, ka zaur winnu darboschanu dauds lauschu Jesum Kristum pee-eetu, eefsch Winnu tizzedami un no Winna ar dsihwu pateizibu fanemdami to peedohfchanu to grehtu, sagaididami pehdigi to muhschigu dsihwofchanu.

Tee dwehfelu isskaitifchanas-rukli rahda, ka taggadin wirs semmes eefsch tahm daschadahm pasaules dattahm un weetahm dauds wairak ka 800 Millionu zilweku mahjo. Wiffi schee zilweki deht sawas tizzibas jeb Deewa-atsihfchanas peederr pee ischetrahm tizzibas-fahrtahm, jo winni irr jeb kristiti laudis, jeb Zuhdi, jeb Turki jeb Pagani woi elku-Deewu kalpotaji, ka sche appafschâ irr redsams.

1.) Pee kristigu lauschu tizzibas-fahrtas, kas ar swehtu kristibu tam mihtlam Kungam JESUM Kristum padewufchees, peederr wairak ka 234 Millionu zilweku, no kurreem ta leelaka pufse tanni pasaules-datta mahjo, fo Europa sauz.

2.) Pee tahs tizzibas-fahrtas, fo mehs par Zuhdu laudim nosauzam un kas tahs wezzas derribas apfohlfchanu deht ta pasaules Pestitaja ne gribb par peepilditu fanemt, pee schihs Zuhdu fahrtas turrabs wairak ne ka 2 Millionu zilweku, kas pahr wiffahm pasaules mallahm ka kaisin irr iskaisiti.

3.) Pee tahs Turku-lauschu tizzibas-fahrtas mehs sinnam, ka peederr wairak ne ka 115 Millionu zilweku, no kurreem zitti eefsch Europas, zitti eefsch Asias un atfal zitti eefsch Aprikas dsihwo. Weens wiltigs zilweks, ar wahrdu Magomets, preefsch 1210 gaddeem tanni Asias semme, fo Arabia sauz, to tizzibu eezehle, kas tohp dehmeta par Turku-tizzibu, un farakstija tahs pawehleschanas, fo

1) Zahn, Ew. 14, 16. — 2) Neem. 5, 1. — 3) Pr. Esaij. 52, 7.

winna beedreem bija ja klausa, weenâ grahamatâ, fo winsch Koran fauze, furrâ winsch sewi paschu par ihstenu Deewa = swaiditu isleelahs, peemirsdams neds rehkinadams par to, fo Apustuls Zahnis, no swehta Garra waddihts, mahza, ka mums buhs tohs garrus pahrbaidiht, arri tee no Deewa irr? Jo dauds nepateesi praweefchi irr isgahjuschi eefsch pafaules. (1. Zahn. gr. 4, 1.)

4.) Pee tahs tizzibas = fahrtas, kas tohp dehmeta par to paganu = fauschu tizzibu, un kas elku = deewem kalpo, peederr wairaf ne ka 475 Millionu zilweku, no furreem ta wiff leelaka datta eefsch Aftas un Aprifas un Amerikas, ar tahm turklacht peederrigahm fallahm, atrohdahs. No scheem paganeem irr zitti, kas fauli, mehnesi un swaignes peeluhds, zitti atfal no kohkeem jeb akmineem iszirstahm bildehm, zitti atfal semmes = un uhdens = swehreem deewischkigi gohdu dohd.

Kad mehs wiffu to skaitifchanas = rehkinu faleekam, tad mehs useetam, ka lai gan eefahkumâ tas stahds tahs zaur Jesu Kristu eezeltas Deewa = walfstibas mafmasais irr bijis, tomehr ar ta Runga schehlastibu winsch par tik leelu kohku irr palizzis, ka eefsch winna apfargadameem sarreem weena datta to zilweku, kas taggadix semmes wirfu irr, usturrahs, kam nahkajs par tahdeem buht, kas to zettu us muhschigu dsihwofchanu sinna un to paschu ar weenteesibu staiga. Diwi dattas no wiffa ta zilweku = skaischa wirs semmes wehl neneeka no mihta Pestitaja ne sinna, ne sinna, zik labbi teem klahjajs, fo Winsch ar fawu schehlastibas = sissi zaur schihs pafaules behdahm un ruhktumeem wadda, eefsch winnu firdim weenu tahdu meeru un preeku usturredams, fo zilweku prahts ne warr isprast. Gan tas Rungs pats laikus un fundas sinnahs, kad winnam eefsch fawa spehka patiftees, arri schahs dwehfeles appafsch faweem spahrneem west, ka weens pats gannams pulks un weens pats Gans buhs. ¹⁾ Bet mums, kas jaw appafsch Pestitaja kohpschanas effam likti, mums teescham waijaga, no mihta swehta Garra apfaidroschanu un tahdu apfwehtitu firdi isluhgtees, ka mehs to labbu dattu, fo jaw effam panahkuschi, ne pamestu, bet ihstena dsihwa tizziba eefsch JESU Kristu jo deenas jo wairaf peeaugdami, to gaischumu, kas tam Rungam patihk, fauschu preefschâ warretu likt spihdeht, ka tee tohs darbus tahs mihlestitas, pazeefchanas, weenteesibas un schkihstibas, fo tee pee mums eerauga, muhsu mihsu Zehwu, kas debbesis, pagohdina tai peemeekleschanas deenâ, ²⁾ — amen.

T r e s c h a n o d a t t a

tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi.

Jerusalemê zellahs ta pirma Kristiga draudse.

Par wiffu to laiku, kad tee mahzekli apfahrt Jesu bija, teem allasch tahs dohmas us kahdu laizigu walfstibu stahweja ³⁾; bet kad tas Rungs winneem redsoht us debbesim tappe usnemts un pahrscheem pascheem Apustuleem, weenprahstigi Jerusalemê kohpâ buhdameem ⁴⁾, us waffaras swehtkeem tas swehtais Gars

¹⁾ Zahn. Ev. 10, 16. — ²⁾ Matt. 5, 16. un 1 Peh. 2, 12. — ³⁾ Apust. d. 1, 6. — ⁴⁾ Apust. d. 2, 1.

tappe isleets, tad winni itt pilnigi fapratte, ka mihta Pestitaja prahts un winna gruh'tais darbs us pafauls walstibu ne pagallam ne neffahs. No ta laifa, kad fwehtais Gars pahr teem Apustuleem bija isleets, spehks un gudriba un preeks winneem tappe dohti, bes isbihfchanas pasluddinah't, ka tas no Juhdeem pee frusta-fohka peekalts Jesus tas no Deewa eezelts pafauls Pestitais irr, kas wif-fus zilwekus, kas tif eeksch Winnu tizz un ar weenteesibu pee Winna turrahs, no tahs pasufchanas zaur grehkeem warr un gribb isglahbt, winneem peedohfchanu to grehku sagahda un winnus par Deewa-behrneem ustaisa. Starp teem Apu-stuleem bija Peh'teris tas pirmas ¹⁾, kas tuhliht pehz fwehta Garra isleefchanas no ta Kunga Jesus Kristus atpestifchanas-darba sluddinaja, ka arr no atstahfchanas un peedohfchanas to grehku. Tee augli schahs pirmas pasluddinafchanas tahs preezas-mahzibas bija lohti fwehtigi; jo tanni paschâ deenâ pee 3 tuhkfstofschahm dwehselehm zaur fwehtu kristibu pee Jesus draudses tappe peeliktas. ²⁾ Tê nu meh's redsam to pirmu eesahkumu tahs Kristigas draudses. Schee pirmi, kas tappe peenemti, ne tif ween ar mutti islikfahs par Kristigeem zilwekeem; winni bija tahdi, kas fa-pratte un tizzeja to Apustulu mahzibu no atstahfchanas un peedohfchanas to grehku eeksch Jesus wahrda; winni pastahweja weenprahtigi pee saweem ganneem un mahzitajeem, zaur furreem tas mihtais debbes-Zehws winnus no pasufchanas-zella us dshwibas-zellu lifke uswest; daudskahrt ta Kunga fwehtu waffar-eh-deenu tee baudija un ar to tahdu laimi panahze, ka winni ittin zeefchi un stipri ar mihtu Pestitaju tappe saweenoti; ifdeenas winni us peeluhgfschanu sagahje un zaur to lohti tappe eepreezinati. Tâ tas Kungs pee tahs draudses ifdeenas peelifke, kas tappe fwehtigi, kas ar preeku un firds-weenteesibu Deewu teize un wisseem laudim bija peemihligi. ³⁾

Weens brihnuma-darbs, fo Peh'teris un Zahnis ne ilgi pehz tam pee weena tifla zilweka ⁴⁾ Jesus Kristus wahrda padarrija, scheem abbeem isdewigu laiku usrahdija, atkal kahdus swarrigus wahrdus no Pestitaja puffes teem laudim run-nah't un winnus us atstahfchanu no grehkeem skubbinah't, ka arri tizzibu us scho pa-schu mihtu Kungu Jesu Kristu turreht. Bet scheem wehl us teem laudim runna-joht ⁵⁾, peegahje pee winneem ta Pestitaja wezzi eenaidneeki, tee preesteri, tas wirf-neeks ta Deewa-namma un tee Sadduzeeri. Tee par to apskaituschees, ka Peh-teris un Zahnis tohs laudis mahzija un pasluddinaja eeksch Jesus to augfcham-zelfchanu no mirroneem, tee nu tohs abbus taija paschâ waffarâ zeetumâ eelifke. Bet tomehr ta Jesus draudse peeauge un jaw bija skaitami pee peež' tuhkfstofsheem wihtreem.

(Beigums nahkofschâ lappâ.)

¹⁾ Apust. d. 2, 14. — ²⁾ Apust. d. 2, 41. — ³⁾ Apust. d. 2, 47. — ⁴⁾ Apust. d. 3, 4 un ta pr. — ⁵⁾ Apust. d. 4, 1.

par notikkuz

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

6ta lappa. Istota fwehdeenâ preefsch Leeldeenas fwehtkeem, 5ta Webruar. 1833.

„Ittin kâ jums dalka pee Kristus zeeschanahm, tâ preezajetees, ka juhs arridsan eefsch tahs parahdischanas Winna gohdibas warrat preezatees un gawileht; — Tad nu buhs teem, kas pehz Deewa prahta zeesch, sawas dwehseles Winnam, kâ tam peetizzigam radditajam pawehleht eefsch labdarrischanas.“ 1. Peh. 4, 13. 19.

Beigums tahs treschas nodattas

tahs istahstischanas par to Kristigu draudsi.

Dhtrâ deenâ tas augsts preeferis Annas un Kaiwas ar wisseem raddeem kohpâ to Pehteri un Jahni pahrlausa, jautadami, kurra spehkâ un wahrdâ tee to effat darrijuschi. Schee ne mahf zittu, kâ us Jesu usrahdiht, apleezinadami, ka eefsch Winna ween irr ta pestischanâ un ka zaur Winnu ween warr muhschigi dsihwoht. Schi firds = drohschiba scho abbeju nemahzitu sweijneeku padarrija, ka augstam preeferam ar saweem beedreem bija ja brihniyahs. Ne warredami atrast, ko teem bija pretti runnaht, — jo tas brihnums pee ta tifla zilweka bija skaidris un wisseem sinnams notizzis, — winnischohs abbus palaide, teem peekohdinadami, ka lai wairs ne buhtu us ne weenu zilweku runnajuschi eefsch Jesus wahrda. Bet woi warr gan mutte fluffu zeest un woi winna warr Deewam gohdu leegt, kad jau firds dabujusi baudiht Jesus schehlastibu un mihlestibu?

Pehz kahdu ihksu laiku, kad tee Apustuli ar leelu spehku leezibu dewe no tahs augscham-zelshanas ta Kunga Jesus, un winni dauds brihnumus un sihmes starp teem laudim darrija un leels pulks wihru, kâ arri seewu, tappe peelikti, kas tam Kungam tizzeja, tad atkal tas augsts preeferis un wissi, kas ar to bija, uszehlahs un bahrdibas pilni, fanehme tohs Apustulus un tohs eemette blehschu-zectumâ.

Bet no ta Runga Engela iswesti, tee Apustuli Deewa-nammâ dsihwibas wahrduß paßluddinaja, un no turrenes preeßch augstu teefu westi, winni apleezinaja, kâ peenahkâß Deewu klaufiht un wiffeem laudin paßluddinacht, kâ Jesus Kristus tas Pestitais irr, dohts par peedohßchanu to grehku. No dußmibas pahrnemti, jaw nu gribbeja ta teefa tohs Apustulus nokaut; bet no weena augsta teefas-funga Gamaliela pamahzita, no warras-darbeem fargatees, ta arri scho reißi tohs Apustulus atlaide, bet papreeßch winnus schaute un pawehleja, ne runnaht eeffch Jesus wahrda. Bet tee Apustuli lihgsmodamees aigahje no tahß augstas teefas, kâ tee bija zeenigi turreti, Jesus wahrda deht kaunu zeest, un ne mittejahß, iddeenas, Deewa-nammâ un mahjâß, Jesu Kristu preezigi paßluddinacht.

Z e t t o r t a n o d a k k a tahß isstahstischanos par to Kristigu draudsi.

La Kristiga draudse eet wairumâ. Pirmais affins-leezineekß Steppinsch. Saulß par Jesus Apustuli eezeltß.

Kad tas Deewa wahrds auge augumâ un ta draudse to mahzefku Jerusalemê lohti wairojahß, tã kâ arri leelß pulßs to preeßteru¹⁾ tai tizzibai paßklaufija, tad tahda waijadßiba israhdijahß, deht tahß labbakas draudses apkohßphanas, wehl zittus wihrus, kam labba flawa bija, swehta Garra un gudribas pilnus eezelt, kam tee Apustuli to sinnaßchanu par tahß draudses labbu meeru un zittas apgahdaßchanas gribbeja ußtizzelt, jo Apustuli paßchi ne warreja atstahtees no paßluddinachanas tahß preezas-mahzibas. Us schahdu wehleßchanu, no tahß draudses, septini gohda- un ußtizzami wihri tappe isredseti, starp kurreem arridsan Steppinsch atrad-dahß. Schis pats Steppinsch, tizzibas un spehka pilns wihrs, weenu reißi ar teem Zuhdeem par Deewa-walßtibas leetahm aprunnajahß, un winna leeßiba tahda bija, kâ schee ne spehje pretti stahweht tai gudribai un tam spehkam, zaur fo winsch runnaja²⁾. Par to teem Zuhdeem ta firds til erriga bija, kâ winni wiltigus wihrus ismahzija, lai fakohht, kâ tee Steppinu effohht dsirdejuschî saimoßchanas runnagam prett Mohsu un Deewu. Zaur scho wiltibu Steppinsch preeßch to augstu teefu tappe wests, fur winna waigs israhdijahß, kâ kahda Engela waigs³⁾. Sawâ aisbildinaßchanâ Steppinsch teem Zuhdeem usrahdija⁴⁾, kâ winni tahdi paßchi zeestirdigi, kâ winnu tehwi tehwi, kas Mohsum un Praweeßcheem pretti stahwedami, dauds no teem leeßineekeem irr waijajuschî un nokawuschî, kas no tahß atnahßchanas ta Taisna, prohti ta Pestitaja, papreeßch fluddinaja, kurra nodeweji-un flepkawi tee taggadin effohht tappuschî, kas Winnu paßchu teefas preeßchâ wilkuschî. Teem Zuhdeem, kas to dsirdeja, tahß firdis no dußmahm pahrtuhke un tee fakohde sohbus par to. Bet Steppinsch, pilns swehta Garra

1) Apust. d. 6, 7. — 2) Apust. d. 6, 10. un tã pr. — 3) Apust. d. 6, 15. — 4) Apust. d. 7, 50 un tã pr.

buhdams, skattijahs us debbesi, un redseja Deewa gohdibu un JESU stahwam pee Deewa labbas rohkas, un fazzija: redsi, es tahs debbesis redsu atwehrtas, un ta zilweka Dehlu stahwam pee Deewa labbas rohkas. Bet tee Zuhdi ar skannigu balsi brehkdami, aisturreja sawas auisis, un weenprahtigi winnam usmahzahs wirfä. No pilssehtas to ahrä ismettufchi, tee to Steppinu ar afmineem nomehtaja, kas sauze un fazzija: „Kungs JESU, peenemm' mannu garru.“ Un zeffs mesdamees, tas brehze ar skannigu balsi: „Kungs, ne peelihdsini teem scho grehfu.“ Un to fazzijis, winsch aismigge. Bet zitti Deewabihjigi wihri to Steppinu apfohpe un winnu gauschi noschehloja.¹⁾

Steppinsch tad nu bija tas pirmais, kas sawas weenteefigas un dsihwas tizzibas deht, fo winsch eefsch mihsu Pestitaju turreja, tappe nomaitahs. Tas notikke tanni laikä, kad tas Keemeru Keisers to semmes-fohgi Ponziu Pilatu no Zuhdu-semmes bija aisd sinnis. Zaur to teem Zuhdu-wirsnееkeem ta firds palikke drohschaka, un fo winni Ponzius laikä ne eedrohschinajahs, to winni taggad bes bihjaschanas darrija, us teem mahzeffeem un leezineekeem ta mihsa Pestitaja tahdu paschu eenaidibu turredami, kà us paschu Jesu.

Aedsedami, ka tas ar Steppina pehz winnu nikna prahta bija isdewees, tee Zuhdu wirsneeki leelu wajiaschanu zehle prett to draudsi, kas Jerusalemë bija. Wissi isklithe par Zuhdu-semmes un Samarias teefahm, bes ween tee Apustuli, kas wissi wehl weenprahtigi Jerusalemë palikke. Bet zaur tahdu isklithschanu ta Deewa-draudse ne tappe wis ispohsita, jo tee iskaisiti apfahrt staigaja, to wahrdu pasluddinadami.²⁾ — Starp teem Kristigas draudses wajiatajeem atraddahs weens jauneklis, ar wahrdu Sauls, kam Steppina nomahschana lohti patikke. Schis pats Sauls bija mahzeklis ta Gamaliela, labbi ismahzihts eefsch tahs bauflibas. Bet winna firds-prahts tik lohti bija fanemts no tumfibas, ka winsch to gaismu tahs Jesus mahzibas ne ispratte, bet winsch to draudsi pohstija un gahje pa nammeem, satwerdams tik labb' wihrus kà seewas, un tohs nodewe zeetumä. Bet jo paschu breefmigu prettineeku sawas apspeestas draudses, pats mihtais Kungs bija isredsejis, ka tam bija palikt par weenu swehtigu un brihnum darbigu strahdneeku pee pasluddinachanas tahs preezas-mahzibas. Tas gaddijahs weenä reise, kad Sauls dabbuja dsirdeht, ka eefsch Damaskus daudf tizzigi bija aisbehgufchi, ka winsch no augsta preestera grahmatas isluhdsahs, wifus tizzigus, fo tur buhschoht atrast, faseetus us Jerusalemi nowest. Zaw tuhwu pee Damaskus nahzis, peepeschi weens gaischums no debbes winnu apspihdeja. Sauls pee semmes kritte un weenu balsi dsirdeja us winnu tà fakkam: „Saul! Saul! fo tu manni wajia?“ Un winsch fazzija: Kungs, kas tu effi? Tas Kungs fazzija: „Es esmu JESUS, fo tu wajia. Lew grucht nahksees prett dsennuli spahrdiht.“ Un Sauls fazzija trihzedams un istruhzees: Kungs! fo Tu gribbi, fo man buhs darriht? — „Zellees un ee-eij pilssehtä, un tew taps fazzihst, fo tew buhs

1) Apust. d. 8, 2. — 2) Apust. d. 8, 1 un 4.

darricht." No semmes uszehlees, wünsch atraddahs neredfigu un tappe no faweem zetta-beedreem eefsch Damaskus eewests, fur wünsch treijàs deenàs ne warreja redseht, un ne ehde un ne dsehre. Pehz trim deenahmtappe us ta Kunga Jesus pawehleschanu weens mahzellis eefsch Damaskus, ar wahrdu Ananias, nosubhtits, fa tas Saulam to sinnu ta meera nonestu. Ananias ar ta Kunga palihgu Saulam to redseschanu atkal dewe, winnam pasluddinadams, fa tam ar swehtu Garru bija peepilditam tapt. Fa swehta Garra dahwanas Saulam tuhliht tappe eedoh-tas, un kristihts, wünsch tappe peenemts pee Jesus draudsi un nosaufts par Pahwuli. Schis irr tas pats Apustuls Pahwuls, furra leelas darboschanas eefsch debbes-walsibas-leetahm ikweens Kristigs zilweks ar karsu pateizibu peeminn. Schis irr tas pats Apustuls Pahwuls, fo tas Kungs bija isredsejis par weenu rikfu, Winna swehtu wahrdu nest preefsch teem paganeem un Rehnineem, un Israëla behrneem. Schis pats bija tas wihrs, fas lai gan no Gamaliëla dauds gudribas bija eemahzjees, tomehr ar weenteezibu atsinne un rahdija: fa Kristu mihleht, dauds augstaka leeta irr, ne fa wiffa sinnaschana.

Treschais krahjums to swehtigu un kristigu mahzibu.

Dhtru krahjumu redsi Nr. 2.

9.

Kad tas Zilweka: Dehls at-ees un wiffas tautas Winnu redsehs un pasihš, af fa tad wiffi Winna preefschâ kaunesees, fa tee Winnu ne irr agraki pasinnuschu un ne irr likkuschees atrastees, kad Wünsch tohs usmekleja; — af fa winni kaunesees, kad winni usees, fa winni zilweku gudribahm wairaf irr peefehruschees, ne fa sawam Pestitajam, fas tadeht preefsch winneem sawas affinis irr islehjis, fa winni weenumehr, woi nomohdâ buhdami, woi gultohht, ar Winna un eefsch Winna dshwotu.

10.

Tizziga firds, fas eefsch mihta Pestitaja tâpatt dibbinata, fa sars eefsch ta Kohka ferdim irr eefehrees, — firds, fas eefsch Jesu paleek, ar Winna zettahs un ar Winna gulleht eet, — ta weenumehr labbu darra, tâpat fa weena tekkoscha awote weenumehr labbu uhdeni iswerd. Pateesi tizzigam zilwekam preeks irr labbu darricht, un wünsch raud, kad winnam tas ta ne isdohdahs. Zilweks, fas tam Deewa-Dehlam, schim pasfaules Pestitajam, tizziba irr peesees, tas zittu ne dohma, zittu ne gribb un zittu ne darra, fa ween, fas tam Kungam pa prah-tam irr. Af, kaut jel mehš wiffi ar Jesu allaschin weenâ prahâ buhtu!

11.

Weens Deewa-behrns us to ne luhfo, fo schis jeb tas runna un mahza; weenam Deewa-behrnam tif ween gribbahs sinnaht, fo Deews eefsch sawa wahrda us zilwekeem irr lizzis runnaht, jo schis wahrds ween irr spohschums un spihde-llis us muhsu zetteem. (Dseesm. 119, 105.)

Drihw drikketh. No juhrmassas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. E. E. Napier'sky.

par notiffu-

Deewa

meem eeffch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

7ta lappa. Septitâ swehdeenâ preefsch Leeldeenâs swehtkeem, 12ta Webruar. 1833.

„Eik lohti Deews to pasauli mihlejis, ka winsch sawu paschu weenpeedsimmuschu Dehlu irr dewis, ka wisseem teem, kas tizz eeffch Winna, ne buhs pasustees, bet to muhschigu dschwoschanu dabbuht.“ Jah. 3, 16. „Tas Kungs apschelosees pahr saweem behdi-geem.“ Esaij. 49, 13.

Mihlas un dahrgi isredsehtas dwehseles!

Schinni septitâ swehdeenâ preefsch Leeldeenâs swehtkeem, eeffch wiffahm muhsu mihtahm basnizahm no Lukasa preezas-grahmatas eeffch 18tas nodallas, tas gabbals mums tappis preefschâ lassihits un deht labbas un swehtigas atsihschanas pee firds peelikts, kas mums to leelu un pateefigu dwehseles draugu, to mihtu Pestitaju usrahda, ka Winsch taifahs, sawu gruhtu darbu peepildiht, ko tas muhschigs Lehws schim sawam mihtam Dehlam bija uswehlejis, ka zaur winna affins-sweedreem, gruhtahm un leelahm nahwes mohkahn mums nahktu peedohschana to grehku un meers preefsch muhsu firdim. Labbi mums, mihtas dwehseles, kad mums ta walloda ne irr apflehyta, un kad mehš saprohtam to, kas no pascha Pestitaja jaw eepreefsch bija fazzihits, ka wiš tapshoht peepildihts, kas zaur teem Praweescheem irr raksihts no ta Zilweka-Dehla. Lihds ko mehš warresim scho leetu atsiht, ka Deews ne irr par laupijumu turrejis, fewi paschu istuhschotees un zilweka-meesas parahditees¹⁾, par Zilweka-Dehlu palikdams, kas teem paga-neem tappis nodehts, kas tappis apmehdihts un islammahts, un apsplaudihts, un ko Winna eenaidneeki ar netaisnu spreedumu irr schautuschi, pee frusta peekal-luschi un nokawuschi²⁾, lihds arri mums ta buhs ittin swehtiga leeta, redsedami, ka Winsch, arri tas Deewa-Dehls buhdams, to zellu us sawu nenoseedsigu zee-

1) Wihlip. 2, 6 un 7. I. Tim. 3, 16. — 2) Luf. 18, 32 un 33. Apust. d. 2, 23.

fchanu un mirfchanu usnem. Te nu mehš useetam, ka ta Deewa mihlestiba us mums nabbageem, ar grehkeem apgahniteem zilwekeem besdibbeniga, bes mehra un galla irr. Ak dwehseles, zits neweens no Deewa wairak tohp mihlohts, ne ka mehš. Mums gan nahfahs, Deewu no wiffas firds, wiffas dwehseles un no wiffa prahta, ka to wiff dahrgaku mantu, mihloht! Bet fur irr tas, kas to darra? Mehš fewi paschus wairak mihlojam, ka Deewu, jo mehš pee Deewa ne meklejam, kas Winna leeta irr, bet kas mums par labbu derr, mehš gan retti Winna gohdu meklejam, bet wairak muhsu labklahfchanu. Un to tas muhschigs Deews mums arri ne leeds, jo wiffas weetas eefsch swehteem Deewa-raksteem mums tas Deewa prahts no muhsu labklahfchanas tohp usrahdihts. Tad gan teefa irr, ka tas schelligs Deews, ka Tehws, muhs eefsch sawa Dehla Jesus Kristus mihlo. Winsch muhs wairak mihlo ne ka wiffus Engelus; jo Winsch muhs, kas eefsch tizzibas un mihlestibas tam Pestitajam effam peeseeti, par saweem mihleem behrneem nosauz; Engeli ween tohp nosaukti par kalpodameem garreem ¹⁾. Mehš effam Kristus brahli; to mehš ne useetam, ka Engeli arri ta warretu nosauktees. Winni slawe to Pestitaju, bet mums irr walla dohta, to Deewa-Dehlu ka muhsu paschu, mums ihpasch peederrigu Pestitaju slaweht. Engeli kalpo Deewam un mums ²⁾, bet mehš kalpojam Deewam un nekahdam Engelam. Engels neka no fewis warr fazzihst, ka winnam dalka buhtu, pee Deewa labbas rohkas sehdeht; bet tu, af zilweks, kas tu sinni, ka taws Pestitais, kas irr nehmis zilweka meefas un affinis ³⁾, un abbas nahwe pee frusta-fohka nodewis tewis labbad, irr sehdees pee sawa Tehwa labbas rohkas, — tu arri sinni, ka schis pats taws Pestitais, tew par labbu, tahdu luhzschanu irr luhdsis, fazzidams: „Tehws es gribbu, ka, fur es esmu, arri tee ar mannim irr, fo tu mannim effi dewis, ka tee mannu gohdibu warr redseht ⁴⁾.“ Kas to warr leegt, ka Deews ne buhtu zilwekus wairak, ne ka Engelus mihlejis; teescham Winsch muhs wairak, ne ka fewi paschu mihlo. Kad Deews fewi paschu par to atlihdsinaschanas-makfu irr dewis, ka Winsch tewi pee fewis dabbutu, un ka tu, af zilweks, winnam par mihlu behrnu buhtu palizzis, tad jaw gan warr noprast, ka ta mihlestiba, fo Winsch us tewi turra, warren leela un stipra irr. Woi Winsch mums gan buhtu par Pestitaju palizzis, un buhtu tahdas nenopelnitas behdas un mohkas eedewees, kad Winsch muhs ne buhtu lohti mihlejis? Tad nu preezajees, af dwehsele, jo tu tohpi mihlota no ta, furra rohkas wiffas leetas stahw, kas debbes un semmi raddijis, un wiffahm leetahm sawu fahrtu nowehlejis. Ne bihstees neneeka, mihla dwehsele, jo kad arri pasaule tewi ne mihlo, redsi, Deews, taws radditais, taws Pestitais, tas tewi mihlo. Lai tad ar preezibu peeminnam muhsu schelliga Pestitaja wahrduš, kas salka: „Es esmu tas labbais gans, labš gans sawu dwehseli dohd par tahm awim ⁵⁾. Ta Zilweka-Dehls ne irr nahzis, ka tam taptu kalpohts, bet ka tas kalpotu, un sawu dsih-

¹⁾ Ebr. 1, 14. Matt. 4, 11. Dahw. ds. 91, 11. — ²⁾ Dahw. ds. 34, 8. Matt. 18, 10. — ³⁾ Ebr. 2, 14. — ⁴⁾ Jahn. 17, 24, I. Tess. 4, 17. — ⁵⁾ Jahn. 10, 11.

wibu dohtu par atpirkschanas = maßfu preeksch daudseem ¹⁾. Za fohdiba guft us Winnu, zaur fo mums meers nahf, un zaur Winna bruhzehm effam mehß dsee-dinati ²⁾“ Tahdu neisdibbinajamu mihlestibu pee muhsfu schehliga Deewa atraßdami, fas semß un wahjsch schihs pafaules behdu = mahjäs irr eenahjis, fa tas zaur sewi un eeksch sewis pascha wisseem zilwekeem to muhschigu labklafchanu fagahdatu, mums tad arri peeklahjahß, ar leelu pateizibu atsiht un peeminneht, fa Winsch, tas dahrgais Pestitais, no labba prahta us Jerusalemi dewahß, turpat peepildiht, fas jaw fenn laikeem no Praweescheem bija fluddinahtß; mums peenah-fahß, no wiffas firdß un prahta us to dohmahf, fa mums buhtu isdeweess, to atkat mihfoht, fas muhs papreeksch irr mihlejis. Ak, ta lai irr muhsfu luhgschana, fa mehß no wiffahm tahdahm leetahm buhtu walkä tikfufchi, fas muhsfu firdiß no Pestitaja nowelß un mums leeds, winnam wiffai padohtees. Ak, krittifim garrä pee Winna kahjahm un fazzifim:

„Ka tu, wiffu = mihlais Jesus, no labba prahta us mums nabbageem, effi us-nehmis to gruhthu behdu = zellu us Jerusalemi, turpat gribbedams, tawas fwehtas un dahrgas affinis par salihdsinaschanas = maßfu muhsfu labbä isleet, to mehß no firdß ar pateizibu atsihtam. Bet schi irr muhsfu pateiziba, fa mums gauschi eegribbahß par wiffu to laifu, kamehr wirß semmes effam, eeksch weenteesigas un mihlestibas-pilnas tizzibas us Terwi, ak Jesu Krist', pastahweht un Terwin ween peekertees, fas Tu, muhs mihlodams, par mums sewi nodeweess. Terwi, ak Rungs, muhsfu dwehsele flawe, un muhscham ne peemirsihs, fo Tu mums labba effi darrijis; weenumehr mehß peeminnesim, fa Tu tas effi, fas labpraht gribbi mums wiffus grehtus peedoht. Terwin mehß wiffu gohdu dohdam, jo Tu effi muhsfu dsihwibu no pasufchanas atpestijis, un Tu muhsfu dwehseles ispuschkofi ar tahdu taisnibu, fas muhschibä warrehs pastahweht. Padarri Tu pats, wiffu = mihlais Jesus, fa schihs taws zellch, fas Terwi us besgalligahm leelahm nahwes mohfahm peewedde, ne buhtu fä parweltsi preeksch mums bijis. Tadeht ne tauj' mums meeru, bet tas fwehtais Gars lai deenäs un naktis muhs atgahdina, fa mehß peeminnetu, jif gruhthu darbu Tu, ak Deewa = jehrs, effi usnehmis pastrahdaht, fa mehß paliktu weenteesigi mantineeki tahß muhschigas labklafschanas. Ak, mihlais Jesus, Terwi gauschi luhdsam, fa Terwin arri patikschana buhtu, muhs stiprinaht, fa mehß, us Terwi palahwufchees, tohs behdu = zellus, fo taws prahtß mums noweh-lejis, bes isbihfchanas usnemtu, atsihdami, fa tas mums par muhschigu laimi, kad dwehsele ar Terwin draudsibä pastahw, jebfchu arri meefa nihft un bohjä eet. Usturri eeksch mums un wisseem, fas tawi laudis irr, tawu meeru, un tas spohschums tawas gohdibas lai muhs weenumehr apflahj, fa mehß beidsoht ar preeku atsihtam un nomannam, fa Tu, ak Jesu, effi bijis, fas mums palihdsejis labbu un fwehtigu gallu panahft, — amen.“

1) Matt. 20, 28. — 2) Praw. Esaij. 53, 6.

Melb. Jesus, dsihwib' mannai firbi.

Pee tew, Jesus, es paleeku. Turri pats taw' behrninu! Getsch Tew tizzu, lihds ar preeku Redfeschu taw' waidfinu. Wiffas behdas Tewim fuhdsu, Wiff, kas truhst, no Tew isluhdsu. Gallâ pee Tew aiseeschu, Un tad wairs ne raudaschu.

No garrigahm dseef.: 296 dseef., 2tra pr.

Melb. Nu duffehs wiffas leetas.

Es sohliht dauds ne mahku, Nr tufschahm rohkahm nahku, Bet scho taf darischu: Man nakti, kâ ir deenu, Buh's dohmaht prahts, aisweenu, Us tawu fuhru zeeschanu.

No basniz. dseef.=gr., 164 ds., 8 pr.

Zettortais frahjums to swehtigu un fristigu mahzibu.

Dreschu frahjumu redsi Nr. 6.

12.

Ja kahds, mihta dwehsele, tew praffa, fazzidams: fo gribb tas pateefigs Deews, ka lai meh's tizzam, jeb fo lai meh's darram, jeb kâ buhs mums winnam kalpoht? — tad tu drohschi atbildi un facki: mekle jel Bihbelê, eefsch Winnas wezzas un jaunas derribas warram atrast Deewa skaidru un pilnigu prahtu no muhsu labflahschanas; un zittur leelakas gudribas newarram useet, kâ weenigi tanni grahmatâ, fo Mohsus, Praweeschi un Apustuli irr rakstijuschi, apskaidroti un wadditi no ta zeeniga swehta Garra.

13.

Swehtiga irr ta weeta un ne-iesfakkamu schezlastibu tur warr eemantoht, fur dauds tuhstoschahm dwehselehm tas skaidrais preezas-wahrds bes kahdas peejaukschanas no zilweku gudribas, tohp sluddinahs. Laimigs tu warri teiktees, ak zilweks, kad tu pastahwigi tohpi atgahdinahts us to, ka Jesus Kristus, zaur fo wiffas leetas irr radditas, tew par labbu irr pasaulê atnahzis, ka Winsch ar sawu dsihwofschanu tew weenu mehrki irr uszehlis, furram tew pakkal ja dsennahs, un ka ar sawu zeeschanu un mirschanu schis pats Jesus taws Pestitais irr palizzis, kas tew peedohschanu to grehku un muhschigu dsihwibu irr nopelnijis.

14.

Tew buhs zeenâ un gohdâ turreht tahdu zilweku, kas weenumehr wiffu waijaschanu un ismeeschanu deht ta wahrda muhsu Kunga Jesus Kristus pazeetigi panefs, jo no tahda zilweka tu warri mahzitees, to schezlastibu ar pateizibu bauidiht, fo meh's no mihta Pestitaja rohkas fanemmam. Zeescham: zilweks, kas zittu deht Jesus wahrda waija un ismeij, tas few pascham sohdu spreeschahs un ne leef sinnâ scho wahrdu ta Pestitaja, kas facka: „kas manni afsiht zilweku preekschâ, to es arri gribbu afsiht manna debbef's. Tehwa preekschâ.“ (Matt: 10, 32.)

Peeminneschana: Zo peektu nobattu tahs isstahstischanas pah'r to Kristigu draudsi atrad-dih's Stâ lappâ.

Brihw drikketh. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napier'sky.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

8ta lappa. Gestâ swehdeenâ preefsch Leeldeenâs swehtkeem, 19ta Webruar. 1833.

„Lai preezajahs un lihgsnojahs eefsch Lewim wiffi, kas Lewis mekle, un lai tee, kas Lawu pestifichanu mihlo, allaschin fakka: Tas Kungs irr augsti teizams.“ Dahw. ds. 40, 17.
„Tas wahrds ta Krusta irr teem, kas pasuddu'chi tohp, weena gefkiba, bet teem, kas muhschigi tohp isglahbti, irr tas weens Deewa spehfs.“ 1. Kor. 1, 18.

P e e k t a n o d a k k a

tahs isstahstifchanos par to Kristigu draudsi.

Ta Kristiga draudse nu jaw sahk, ahra no Zuhdu = semmes rohbescheem, isplattitees.

Lihds kahdeem septineem gaddeem, pehz muhsu mihla Pestitaja debbes-braufchanas, tas preezas-wahrds no tahs atpestifchanas, jeb ta Jesus-mahziba, weenigi teem Zuhdu-laudim tappe pasluddinata. Bet taggad tas laiks no ta Kunga bija isredsehts, ka tai gaismai tahs pateefibas arri teem paganeem sawa spohschumâ un jaukumâ wajjadseja atspihdeht. Tas eefahkums tahs gaismas-atspihdeschanas notiffe, eefsch Kesarias¹⁾, fur tas no Keemeru-Keisara pahr teem Zuhdeem eelifts semmes-fohgis tanni laika mahjoja. Tas pirmais no paganu-laudim, kas pee Jesus draudsi tappe peewests, bija weens Kapteine eefsch Kesarias, wahrda Karneels, kas no ta Apustula Pehtera weenu skaidru isstahstifchanu ta Deewa prahta no zilweku muhschigas labklahfchanas fanehme²⁾ un pats lihds ar wisseem, kas pee winna flahbt bija, tif lohti no tahs pateefibas tahs Jesus-mahzibas tappe pahrleezinahts, ka arri winnam un teem zitteem, ta

1) Apust. d. 10, 1 un ta pr. — 2) Apust. d. 10, 34 un ta pr.

Dahwana ta fwehta Garra no augfchenes nahze, tà ka Apustuls Pehteris ne warreja leegt, schohs eeksch ta Kunga wahrda list Kristiht. Jaw mehš zettortà nodattà effam fahkuschi peeminneht, ka tadeht, ka Steppinsch no teem Zuhdeem tappe nomaitahs, tee zitti Jesus-tizzigi bija no Jerusalemes isbehjufchi, besween teem Apustuleem. Bet schi iskairischana tai Jesus draudsei ne palikke par isphstischanu, bet par jo leelaku uskohpfschanu; jo tee, kas iskairiti bija to behdu deht, kas ar Steppinu bija notikkufchas, gahje zaur wissu Zuhdu-semmi un Samarias-teesu un dewahs us seemela-puffi, kamehr winni pahr Zuhdu-semmes rohbescheem isgahje un lihds ¹⁾ Antiochiai un Kiprai nahze, fur winni papreeksch teem Zuhdeem un pehz tam arri teem Greekereem jeb paganeem tohs wahrduš tahš schehlastibas, eeksch ta Kunga Jesus Kristus, pasluddinaja. Kad tahda sinna tai Jerusalemè buhdamai draudsei nahze, ka fewischki eeksch Antiochias leelspulkš lauschu bija Jesum Kristum padeweess, tad tappe Barnabas nosuhthts us Antiochiu. Schis lihds ar Pahwuli tahš dwehseles eeksch tahš labbas un dsihwas tizzibas apstiprinaja, un tad nu tur arri labba, leela Kristiga draudse zehlahs, kas irr turrama par to pirmu stary teem paganeem. Schè eeksch Antiochias tee Jesus mahzetti tappe wiss-pirms nosaukti par Kristiteem laudim ²⁾. Do ta laika, kad eeksch Antiochias weena Kristiga draudse zehlahs, pee kurras arri laudis no paganeem peegahje, nu kà ar warreht ta Deewa draudse pahr dauds zittahm weetahm un semmehm isplattijahs. Tas wissu-leelakais darbineeks pee schihs isplattischanas bija tas Apustuls Pahwils, kas tadeht, ka winsch wiss-wairaf stary paganeem darbojahs, arri par Apustuli stary paganeem irr nosauzams. Zif lohti winsch darbojees to Jesus mahzibu lauschu firdis eeseht, zif draudschu no winna tappufchas eezeltas, zif mohku un behdu winsch ta Kunga wahrda deht bija panestis, tas wiss irr skaidri useetams eeksch teem Apustulu darbeem no 13tas nodattas lihds pascham beigumam schihs peeminnetas grahmatas. Weens no teem pirneem basnizas-tehweem, pehz Apustulu laikeem, wahrda Klemens, stahsta, ka no scha pascha Apustula Pahwula ta Jesus mahziba jaw daschàs weetas, eeksch Italias- un Spanieru-semmes un warr buht lihds Engellenderu-semmes rohbescheem, tappusi nonesta. Winsch ne irr mittejees to preezas-mahzibu pasluddinah, kamehr 64tà woi 65tà gaddà pehz Kristus peedsimschanas arri winsch tappe, no teem eenaidneekem ta Kunga Jesus, nomaitahs.

Spehks ta Ewangeliuma.

Engellenderu-semme irr kahdà suthri leels meschs, fo winni sauz Dean. Schinni leelà meschà mahjo nabbagi ohglu-dedsinataji, kas tapatt bes arsihschanas, us nolaupischanas- un flepfawibas-darbeem muddigi irr, itt kà tee buhtu

1) Apust. d. 11, 19. — 2) Apust. d. 11, 26.

pagani. Pahr wiffu to meschu ne warreja atrast ne basnizu fahdu, nei arri fahdu ffohlu, un katram zilwekam firds no pahrbihjaschanas pahrtuhke, fad winnam gaddijahs, schim mescham tuwu pee-eet; jo wehl ne bija redsehts fahds zilweks no ta mescha atpakal nahfoht, kam par nelaini gaddijahs turpat apmalditees. Zif behdigi tas wehl preeksch 23 gaddeem ar to meschu un winna eedsihwotajeem israhdiyahs. Ap to laiku tappe weenâ zeemati, fas ne taht no ta mescha bija, weens gohdigs un tizzigs wihrs, ar wahrdu Profer, par mahzitaju eezelts. Scho paschu apraudsija weens no teem mescha wihtreem, wahrda Zohms Morgan, weh-ledams ar winna aprunnatees. Schis papreeksch dohmaja, fa winsch bija nahzis deedeleht, bet zif sohti preezajahs tas mahzitais, fad Zohms Morgan ta us winnu runnaja: Mihlais mahzitais, es esmu weens no teem, fas meschâ dsihwo, un warr buht fa juhs dohmajat, fa, fad es pee juhsu draudses ne peederru, tad arri ne wajaga us mannim klausihht. Es arri ne warru pagehrecht, fa juhs manni buhtu peenehmusch; bet tif gribbu jums stahstihht, fa isgahjuschâ swehdeenâ es juhsu basnizâ esmu bijis, un no ta laika manna firds irr warren nemeeriga. Un ne warredams ne deenâs ne naitis meeru dabuht, esmu es apnehmees pee jums atnahkt, un juhs luhgt, man palihdseht, fa manna firds apmeerinatohs. Al, leela bija ta mahzitaja lihgsniba, redseht, fa schim nabbagam zilwekam ta firds pehz muhschigas labklahschanas ilgojahs, jo ta mahzitaja Profer firds, fur warredama, ar to swehtu preezas-mahzibu tahs sagraustas dwehfeles dseedinaja. Tas nabbags Morgan stahstija, fo winsch no ta spreddika wehl atminnejahs, prohti, fa zilweks, fad winsch ne tohp atdsemdinahts, ne warroht labklahschanu eemantohht. Ta leeta winnam tahda swefscha islikfahs, fa winsch eefahkumâ effoht dohmajis, fa winsch to mahzitaju laikam ne effoht saprattis. Bet jo wairak winsch effoht zihniisees no tahm dohmahm wallâ tift, jo wairak winna firds-prahts tappis fanemts. Tas mahzitais winnam fazzija, fa winsch gan pareisi effoht dsirdejis, un ar dauds mihteem wahrdeem winnam to dsihwibas-zellu usrahdiya, ta fa schim nabbagam zilwekam affaras pahr waigeem birre un pehdigi winsch fazzija: mihlais mahzitais, woi juhs gan uslaujeet, fa es wehl fahdu reisi pee jums buhtu warrejis atnahkt. Mahzi, mans draugs, zif reistu warri, atbildeja tas mahzitais. Bet fad manna nabbaga feewa arri jel dabbutu tahs mahzibas no juhsu muttes dsirdeht! Lai winna lihds ar tewin basnizâ nahk, atbildeja atkal mahzitais. To mehse gan ne drihstam, un mehse nabbagi ohgtu-dedsinataji labpraht zitteem ne usbahschamees, fur muhs labpraht ne eerauga. Al kaut jel jums wallas buhtu — Mahzitais atbildeja: es jaw gan prohtu, fa tew gribbahs, fa es tewi tawâ paschâ mahjâ buhtu apraudsijis: Labpraht es to buhtu darrijis, bet tu jaw gan sinni, fo no juhsu laudim un no juhsu mescha rink apfahrt runna; woi es gan weffels atkal pahrnahkschu? Nu Morgan apfohlijahs, par to gahdaht un sinnaht, fa mahzitajam nefas ne buhschoht aiteht, un ta tas mahzitais apfohlijahs, nahkoschâ wallarâ pee winna meschâ

noect. Bet wissu deenu zauri mahzitaja firds taf drusku isbihjahs, peeminne-
dama, ka winsch bija apfohlijees, stary scheem slypkawahm noect; un winna firds
wehl wairaf isbihjahs, kad winsch Morgana buhdinâ eegahjis, to paschu ka
pilnu preefpeestu ar zilweeem atradde, furru waigi, no winnu ohglu-dedsinascha-
nas darba, glusch melni bija. Tas mihtais Profers, kas no dabbas pats jaw
bailigs bija, Morganam prassija, fazzidams: „fo gribb wissi schee zilweki tē?“ Es
zerreju, ka juhs mannim peedohseet, atbildeja schis mahzitajam. Kad zitti no
manneem nahburgeem dsirdeja, ka jums tif laipniga firds irr, muhs apraudsiht,
tad winneem leels preefs bija, juhsu runnaschanu dsirdeht, un to aisleegt es taf ne
warreju. Tas mahzitais kahdas nodattas eefsch bihbeles winneem preefschâ lassija,
tahs paschas winneem isfkaidrodams, un weenu firsnigu peeluhgschanu turrejis,
winsch atkal taissjahs, us mahjahm eet. Nu winni wissi ar gauschahm luhgscha-
nahm un karstahm assarahm luhdse, kaut jel buhtu atkal driht nahzis winnus ap-
raudsiht. Labpraht tas gohdigs Deewa = kalps to darrija, un weenumehr tif
leelu zilweku pulku atradde, ka tee tanni masâ isstabinâ ne warreja faeetees.

(Beiguus nahkoschâ lappâ.)

P e e m i n n e f c h a n a.

Tas swehtigs laifs irr peenahzis, furrâ ikweena weentesiga dwehsele weenumehr
sawas firds dohmas us to schehligu un mihtu Pestitaju ar pateizibu pazell, pahrdohma-
dama un assihdama, ka no Jesus mohkahm un assins = isleeschanas pee frusta = stabba,
ta tizzedama dwehsele warr nemtees peedohschanu to grehku un apmeerinaschanu sawas
firds. Zadeht ta Pestitaja pehdigas runnas, winna zeeschanas un nahwe, winna
augscham = zelschana un debbes = brauschanâ tahdas leetas irr, kas mums par tohti
leelu un apswehtidamu baudischanu irr. Wiss tas, fo tee tschetri preezas = mahzitaji par
schahm leetahm irr rakstijuschi, katris pehz ta mehra, ka swehtais Gars bija tam eede-
wis, tas wiss irr pa kahrtahm salikts weenâ ihpaschigâ grahamatâ, kas isgahjuschâ
gaddâ Nihgâ tappusi drikketa. Schi grahamata maksa eeseeta 15 kap. sudr. naud. un
irr sanzama: „Tahs pehdigas Zilweka = Dehla deenas.“ Pee schis grab-
matas peederr wehl ohtra grahamatina, fo arri sewischki war dabhuht pirkt, un kas
nupat gattawa tiffe: „Dseemas par tahm pehdigahm Zilweka = Dehla
deenahm.“ Schinni grahamatinâ atrohdahs dseesmu = krahjums, fur ar tahm pa-
schahm zihperehm, kas tai pirmajâ grahamatâ weetu = weetas peeliktas, tahs derrigas
dseefninas irr preefihmetas, fo, tohs stahstus par muhsu Pestitaja pehdigahm dee-
nahm lassohht, pa staryahm firds = pazillaschanas deht warr dseedahht. Schis dseesmu-
krahjums ar wahku tif 6 kap. sudr. n., jeb 24 kap. kuppura maksa. Schahs abbas
peeminnetas grahamatas war dabhuht pirkt: Nihgâ, grahamatu = sehjeja Sturz bohda
kalku = eelâ; Jann = Welkê; Raunas = basnizas = muischâ; Ungur = muischâ pee muischas-
skohlmeistera Reifen, un arri Straupes basnizas muischâ.

Drihw drikketh. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. E. E. Napierky.

S i n n a s

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigl.
Ebreer: 13, 8.

9ta lappa. Peektá fwehdeená preefsch Leeldeenas fwehtfeem, 26ta Webruar. 1833.

„Es preezajohs ar leelu preeku eefsch ta Runga, manna dwehfele lihgsimojahs eefsch manna Deewa. Jo Winsch irr manni apgehrbis ar drehbehu tahs pestifchanas, ar teem fwahtfeem tahs taisuibas irr Winsch manni opfedis, itt fá weens bruhgtans ar preesteru glihtumu isgehrbjahs, un fá weena bruhete ar sawu skaisfu apgehrbu isgresnojahs.“ Esaij. 61, 10.

Weigums tahs eefsch tahs Stas lappas eefahktas isstahstifchanas nota, fo tas Ewangeliums pee teem nabbageem, ohglu = dedsinatajeem
Dean meschá eefpehjis.

Rad tas gohdigs mahzitais Profer nomannija, fá tas fwehtais Gars bija fahzis pee scheem ohglu = dedsinatajeem ittin spehzigu darbotees, tad winnam prahts un firds gauschi wehlejahs, kad jel leelaku ruhmi buhtu warreis dabbuht, fur tahs nabbagas dwehfeles, eefsch ta Dean mescha, warretu fanahkt un ar preezibu to pasluddinaschanu tahs Jesus mahzibas fanemt, zaur to paschu apstiprinaschanu eefsch tahs rizzibas un mihlestibas eefsch to firds = shehligu Pestitaju eemantodamas. Tam mahzitajam pascham nekahda eefpehschana ne bija un winna eenahfschana masa bija, tá fá winsch no sawa padohma neneeka warreja palihdseht; arri starp teem baggateem un augsteem fungeem tahs semmes winnam nekahdi pasihstami ne bija, fo winsch buhtu warreis usluhgt, kaut jel nahktu paligá, weenu Deewannammu ustaisiht. Tas mahzitais Profer tadeht weenu tahdu grahmatu farakstija, eefsch kurras winsch to ohglu = dedsinataju leelu nabbadsibu un neefpehschanu usrahdiya, fá arri winnu stipru firds = wehlefschanu, fá teem weena basniza buhtu. Scho grahmatu tas mahziiais tam ohglu = dedsinatajam Morgan preefschá lassija.

Lihds fo Morgan nomannija, us fo ta mahzitaja firds neffahs, lihds winsch arri
 bes kaweschanas, to masumu tahs naudas, fo winsch ar gruhtu pelnischanu
 bija eepelnijees, deht ustaisichanas weenas basnizas atwehleja, turklast sawa
 dahrsa weenu derrigu weetu preefsch basnizas - grunti usrahdidams. Arri tee
 zitti ohglu - dedsinataji, katris zil spehdams, naudu samette un apsohlijahs, - ikne-
 delas no tahs lohna-naudas, fo winni ar gruhteem sweedreem pelnijahs, pee
 to krahjumu peelift. Diwi augsti un winnu labbas un pateefigas tizzibas deht lohti zee-
 nijami Engellenderu leeli kungi kahdu palihdsibu pee ustaisichanas weenas basni-
 zas tanni Dean mescha no paschas semmes-waldichanas isluhdse, un gah-
 daja, ka wiffa Engellenderu semme nauda no labprahdigahm dwehfelem tappe
 salassita. Tas mihtais Kungs wiffu scho mihlestitas apsohpschanu tif lohti sweh-
 tija, ka no tahs salassitas naudas weenu skaitu basnizu un weenu skohlas-
 nammu warreja ustaisiht, un wehl labba datta atlikke, fo eefsch nahkameem gad-
 deem pee apsohpschanas abbeju nammu warreja tehreht. Tas gohdigs mahzi-
 tais Profer tanni jaunâ basnizâ ar leelu preeku un swehtibu Deewa-wahrdus
 fluddinaja. Nu wairs neds winnam, neds zitteem wajadseja bailotees, kad Dean
 mescha atraddahs. Weenâ wakkara, kad tas mahzitais Profer, Deewa-wahr-
 dus tanni peeminnetâ jaunâ basnizâ turrejis, us mahju gahje, apstahjahs winsch
 tanni leelâ tumfcha mescha, gribbedams sawu mehteli labbaki apseet, tadeht ka leels
 sneeguputtenis bija. Kamehr winsch johsahs, winnam weens swefschs zilweks peenahje
 un isbihjees fazzija, ka winsch no zetta effoht nomaldijees un par nelaimi warr buht
 Dean mescha eegahjis. Profer atbildeja: „Mans draugs, juhs gan effat Dean mescha
 eegahjuschi, bet jums taggad ne mas ne wajaga bailotees. Paldees firds - scheligam
 Pestitajam, kas scho aprinki laipnigi usfkattjis un tohs nabbagus ohglu-dedsinatajus
 us swehtibu un firds - atgreeschchanu lizzis atdsimt. Eefsch katras no tahm mahji-
 nahm, fo tur redsat, juhs drohschi un bes bailehm warrat nakts mahju nemtees;
 un ja jums zetta - rahditaju wajaga, tad es jums weenu usrahdischu, us fo juhs
 wiffai warrat pakautees.“ — Kamehr tahs preezas: mahzibas gaisma Dean mescha
 bija zehlfuees, pawiffam zitta buhschana pee teem ohglu dedsinatajeem rahdijahs.
 Nu wairs neds no sadsibahm neds no slexkawibahm neds no zittahm launahm un
 blehdigahm leetahm neko ne dsirdeja; jo eefsch ta Kunga meera pastahwedami
 un us Winna palihdsibu patahwuschees, tee ohglu dedsinataji taggadin ar to mah-
 zeja peetift, fo winni ar gohdigeem sweedreem un taifni pelnijahs. Pehz kahda
 laika, kad Morgan, kas pirmats tam mahzitajam Profer peegahje, us mirschanu
 wahrsch gulleja, tappe winsch no sawa mahzitaja un drauga apraudshts, kas
 arri wehl zittu mahzitaju lihdsi wedde. Schis pateizibas - un preeku - affaras
 raudaja, dsirdedams to leezibu ta mirdama Morgan, kas weenumehr to scheh-
 ligu Pestitaju flaweja, ka tas winnu paschu un winna beedrus pee atsichchanu
 sawu grehku bija lizzis peewest, winnus ar pasluddinaschanu tahs grehku peedoh-
 schanas eepreezinadams. — Te nu gan irr peepildhts ta Kunga wahrds, kas

fakka: „La tuffnese un tahs tuffchas weetas preezafees, un tas flaijums lihgfmo-
fees, un seedehs fà rohfes.“ (Esaij. 35, 1.)

S e s t a n o d a k k a

tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi.

Dshwibas = beigums to pirmu Jesus mahzektu jeb Apustutu.

Zettortâ lappâ scho sinnu tee pirmee Jesus mahzekki, kurrus Wansch arri par Apustuleem dehweja, wiffi pee winnu wahrdeem irr nosihmeti; un atkal festâ lappâ irr rahdihts, fà Pahwuls arri no pascha schehliga Pestitaja par weenu stipru strahd-
neeku eeffsch ta Runga wihna=dahrsa un par weenu Apustuli tappis isredsehts un eezelts. Scho Apustutu dshwibas = beigumu schinni nodakkâ tâ gribbam isstah-
stiht, fà no wezzahm grahmatahm warram isdshht, kurrâs tahs Kristigas drau-
dses klahschana irr aprakfita.

1. Apustuls Jehkabs Zebedëusa dehlis.

Zaunâ Testamentâ eeffsch Apustutu darbeem 12â nodakkâ un 1mâ un 2trâ
perschâ warram useet, fà Jehkabs, Zebedëusa dehlis un brahlis ta Apustula Zahna,
pats pirmais no teem Apustuleem irr bijis, fas ta wahrda ta Runga Jesus Kri-
stus dehl tappis nomaitahs. Tanni peeminnetâ weetâ irr lassams, fà tas Juhdu
kehniensch Erohdus, ar pawahrdu Agrippa, to paschu Jehkabu, Zahna brahli,
ar sohbinu liffe nokaut. Par scho notikkumu tas pirmais sinnu-rakfitaais par
Kristigas draud leetahm, wahrdâ Eusebius, wehl scho leetu stahsta. Tas
zilweks, fas bija suhtihhts, fà wansch to Apustuli Jehkabu buhtu tai augstai teefai
preekshâ weddis, tohti isbrihniyahs, redsedams, fà Jehkabs bes kahdas stihwe-
schanas pilnâ meerâ liffahs teefas-nammâ nowestees, fur winnam, fà jaw sin-
nams bija, nahwes sohdbibu bija nospreedufchi. Ta zilweka firds, tif tohti no is-
brihnischanas pahnemta, zaur swehta Garra paligu tudak no wella kalpascha-
nas us ta dshwa Deewa puffi peegreesahs, tâ fà wansch, pilns preeka, wisseem
laudim dsirdohht, apleezinaja, fà Jesus Kristus weenigi tahs pafaules Pestitais ef-
soht. Tas Apustuls Jehkabs tif labbi, fà arri schis pats zilweks, weenâ reisè
pee nahwes tappufchi nowesti; us zettu tas pats zilweks to Apustuli luhdse,
faut jel winnam buhtu peedewis. Ar labbu prahtu tas Apustuls tam zilwekam
peedewe, un to stuhpsidams, wansch us to fazzija: „meers lai irr ar tewim.“
Rad schohs wahrduhs bija runnajiis, abbeem diweem tahs galwas tappe nozir-
stas. Ro tas sinnu-rakfitaais Eusebius mums tè stahsta, mums fà ar dsh-
wahm rakstu-sihmehm firdis eespeesch, lai atsihstam to spehku tahs Deewa scheh-
lastibas un tohs swehtigus augus weenas labbas un Deewa-bihjigas preeksh-
sihmes.

Zettortais krahjums to swehtigu un fristigu mahzibu.

Treschu krahjumu redsi Nr. 7.

15.

Kad dwehsele ar mihlu Pestitaju irr saweenojusees un dabbujusi saprast, ka Winsch tas Deewa-jehrs, kas pasauls grehtus nefs¹⁾, tad winnai tahda gar-riga saweenoschanâ weenumehr ja pastahw, jebchu gan daschâ reise masaf' tahs baudi-schanas buhtu. Ne weenai paschai deenai bes farunnaschanas ar Winna ne buhs pawadditai tapt.

16.

Ta kas ar weenteesigu un padewigu firds-prahtu, ar weenu paschu sohli, ta sakkams, tam Kungam irr peegahjis, tam schis pats dwehsele-draugs jaw no fewis simts sohlsu pretti nahf, un ar saweem apswehtidameem padohmeem to labbu gribbeschanu apstiprina, ko Winsch jaw arri pirmais, zilwekam eedohd, jo Deews eefsch mums padarra tif labb' to gribbeschanu, ka to padarrischanu.²⁾

17.

Tas Kungs irr muhsu gans, mums nekad ne truhks, kas pee ihstenas lab-flahschanas wajaga. Winsch irr nehmees muhsu meefas un affinis; ta Winsch us ta krehtla sawas gohdibas sehsh, tif labbi tam masam un nabbagam ganna-puisenam, ka arri tam wiff-augstakam un gudrakam zilwekam brihwibu dohdams, Winnam pee-eet. Winsch sawu draugu deht ne kaunahs. Kaut jel mehs katriš Winnam wiffai peederretu, kaut jel mehs ar weenteesibu spehtu faz-zih: „Tu, Jesus, mannim brahlis effi, ko es wairaf, ne ka wiffas pasauls man-tas, mihsoju! Lewi, kas Tu sawu dsihwibu par mannim effi dewis, es ka mannu pateefigu draugu zeeniju! Ar Lewi zits neweens, lai arri buhtu kas buhdams, ne irr lihdsinajams, jo nekahds zits irr Pestitais, ka ween Tu, af Deewa- un zilweka-Dehs!“

18.

Bes ta tas ne warr buht, ka pateesi tizziga zilweka firds ne buhtu baudijusi, ka tas Pestitais sawu neredsamu rohku tai usleef, winnu swehtidams. Ikweens no Winna mihligas, flahsbuhdamas schelastibas un eepreezinaschanas ko man-niht dabbu. Tur naw wajadsigs, ka tuhstfoschi, jeb peezsimts, jeb septindesmits buhtu kohpa sanahksuchi; Winnam arri diwi peeteef, ka Winsch treschais pee win-neem rohdahs ar ne-issakkamahm preeka- un meera-juschannahm sawu flahsbuhshanu apleezinadams. Un kad arri zilweks weens pats buhtu, ar tahdu tam Pestitajam tif pat labbi patihf saweenotees. Ne peemirsti, mihla dwehsele, ka tas Kungs Na-tanaeku redseja un winna firds dohmas dsirdeja, kad winsch weens pats appaksch wihges-kohku bija.³⁾ Tad nu atsihsi, ka tas Kungs ikweenam, jebkur buhdamam, labpraht atbild, kas Winna wahrdu peesauz; tahdu Winsch pee fewis welf, winnu swehtu darridams.

1) Zahn. Gw. 1, 29. — 2) Biblipy. 2, 13. — 3) Zahn. Gw. 1, 49.

Brihw drifkeh. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napieršky.

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigl.
Ebreer: 13, 8.

10ta lappa. Zettortá swebdeená preefsch Leelbeenas swebtkeem, 5ta Merz. 1833.

„Skkatis, kas manni apleezinahs preefsch zilwekeem, to ir ES gribbu apleezinaht preefsch manna Zehwa, kas debbefis irr.“ Matt. 10, 32. „La Kunga engelis apmettahs fahrt teem, kas Winnu bihtshas, un isglabh tohs.“ Dahw. Dseefm. 34, 8.

Pee festas nodattas tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi pee-
derrigš gabbals. (Nedsi 9tu lappu.)

2. Apustuls Zehkabs, Alweja dehls.

Ilgu laiku pehz tam, kad tas Zuhdu Kehninsch Erohdus Agrippa tam Apustu-
lam Zehkabam, Zebedeusa dehlam, to galwu ar sohbinu lifke nozirst, tappe arridfan
tas ohtrais Apustuls Zehkabs, Alweja dehls, ap to 62tru gaddu pehz Kristus
peedsimfchanas, deht sawas taisnas un jweenteesigas tizzibas eefsch to Kungu
muhsu Pestitaju, no teem Zuhdeem nomaitahs. To grahmatu, fo tas Apu-
stuls Zehkabs us tahm diwipadesmits ziltim bija laidis, un fo mehs jauná Testa-
menté atrohdam, schis pats Zehkabs ne ilgi preefsch ta laika sawas nomaitascha-
nas farakstija. Rahdu gallu schis pats Apustuls Zehkabs, Alweja dehls, bija
panahzis un ar kahdu pastahwibu winsch allaschin to Kungu Jesu Kristu apleezi-
naja, to mums isstahsta Eusebius, no ka mehs Itá lappá effam usrahdijusch, ka
winsch tohs notiffumus tahs Kristigas draudses pee winnas eefahkuma irr ussih-
mejis. Zaur scho paschu Eusebiu mehs sinnam, ka tas Apustuls Zehkabs, Al-
weja dehls, lihds sawam gallam Jerusalemé irr dsihwojis, un jebfchu tai Kristi-
gai draudsei par to starpu daschadas wajaschanas tappe uslaisas, tad tomehr
schis pats Zehkabs no ta Kunga tappe isglabhst. Winna leelas firds-weenteesi-
bas un beswainibas deht, tappe winsch no wisseem Jerusalemes eedsihwotajeem

par to „taifnu“ nofaukts. Pee Zuhdu basnizas eeradduma winsch weenumehr turrejahs, un tadeht tee Zuhdi winnu dauds wairaf apzeenija, ne ka to Apustuli Pahwuli. Bet jebfchu Zehkabs pee ta eeradduma tahs wezzas derringas turrejahs, tad winsch tomehr allasch ar weenteefibu to Kungu Jesu apleezinaja un taphez teem Zuhdeem par apgrehzibu bija, kas fazzija, ka ta lohti behdiga leeta effoht, ka tik labs un gohdigs zilweks pee fristiteem laudim turrotees. Tas gaddijahs ap to laifu, ka Apustuls Pahwuls ta semmes-fohga Westus preekscha no teem Zuhdeem tappe apfuhdsehts. ¹⁾ Zebfchu prett winnu neneeka ne warreja usrahdiht, tomehr Westus teem Zuhdeem gribbeja schehlastibu parahdiht un winnu rohkas to Apustuli Pahwuli nodoht un us Jerusalemi to suhtih, ka tas tur buhtu tappis teefahs. ²⁾ Pahwuls gan prasdams, ka Jerusalemê to gribbeja nomaitaht, aisleedsahs, turpateet, un to Keiseru peesauze ³⁾, gribbedams, ka winna leeta Rohmas pilssehtâ no Keisera taptu ismekleta. Kad nu Pahwuls ar tahdu peesaukschanu no Zuhdu-rohkahm wakkâ tikke, tad schee lohti par to apfkaitahs, un weenprahtigi apnehmahs sawu dusmibu us to Apustuli Zehkabu isgahst, kas, tik Zuhds buhdams, Reemeru Keiseru ne warreja peesaukt. Westus, tas semmesfohgis par to Zuhdejas teefu, bija nomirris un pirms no Reemeru Keisera zits winna weeta tappe eezelts, tas augstais preesteris Ananias, kas weens Sadduzeers bija un tohs kristus laudis gauschi eenihdeja, lohti eeksch warras un spehka peenehmahs, par teem laudim waldidams. Winsch to augstu Zuhdu teefu sa-aizinaja, un to Apustuli Zehkabu, lihds ar zitteem fristiteem zilwekem, teefas preekschâ likke west, teem pahrmesdams, ka tee Mohsus bauslibu effoht pahrkahpuschi. Bet tas tik lehti ne isdewahs, to Apustuli Zehkabu nomaitaht, jo winna gohdiga un taifna dsihwiba wisseem laudim bija sinnama. Kad nu tee Zuhdu wirsneeki par to bihjahs, ka Zehkabs ar sawahm mahzibahm un ar sawu gohdigu dsihwofchanu dauds kauschu us Kristigu tizzibu peewedde, tad tee mekleja, winnu sawaldsinahst, un tam parwehleja, Jerusalemê us basnizas jumta-gallu uskahpt, un turpat, wisseem laudim dsirdoht, kas us leel-deenas swehtkeem us Jerusalemi bija nahkufchi, prett Jesu runnahst un winnu nolahdeht. Apustuls Zehkabs arri uskahpe us Deewa-namma jumta-gallu, un ar preeku un drohschibu apleezinaja, ka Jesus ween tas ihstems pafauls Pestitais irr, kas, debbefis uskahpis, fehsh pee Deewa labbas rohkas, no kurrenes tas us padebbescheem atkal at-ees. Kad winsch tahdu gohdigu leezibu wissu kauschu preekschâ bija isrunnais, tad tas augstais preesteris un tee kauschu wirsneeki ittin ka traffi no dusmahm palikke. Wiss pirmaf tee gribbeja to Zehkabu negohdâ likt, un winnu saimohst, bet tas ne isdewahs; tadeht winni us to steidsahs, winnu nomaitaht. Ar brehkschanu, ka pats taifnais us nelabbeem zetteem effoht nowilts, tee Zuhdi to Apustuli no jumta-galla semmê nogahse, to paschu ar akmineem nomehtadami. Zehkabam wehl tik dauds spehka bija, ka winsch drusku warreja pazeltees, un zeltos nomet-

¹⁾ Apust. d. 25, no 1ma pr. — ²⁾ Apust. d. 25, 9. — ³⁾ Apust. d. 25, 11.

tees, winsch Deewu wehl luhdse un fazzija: „Es tewi, af Kungs, Deews un Zehws, par scheem luhdsu, peedohdi winneem, jo tee ne sinna, fo tee darra.“ Weenam no teem preestereem, fas schohs wahrduß dsirdeja, gauschi firds eeschehlojahs, un winsch fazzija us teem laudim: „metteet jel meeru, fo juhs darrait, woi tad juhs ne dsirdat, fa schis taifnais juhsu deht Deewu luhds?“ Ne warredami ilgaki scha taifna mohkas usfkattiht, winnam ta galwa ar weenu rungu tappe faschkelta, un ta tad winsch, Jesu pagohdinadams, nobeidse. Ne ilgi pehz ta laika leelas behdas par wissu Zuhdu semmi nahze un Jerusalem tappe pohstin isphostita. Daschi no pascheem Zuhdeem fazzija, fa tahs behdas winneem esfoht usnahkufchas tapehz, fa winni to Zehkaba nomaitajufchi, jebfchu tas taf weens taifnis zilweks irr bijis. Kad jauns semmes-fohgis Westus weeta, Albinus wahrda, bija eezelts, tad tas to augstu preesteri Ananiafu lohti isbahre par scho leetu, un winnu no ammata nozehle. Kad nu Zehkabs bija nomirris, un Jerusalem jaw isphostita, tad tee zitti Apustuli un Mahzekki muhsu Kunga Jesus Kristus, no kurreem wehl dauds dsihwoja, kohpa sagahje, fa tee deht apkohpfchanas tahs draudses, weenu zittu gannu buhtu eezehlfufchi Zehkaba weeta. Pee schis eezelfchanas Sihmeans weenprahtigi par draudses mahzitaju tappe isredsehts, fas bija dehts ta Kleowafa, fas weens no teem abbeem bija, no kurreem mehß Lufkafa pr. gr. 24ta nod. 13ta perscha lassam, fa tee us to pilsefhtinu Emmaüs gahje. Bet schis pats Kleowas bija brahlis ta patehwa muhsu Kunga, prohti ta Jahsepa.

K à D e e w s m u h r u z e h l i s.

3 a l. 2, 5. Un es, fakka tas Kungs, buhschu winnai par deggofchu muhru apkahrt, un es buhschu par gohdibu winnas widdü.

1.

Dahnu = semme — tahlu tahlu —
 Ruhze karsch ap pilsefhtu.
 Tur preeksch wahrteem — naw tik tahlu —
 Dauds bij' masu mahjinu.
 Ne spehj pretti stahweht draugi,
 Jau usmahzabs eenaidneeks,
 Jau ar makti wellahs, raugi,
 Klahu breefnigs karra spehks.
 Dauds tur dsihwo nabbadfinu, —
 Weentuta stahw buhdina.

2.

Buhdina ar swehtu preeku
 Wezzas mahtes dseesma ffann:
 „Lawas rohkäs, Kungs, es leeku
 Wissu sawu behdaschan.“
 Dehla = dehls irr klahu pee winnas

Dividesnits gaddinu,
 Truhkums irr eeksch tizzibinas,
 Lai gan wihrs ar augumu.
 Buhdina ar swehtu preeku
 Wezzas mahtes dseesma ffann.

3.

„Tu, Kungs, muhru ap mums metti,“
 Ta dseed wezza mahmina,
 „Lai stahw eenaidneekam pretti
 Apwatnota buhdina.“
 „Memmin“ dehla = dehls tai fakka,
 „Luhds“, fas Deewam eespehjams!
 Muhris, — fo tu dohma trakka —
 Woi tik ahtri ustaisams?“
 „Tu, Kungs, muhru ap mums metti,“
 Ta dseed wezza mahmina.

4.

„Mihlais dehls, uf to palaujohs,
Ja tas Deewam patifsees, —
Es ne fo ar bailehm kaujohs;
Muhris ap mums pazelsees!“
Klau nu bungas, klau nu fleegfchan',
Ur trummetehm lahstus jauz!
Wahgu = ruhfschan', firgu = sweegfchan',
Gazekahs, kâ wehtra kauz.
„Tu, Kungs, muhru ap mums metti,“
Tâ dseed wezza mahmina.

5.

Wiffâs mahjâs eefschâ speeschahs
Karrawihri fleegdami,
Grubsta, lamina, lahd un spreeschahs,
Buhdai garram gahjuschi.
„Memmin mihla, dsirdehs dseefmas,“
Tâ waid bailigs jauneklis.
Pahreet wiffâ deenâ breefmas, —
Buhdinâ tee neteek wis!
„Tu, Kungs, muhru ap mums metti,“
Tâ dseed wezza mahmina.

6.

Wakkerâ nu plohsahs aufa,
Seemels puhfch zaur lohdsinu;
„Elehdsat flehges,“ wezza fauka,
Dseed tad atkal dseefninu.
Un kâ sneegi birdeleti

Ustfreen pulks no kasafeem,
Wiffâs mahjâs kohrteleti
Woi pa astondesiniteem.
„Tu, Kungs, muhru ap mums metti,“
Tâ dseed wezza mahmina.

7.

Dseed zaur wiffu nakti garru
Wezza ne = apnikkufi,
Dehlam, kad juht rihta starru,
Prassa, fo darr' nahburgi?
Get schis luhfoht, — durwis fittahs
Teem par laimi eefschfigi —
Jauneklis tas faynoht schfittahs:
Uhrâ muhri taifiti! —
Sedfis Deews to masu buhdu
Leeleem sneega putteneem!

8.

„Memmin mihla, nahzeet skattihht,
Teescham muhru zehlis Deews!“
Tâ fauz dehla = dehls, fahf mattihht
Deewa spehku semmojees. —
Dahnu semmê tas notikkê —
Usttonpadsmits gaddi buhs —
Ka Deews muhru apfahrt liffe
Buhdai sneegu puttenus.
„Tu, Kungs, muhru ap mums metti,“
Lai arr dseedam, lautini! —

— Im —

Es a i j. 65, 24. Un tas notiks, pirms tee fauz, tad es atbilde.
schu, kad tee wehl runna, tad es klausfichu.

Zettortais krahjums to swehtigu un fristigu mahzibu.

Treschu krahjumu redsi Nr. 9.

19.

Jo wairak mehs, — par Deewa = behrneem palikkufchi, — pee mihla Pestitaja turramees: jo wairak mehs sawâ starpâ eefsch mihlestibas un labprahstibas faefimees; jo tee pateefigi Jesus draugi irr lohti pasemmigi eefsch sawahm firdim, tee ne pahrzeltahs zits pahz zittu, bet tee arri no masaka behrna ar preeku fo labbu mahzahs.

20.

Neweens pats zilweks warr zaur zaurim isprast tohs no slehpumus tahs Deewa schehlastibas; bet to Deews no mums arri ne prassa, Winsch gribb: lai tizzam! To Kungs no mums prassa, ihstu pateefigu dsihwu tizzibu.

Wrihw drikketh. No juhrmallas = gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. E. E. Napierfky.

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

11ta lappa. Trefschá fwehdeená preefsch Leeldeenas fwehtkeem, 12ta Merz. 1833.

„Tahs fallas gaida us manni, un wiff-pirmaf tahs juhras laiwás, fa tee tawus behrnus no tahlenes atwedd pee ta wahrda ta kunga tawa Deewa un ta Swehta eefsch Israela, jo Wiafch ire temi pagohdinajis.“ Esaij. 60, 9. „Tad nu turram meh8, to zilweku taifnu tohpam zaur to tizzibu ween, bes tahs haufstibas darbeem. Jeb irrag Deews ween to Juhbu Deews? Neggi arridjan to paganu? Teefcham ir to paganu.“ Neem. 3, 28. 29.

Sinna, fá muhsu laifd8 paganu=lauidis us fallahm eefsch leelas juhras to tizzibu eefsch Jesu Kristu irr usnehmufchi.

S tarp Afias un Amerikas ta wiff leelaka pafaulés-juhra irr, fo par deenas-widdus jeb arri par meerigu juhru fauz. Rahdi 65 gaddi buhs pagahjufchi, fa tas, tanni laifá Engellenderu semmè waldidams Rehninfch weenam fugga-kapteinam, wahrda KooF, uswehleja, ar laiwu wiffu pafauli apstaigagt. Kad tas fugga-kapteine KooF, fawa Rehnina uswehlefanai paklausidams, tanni peeminnetá deenas-widdus juhra eegahje, atradde wiafch 14 leelakas fallas, pee kurrahm arri leels pulks masaku wehl flahf peederr. Wiffas schahs fallas fohpá par beedribas fallahm tohp nosaufkas, no kurrahm weena, prohti Dtahe i te, ta wiff-leelaka irr. Tee lauidis us schahm beedribas fallahm no breefmigas paganifkas ne-attifchchanas un tumfibas pahyleeku bija pahrnemti, un zaur fawu elkadeewibu tee us teem wiff-negantakeem darbeem eelaidahs, tá fa pafaulè leelakas dwehfeles samaitafchanas ne warreja atrast. Zit labbi tas fugga-kapteine KooF, fá wiffi zitti, fas pehz winna laifa us tahm beedribas fallahm ar fuggaem aiflaidahs, irr usgahjufchi, fa pee teem lauidim us tahm peeminnetahm fallahm ta weena aprasta leeta bija, fa mahtes pafchas fawus behrni-

nus nomaitaja, kad tahm wairs ne patiffe tohs apfohpt. Arri tee fuggineeki
 pee scheem pascheem laudim atradde tahdas beedribas, kas teem, kas pee win-
 nahm turrejahs, sto brihwibu us teem wiff - negantakeem neschlihsibas - un bleh-
 dibas - darbeem palahwe; winni paschi tahs par Aroei beedribahm nofauze. Ta-
 pat arri useets irr, ka tee laudis us Otahente un tahm zittahm beedribas - fal-
 lahm zilwekus nokawe, tohs teem elku - deeweem usuppuredami; sawa starpâ schee
 paschi nescheligi apfarrojahs, un wiffus karrawihrus, ko til wangos dabbuja fa-
 nemt, winni bes schelastibas nomaitaja un dauds zittas breefmibas padarrija,
 kas tur ween warr notift, fur ta Jesus mahziba wehl ne irr tappufi fluddinata.
 No pirma laika, kad Roof tahs beedribas - fallas meerigâ juhrâ atradde, kahdi
 30 gaddi pagahje, ka weenumehr no Kristigahm semmehm fuggineeki us Oto-
 haite un tahm zittahm fallahm dehl prezzeschanas tappe aisfuhiti; bet par wiffu
 scho laifu tam jâufam preezas - wahrdam no tahs atpestifchanas, ar ko Jesus
 Kristus zilwekus no muhschigas pasufchanas un no grehku - falschschanas at-
 raifa, wehl ne isdewahs, ar sawu gaismu tahs tumfchas firdis apskaidroht
 un winnu dwehseles us muhschigu dsihwofchanu atdsendinaht. Pee teem lau-
 dim us tahm beedribas - fallahm gan ta patifschana bija, tahs leetas un mantas
 dabbuht, ko tee fuggineeki no Kristigahm semmehm tur bija aisweddufchi, bet
 no ta dahrguma tahs tizzibas eefsch to krusâ fistu winni ne liffahs, ka buhtu grib-
 bejufchi kahdu drufku baudiht, jo tas laiks tahs schelastibas peemekleschanas
 scheem pascheem wehl ne bija peenahzis. Bet tanni 1797tâ gaddâ, tas irr, no
 muhsu deenahm atpakat rehkinahts, preefsch 35 gaddeem, tas mihlais Pestitais
 to laifu bija isredsejis, furrâ Winsch arri pahr teem laudim eefsch Otahente un
 tahm zittahm beedribas - fallahm sawu apschehlofchanu islaide; jo no ta peemin-
 neta gadda lihds muhsu deenahm, tee laudis no 8 leelafahm fallahm to Jesus
 mahzibu irr peenehmufchi, sawus no kohkeem iszirfhus elkudeewus atmesdami un
 fadedsinadami. Bet ka ta gaisma tahs Jesus mahzibas eefsch Otahente un tahm
 zittahm septinahm fallahm irr atspihdejusi, tas tâ irr nahzis, kâ nupat dabbufim
 dsirdeht.

Daschâs weetâs un arri Engellenderu semmê, Londones pilsfestâ, tahdas
 fabeedroschanas irr, ko par Miffionu - beedribahm nofauz. Pee schahm Mif-
 fionu - beedribahm tahdi deewabihjigi Kristigi laudis turahs, kas apnehmufchees
 par to gahdaht, ka tahs dwehseles, kas no Pestitaja wehl neko ne sinna, zaur
 passuddinafchanu ta preezas - wahrda taptu peegreestâs pee to weenigu labbu un
 apfwehtidamu gannu. Schihâs leetas pehz tahs Miffionu - beedribas labprahht
 tahdus zilwekus peenemm, kam firds us to nessahs, ta Kunga dehl us tahlahm
 sweschahm semmehm aiseet un teem, kas paganiskâ tumfiba atrohдахs, to eepree-
 zinadamu sinnu tahs atpestifchanas no grehkeem zaur Jesu Kristu noneft. Schee
 tahdi, kas no Miffionu - beedribahm starp paganeem tohp fuhiti, Miffionari
 tohp faukti.

Mahkofchâ 28tâ Julius deenâ paliks 35 gaddi, ka ta Londones pils-
sehtâ buhdama Missionu-beedriba 30 Missionarus us to liffe eefwehtigt, ka
winni tohs pagamu laudis, kas us tahm fallahm eefsch deenas-widdus jeb mee-
rigas juhvas dsihwo, apraudsitu un to walsibu muhsu Kunga Jesus Kristus
starp winneem isplahitu. Schee 30 Missionari paschâ Labrentscha deenâ ta
1797ta gadda ar Deema paligu farwu jefku usnehme un ar weenu fuggi, furrâ
gohdigi, un tizzigi laiweneeki bija, us meerigu juhru aislaidahs. Tanni juhvâ
eenahfufchi, schee 30 Missionari us farwu darbu isfchêhrahs, jo 18 no winneem
dewahs us to fallu Dtahete, 10 us to fallu Tongatabu un 2 us diwahm zit-
tahm masahm fallahm. Bet teem 10 Missionareem, kas us Tongatabu ais-
gahje, nemas ne isdewahs to preezas-wahrdu starp tahs fallas eedsihwota-
jeem passuddinah, jo schee tif neganti bija, ka winni trihs Missionarus nokawe
un tohs feschus zittus isklidinaja. Teem 18 Missionareem, kas us Dtahete,
kas ta leelaka starp tahm beedribas fallahm irr, winnu darbs labbaki isdewahs.
No fugga isnahfufchi un us to fallu nogahjufchi, winni no teem fallas laudim
un winnu preefschneekem ar preeku tappe usnemti. Starp teem Dtahetereem
arri diwi Engellenderu fuggineeki atraddahs, kas par to laifu, kamehr us tahs
fallas bija, to eedsihwotaju wallodu ismahzijahs un teem Missionareem par tul-
keem bija. Zaur scheem tulkeem tee Missionari tam Dtaheteru Kehninam,
wahrdâ Pomare, isfkaidroht liffe, kadehl winni effoht atnahfufchi, un redsi,
tas swehtais Gars ta Kehnina firdi ar tahdu labprahhibu peepildija, ka winsch
teem Missionareem apsohlija weenu leelu mahju un semmes gabbalu eedoht. Scho
farwu apsohlishanau tas Kehninsch arri peepildija un teem Missionareem leelu sem-
mes-gabbalu, fo winni Matarwai nofauz, un kas us seemela puffi tahs Dtahet-
teru fallas atrohdahs, eedewe un preezigs bija par to, ka schee bija nahfufchi
eefsch winna fallas mahjoht.

(Eefsch 12tas lappas wehl wairak no Dtahete dabbusim dsirdeht.)

Peektais krahjums to swehtigu un kriftigu mahzibu.

Zettortu krahjumu redsi Nr. 10.

21.

Ta irr warren leela nelaine, kad mums jeb prahitâ faunas dohmas
eefchaujahs, jeb kahdu faunu darbu padarram. Bet kad jaw kahdas nelabbas
dohmas muhsu firdis usnemtas, jeb kahds faunums no mums tappis padar-
rihts, tad tas mihlais Pestitais wiff-pirmais irr, us fo mums buhs greestees,
jo Winnam mehs to leelu pulku muhsu grehtu warram drohschi isfuhdseht. Lai
tif Jesum Kristum pee-eetam, jo Winsch mums lauj, ka mehs drihtstam Win-
nam muhsu dwehsetu negantibu usrahdiht un fazzih: „redsi, Kungs, tahdi mehs
effam.“ Ja kam isdohdahs, mihlam Pestitajam pee-let, tam leels behdu swars

no firðs tohp nowelts; jo kas ar teescham fagraustu firði fawu grehku wainu is-
fuhðf, tam wairs eeksch grehku kalposchanas ne griðbaðs palift, bet eeksch tahða
zilweka firðs ta deewischfiga nofumschana atrohðahs, bet fur ta irr, tur irr
arri tuwu flahðt firðs eepreezinaschana un fwehtiba. (2. Kor. 7, 10.)

22.

Ta Deewa behrna firðs no lohti leelahm sahpehm tohp pahrnemta, kad to
leelu lauschu pulku eerauga, kas fawu radditaju, kas taf arri winnu Pestitais irr,
ifdeenas breefmigi sailmo, eeksch to paschu ne tizzedami, tapeh; ka winni To ar
fawu wahju prahðu ne warr isðibbinahðt. Tu prassi, mihla dwehsele, kahðu
padohmu, tawas firðs-fahpes apremdeht, tahðu sailmoschana un netizzibu pee
laudim useedama. Es dohmaju, ka schis tas labbakais padohms irr. Kad
mehs tahðu sailmotaju Deewa muhsu Nadditaja un Pestitaja redsam, tad mums
ne nahkajs par winnu teefu spreest, bet mums nahkajs, ka meh s ikkaftris sewi
paschu apjautajamees, un kaftris no mums lai praffahs, fazzidams: „kahðs un
kas es pats esmu bijis, un kahðs wehl taggadin esmu?“ Tas irr gan teefa, ka
pasaule no launa irr pahrnemta; bet tomehr arri teefa irr, ka wiffai pasaulei
par labbu tas Kungs Jesus Kristus par Pestitaju irr tappis, jo schis pats Jesus
Kristus tas taisnais irr ta salihðsinaschana preeksch muhsu grehkeem, un ne ween
preeksch muhsu, bet arridsan preeksch wiffas pasaules grehkeem. (1. Jahn. 2, 1. 2.)
Tad nu gan warr notift, ka daschs, kas no rihta wehl ittin labs draugs wellam
irr bijis, jaw tanni paschâ deenâ, kad wakkars wehl ne bija peenahjis, par
karsu mihlotaju un draugu ta Kunga Jesus Kristus paleek. Schis leetas peh;
tam Kungam arri ne pagallam ne patihk, ka meh s zits zittu sohdam
(Matt. 7, 1.); jo tas warr notift, ka zilweks atgreeschahs. Teem, kas Jesus
draudsiðâ atrohðahs, tadeht peenahkajs schahðas dohmas eeksch sewis turreht
un fazziht: „kad es schehlastibu pee ta Kunga esmu atraddis, tad jaw tas pats
wisseem zitteem arridsan warr notift.“ Jo kad weens Deewa behrns, kas jaw
daschus gaddus ar mihlu Pestitaju fwehtigâ draudsiðâ atrohðahs, fawu pagah-
juschu dshwoschana un fawus grehkus pahrdohma, tad winnam gan ja asihst
un ja fakka: „es esmu stary teem greh; neekeem tas leelafais“ (1 Tim. 1, 15.)
Tas irr muhsu preeks un muhsu weeniga eepreezinaschana, ka meh s sinnam,
ka no Deewa schehlastibas meh s taisnoti un fwehti tohpam! — Un scho zettu
buh s ikkatram zilwekam usnemt, tadeht ka kaftris us to no ta Kunga tohp aizi-
nahðs.

P e e m i n n e f c h a n a. Tahs pee festas nobalkas tahs isstahstischanas par to Kristign
draudsi peederrigas sinnas, 13tâ lappâ atraddihðs.

Wrihw drikketh. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier'sky.

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

12ta lappa. Dhtrá fwehdeenâ preefsch Leeldeenas fwehtfeem, 19ta Merz. 1833.

Râ Dtaheteru un zittâs fallâs ta tizziba eefsch to Kungu Jesu
Kristu zehlahs. (Redsi 11tu lappu.)

Rad Engellenderu semmê ta sinna atnahze, ka tee Missionari eefsch Dtahetes
no teem laudim un winnu preefschneekeem itt mihligi un labprahctigi tappufchi
usnemti, tad ta Missionu-beedriba wehl 29 zittus Missionarus, stary kurreem 10
laulati bija, tanni 1798tâ gaddâ aissuhctija. Bet scheem us to nowehletu weetu
no-eet ne isdewahs, jo fuggis, ar ko winni us deenas-widdus juhru aislaidahs,
tappe ar warru no Engellenderu eenaidneekeem nonemta. Turklah arri dabbuja
dsirdeht, ka stary Dtaheteru laudim nemeers un karroschanas bija zehluschees,
un ka tadeht 9 Missionari effoht atstahjuschees. Tee kohpeji tahs Missionu-bee-
dribas bes kaweschanas apnehmahs, Dtaheti no jauna list apraudsiht un 12 zit-
tus Missionarus us turren aissuhctija. Schis fuggis itt laimigi un bes kaitehm
fawu zettu lihds Dtahete isstaigaja un ar leelu preeku tee jauni Missionari no tahs
fallas laudim un preefschneekeem tappe usnemti. Tanni 1800tâ gaddâ labs
meers stary teem fallas laudim bija un jaw tee Missionari darbojahs to jauku
preezas-mahzibu pasluddinah, un kahdus warredami pee atsihschanu fawu
grehku un tahs debbes-Zehwa schehlahsibas zaur Jesu Kristu peewest.

Bet tas Kungs schahs pasaules, kas to netizzigu dohmas irr apstulbojis,
ka tee ne tohp apskaidroti no ta spohschuma ta preezas-wahrda tahs gohdibas
Kristus¹⁾, tas wels, kas no eefahuma irr bijis flepkawa un eefsch tahs patee-
sibas naw pastahwejis, un kas weenumehr apkahrt staiga, itt ka ruhkdams

1) 2. Kor. 4, 4.

lauwa, un mekle, kurru tas aprihj¹⁾, to us neleetibahm skubbinadams, — schis pats wezzais un pirmais eenaidneeks to ne gribbeja eraudsicht, ka ta Jesus mahziba Otaheteru fallâ buhtu isplattijusees un daschus Otaheteru laudis usskubbinaja dumpi zelt prett to Kehninu Pomare, kas pats pirmais tohs Missionarus ar preeku un labbu prahtu usnehme. Leelas isbailes teem Missionareem usgahje, un ware buht, ka winni buhtu tappuschi wiffai isklihdinati, kad par laimi us to paschu laiku no Engellenderu semmes divi fuggi ne buhtu atnahkufchi. Scho paschu fuggu laudis tam Kehninam Pomare palihdseja tohs dumpineekus uswarreht, tâ ka meers atpakkal greesahs un teem Missionareem isdewahs, ta Ewangeliuma mahzibas arri us weenu ohtru fallu, fo Eimeo sau, aisnest. Arri Eimeo peederreja tam Kehninam.

Tas Kehninsch Pomare jaw wezs bija un to walfstibu pahr to Otaheteru fallu fawa dehla rohkas, wahrda, Otu eedewe, kas, Kehninsch palizis, arri Pomare tappe nosaukts, jo tas irr pee teem Otahetereem ta Kehnina wahrds. Pats wezzais 3schâ September deenâ 1803scha gadda nomirre, un sawas labprahitibas deht, fo winsch us to Ewangeliumu un us teem Missionareem turreja, no scheem ar mihslestibu tappe preminnehts. Tas jaunais Kehninsch Pomare teem Missionareem fohlija, ka winsch winnus eeksch ta apswehtita darba tahs pasluddinaschanas ta Ewangeliuma ne buhschoht aiskaweht, un winneem wehleja, lai tik drohschi un preezigi sawâ weetâ paleekoht. Tee Missionari tad nu us wiffahm puffedm tahs fallas isgahje, pasluddinadami to Deewa prahtu no wiffu zilweku labflahschanas. Jaw septimus gaddus winni tanni preminnetâ fallâ bija darbojuschees, kad weens no winneem weenu grahmatu us teem kohpejeem tahs Missionu-beedribas Engellenderu semmê rakstija. Schinni grahmatâ winsch salka: „Zebfchu mehš bes mitteschanas teem Otaheteru laudim tahs debbes-mahzibas preekschâ leekam, tad tomehr wehl ne leekahs, itt ka teem firds gribbetu Jesum Kristum padohtees; weenumehr winni saweem elku-deeweem kalpo, un ar saweem nelabbeem darbeem rahda, ka winni eenaidneeki ta dsihwa Deewa irr; tomehr munis arri ja salka, ka taf daschi retti starp Otaheteru laudim atrohдахs, kas tahs Kristigas tizibas mahzibas sahkuschi eemihloht. Us scho grahmatu tee kohpeji tahs Missionu-beedribas atbildeja, rakstidami: „Muns tahda preeziga zerriba irr, ka tee nabbagi un aptumschoti pagani, kurru starpâ juhs nogahjuschi, winneem to dsihwu Deewu un Kristu, to pasartles Pestitajr, pasluddinadami, arri to sivehtibu tahs mahzibas atsihs, fo juhs winneem noneffuschi, un ka ta labba fehla, fo ar dauds affarahm effat isfehjuschi, pehzgallâ dands preezigus anglus isneffihš.“

Tas bija teem Missionareem gauschi gruhš darbs, to wallodu to Otaheteru lauschu eemahzitees; bet tas Kungs schohs peetizzigus strahdneekus eeksch

1) Jahu. 8, 44. 1. Peh. 5, 8. 9.

fawda wihna - kalna arri schinnì leetà tìf lohti swehtija, fa winneem jaw 1806tā
 gaddā isdewahs, Dtabeiteru fallā skohlas ustaisihit, eeksch kurrachin to paganu
 behrni lassischana un rakstischana tappe ismahziti un turklaht dabbuja atsiht un
 eemihloht to Kungu Jesu Kristu, jo tee Missionari bija weenu Rakstisni Dtabeite-
 teru wallodā sagahdajuschì. Pats Kehninsch Pomare arri to rakstischanu no
 teem Missionareem bija eemahzijeem un paschā jauna - gadda deenā, ta 1807ta
 gadda us teem kohpejeem tahs Missionu - beedribas weenu gramatu rakstija,
 kurrā winsch fawu leelu preeku un pateizibu par to Missionaru atnahschhanu us
 Dtabeiti apleezinaja un apsohtijahs, fa winsch to no kohka iszirstu elka - deewu
 Dro buhschoht atmetst. Turklaht winsch arri luhdse, kaut jel winnam daschas
 leetas no Engellenderu semmes buhtu suhtijuschì, fas pee dsihwes un apkohp-
 schanas waijaga, itt fewischki winsch papihrus, tinti un spalwas isluhdsahs.
 Eihds 1808tam gaddam tee Missionari pilnā meerā fawu darbu srahdaja, usee-
 dami, fa pee teem jaunakeem tas darbs tahs mahzischanas ar leelaku swehtibu
 isdewahs. Bet tanni 1808tā gaddā breefnigi nemeera laifi Dtabeiteru fallā
 bija, fas tìf lehti ne beidsahs. Tee Missionari no Dtabeites atstahjahs, un
 tìf ween diri pee ta Kehnina Pomare palikke, fas ar scheem pascheem un ar
 faweem brableem us weenu ohtru fallu, to Cimēs fauz, aisgahje un turpat
 tìf ilgi palikke, kamehr winna farra - spehham isdewahs, tohs dumpineekus us-
 warreht. Tas Kehninsch Pomare gauschi par to behdigs bija, fa tee Missionari
 ta dumpja deht bija aisgahjuschì, kurru ehkas un dahrsi un tihrumi no teem
 dumpineekeem tappe isposhtiti, un fas wiinu lohpus un wissas leetas, to tìf
 warreja aisnest, nonehme. Eihds to tas meers atkal us Dtabeiti bija atpak-
 kat greesees, tas Kehninsch Pomare gramatas us teem Missionareem rak-
 stija, tohs gauschi luhgdams, kaut jel buhtu pee wiinu atpakkat nahfuschì.
 Schee ta Kehnina luhgschanu paklausija, un to mihlu debbes - Zehwu no
 wissas firds pagohdinaja, redsedami, fa ta Kehnina leelakais preeks bija, ar
 winneem fa-etees un no winneem fanemt tahs dahrgas un swehtas sinnas
 no tahs atpestischanas to jaur grehkeem samaitatu dwehsele. Julius meh-
 nest ta 1812ta gadda, tas Kehninsch Pomare teem Missionareem skaidri
 apleezinaja, fa ta Ewangeliuma wahrdi un mahzibas eeksch wiina firds siipru
 un dsihwu fakni bija nehmuschahs, un winsch gauschi luhdsahs, kaut jel
 wiinu eeksch ta Pestitaja wahrda buhtu kristijuschì un Jesus draudse peeneh-
 muschi. Sawus wezzus elka - deewus winsch bija atmettis un par wissu to
 dumpja laifu, kad tee Missionari bija atstahjuschees, winsch to swehtdeenu al-
 laschin gohdigi un tizzigi turreja, wissus sawus raddineekus un draugus us-
 skubbinadams, kaut jel tee no tahs elku - deewu kalposchanas buhtu atstahju-
 schees. Par scho leetu tee Missionari gan lohti preezajahs, bet tomehr Keh-
 ninam usrahdija, fa tas labbaki buhtu, kad winsch weht kahdu laifu gaiditu,
 kamehr pee winna skaidrakas sihmes tahs dsihwas tizzibas eeksch Jesu Kristu

atrasfu, un tas Kehniensch ar to bija pilnâ meerâ. Tanni 1813tâ un 1814tâ gaddâ tee Missionari usgahje, ka starp teem laudim us Cimëo fallas daschi bija, kam firds us Jesu Kristu nessahs, jo winni 50 zilwekus atradde, kas pastahwigi pee Deewa-wahrdâ klausischanas turrejahs, kas sawâ starpâ us pee-luhgshanu ta debbes-Zehwa Jesus wahrdâ usskubbinajahs, un kas ar sawu dsihwofchanu usrahdiya, ka winni miham Pestitajam bija padewufchees. Schis pirmais masais pulzinsch tahs Jesus gannibas us Cimëo, no teem zit-teem fallas laudim lohti tappe ismeets un wajats, jo winni schohs pirmus leezineekus sawâ wallodâ par „Bure-Utua“ tas irr par luhgdameem nosauze, bet to mehr schahs pirmas no Cimëo laudim us Jesu Kristu peegreestas dwehseles schahdu ismeeschanu ar lehnprahribu panesse.

(13tâ lappâ wehl no Otahentes wairak dsirdesim.)

Sestais frahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

Peektu frahjummu redsi Nr. 11.

23.

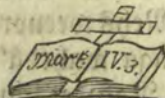
Kad zilweks ar weenteesibu atsihst un tizz, ka tas mihlais Pestitais deht peedohschanas muhsu grehku un apswehtischanas muhsu dwehseles irr nomirris, tad tahds zilweks ikdeenas tohs auglus tahs mirschanas ta Kunga Jesus bauda, taphez ka tahds tizzigs zilweks wissai kâ eeksch Pestitaja eedehtihst atrohдахs. Tahda zilweka dsihwofchana, kâ swehts Pahwuls Wihl.: 3, 20. fakka, irr debbesis. Winsch tik no turrenes to Kungu Jesu Kristu gaida; jo ko winsch ne reds, un to, us ko wehl ja zerre, to winna firds irr sanehmusi un ne mas ne irr schaubiga.

24.

Ikdeenas mehs Kristus muhsu Pestitaja preekschâ rahdamees, tahdi, kahdi mehs effam; Winna waiga preekschâ mehs sawu grehku pehz nopuhschamees, pee winna kahjahm mehs sawu behdu nastu noleekam un Winnam wissu istezam, kas mums jeb par preeku jeb par noskumschanu warretu buht. Tas irr tas weenigais padohms, ar ko mums isdohdahs pee tahs labbas dallas pastahweht, prohti ka ta grehziga dabba, kas mums jaw no dsimmuma peelihp, tohp uswarreta. Ak, ta grehziga dabba us mums, kâ weena neswehtiga manta, no teem pirmeem zilwekeem irr pahrnahkusi un wissai zilwezigai tautai irr peekhrusees. Schi patti arri no mums ne atstahsees, kamehr no schihis pasaules tohpam nonemti un eewesti muhsu Pestitaja flehpi. Kad schis jaukais brihtinsch buhs peenahzis, tad warresim par muhsu laimi preezatees, atraisiti no tahm grehku-meefahm, par kurrahm mums weenumehr jarauda, jebshu mehs arri preezajamees, ka tas Kungs ne irr tahlu no ikweena, kas Winnam ustizzahs un eeksch Winna to muhschigu dsihwofchanu sagaida.

Wihw driffekt. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. C. E. Napierstg.

S i n n a s

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus waffar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

13ta lappa.

Puhpulu fwehdeenâ, 26ta Merz.

1833.

„Wínsch nabze sawâ sawtibâ, un tee saweji Wínnu ne usnehme. Bet zeef Wínnu usnehme, teem Wínsch dewe wakkas par Deewa behrneem tapf.“ Zahn 1, 11. 12. „Neweenam irr leelafa mihlestiba, kâ schi, ka wínsch sawu dsihwibu dohd preeksch saweem drougeem.“ Zahn. 15, 13. „Mehs luhdsam no Kristus puffes, leezeetes ar Deewu salihdsinatees. Zo to, kas no nelahdeem grehkeem ne irr sinnajis, irr wínsch preeksch mums par grehku daretjis, ka mehse eefsch ta Kruhtu ta Deewa tainniba. Mehse kâ paligi luhdsam, ka juhs to Deewa schehlafstibu welti ne dabbujat.“ 1 Kor. 5, 20. 21. un 6, 1.

Grees zellu, wiltus pafaula; — mans zelsch us Jesu Kristu eet, kas preeksch man lizzis fautees.

Apfahrt tawu krusu, firds-mihlais Pestitais, mehse nabbagi grehzieneeki schinnis dahrgas deenâs garrâ fanahkam un muhsu wahju pateikschanu atnessam par to, ka Tu mums peedohschanu to grehku un muhschigu dsihwoschanu effi nopelnijis, tawas fwehtas un dahrgas affinis, arri mums par labbu, pee krusafokha isleedams. Rungs, mehse ne warram leegtees, ka mehse dauds reisehm to fwehtigtu behrnu dattu, fo Tu mums eedewis, mas effam apzeenijuschu un ka mehse peemirfuschu, ka teem, fo Tu ar tawu Tehwu effi salihdsinajis, peenahkâhs pastahwigâ draudstibâ ar Lewim buht. Schi attisichana no muhsu wahjas fahrtas padarra, ka muhsu firdis no gauschahm, ruhktahm un leelahm fahpehm tohp pahrnemas un mehse sawas affaras ne warram apwaldiht, ka mehse Lewi tik mas mihlejuschu un klausijuschu, jebschu Tu muhs tik tohti effi mihlejis, kas Tu muhsu deht ne isfakamas mohkas un behdas effi usnehmees. Tad nu, mihlais Pestitais! palihdsti Tu pats, ka ta peeminneschana tawas pehdigas ee-eeschanas Jerusalemê, mums jaunâs fwehtibas isness. **Al!** lai Lew

patihkabs muhsu firdis atwert, ka Tu, ar tawahm dahwanahm ateedams, tabs paschas us meera-fahrtu nolizzis. Meh's weenprahtigi sauzam dseedadami: „Ostanna Tew, kas Tu nahzi ta Kunga wahrda“ — Kungs Jesus, peenemmi muhs atkal ar scheem wahrdeem: „Mahzeet schurp, juhs swehtiti manna Tehwa, eemantojeet to walstibu, kas jums irr fataifita.“¹⁾

Woi gan buhtu atrohdams, kas sawu schehligu Pestitaju schinnè dahrgà laifà ar tahdeem peeluhgshanas wahrdeem garrà apswèizinaht, buhtu leedsees? Schi deena no Kriffigas draudsès us to irr eezelta, ka wisseem fristiteem zilweeem buhs ta mihta Pestitaja pehdigu ee-eeschanu Jerusalemè ar karstu pateizibu peeminneht. Ar scho paschu deenu ta neddeka sahkhàs, kurrà Winsch, tas ihstais draugs muhsu dwehsele, tabs wissu-leelakas mohkas un to fuhru ruhthu nahwi pee krusa-fohka usnehmahs, teem, kas Winnu usnehmushi un kas us Winna wahrdu tizz, to waktu, par Deewa behrneem tapt, nopelnidams. Ak, fur irr tahda mehle, kas warr isteift — un fur irr tahds prahts, kas warr isdibbinaht scho leelu mihlestitibu, fo tas Deewa-Dehls us mums turra! Laimigs, kam firds-durwis atflehtas waktà, ka tas Deewa-jehrs tur eefschà ruhmi nemtees un to zilweku ar meeru un debbes-preeku warretu apdahwinaht! Kaut jel wiffi tee jauki wahrdi, fo tas Zilweka-Dehls eefsch sawahm pehdigahm mohku-deenahm runnais, no mums wisseem ar mohdrigahm firdim taptu peenemti, — kaut jel meh's mahzetu ar dsihwu pateizibu un lihds pihscheem nolohzitahm firdim usfkattihst to mohku-wihru, kurra swehta galwa ar ehrschku frohni tappe sabaddita, kurra skaidras meefas zur dauds sitteneem no affins-struttahm jehlas bija, kurra swehtidamas rohkas un taifnus zellus staigadamas kahjas grehziineeki un Deewa saimotaji pee krusa irr peekallufchi!

Kad meh's to mahzetu un kad to wissu peenemtu, tad meh's arri itt pateefi atsihu, fo tas wahrds rahda: „redseet, kahds zilweks“²⁾ un no gauscheem schehlumeem pahrneemti, ka ir meh's to Kungu ar muhsu grehkeem effam apbedinajufchi, meh's lihds ar Praweescha fazzitu: „Teescham, meh's Tewim gruh-tumu effam padarrijufchi ar muhsu noseegumeem. Tu, teescham Tu effi tas, kas Tu muhsu pahrfahpschanas isdeldi!“³⁾ Brahli, mahfas, tur resimees ap-fahrt muhsu mihta drauga un Pestitaja weenprahtibà, un Tam, kas mums par labbu affins-sweedrus swihdis un wissu kaunu un fohdibas gruhthibu irr neffis, Tam atdohsimees no wiffas firds un prahta, amen.

M e l d. Ta nofkumshana par teem grehkeem.
jeb: Mett' semmè, dwehsele, tabs bohmas.

Ak! Deewa Dehls, Tu zeenigs effi,
Nemt gohdu un pateifchanu,
Jo Tu tabs pasaul's grehkus nessi,
Un muhs ar gruhthu zeeschanu.

Utraisiji no Deewa strahpehm.
Kaut wiffas tautas dseedatu
No tawahm wiffai leelahm sahpehm!
Kaut wiss, kas irr, tew gohdatu!

1) Matt. 25, 34. — 2) Zahn. 19, 5. — 3) Esaj. 43, 24. 25.

N o D t a h e i t e s.

(Nedsi 12tu un 11tu lappu.)

Zebfchu gan Kehninfch Pomare ar faru karra = fpehku tohs dumpinee-
tus us Otaheti bija norahjis, tad tomehr winsch wehl ne bija ihsteni eedib-
binajees, tadeht winsch labbaki kahdu laifu pee teem Missionareem us Ci-
meo uskawejahs. Par scho laifu dauds pasihstami ta Kehnina un kas pee
winna turrejahs, to apraudsiht atnahze un zaur to notiffe, ka ta Ewange-
liuma labba fehla dauds firdis sakni nehmahs. Paschi Missionari teem koh-
pejeem tahs Missionu beedribas tahdu sinu laide: „ka jaw tee elku = deewi,
fo lihds schim us tahm fallahm pagohdinaja, nu tohpohst ishmeeti, un pa-
schi laudis winnus nosauzoht par launcem un gekkigeem garreem.“ Tanni
1815ta gadda us Cimeo 30⁹ dwehseles atraddahs un warr buht us Ota-
heites un tahm zittahm fallahm tif pat dauds, kas eeksch ta wahrda ta frustä-
fista Pestitaja to dsihwu Deewu garrä un pateesiba peeluhdse. Labprahnt
winni wiffai elku = deewu = kalposchanai atfazija, ar pagohdinaschanu ta mihla
debbes = Tehwa to swehdeentu swehtija un ar meeru no teem zitteem fallas
laudim liffahs islammatees par Bure = Utua, tas irr par luhgdameem.

Bet ka jaw wiffur tam preezas = wahrdam tohp pretti runnahts, un
tee, kas winnu no firds slawe, tohp wajjati, tapat tas arri eeksch Otahetes
notiffe. Tee elku = deewu kalpotaji spaidija tohs tizzigus, fur un ka warre-
dami, fadedsinaja winnu faeefchanas = nammus, aisdsinne pawiffam no fal-
las ahrä tohs, kas eeksch tizzibas apleezinaschanas stipri pastahweja, un buhtu
jaw daschu no scheem tam elku = deewam, fo winni Dro sauze, usuppureju-
schi, kad tee preekschneeki to buhtu lahwaschi.

Par wiffu to laifu, kamehr tee Missionari us to deenas = widdus jeb
meerigu juhru bija nosuhiti, daschi no winneem sawa Runga meerä us deb-
bes = mahjahm bija aigahjuschi. Tadeht ta Missionu = beedriba atfal no
jauna deewi n paligus aisuhtija, ta ka nu atfal 17 Missionari us tahm
beedribas fallahm atraddahs. Kahdi gabbali no jauna Testamenta, kat-
kismi un masas dseefmu = grahmatinas ap scho laifu jaw bija Otaheteru wal-
lodä lassamas. Tanni paschä 1815ta gadda ta draudse muhsu Pestitaja
eeksch Cimeo un Otahetes lohti peeauge; jo weens no teem augsteem paganu-
preestereem lauschu preekschä no teem elku = deeweem atstahjahs, tohs paschus
ugguni fadedsinadams, un teem Missionareem pee = eedams. Dauds simti
us tahm peeminnetahm abbahm fallahm tapat darrija, tohs no kohkeem is-
zirstus deeweklus fadedsinaja un ischkeede tahs weetas, us furrahm winni
preeksch = laikös zilwekus usuppureja, un taggad sahke kohpä us maltiti ehst,
kas lihds schim ne mas pee winneem eerasta leeta ne bija.

(To beigunu tahs sinnas par Otaheti, ka arri to pee festas nodallas tahs isstahsti-
schanas par to Kristigu draudsi, peederrigu Nr. 3 atraddihs 15ta lappä.)

Septitais krahjums to svehtigu un fristigu mahzibu. Sestu krahj. redsi Nr. 12.

Tas lehti noteek, ka zilweks, kas tik eefahjis tal Runga schehlastibu baudiht, dohma, ka jaw wisseem grehku walgeem un wiffahm kahrđinaſchanahm effohť isbehđsis; winsch faru samaitatu kahrtu ne fajuhť, un ir tik pilns eepreezinaschanas, svehtibas un preeka, ka winsch noſtumstahs, dsirdedams, ka zilweka dwehsele allaschin wahja ir, kas atkal drihs no labbeem us tauneem zilwekeem kriht un rohdahs. Tad nu teem schehlastibas behrneem pascha pirmaja preeku baudischanā peenahkahs atsiht, ka weena weeniga leeta ir, kas to dwehfeli apfarga, ka winna wairs ne atrihť. Schi leeta ir augstaka ne ka wiffu zilweku ſapraschana, un schinni leeta rahdahs, kad no wiffas firds un no wiffa prahta ar to Rungu effam ſaweenoti un tahdā kohpschana appakſch svehta Garra atrohđamees, ka winsch muhs tuhliť atgahđina un mums rahda, lihđs ko firds arri drufku ween no Pestitaja nogreeschahs. Weenai dwehselei, kas eeksch schehlastibas baudischanas gribb pastahweht, tai ir jaluhđs un jafalka: „Mihlais, dahrgais Pestitais, turri manni appakſch taweem spahrneem, jo redsi, manni pirmee grehku-kahrumi it ka baidekli mannim preekschā stahdahs un gribb manni tahdā paschā neswehtiga kahrtā nogahť, kahđā jaw preeksch-lalkos esmu bijis. Es pats fewim ne warru ustizzetees, nei es spehju few pascham peeluhkotees, jo mans spehks ir maſs. Tad nu Dewi luhđsohs, Tu gribbetu manni apfargahť un ne gribbetu ſaut ka, jebkahda leeta manni no Dewis buhtu atschkhrusi, jo es esmu Laws un Dewim peederru Lawu dahrgu affinu deht, ko Tu arri man par labbu effi islehjis.“

At, ta ir jauka un augsti teizama leeta, kad redsam, ka weenam nabagam grehzineekam isdohdahs, ſawas firds behđas mihla Pestitaja preekschā isgahť, un Winnam ar wahrdeem un ar affarahm pateikt par wiffu schehlastibu, ko Winsch dewis baudiht. Kad mehs ka grehzineeki Pestitajam effam apkehruschees, tad ihsteni Winna mihlestibu, schehlastibu, svehtibu un atpestischanas darbu juhtam un atskahrstam. Jesus, schehligs Rungs un Deews, kas pee Dew turrahs, tas no Dew dabbu tahdu firds iswehleschanu un usđihſchanu, ka tas pee meefas un dwehseles buhtu svehts un taifnis palizzis.

P e e m i n n e f c h a n a.

No daschahm weetahm ir tappis schē uspraffihť, woi wehl no schahm „Sinnahm par notiffumeem eeksch Deewa walsibas“, warroht tahs lappas dabuht pirkt? Mehs tadeht peeminnam, ka tahs lappas wehl warr dabuht un ka tee, kam winnu eegribbahs, lai tik usdohdahs pee ſaweem zeenigeem draudses mahzitajeem, ar kurrū apgahđaschanu katram tahs lappas rohka nahks. Urri mehs peeminnam, ka mehs labpraht lihđs 10tai August deenai scha gadda us to lihđsibu gribbam gaidiht, ja daschahrt kahđam par gruhťu nahktu, tuhliť to weenu rubli fudr. nomakfahť. G. G. Sokolowsky, Straupes draudses mahzitais.

Wrihw drikkeshť. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. E. E. Napierſky.

S i n n a s

par notiffu=
Deewa

meem eefsch
walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

14ta lappa.

Leel-deemas-swehtku pirmâ deenâ, 2na April

1833.

„Es atpestifchu tohs no taks elles, es atswabbinaschu tohs no nahwes. Nahwe! es buhschu taws mehriš, elle! es buhschu tawa isdeldefchana, un tas noschehlums paliks apflehts preefsch mannahm azzim.“ Dseja, 13, 14. „Kas apfuhdsehs Deewa isredsetus? Deews irr, kas taisno. Kas irr, kas pasuddina? Kristus irr, kas nomirris irr, bet wiff wairak ar-ridsan, kas usmohdinahts irr, tas pats irr pee Deewa labbas rohkas, kas arridsan muhs aisstahw. Kas schfirs muhs no taks mihlestibas Kristus? Wehdas, jeb bailiba, jeb waijaschana, jeb bads, jeb pliffkums, jeb lihfta, jeb sohbins? Wiffas schinnis lee-tas uswarram mehš dauds wairak zaur to, kas muhs irr mihlejis.“ Reem. 8, 33. 34. 35. 37. „Kad es buhschu nogahjis, un jums to weetu fataisjis, gribbu es atkal at-eef, un juhs pee mannim nemt, fa juhs eefat, fur Es esmu.“ Jahn. 14, 3.

Es dsihwoju, un Jums buhs dsihwoht.

Meid. Es tewi teizu, schehligs Lehws, un ta pr.

1.

Preefs! preefs! Tas grehku-deldetais
No kappu augscham-zehlehs!
Du mums irr fahpju-remdetais!
Ro firds wehl wairak wehlehs?

2.

Peeluhgsim, fa mehš pestiti,
Un teiksim muhsu Deewu!
Tam dohsim gohdu semnigi,
Kas dohd scho leelu deenu.

3.

Par mums papilnam gahdahts irr.
Kur irr, kas muhs apwaino,
Jeb muhs no swehtibas atschfir?
Schè Deews irr, kas muhs taisno.

4.

Kur irr, kas muhs pasuddina?
Wunsch, kas bij' mirris, dsihwo¹⁾
Un dsihwibu tam fluddina,
Kas tizz, un Wimmu mihsto.

¹⁾ Reem. 8, 33. 34.

5.

Wirš femmes un tur augstibā
 Tohp flawehts Deewa = jehrinšch;
 Mehš teizam swehtā lihgsnibā:
 Schis jehrs irr muhsu Rehninšch!¹⁾

6.

Winsch teescham muhs falihdsinaj's.
 Tas Tehws muhs ween zaur Winnu
 Tit mihli irr atdsendinaj's
 Us dsihwu zerribinu.²⁾

7.

Kungs! tawa augšcham = zelschana
 Mums muhscham buhs par preeku,
 No tahs mums atnakt juschana,
 Kas jauka irr pahrlieku.

8.

Muhs Jesus augšcham, zelschana
 Wpdahwina ar spehkeem,
 Pastahweht labdarrischana
 Un fargatees no grehkeem.

9.

Tu pats, at schehligs, mihkais Deews!
 Usturri tizzibinu,
 Ka mehš arr augšchamzelsimees
 Un dsihwosim ar Winnu.

10.

Mu staigasim peetizzibā,
 Un muhsu Kunga prahtu
 Padarrisim weenteesibā!
 Winsch allasch mums irr klaktu.³⁾

11.

Schis jaukais preezas-wahrds lai skann:
 Winsch dsihwo, kas bij' mirris!
 Lai tas dauds tuhstosch' reis atskann:
 Winsch dsihwo, kas bij' mirris!

12.

Allelujah! Allelujah!
 Lai wissi fakka: Amen!
 Un muhscham dseed: Allelujah!
 Ta Kunga wahrda, amen!

M e l d. E s p e e J e s u s t u r r e s c h o s s.

Jesus, kas nomirris bij', dsihwo un bes galla dsihwohs,
 Un zaur Winnu muhschigi, dsihwohs wissi, kas to mihkohs.
 Masais pulzinšch, ilgojees,
 Pee ta nakht, un lihgsnojees!

Schee perschi wissi weenā dseefnu = krahjumā atrohdahs, ko fauz: „Slawas = dseef-
 mas un luhgschanas un tā pr.“, pehdigi Jelgawā drilkehts 1830tā gaddā.

Jahn Gottard Tidrik Schweder,

Lehdurgas un Turraidas draudses = mahzitaish.

Pirms to sinu preeškā leekam, kà lohti swehtigi tas peeminnehts Leh-
 durgas un Turraidas draudses = mahzitaish un gans no schihs behdu eeleijas
 ischkihrees un kà preezigi winsch sawa Kunga un Pestitaja preeškā ais-
 gahjis, mehš deht labbas atsihschanas us scheem wahrdeem to Deewa = rakstu
 usrahdam, kas lassami irr: Praw. Daniela gr. 12, 3. — Matteiisa pr.
 gr. 25, 21. un Ebreeru gr. 13, 7.

1) Jahn. parahd. 17, 14. — 2) 1. Peh. 1, 3. — 3) Matt. 28, 20.

Lehduargas un Turraides draudses gans, Zehn Gottard Ziddrik Schwe-
 der, schi gadda 23schâ Webruar mehnescha deenâ Deewa preekschâ aisgahjis,
 tad ne ilgi 43schu dsihwibas gaddu bija nobeidjis. 7tâ Merz affoni am-
 mata brahli winnu pawaddija us pehdigu duffu, un no winna draudses tifpatt
 fâ no nahburgu draudsehm, lai gan laiks bija paslifiks, dauds zilweki bija sa-
 nahfuschî basnizâ, un daschi ar affarahm us winna sahrku smilfschu saujuinu
 usmette, fâ pehdigu mihlestibas dahwanu. Winsch Dihgas pilsehtâ dsim-
 mis un Dihgas skohlâs un Lehrpatas augstâ skohlâ mahzijeas, bet lai gan
 winsch bija pateesi un augsti mahzihts wihrs, tomehr wairaf wehl, fâ skoh-
 las mahzibu, winsch allaschin ar firds pateifschanu peeminnejis sawu mahiti,
 kas winnu behrnu:deenâs us Kristus atsihschanu un mihlestibu bija raddina-
 just. Mahzitaja:ammatu winsch gan drihs zaur 21 gaddu laiku waldijis, pa-
 preeksch Dihgas ahrpilssehtâ pee Jesus basnizas, pa tam wairaf fâ 14 gad-
 dus tanni weetâ, no kurras Deews winnu aisaizinjais. Par winna Deewa-
 wahrdu sluddinaschanu warr gan fazziht, fo Pahwuls no sewis salka (oh-
 trâ grahmata us Korintereem 2trâ nodakkâ 17tâ perschâ), fawinsch ar Deewa-
 wahrdu fâ ar prezzi naw peewihlis, bet runnais ittin fâ no Deewa, preeksch
 Deewa, eeksch Kristus un fa ne irr sew paschu pasluddinjais, bet Kristu Jesu
 to Kungu, (ohtrâ grahmata us Korintereem 4tâ nodakkâ 5tâ perschâ.) —
 Par winna ammatu waldischanu pawissam warr fazziht, fâ Pahwuls par
 sewi peemiu (pirmâ grahmata us Tessaalonikereem 2trâ nodakkâ no 3schas
 lihds 6tas perschas), fâ winna pamahzischana ne irr notikkufi no alloscha-
 nas, neds no nekkaidribas, neds no wiltibas; bet fâ fâ winsch no Deewa
 bija pahrbauhts, fâ winnam tas preezas wahrds tikke ustizzehts, tapatt
 winsch runnais, ne it fâ zilwekeem patidams, bet Deewam, kas winna firdi
 pahrbauhdia. Fo winsch nekad mihksu mehli ne irr turrejis, neds kahdu ne-
 gaufibas eemeslu meklejis, neds gohdu meklejis no zilwekeem. Pehz meefas
 weffelibas winsch nekahds spehzigs ne bija, bet daschfahrt wahrge, un daschas
 gruhstas behdas sawâ dsihwoschanâ arr panessis. No 7 behrnineem, ar fo
 Deews winna laulibu bija fwehtijis, 1 nomirre preeksch trim gaddeem, 4 tikke
 semmê glabbati isgahjuschâ gaddâ par 3½ mehneschu starpu un wehl weens
 aisgahje ne ilgi preeksch pascha mirschanas. Bet winna gars bija allaschin
 spehzigs tizzibâ un mihlestibâ, un Deewa schehlastibu winsch allaschin preezigs
 teize un flaweja. Patti winna aiseeschana bija jo jauka. Winsch gan kah-
 das 3 neddelas bija wahisch bijis, bet diwi deenas ween zeeti gulleja pee
 semmes. Tad winsch atskahrte eeksch sewis, fâ winna laiks bija nahjis, un
 Deews winnam dewe paschu nahwes:stundu skaidri nosfazziht papreekschu. Scho
 pehdigu laizinu winsch tad pawaddija, sawam Pestitajam pateifdams par wissu
 schehlastibu, fo tas no winna bija dabbujis un zaur winnu bija baudijis, un ar
 leelu fwehtu preeku gaididams, fâ nu no semmes atraishts, ar to Kungu buh-

fchoht buht allafchin. Wifch apleezinaja, ka wifch us fawi un us faweem dar-beem nekafdu zerribu ne leefoht, bet wiffa winna leelifchana effoht eefch ta Kunga, wiffa winna zerriba us Kristus affinim. Tadeht wifch fawu laulatu draugu luhdfe, lai fchi gahdajoh, ka pee winna behrehm winnu dauds ne ufteizoh un ihpafchi par ufteizigu kalpu Deewa-wihna-kalnâ ne nofauzoh. Sawu aifgah-jufchu mahfi wifch dauds peeminneja un ar karftu pateifchenu winnai pateize, ka ta winnu us Jesus zetteem effoht usweddufi. Sawai draudfei wifch liffe apleezinaht, ka wifch us to pafchu tizzibu fahwejis mirdams, fo wifch dshwodams tai pafloodinajis. Sawu laulatu draugu wifch jauki eepreezinaja un apneh-mahs tohs 6 behrninus apfweizinaht no winnas puffes, kas jau winna preefchâ bija aifgahjufchi. Sawus faines-behrnus wifch usrunnaja un pafkubbinaja ar dauds mihleem wahrdeem — tad atkal luhdfe un teize Deewu un dfeedaja jauku dfeefmas perfchinu. Un winna pehdigi wahrdi — to nopratte no luhpu-kuffefchana — bija tee pafchi Deewa luhgfhana wahrdi, fo wifch daschahm reifchm jaw bija fazzijis, kamehr balfs wehl bija.

Ta aifgahje fchis gohdigs Deewa kalps, fchis ufteizams mihligs draugs, fchis pateefigs Jesus mihlotais. Bet mehſ lai Deewu teizam, kas tahdu feh-lafibu pee winna un zaur winnu dauds zilwekem parahdijis, lai wehlejam winnam meeru un jauku duffefchenu lihds augfchamzefchanaſ deenai, un lai luhd-fam Deewu, ka muhs arr fehlotu ar tahdu fwehtigu gallu zaur Jesu Kristu muhsu Kungu.

Uftotais fahjums to fwehtigu un Kristigu mahzibu.

Septitu fahjumu redſi Nr. 13.

27.

Tas kohpâ nemas ne eet, ka zilweku par Kristigu warretu nofaukt, kas Kristu ne pagallam ne pafihſt. Tadeht fcho leetu ne warram ispraff, ka tas warr notift, ka daschs ar fawu mutti to argſti teizamu wahrdu „Jesus Kristus“ apleezina, jebfchu wifch fawâ firdi fcho mohku-wihru nemas ne atſihſt, nedſ arri Winnu irr atraddis.

28.

Ta weentefiga dwehfele fawu radditaju pafihſt un mihlo, un ar fahpehm pehz Winna ilgojahs, kamehr to atraddufi. Dwehfele, kas fawu radditaju ne pafihſt, nedſ ar meklefchenu Winnu mekle, ta weenam ehrmigam zilwekam lihdsiga, kas patſ ne finna, fo gribb un fo darra. Ta pafaule kahdam meſcham jeb tuffneſim lihdsinajama, kurrâ tee zilweki par laifu breefmigi apmaldijufchees un to Deewa gihmi pamettufchi, tadeht, ka winni nifnahm eekahrofchanaſm irr pade-wufchees, un zaur fawu ne-atſihfchenu ar to Kungu fchihſ pafaules irr fabeedroju-fchees, kas breefmigt eefch teem behrneem tahs netizibas darbojahs. Tadeht arri tohp redſehſ, ka tas kâ weentulis atrohdaſ un no zitteem par brihnumu tohp turrehſ, kas fawu radditaju mihlo, un ar Winnu ſtipri irr fabeedrojees.

Brihw drifkht. No juhrmallas-gubbernementu augſtas waldfchanaſ puffes:

Dr. C. E. Napierſky.

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eefsch
walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

15ta lappa.

Leel=deenás=fwehtku atfwehté, 9ta April

1833.

„Dseedait tam Kungam jaunu dseefnu, jo Winsch darra brhnumus. Winsch irr isglabbees ar sawu labbu rohku, un ar sawu fwehtu eltoni. Tas Kungs irr sawu pestifchanu sinnamu darrijs, preefsch to paganu azzim Winsch sawu taisnibu parahdijis. Winsch peeminn sawu schelastibu un sawu pateesibu, Israëla nammam, un wiffi semmes galli reds muhsu Deewa pestifchanu.“ Dahw. Df. 98, 1—3.

Beigums tahs sinnas par Dtaheti.

(Redsi 13tu, 12tu un 11tu lappu.)

Par to, ka mihta Pestitaja draudse us Eimeo un Dtahetes fallahm tik preezigi pee-auge, teem eenaidneekem ta Ewangeliuma leelas dusmas bija. Winni tadeht kohpâ farunnajahs 7tâ Julius deenâ tanni nakti Dtaheteru fallâ wiffus Jesús mihtotajus, fo winni saimodami par Bure-Utua fauze, us reissi nomaitaht. Bet tas Kungs tohs, kas Winnu mihtoja un us Winnu palahwahs, apfargaja, jo to eenaidneeku neleetiba pee labba laika sinnama tappe, tà ka wiffeem tizzigeem labbi isdewahs us sawahm laiwinahm dohtees un no Dtahetes isbehgt un us Eimeo no-eet. Nu tee eenaidneeki, kas weenâ nakti wiffus kristitus gribbeja nomaitaht, paschi zits zittu apkawahs, un zaur to jo slimmaki tam Kehninam Pomare pretti turrejahs, neklausidami us teem mihteem wahrdeem, ar furreem winsch tohs pee meera gribbeja dabhuht. Pats Kehninsch Pomare ar saweem tizzigeem draugeem un ar sawu karra-spehku us Dtaheti dewahs; bet lihds fo winsch ar saweem laudim fallas kraasteem peenahze, jaw tee pagani, kas turpat bija sanahkuschi, us teem schahwe. Pomare saweem

laudim schaut pagallam aisleedse un nosuhtija pee teem eenaidneekem meera-
wehstneschus, kam arri isdewahs tohs launprahtigus apmeerinaht. Bet schis
meers ilgi ne pastahweja, jo tanni paschâ 1815tâ gaddâ zitti no teem Otahete-
reem, kas no tahs paganu buhschanas ne atlaidahs, bija norunnajuschees, weenâ
swehdeenâ to Kehninu Pomare ar saweem laudim paschâ Deewa-nammâ, fur tee
us Deewa wahrdeem bija fanahkufchi, nomaitah. Par laimi, ka tas Kehninsch
un winna laudis sawus karra-rihtus bija lihdsi nehmukschi, jaw bihdamees, ka
tee pagani teem drihsi warretu uskrift. Nu leela kauschana zehlahs; dauds
no ta Kehnina laudim to kohku deht nefo ne warreja palihdseht, ka winnu
draugi no to paganu rohkahm, kas kâ sleskawas winneem uskritte, wakkâ
tiktu, tapeh; winni, us zesseem nomettuschees, ar dauds affarahm to Rungu
un Pestitaju peeluhdse, ka Winsch winnu brahlus un tizzibas beedrus prett
teem elku-deewu kalpeem gribbetu apfargah. Un redsi, winnu luhgschana
tappe paklausita; jo ne ilgi peh; kauschanas eefahkuma tappe to paganu wirf-
neeks, wahrda Upuwara, nokauts. Winna karra-spehkam wairs weddeja ne
bija, ta ka leela fajukschana zehlahs, un Kehninsch Pomare ar leelu uswar-
reschanu schohs sawus eenaidneekus uswarreja. Zebichu winsch nu gan
prett scheem warreja atreebtees, tad winsch tomehr to ne darrija, bet ar
laipnibu teem paganeem usrunnaja, apsohlidams, ka winsch winneem un winnu
seewahm un behrneem buhschoht peedoht, lihds ko winni meeru turrefchoht.
To lihki ta paganu wirfneeka Upuwara winsch pee winna peederrigeem likke
aiswest, ka tas gohdigi taptu apglabbahs. Schi laipniba ta Kehnina Po-
mare padarrija, ka wiffi tee, kas lihds tam laikam pee tahs elku-deewu kal-
poschanas bija pastahwejuschi, nu kâ ar weenu balsi fazzija, ka teem arri
wairs ne gribboht saweem deeweem kalpoht, jo tee winnus effoht peewihlu-
schi; winni gribboht. t a m Deewam padohtees, kas ta Kehnina Deews ef-
foht, jo winni to gan warroht saprast, ka scha Deewa prahts laipnigs, mih-
ligs un arri schehligs irr. — Nahkoshâ deenâ atkal wiffi fanahze kohpâ,
peeluhgt to pateefigu un dshwu Deewu eeksch ta wahrda muhsu Runga Je-
sus Kristus. Pomare par wiffu Otaheteru fallu un par wiffahm turkrah
peederrigahm fallahm par Kehninu tappe eezelts, un no winna atkal, eeksch
tahm daschadahm dallahm to fallu, tahdi wihri par usraugeem tappe eezelti,
kas bija sinnami par tizzigeem un Deewabihigeem zilwekeem.

Us Otaheti, kâ arri us Cimeo fallas ta elku-deewu kalposchana pa-
wiffam tappe nozelta. Tee no kohkeem jeb akmineem iszirsti elku-deewi,
tappe paklausiti, kâ arri tahs weetâs, fur zittahrt mehds zilweku uppuram
deht nokaut, tappe pawiffam isahrdivas un ischkeestas; tee masi behrnini
no ta laika tappe gohdigi kohpti un no wiffahm mallahm tee laudis teem
Missionareem peenahze ar tahdu luhgschanu, winneem tahs Kristigas tizzibas
mahzibas usrahdiht un isfkaidroht. To swehdeenu wiffâs weetâs taggad

gohdigi pawadda un freschdeenàs tíf labbi us Deewa wahrdeem fanahk. — Rad par wiffu scho laiku redsams bija, ka Kehninsch Pomare teefchammihlotais ta Pestitaja bija palizzis, eefsch Winnu dsihwu tizzibu turredams, tad arri ne warreja ilgaki uskaweht, ar swehtu kriffibu winnu pee Kriffigu draudsi peereemt. 1818ta gadda Kehninsch Pomare tappe kriffihts. Nu winsch arri weenu palihgu Missionu beedribu ustaisija, kurras preefschneeks winsch pats bija un pee fo wiffi winna pawalstneeki par beedreem peegahje, kas deht aprunnaschanas par tahm peekohpjamahm leetahm tanni basnizà faeet, fo Pomare pats, Pestitajam par gohdu, lifke ustaisiht. Schi basniza effoht 712 pehdas garra un 54 pehdas platta. Zaur 133 lohgeem, kas ar flehgehmi aistaisiami, deenas gaisma eespihd; eefschpuffe 36 stabbi par stuttehm irr listi. Par 29 wahrteem tee lautini ar fleigschanu tanni basnizà us Deewa-wahrdu klausifchanu ee-eet, un us trim kanzelehm, kas zitta no zittas us 260 pehdahm irr listas, tee Missionari scheem to preezas wahrdu muhsu Kunga Jesus Kristus sluddina. Tas Kehninsch Pomare arri par to gahdaja, ka weena lifkumu-grahmata tappe eezelta, kurrà eefsch 18 nodattahm tohp usrahdihts, ka no flepkawibas, sahdsibas, nopohstifchanas, laulibas-pahrkafpschanas, dumpja un tà pr. buhs apwalditees. Tas mihlais scheligais Deews scho gohdigu Otaheteru Kehninu Pomare lihds 7tai Dezembera deenai ta 1821ma gadda usturreja, jo tanni deenà winnam ta stundina tahs aiseefchanas debbes-mahjàs peenahje. Winnam us nahwes gultu guktoht, weens no teem Missionareem wirfa nahje, winna firdi ar Deewa-wahrdeem stiprinadams; tas us Pomare fazzija: „Neweens tewim ne warr palihdseht, ka ween Jesus Kristus!“ „Zits neweens ka Jesus!“ ta Kehnina pehdigi wahrdi bija. Ne ilgi preefsch sawas mirschanas, winsch sawu dehlu, kas tíf 18 mehneschus wezs bija, sawà weetà eezehle, turklaht teem pawalstneekem wehledams un us winneem fazzidams: „Rad mans dehls weens gohdigs un pateesi tizzigs zilweks paleek, tad buhs winnam jums par Kehninu buht; paleek winsch par negohdigu un netizzigu zilweku, buhs winnam pawiffam no schahm weetahm attahtees. Tai Kehninenei lihds ar zitteem 5 gohdigeem pawalstneekem bija wehlehts, par to walfstibu sinnahht un gahdaht, kamehr Pomares dehls buhtu usaudsis. Bet schis winna dehls ilgi ne dsihwoja, jo wehl behrns buhdams, winsch ne preefsch ilgeem gaddeem irr nomirris. Taggadin Pomares meita to walfstibu par Otaheti un Cimeo un tahm turklaht peederrigahm fallahm turra; bet Deewam schehl winna ne staiga sawa Lehwa pehdàs. Launeem padohmu-dewejeem usklaufidama, winna atfal us elku-deewu kalposchanu un neschkihstigu dsihwoschanu eelaidusees. Bet ta dsihwa tizziba eefsch to mihlu Kungu Jesu Kristu tíf stipri sakni bija nehmupees, ka schai Kehninenei kauna deht no Otahetes bija ja-attahjahs, redsedama, ka no teem, kas par kriffiteem zilwekem bija paliffuschji, neweens

winnas launeem padohmeem ne peekehrah's. Par kahdu laifu winna ar faweem draugeem atpakal us Otaheti nahze, ar warru gribbedama to paganu buhschanu un elka-deewibu atkal eezelt; bet kad tas ne isdewah's un tee laudis no mihta Pestitaja ne atstahjah's, bet jo karstaki Winnu, kas wenigs weent to dwehselu preeks un fargs irr, peeluhdse, tad ta Kehninene no fawas nelabbas un Deewam nepatihkamas uspeeschanas atlaidah's un apsohlijah's, ka winna tohs likkumus fawa Tehwa buhschoht turreht. Bet kamehr tah's Kehninenes firds ne irr Pestitajam skaidri padewusees, to ne warr sinnah't, woi winna arri fawu apsohlichanu peepildihs, jeb woi winna peh'z kahda laika jo stipraki teem Jesus draugeem ne usspeedisees, ka kahds no winneem atkal tai pirmai neleetibai buhtu peekrittis. Lai nu arri buhtu, ka schi Kehninene us to darbotoh's, to labbu fehflu ispohtstiht, ko tas Kungs zaur winnas gohdigu Tehwu Otaheiteru un Eimeo lauschu firdis lizzis isfeh't, tad tomehr meh's ustizzam, ka muhsu mihti tizzibas beedri tannis sal-las taps usturreti pee dshwas un apswehtidamas atshschanas no ta, kas fawu draudsi apfargah't sohlijees, fazzidams: „Wissam rihkam, kas prett tew tohp padarriht's, nelabbi isdohsees.“ Esaij. 54, 17.

Sawâ meldijâ,

jeb us to meldiju: Kristus man dshwibina.

Ar fawu scheloschanu,
Kungs Jesus, stahw' mums klah't,
Lai wels ar usnah'schanu
Muhs newarr beedinah't.

Ar fawu wahrdu swehtu
Stahw', Pestitais, mums klah't,
Kas firdi eepregzetu
Warr allasch sagah'dah't.

Ar gaischumu debbestigu
Pats gaischums stahw' mums klah't,
Tizzibu pateesigu
Netanj' tu malbinah't.

Ar fawu swehtischanu
Stahw', baggats Kungs, man klah't,
Dohd' sweht' un gribbeschenu,
Tew paschu gohdinah't.

Ar fawu glabbaschanu
Stahw', stiprais glabbejs, klah't,
Dohd' mums uswarreschanu,
Kad greh's gribb fahrdinah't.

Ar fawu ustizzibu,
Kungs muhsu Deews, stahw' klah't,
Pasneed's mums pastahwibu,
Saw' zellu isbraddah't.

— I m —

(Nr. 3 tah's 6tas nodaklas tas isstahstischanas u. t. pr. atraddihs 16tâ lappâ.)

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi
Ebreer: 13, 8.

16ta lappa.

Dhtrâ swehdeenâ pehz Leel-deenas, 16ta April

1833.

„Kas sawu dšhwibu atrohđ, tam ta suddihs, un kam sawa dšhwiba manniš deht suhd, tas to atraddihs.“ Matt. 10, 39. „Ja kas mannim grihb kalpoht, tas lai man staiga pak-
kał; un fur es buhschu, tur arriđsan mans kalps buhs; un ja kas man kalpoht, to
mans Lehws zeenihs.“ Jahn. 12, 26. — „Weens patš gannamš pulšs, weens patš
gans buhs.“ Jahn. 10, 16. „Zums ne peeklahjabs sinnaht tohs laikus jeb brihschuš,
to tas Lehws sawâ paščâ warra irr lizzis.“ Apust. d. 1, 7.

Pee festas nodattas tahš isstahstifchanas par to Kristigu draudsi pee-
derrigš gabbals. (Redsi 10tu un 9tu lappa.)

3. Apustuls Pahwuls.

No ta Apustula Pawuhla pehdigahm dšhwibas deenahm tif ween to sinnu
warram useet, ka winsch sawas skaidras tizzibas eefsch Jesu Kristu, un tahš
stipras pašluddinaščanas šcha swehtiga wahrda deht, us diwahm reisehm tappis
us to pilšsehtu Rohmu eefsch Italias aiswestš, ka ta suhdšiba prett wianu pa-
šcha Deemeru Keisera preeščâ buhtu tappusi ismekleta. Pirmâ reise, kad Apu-
stuls Pahwuls no Juhdu rohkahm atraidamees, to Keiseru peefauze un ta-
deht us Rohmu tappe aiswestš, jaw tas Keisers wahrđâ Nero par wissu Dee-
meru walstibu waldija. Šchi pirma aisweščana ta Apustula notiffe 62râ gad-
dâ pehz Kristus peedšimščanas. Tas mihtais Pestitais šcho reisi tam Apustu-
lam Pahwutam palihđseja un winnu stiprinaja ar leelu preeku paščâ Keisera
preeščâ to dahrgu Sewangeliumu pašluddinaht un sawu eenaidneeku wiltigas

fuhsfibas usrahdiht. — Ohtrâ gaddâ tas Apustuls no sawa zeetuma eeksch Rohmas tappe atlaists, un daschas Kristigas draudses starp Ebreëreem apraudsija. Bet tee eenaidneeki ta frusta muhsu Pestitaja ne warreja meerâ palift, jo winni padarrija, ka Pahwuls ne ilgi pehz sawas atlaifchanas no zeetuma ohtrâ reisê us Rohmu tappe aiswests. Bet nu winsch wairs schehlastibu ne atradde preeksch ta Keisera Nero azzim, kas eeksch sawas paganiskas neatsihfchanas wischfin us neganteem darbeem un nelabbeem zetteem bija eelaidees. Tas gaddijahs kad Apustuls Pahwuls ohtrâ reisê, tas bija 64tâ gaddâ pehz Kristus peedsimschanas, Keisera preekschâ tappe aiswests, ka ap to laiku tas Keisera pilssehts Rohma us wisseem tschetreem stuhreem ar reisi no blehdigeem zilwekeem bija eededsinahs, zaur ko diwidattas ta pilssehta ar ugguni aisgahje. Tee kas scho neleetibu bija padarrijuschi, no fewim to wainu nofrattidami to paschu teem kristiteem zilwekeem usgreese no kurreem jaw labs pulks eeksch Rohmas atraddahs. Nu leels pulks Kristigu lauschu un starp winneem arri tas Apustuls Pahwuls, bes kahdas schehlofchanas tappe nomaitati. Keisers Nero pats, jo nifns us Pahwulu palizzis tadeht ka winsch bija usgahjis, ka daschi no winna pils-laudim zaur ta Apustula preezas-wahrda pasluddinaschanu par Jesus, tizigeem bija palikkuschi, scha pascha Apustula Pahwula galwu ar sohbinu nozirst, liffe, — un tâ schis gohdigs, stiprs, un weenteesigs strahdneeks eeksch ta Kunga wihna-kalna, sawu dsiwibas gallu panahje.

Tas Apustuls Pahwuls daschus par palihgeem pee ta darba tahs preezas-mahzibas bija eezehlis un peeweddis, kurreu wahrdi eeksch ta Apustula daschadahm gramatahm deht pastahwigas peeminneschanas irr ussihmeti, starp kurreem arri Linus (2. Tim. 4, 21) atrohдах, no kurra tahda sinna irr, ka winsch pirmais bijis, kas eeksch Rohmas par Biskapu effoht tappis eezelts.

Zaur trihs-desmits gaddeem Pahwuls pastahwigi un weenteesigi eeksch tahm debbes-walstibas leetahm irr darbojees, un wiffas behdas un mohkas ar preeku panesse, ka ween ta Kunga gohds starp zilwekeem buhtu wairohts un tas Deewa prahts no muhsu labklahfchanas wiffur sinnams tappis. Mums wisseem peenahkaks ar pateizibu scho Apustulu peeminneht, jo teescham pats mihlais Pestitais winnu bija eezehlis ka mehns no winna mahzitohs, tahdu tizzibu, tahdu mihlestibu us tuwakeem, tahdu pasemmibu, tahdu laipnibu un labprahtibu turreht, kahdu tas Kungs Jesus Kristus pee teem gribb redseht, kas weenigi ween zaur to paschu to muhschigu dsihwoschanu wehtahs eemantohht. Zif lohti tas swehtais Gars ta Apustula Pahwula firdi un prahtu bija apfkaidrojis un apswehtijis, to ikweens eeksch ta pascha Apustula gramatahm warr useet, ko winsch us daschadahm Kristigahm draudsehm laide. Kas schahs

grahmatas, fo jaunà Testamentè atrohdam, ar preeku un labbu prahtu laffa, tas dohd leezibu, ka jaw fo labbu irr eemahzijeas, kas us muhschibu leetà derr.

Nr. 4 tahs 6tas nodattas un tà pr. usees 18tà lappà.

L a i f a e e d a l l i s c h a n a u n t à p r .

No Kahrta Elverfeld, Tuffunes draudses mahzitaja, eeksch Kursemmes.

Za swehta behdu deena, kurrà muhsu Kungs Jesus Kristus muhsu deht bailigu Krusta nahwi zeetis, ne preeksch ilga laifa jaw irr pawaddita. Schai gaddà tas irr 1800 gaddi, ka tas notifke, un tà schoreis ne ween gadda swinneschana, bet arri gaddu simtenu: jo Jesus Kristus preeksch 1833 gaddeem peedsimmis, un 33 gaddus arr tif dauds pahrafi, ka no seemas Swehtkeem lihds leelu Preektu, pasaulè dsivojis. Za Kunga Jesus nahwes-gadda aprehkinaschanu warr wiß-labbaki isdsiht no Lufkafa preezas-grahmatas 3 nod. pr. 1. 2. un tà jo wairak useet, ka taggad irr 1800 pagahjuschi, kad muhsu augsti flawejams Kungs un Pestitais tappis krustà sists. To apdehmajocht man prahtà schahwusees ta swehta lihdsiba, fo schè pat atraddihs. — To laifu warr eedallih eeksch 6 reis 300, gaddeem, un katru no schahm rindehm (jeb laifu nodattahm) warr neddelas deenai lihdsinaht. Tannis stahstòs no ta, kas notizis Deewa walsti, Kristigà draudse, atrehtnam gan drihs if 300 gaddòs ka kahdu ihpafschu nodattu, jo, jeb kahda jauna leeta fahkaks, jeb kas pahrwehrschaß un irr zittahdi, ne ka papreeksch bijis un pehz tohp.

I. No 33 lihds 324. Pirmu rinde, jeb laifu-nodatta, no 300 gaddeem Pirmdeenai lihdsinajama, fur darbus usnem un tee pehz swehdeenas duffas gan drihs gruhti leekaks. Kristiga draudse fahk pasaulè pamasiham wairetees, tohp dauds spaidita, nifnas gruhtibas un mohzischanas reds un zeesch. Bet kad Kristigu lauschu mahzibu un dsihwofchanu usluhko, tad to atrohn lohti skaidru un teizamu. Kristigas draudses druwa laufs, — tà falkocht, tohp ar affinin trefnohts, — un brangus auglus nefs.

II. No 324 lihds 632. Dhtra rinde, jeb laifu nodatta, no 300 gaddeem Dhtrdeenai lihdsinajama. Zauka faule spihd. Pasaulès Waldineeki tohp tizzigi, wisseem brihw, swehtu Kristigu tizzibu peenemt. Basnizas zellaks pa tuhtsiofchahm, un Kristus wahrds eet par wissu, to brihd, sinnamu pasauli. Bet pamasiham lepniba rahdahs, bahrschanas jau pa pulkam, mahzibas

deht, zekahs. Schi tohp jaukta, dsihwofchana grehzigä. Tè bija arri flahst rihkffe.

III. No 632 lihds 930. Trefcha rinde, jeb laiku nodakta, no 300 gaddeem Trefchdeenai lihdsinajama. Zaur Araberu zilweku, Magomet wahda, (redsi 5tu lappu No. 3) zekahs tizziba, kas pafauls behrneem lohti patihf, un redsi, wairaf, ne fà trefcha dakta no Kristigahm draudsehm suhd un netaisnam un wiltigam praweefcham dohdahs. Tumsiba un mulkiba rohдахs Kristigu kauschu starpà un lohti wairojahs. Tahdi mahzitaji kas eeksch ihstenas Kristigas mahzibas buhtu gudri bijufchi, no gadda us gaddeem, rettaki tohp, un ta dsihwa un swehtiga atsihschana eeksch to Kungu Jesu Kristu suhdin suhd, jo zilweku isgudroschanas par garrigahm un debbes leetahm wairaf tohp zeenitas ne fà paschi. Deewa raksti tahs wezzas un jaunās deribas. To dwehselu ganni dsennahs wifs wairaf pehz laiziga gohda un pehz schihs pafauls mantahm. Leelaki basnizas usraugi un Biskapi pa wiffem zitteem Biskapeem fahf zeltees un walduht: un farwà starpà nemeerà tikfufchi, wiffa ta Kristiga draudse us diwahm leelahm basnizas daktahm isfchirrahs, furru weena tohp faukta ta Keemeru jeb arri Kattolu basnizas dakta, furru leelakais Biskaps eeksch Rohmas pilsehta Pahwests tohp dehwehts, kas wirf-rohku pah laizigeem waldineekem meklejahs dabuht. Ta ohtra Kristigas draudses Basnizas dakta irr ta Grekeru fahrta, furras leelakais Biskaps, Konstantinopeles pilsehta, Patriark dehwelts, appafsch sawa waldineeka, fà peenahkams, pastahw. Dauds no teem Pahwestem, kas par swehtem wihreem teizahs, dsihwoja fà wifs besdeewigi zilweki. Mahnu tizzibas pahleeku. Leelakais pulks no Basnizas-Kungeem wairaf ne pratte, ne fà lasfih.

IV. No 930 lihds 1216. Zettorta rinde, jeb laiku nodakta, no 300 gaddeem, Zettortdeenai lihdsinajama. Swehtai deenai jau flahtaki. Schurp un turp mas gaischuminsch fahf spihdeht, bet tomehr wehl tumsiba irr leela. Basnizas Waldineeki tahs Kattolu tizzibas fahrta tohp stipraki pah laizigeem Waldineekem. Rohmas Pahwests Rehniaus un Keisarus aizina preefch sawahm teefahm un spreesch fà no waldischanas buhs atstahf, ja ne grihb appafsch winna pasemmotees. Leela pafauls gudriba pee scheem Basnizas Waldineekem rohnahs. Zits arri taisnibu pahstahw, un ne grihb, fà tohs, kas semmakee, buhs zaur netaisnibu speest. Zau fahf wairaf gudru wihru rastees. Zit fà swehtakas deenas rihta-blahsma rahdahs, fà jau, kad Peektdeena nahf, furrà effam zaur Jesus nahwi pestiti.

(Beigums tahs laika-eeballischanas nahkofschà lappà.)

S i n n a s

par notiffu-
Deewa

meem eefsch
walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi
Ebreer: 13, 8.

17ta lappa.

Treschâ swehdeenâ pehz Keel-deenas, 23^{schâ} April

1833.

„Nu tad pateizeet wiffi Deewam, fas leelas leetas darra wiffâs mallâs, fas muhs no mah-tes meefahm dshiwus ustur, un darra ar numš pehz sawas schelastibas. Lai Wiasch numš dohd preezigu firdi, un lai allaschin meers irr muhsu laikos eefsch Israëla.“ Eshr. gud. gr. 50, 22, 23. „Redsi taggadim irr tas labbeenenmigs laikš, redsi taggadim irr ta pestichanas deena.“ 2. Kor. 6, 2.

Beigums tahš laika eedallifchanas un tà pr.

V. No 1216 lihbs 1517. Peekta rinde, jeb laiku nodakka no 300 gad-deem, Peektdeenai lihdsinajama. Zilweki atkal fahš Bihbeli rohka nemt. Prezzineeks Sprantschu semmê mahza ihstu taifnu tizzibu, Pehteris Waldus. Bet tee fas winnam peekriht tohp nokauti, kâ jau Jesus nahwes deenâ. Rat-tolu basnijas-preekschneeki schai laikâ neisškaitami dauds Kristigu zilweku fahwusch, tapehz ka tee pehz gaischakas tizzibas un labbakas mahzibas ilgojahs. Augstas škohlas mahzitais Englanderu semmê, Witlew, fluddina Gewangeliumu. No winna zitti Wahzeefchi — fas Deemeru semmê dsimmusch — to dsird, mah-zahš un mahjâs fluddina. Bet zitti no winneem, ka Jahnis Gufs, schihs taif-nas fluddinaschanas deht tohp fadedsinati. Tomehr fehkla paleef un wiffai ne suhd. Basnijas waldineeku wâlšs wairs naw tik spehziga: kâ fahš zilwekus mohziht, tà winnu spehšs masumâ eet. Gudriba wairojahs stary Kristigeem laudim. Zitti gudri mahzitaji zaur Turkeem no Greekeru semmes isdshiti pa-

lihdſ Kattoleem us jaunu dwehfeles gaischumu. Nu Sefdeena nahf; drihs eeswannihſ ta Runga deenu. Deena auf.

VI. No 1517 lihdſ 1833. Sesta rinde, jeb laiku nodakka no 300 gaddeem. Sefdeenai lihdſinajama. Deems fuhthu zaur Lutteru deenas gaischumu. Noht ar swehtekkeem un winnu neeka nopelnu. Jesu ween buhs fluddinaht, kà to, kurrà nopelns tizzigus warr swehtus darriht. Nu wezzais ihstais Ewangeliumſ irr atkal klahſ: ta ihsti swehta deena tohp eeswannita. Eenaidneekſ ruhſ, dumpi zell, kauj arri zittus, bet ne spehj wairſ uswarreht. Eet masumà. Zelt liſchfus, kas uswarr schurp un turp kahdus nabbadſtaus. Tomehr faules spihdumu ne warr aptumſchoht. Bihbele wiſſeem rohkà. Bet us palaunaga laiku mahſoni roh-nahſ. Zilweku leela gudriba zellahſ Deewa wahrdeem pretti. Ak tu gaischumſ! kauz pafauls-behrni. Kur palikke? Isjudde. Tas bija leekſ ugguns. Ihstais gaischumſ paleek muhschigi: tas irr Deewa wahrds, tas irr tas, ko Deewa-Dehls pafaulè neffis un kas mums zellu us muhschigu dsihwoſchanu rahda. Deewa wahrds, Bihbele, zilwekeem nekad tà, kà taggad, tohp rohkàs dohts. Neddelas deenas beidsahſ, kurràs gruhtibas redſ: jauna rinde ſahſfees: Ta Runga deena klahſ. Kas nu wehl truhkſt? ka kriſiti zilweki dsihwo kà Kriſtigi, tas irr, kà tizzigeem klahjahſ, ka pee ikweena warr tohs auglus redſeht, ko Jesus, muhsu augſti teizama Runga un Schehlotaja, peſtiſchanas darbs irr paſtrahdajis. Wiſſàs pafauls mallàs kuſtahſ. Swehta fehkla dihgſ. Augſti pafauls-waldineeki ſahf ar swehtahm tizzibas leetahm darbotees, gribb, lai swehta dsihwoſchana, tizzibas auglis, wairojahſ. Daudſ augſti un ſemmi pa wiſſahm pafauls-mallahm ſahſkuſchees un ſahf pee Jesu greeſtees. Swehta deena buhs. Ir no zeenigeem kungeem jau allasch wairak pee Jesu greeſchahſ. Maſà ſemmitè tas noteek, ſahnòs, kaimindòs: lai no tur-ren eet us leelakahm. Ak kaut jel drihs Jesus katrà pilli, katrà nammà, katrà buhdinà tiftu no firòs peeluhgts un zeenihòs, un Winnam garrigà dſem-deschanà behrni pa tuhktòſchu tuhktòſcheem taptu dſemdinati katrà deenà! Tad buhs swehta deena pafaulè. Tad, kad ne weens zittu ko mihlakti gribbehs ſin-naht, ne kà Jesu, to pee Krustafistu un Augſchamzehlufchu — Winna, muhsu Runga un Glahbeja, peſtiſchanu un to swehtu laimi, kas no tahſ zellahſ; tad wiſſi dsihwohs Deewam pa prahtam. Swehtai fehklai ne truhkſ augſi. Tad ta Runga swehtais darbs, par ko pagahjuſchà gawenu laikà ihpaſchi Winnu goh-dajam un flawejam, — ne buhs welti par mums notizzis. Tas lai irr pateefi tà un Amen: eekſch Winna muhscham augſti flawejama wahrda: Amen.

Kahrlis Elverfeld,

Zuffumes draudſes-mahzitais,

Kurſemè.

Kà Lutter's mahza, behrnus fristigi audsinacht.

Muhsu deewabihjigs Lutter's dauds us to irr darbojees, lai behrnus gohdigi un fristigi usaudsinachtu, un no masahm deenahm pee fkaidru Deewa assihfchanu peewessu. Sinnams, ka ap wianna laiku leela tumfiba waldija eeffsch Kristus draudses, un ka itt femischki behrnus flikti mahzija. Tapedz Sakschu semmes fuhrwirts¹⁾, Zahnis wahrda, Lutteram lihds ar zitteem deewabihjiigem wihtreem uswehleja, basnigas- un ffohlas-buhfchanu wiffa Sakschu semme pahraudsicht. Lutter's, to 1527ta un 8ta gadda padarrijis, 1529ta farakstija sawu masu katgismi, fo wehl taggad gan drihs wiffas Luttera draudses gauschi zeeni un gohda, un kas lihds schai baltai deenai arridsan muhsu behrneem par dibbeni sawas Deewa assihfchanas un tizzibas irr palizzis. Pats winsch par scho grahmatinu raksta ta: „Scho katgismi jeb Kristigas-mahzibas-grahmatu tahdös „ihdös fliktös wahrdös fanemt, manni speest speede ta leela wajadsiba un noscheshojama buhfchana, fo usgahju, kad arr' biju starp teem basnigas-pahrluhkota jeem. Palihds, mihlais Deews! kahdas behdigas leetas te dabuju redseht, „ka laudis no Kristus mahzibas itt neko ne sirna, wifswairak zeemös, un ka „Deewam schehl dauds mahzitaji paschi ne derr un ne proht zittus mahzih, un „tomehr wiffus buhs faukt par fristigeem zilwekeem', wiffus buhs kristih, wifseem swehtu wakkarinu isdallih, bet winni labpracht ne tehru-reissi, ne tizzibu, „ne desmits bauflus ne mahf fkaith.“ Kursch fristigs wezzaku-pahris schim spehzigam un garrä dedsigam wihtam wehl taggad ne gribbetu pateif, par to, ka winsch tif neapnizzigi irr strahdajis un gahdajis par labbaku behrau mahzifchanu un audsinaschanu? Bet kursch arr' ne fanems par labbu tohs wahrdu, fo winsch zittä weeta us wisseem laulateem draugeem un wezakeem par scho paschu leetu irr rakstijis? Prohti winsch tohs pamahza ta: „To wisseem laulateem draugeem buhs sinnacht, ka tee labbaku darbu ne warr padarriht, ne Deewam, ne Kristus draudsei, ne wiffai pasaulei, ne sew pascheem un saweem „behrneem par labbu par scho, ka sawus behrnus labbi audsina. To ta winni „taifni us debbesim staigahs, un teescham debbesis arri drihsaki un labbaki ne „aiffneegs, ne ka ta darridami. Turpretti elli lehtaki ne warr pelnitees, ne ka

1) Kubrwirski bija wezzös laifdös tee leelaki Wahzsemmes waldineeki, kas kad Keiseris bij' nomirris, jaunu israudsija.

„pee pascheem Behrneem. Wezzakee arri sew pascheem leelaku fflahdi ne warr
 „darriht, ne fà, fad pehz faweem behrneem ne luhko paffat, un teem waffas
 „dohd, lai lahd, lai fwehre, lai beskaunigus wahrduš runna, lai negohdigas
 „singes mahzahs, lai sew pascheem pa prahtam dsihwo. Zurflaht zitti wezzakee
 „paschi wehl behrnus pasfubbina, lai ar leeku gresnumu igresnojahs, lai pasau-
 „lei ween mekle labbi patift, lai pehz wiffahdas neleetibas, pehz augstas buh-
 „schanas un baggatibas dsennahs, un tà winni wairaf par behrnu meesu ne fà
 „par winnu dwehfeli gahda. Leelaka fflahde Kristus draudsei ne warr zeltees,
 „ne fà zaur behrnu neapfohpschanu un palaischanu. Ja Kristus draudsei
 „atfat buhs palihdseht, tad teefcham ja-eefahf pee behrneem.
 „Tapehz gan iffatram gohdigam zilwekam par wiffahm leetahm peenahfahs,
 „par famu behrnu dwehfeli wairaf gahdaht ne fà par to meesu, fas no winna
 „nahfusi, un apdohmaht, fa Deews winnam winna behrnu, fà fahdu
 „dahrgu muhschigu mantu irr dewis, pawehledams, lai tas to
 „pafarga, fa wels, pafaule un pascha meesa to ne nosohg, nedf
 „famaita. Jo Deews nahwè un pastarà deenà to no winna atraffihs, it lassu
 „lihdifibu turredams. Jo, fo tu dohma, no fà ta breefmiga gaudeschana un
 „waideschana tahdu zelsees, fas fauks: „Swehtigas irr tahs meefas, fas
 „newa behrnus neffuschas?“ (Luhf. 23, 29) Teefcham no ta ween, fa tee fa-
 „wus behrnus atfat nau peeweddufchi Deewam, fas teem tohs tapehz bi’ de-
 „wis, lai tohs pafargatu.“ Mehš no firds wehlejam, lai wiffi laulati draugi,
 arriđsan starp muhsu mihleem Latweefcheem, fchohs fwarrigus un spehzigus
 Luttera wahrduš labbi liktu wehrà, us to dsihdamees, fa wiffas mahjās eetu
 peedildifichanà, fo Josuius bija apnehmees. „Es un mans nams kalposim
 „tam Kungam“, (Josuius gr. 24, 15) un fo fwehts Pestitais pats wiffieem
 wezzakeem pee firdi irr lizzis, prohti: „Laidet tohs behrninus pee mannim nahft
 „un ne leedseet teem, jo tahdeem ta Deewa-walstiba peederr.“ (Mark. 10, 14.)

S i n n a s

par notiffu=

Deewa

meem eeksch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi
Ebreer: 13, 8.

18ta lappa.

Zettortâ fwehdeenâ pehz Keel=deenâs, 30ta April

1833.

„Ja tu ar tawu mutti to Kungu Kristu apleezinasi, un tawâ firdi tizzesi, ka Deewš Winnu no mirroneem irr ušmohdinajis, tad tu muhschigi dšihwosi. Jo ar firdi tohp tizzehš uš tai nibu, un ar mutti tohp apleezinahtš uš muhschigu dšihwoschannu. Jo tas rakšis fakka: „ikweenš, kaš eeksch Winna tizz, ne taps faunâ.“ Reem. gr. 10, 9 — 11.

Pee festas nodalkas tahš isstahstischanas par to Kristigu draudšš pee-
derrigš gabbals. (Redsi 16tu 10tu un 9tu lappu.)

4. Apustuls Pehteris.

No ta Apustula Pehtera mums tif daudš sinnu ne irr, ka no Pahwula. Tas jaunais Testamentš winnu wišš-pehdigi eeksch Antioklas usrahda. Wišsch to preezas-mahzibu wišš-wairak stary teem Zuhdeem pašluddinaja. Ap to 63schu gaddu schis patš Apustuls Pehteris uš Rohmu nahze, fur wišsch fawas abbas grahmatas, ko jaunâ Testamentē atrohdam, ne ilgi preekšch ta laika, kad wišsch tappe nomaitahtš, irr rakšijis. Eeksch wezzahm grahmatahm to sinnu useetam, ka Apustuls Pehteris eeksch Rohmas to pašchu Sihmani atradde, no ka Apustulu darbšs Stâ nod. tohp stahstihtš, ka wišsch Samariteru pilšfehštâ burdams tohs laudis istruhzinaja, fajjidams, sewi kahdu leelmanni effam. To gan war tizzehš, ka Pehteris eeksch Rohmas tam pašcham Sihmanim, kaš arri turpat laikam ar sawu burwibu tohs laudis apstulboja, eeksch ta Pestitaja wahrda stipri irr pretti turrejis. Ap to pašchu laiku, kad tas Keemeru Keisars Nero Apustulam

Pahwulam to galwu' lifke nozirft, arri Pehteris tappe frustâ fifts. Wînsch pats no teem bendehm îsluhdsahs, fa winnu pee frusta buhtu peekalluschî galwu us semmi un kahjas us augschu; jo wînsch sawâ firde pasemmibâ ne wehlejahs, us tahdu paschu wîhfi, kâ winna Kungs, nomirt. Dimi gaddus Pehteris eeksch Rohmas pilssehtas irr dsihwojis. Weens no teem pîrmeem Kristigas Basnîzas Biskapeem, wahrda Ambrosius, stahsta, ka tanni laikâ, kad Apustuls Pehteris eeksch Rohmas bijis un tee pagani jaw breefmigi prett winnu bija sadusmojuschees, tee zitti brahli Pehteri effoht luhguschî, ka par to laiku jel buhtu no pilssehtas îsgahjis, kamehr to paganu dufmiba mittetohs. Zebfchu wînsch ar preeku deht faiva Kunga un Pestitaja to nahwi gribbetu pazeeft, tomehr to draugu luhgschanas tik dauds us winnu effoht eefpehjuschas, ka wînsch weenâ nakti effoht taitijees, no pilssehtas ahra îseet. Pee pilssehtas wahrteem peenahjis, winnam effoht rahdijees, it kâ Kristus winnam buhtu pretti nahjis, gribbedams pilssehtâ ee-eet. Pehteris praf-fija: Kungs, fur Tu eefi?" Us to Kristus effoht atbildejis: „Es esmu schê schurpu nahjis, ka es wehl us ohtru lahgu taptu frustâ fifts.“ Scho parahdischanu Peh-teris labbi fapratte, atgahdinadamees us teem wahrdeem, fo tas Kungs Jesus ee-preeksch sawas debbes-braufschanas us winnu runnaja, fazzidams: „Pateefi, pa-teeefi, es tew fakku: tu jaunaks buhdams, pats effi johsees un effi staigajis, fur grib-bedams: bet wezs tappis, tu sawas rehkas îssteepsi, un zits tewi johsihs, un tewi weddihs, fur tu ne gibbi.“ Bet to Jesus fazzija, gribbedams rahdiht, ar kahdu nahwi tam bija Deewu gohdahst. Un to runnajis, wînsch us to falka: „staiga man pakkal.“ (redsi Zahn pr. gr. 21mâ nod., 18tâ un 19tâ pr.) Us to pee-minnetu parahdischanu Pehteris tuhliht effoht atpakkal greesees, un pee saweem brahleem irr nogahjis, tohs eepreezinadams un teem stahsidams, fo tas bija redsejis. Ne ilgi pehz ta laika Pehteris tappe sanemts un frustâ fifts. Ka tam Apustulam Pehteram tahda parahdischana bijusi, zaur fo wînsch siiprinahts tappis, ar preeku sawa Kunga un Pestitaja deht breefmigu nahwi pazeeft, to gan warram tizeht, kad wehrâ leekam fo wînsch pats sawâ ohtrâ grahamatâ 1mâ nod., 13tâ un 14tâ pr. falka, peeminedams: „Es schkeetu, ka irr pareisi, zif ilgi es schinni dsihwofft esmu, juhs usmohdinaht un atgahdinaht, sinnadams, ka ta nolikschana manna dsihwofla ahtri notiks, kâ ka arridsan muhsu Kungs Jesus Kristus mannim sinnu no ta irr dewis.“

Tas basnîzas-Tehws Klemens stahsta, ka Apustula Pehtera seewa kahdu laiku preeksch winna nomaitaschanas, arri ta Kunga wahrda deht us nahwi ef-foht tappusi noteefata. Pehteris redseja, ka winna seewa us nofauhschanu tappe aîswesta, un winnu pee wahrda faufdams, wînsch winnai wehl fazzija: „pee-minni to Kungu.“ Wînsch gauhschi preezigs bija, redsedams, ka winna seewa tahdu schehlastibu no ta Kunga bija panahfusi, sawu Pestitaju paschâ nahwes fundâ apleezinaht. Tas pats basnîzas-tehws Klemens falka, ka Apustuls Peh-

teris dauds gaddus ar sawu draugu laulibâ effoht dshwojis un sawus behrnus ar leelu usfettischanu Deewam par gohdu usaudsinajis. Schis nu irr tas wihrs, kas ar preeku wiffas teetas atstahje un Jesum pakkal staigaja, kas gan arri, kad zittu brihdi, pahleeku drohschibu turredams, sawu Kungu un Meisteri trihskahrt aisleedse, tomehr no wiffas firds un prahta atgreesahs, un ar gauschahm sahpu affarahm deht sawas apgrehfofchanas noraudajahs. Winna wasemmiba mums wisseem par labbu preekschshimi lai paleef, winsch wiffu par labbu fanehme, ne kurnedams par to, kas winnu norahje¹⁾, bet to paschu labbaki uesteje²⁾. Mohdrigs un uszihstigs eeksch ta darba, ko tas Kungs winnam bija uestizzejis, winsch daudj tuhstfeschu dr. hselu peewedde pee atshfchanas sawu grehku un atstahfchanas no teem pascheem un tohs uestaisija par weenteesigeem un dshweem lohzeleem tahs Jesus draudses.

Tas affins=leezineeks no Turku tautas.

(Weeminneschana: Schi jauka un katru tizzigu zilweku us karstu pagohdinashanu ta wahrda muhsu Kunga Jesus Kristus usfubbinadama sinna, no weenas Jesu mihtodamas dwehseles, Latweeschu walloda tappusi pahrtulkota un deht usnemshanas schinnis lappas mums atfuhita, ko mehs ar leelu preeku darram.)

Weens Deewabihjigs mahzitaja paligs, wahrda Fenger, eeksch Dahnerufemmes pilsehtas Kopenhagen, kas us Greekeru semmi bija aisgahjis, tahs daschadas weetas apraudsidams, par weenu lohti pee firds eedamu notikkumu, saweem draugeem sinnu laidis. Bet schis irr tas notikkums.

Maf gaddus preeksch ta laika, kad Greekeru semme leeli nemeeri bija, tas warr buht taggadin 15 gaddi buhs, tanni Turku pilsehta eeksch Afijs, ko Smirna fauz un ko jaw Zahna parahdischanas grahmatâ Zirâ nod. atrohd, diwi ahdu=gehrmani weenâ paschâ eelâ dshwoja. Tas weens no scheem abbeem bija Turkis no dsimmuma un arri Turku tizzibas beedris, bet winsch pratte Greekeru walledu runnaht; tas ohtrais bija Greekeris no dsimmuma un fristihst zilweks. Tas jaunakais brahliis ta Greekera, weens lohti fkaists, bet arri Deewabihjigs puifis, wezs. 14 gaddus, pee sawa brahla par selli jeb ammata beedri dshwoja. Tas Turkis dauds reisahm ta Greekera bohde eenahje, fur winsch tam fkaistam jauneklam usbahsahs, ar mihleem wahrdeem un dahwanahm winnu us kahdu breefmigu grehku grihbedams nowilt. Bet tas jauneklis, Deewabihjigs un beswainigs ka Zahseps, weenumehr tai kahrdinaschanai stipri pretti turrejahs. Tomehr tas Turkis zaur to no sawa prahta ne aflaidahs, bet weenumehr wehl atpakal nahje. Weenâ deenâ atkal nahjis, atradde tas Turkis to mihtu jaunekli winna brahla bohde, kahda grahmatâ lassohht; scho reis tas puifis

1) Gal. 2, 11. — 2) 2. Peh. 3, 15.

ar tif bahrgeem wahrdeem Turkam to nelabbu darbu pahrmette, fo tas pee winna gribbeja darriht, tà fa Turkis prassija, fas ta jel tahda grahmata effoht, kurrà schis lassija. Ar ihkseem wahrdeem, bet drohschi tas jauneklis atbildeja: „Ja irr manna swehta grahmata“, jo ta bija weena bihbele Greekeru wallodà, fo tas jauneklis ne fenn no weena Engellenderu kunga bija dabujis. Tas Turkis fazzija, fa winnam gribbotees kahdu drufku no schis grahmatas preekschà lassitu dsirdeht. Bet tas behrns winnam sawà behrnischfigà weenteesibà atbildeja: „tas taggad ne warr buht; buhtu tu weens kristschis zilweks, tad gan.“ Schohs wahrdu dsirdejis, tas Turkis tuhliht aisgahje.

(Nahkoschà lappà wehl wairak no tà affins-leezineeka no Turku tautas.)

Pee astotu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

Redsi Nr. 14.

29.

Mums, fas pee jaunàs derribas turramees, tahda schehlasfiba irr nahkusi, fa mehš sinnam, fa muhsu radditais arri mums par beedri irr palizzis, jo leels irr tahs Deewabihjaschanas noslehpums: „Deews irr parahdihts meesà.¹⁾“ Us fo tee tehwi tahs wezzas derribas zerreja, tas jaw fenn deenàs irr peepildihts, jo Jesus Kristus, zaur fo wiffas leetas irr radditas²⁾, un fas wiffas leetas ar to wahrdu sawa spehka nefs, schis pats Jesus Kristus no weenas seewas dsimmis, irr nahzis pafaulè, tohs grehzineekus isglahbt³⁾. Winsch sewi paschu istufschojees, kalpa gihmi nemdams, un tà kà zits zilweks tappis⁴⁾. Tas tad nu irr tas gihmis, eefsch fa mehš sawu radditaju dabujam pasiht un redseht⁵⁾. Ja fas to-mehr wehl scho sawu radditaju ne pasihst un tam, fas no schehlasfibas winnam par beedri palizzis, ne mahk pee-eet, tas lai us sewi paschu rauda, un lai zittur nekur, kà pee sewis ween, to wainu mekle deht to behdu, fas zaur tahdu ne-atsihschanu rohdahs. Ak dwehsele, taggad tu warri bes kahdahm leelahm raisehm un behdahm tawu radditaju atrast; — redsi, Winsch pats jaw ar sawu schehlasfibu tew pretti nahk un labpraht katru peenem, fas tif winnam pee-eet. Jaw ilgu laiku ar faufschanu Winsch saw: „Es wiffu, wiffu augoschu deenu sawas rohkas esmu issteepis, bet neweens par to ne luhfo, nedsko behda.“ Raut jel katra dwehsele wehrà listu, fo schis wahrds rahda, fas Jahna parahdischanas grahmata Ischà nod. un Wotà perschà irr lassans: „Es stahwu preeksch durwim, un klaudsinaju, ja fas mannu balsi klausa un tahs durwis atwehrs, pee ta ee-eefschu Es.“

1) Tim. 3, 16. — 2) Ewes. 3, 9. Koloff. 1, 13. 16. 17. — 3) 1. Tim. 1, 15. —

4) Wihl. 2, 6. 7. — 5) Jah. 12, 45.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus waffar un schodeen tas pats, un muhschigi
Ebreer: 13, 8.

19ta lappa.

Peeftâ svehdeenâ pehz Leel-deenas, 7ta Maija,

1833.

Tas affins-leezineeks no Turku tautas.

(Do eesahkumu schi stahsta redsi 18ta lappâ.)

Lihds fo Turkis no bohdes bija ahra gahjis, wezzafais brahlis, kas flahst bija, tam jauneklams uskritte un to breefmigi isbahre, fazzidams: Ko effi tu darrijis, Turkim teifdams, lai tas par kristitu zilweku tohpohst? Woi tu arri sinni, ka winsch warr muhs apfuhdseht? Ak tad mehse abbi pasudduschi zilweki effam, un zeetums, nabbadisiba, ir patte nahwe mums preekschâ! Us scheem wahrdeem tas jauneklis gauschi sahst raudaht; jo fo tas brahlis bija peeminnejis gan taifniba bija. Turku semmê tahds likkums un pawehleschana irr, ka ikkatru kristitu zilweku bes schehlastibas buhs nomaitaht, lihds winsch eedrohschinajahs kahdam Turkim jeb fo no kristigas tizzibas runnaht, jeb winnu usskubinaht, par kristitu zilweku palikt. Tadeht arri starp Turkeem tas darbs, tahs dwehseles pee Jesu peerwest, tif gruhst un neschkirrigs irr.

Wehl tas jauneklis par teem wahrdeem sawa brahla raudaja, redsi, jaw

Turkis atpakal nahk, un eeraudsidams tahs affaras ta behrna, fo winsch mihsloja, winsch prassa, fadehl tas raudoht. Kad nu wezzafais brahlis isgahjis, stahsta tas behrns weenteesigi, fas bija notizzis. Pee manna Deewa, un pee wiffa, fas man swehts irr, es tew swehreju, fa es ne gribbu tewi apsuhdseht; tik ween luhdsu tewi, tu gribbetu wehl fahdu gabbalu no tawas swehtas grahmatas man preekscha lassiht. Nu ar preeku tas Turkis us to klausijahs, fo tas behrns lassija, un jo wairak schis lassija, jo wairak tam gribbejahs dsirdeht. Tik fo us preekschu zaur sawu lohgu redseja, fa tas Greekeris bija isgahjis, tad tas arri jaw us bohdi feidsahs, gribbedams atkal fo no swehtas grahmatas dsirdeht. Ar meddus = farrascheem un zitteem tahdeem gardumeem winsch tam behrnam to preekscha lassichanas darbu atlihdsinaja. Ta tas nu zaur fahdeem mehnescheem palikke, famehr pehdigi tas wahrds ta dsihwa Deewa to Turki tik lohiti pahrwarreja, fa winsch apnehmahs sawu tewischfigu blehautizibu atstahht un par Kristigu zilweku palikt. Sawu bohdi tas Turkis nu aishlehdse, pahrdewe wiffu, fas tam peederreja, un weenam Greekeru mahzitajam ar tahdu luhgschanu peegahje, faut jel tas winnu buhtu kristijis. „No Deewa puffes tew luhdsu, atkahpees no mannim!“ atbildeja tas Greekeru mahzitais; jo ta irr tik retta leeta, fa fahds Turkis wehletohs list kristitees, fa tas mahzitais zittu ne warreja dohmaht, fa weenigi ween, fa tas Turkis winnu fahrdinaschanã gribbeja eewest, fahdu wainu pee ta dabbudams, ar fo tas winnu jeb pee pasuddinaschanas buhtu nodewis, jeb arri no winna naudubuhtu ispeedis. — Tas Turkis pee zittu mahzitaju noeet; bet tapat tikke aishfuhhtis.

Tas nu gan schai nabbagai, pehz muhschigas dsihwibas flahpdamai dwehselei gauschi gruhiti bija, fa ne warreja panahkt, fo tik lohiti un no wiffas firds un dwehseles wehlejahs, un dauds ne peetruhke, fa ne buhtu issamiffusi. Wehl schim Turkim weena zerriba irr, prohti tee muhki us ta kalna Athos. Winsch tad tur noeet, bet starp ta leela pulka to muhku neweens ne rahdahs, fas winna luhgschanu buhtu peenehmis; wiffi winnu atstumm, tapat fa tee mahzitaji eeksch Smirnas; jo tee muhki bihstahs, fa Turki, sinnamami ta flohstera baggatibu, to paschu buhschoht aplaupiht, wainu dohdami, fapehz muhki likkumu effoht pahrfahpuschi. Us to peeminnetu kalnu Athos dauds allas irr, eeksch kurrahm wezzi wihri weentuliba dsihwo, fas no wiff-

fahm laizigahm leetahm aistahjuschees, weenigi Deewam kalpo, bet tomehr tohs muhkus eefsch ta kloftera ka farvus preekschneekus apzeeni. Tas apbehdinahs Turkis, no wisseem ka leekulis atmeests, weenu tahdu, weentuliba dshwodamu, wezzu wihru farwa alla usmekke. Tam gohdigam wezzam gan firds no schehlumeem nofkumstahs, tad Turkis winnam wiffu stahsta, kahdös grehkös un ne-atsihshana wansch apfahrt maldijeess, ka tas Kungs par winnu apschelojees un to zaur weenu behrnu pee atsihshanu peeweddis, ka wansch wiffur gahjis un meklejis, kas winnu buhtu fristijis, un no wisseem tappis atsumts. Zebfchu gan wezzais wiffu to ar leelu usklaufishchanu usklaufa, tomehr winnam firds ne usdrihtstahs, Turka luhgshchanu peenemt, jo wansch teem muhkeem eefsch kloftera nemeeru ne gribb peewest, turklat winnam arri prahta schaujahs, „Deews sinna, woi Turkis arri pateesibu runna!“ Nu Turkis atfal irr atsumts. Al, woi tad neweenu paschu ne warr atrast, kas farwu paschu dshwibu ne buhtu tik lohti augsti turrejis, ka tas Turka dwehselei ne buhtu palihdsejis pee muhshigas labklahshchanas flucht? Woi ne irr Apustuti us kappeem fristijuschi, un ne irr behdajuschi to nahwi, tahs augshamzelschchanas deht? 1. Kor. 1, 15. Redsi, ta nu Turkis behdigs un nofkummis no wezza wihra aiseet, ne sinnadams, us kahdu pufsi greestees! Weens jauns Greekeru mahzitais, kas klaht bija, kad Turkis wezzu peeluhdse, faut jel tas winnu buhtu fristijis, to paschu zaur meschu ar mihlu prahtu pawaddija; bet Turkis arweenu raudaja, ne warredams apmeeratees. Schim jaunam mahzitam firds eeschehlojahs un ne warr ilgati usfkattihst ta Turka nofkumshchanu. Wansch to Turki praffa: „Mihlais draugs, woi tew teescham eegribbahs par fristigu zilweku palift?“ — Woi tu ne redsi? atbildeja Turkis. — „Nu tad, nahz' mannim lihds, fakka jaunais mahzitais, redsi, te irr weena alla eefsch kalna, winna irr leela gan, ka tu buhtu warrejis appafsch pajumta buht. Sche pat tu apflehpess, es tew ifdeenas usturru nessichu un tewi mahzichu atsicht, kas tawai dwehselei pee muhshigas dshwofshchanas derrigs buhs.“ Daschus mehneschus tas Turkis tannit alla palifte; ifdeenas tas jaunais mahzitais meesigu un garrigu usturru peeneffe. Al dauds reisahm ta alla bija leezi neeze ta peeluhgdama Turka, kas, ka zittahrt Natanaels appafsch wihges kohka, pehz ta Pestitaja ilgojahs. Bet tam wezzam wihram, no kurra pirmaf jaw peeminnejam, tas sweschais Turkis ne bija is prahta isuddis, ne warredams aismirst to kahroschanu, ar fo Turkis to swehtibu tahs fristibas

bija wehlejees dabbuht, un nu pats eefsch fama prahya dohmaja, ka gan gauschi ne pareisi effoht darrijis, to tif bahrgi atbihdidams. Weenreis, kad wezzais ta par scho leetu runnaja, tas jaunais mahzitais pasmeijahs, un no wedd mihku wezzu us to sinnamu allu. Ta gan bija preeziga fa-eefchana! — Pehdigi ta fenn gaidita deena peenahze, ka Turkis tappe krisihts. Pehz tam, kad winsch bija krisihts, tas jaunais brahlis wehl daschu gaddu mihliga bau-dischanâ un sadraudsefchanâ ar sawu Kungu us to kalau Athos dsihwoja.

(To beigunu tahs sinnaš no ta affins-leezineeka un ta pr. atraddihs 20tâ lappâ.)

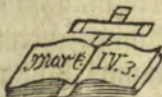
Pee astotu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

Redsi Nr. 14 un 18.

30.

Starp wiffahm zittahm leetahm wiff-wairak tas grehks to meef un dwehfeli nomohza un samaita; un Deewam shehl tur ne irr nekahda starpiba: jo wiffi irr grehkojuschi, un teem truhst ta teifschana preeksch Deewa¹⁾. Un ja mehš fak-fam, ka mums grehku newaid, tad mehš paschi sewi peewillamees un ta pateesiba newa eefsch mums²⁾. Kad zilweks grehku peedohfchanu eemantojis un ar to irr dabbujis samanniht, kahds breefmigi samaitahs winsch irr bijis, un nu sinna, kas tas irr: „zilweks irr grehzineeks“; tad winnam gan daschâs stundâs, deenâs un neddelâs bailes usnahk. Bet schihs bailes anglus tahs taifnibas dsemde, jo tas nopelns tahs zeefchanas un mirschanas muhsu shehliga Pestitaja teem eedsimmteem grehkeem spehku panemum un winneem sawas nelabbas fatnes jo wairak muhsu firdis issteept ne lauj. Tomehr mums nahkâhs mohdrigeem buht, un ta mihla Pestitaja padohmu klausiht, kas fakfa: „Effeet nomohdâ un luhdseet Deewu, ka juhs fahrdinafchanâ ne eekrihtat³⁾.“ Kamehr muhsu dwehfele eefsch meefas buhdas mahjo, winna weenumehr ar Deewa-wahrdeem irr apkohpjama; jo zilwekeem tapat klahjâhs ka laufam, kas, labbi un gohdigi apkohpts, arri labbus un derrigus anglus isnefs, bet drihs dadschus un ehrtfchkus islaisch, lihds ko winnu nekohptu pamett.

1) Reem. 3, 23. — 2) 1. Jahn. 1, 8. — 3) Mark. 14, 38.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi
Ebreer: 13, 8.

20ta lappa.

Sehstâ swehdeenâ pehz Keel-deenas, 14ta Maija, 1833.

„Maukschinajeet preezigi, wiffi laudis, un gawilejeet Deewam ar preezigu balsi. Deewo us fahpi ar gawilefchanu, tas Kungs ar fkanu basunu. Dseedait Deewam, dseedait, dseedait, muh'u Kehninam dseedait. Jo Deewo irr par Kehniu pahr wiffu semmi, dseedait Binnam gudri. Deewo walda pahr teem pagancem, Deewo fehsh us sawas swehtibas frehflu.“ Dahw. Of. 47, 1. 6 — 9. „Ja juhs ar Kristu effat augfhamzehlufchees, tad meklejeet tahs leetas, kas augfchâ irr, fur Kristus pee Deewa labbas rohkas. Dohmajeet us to, kas augfchâ irr, ne us to, kas wirs semmes. — Zuhfu dshwiba irr paslehpta ar Kristu eefsch Deewa.“ Koloff. 3, 1—3.

Lizzigas dwehseles atminneschana us to swehtku Deenu tahs debbesb-
braufschanas muhsu Kunga Jesus Kristus.

Us Lewi, af Jesus! ir schodeen mehsh sawas firds-dohmas pazellam, un ar pateizibu tahs jaukas baudifschanas wehl peeminnam, kas mums tanni swehtku deenâ Lawas debbesb-braufschanas ka no jauna tappe peefschirtas zaur to sinnu, ka Lawas Lehws Lewi tanni gohdiba irr eezehlis, kas Lewim, Binna weenigam peedsimmuscham dehlam, peekriht. Ak! muhsu firds pee nekahda zitta ne warr mihtaki uskawetees, ka weenigi ween pee Lewis, muhsu firds-schehliga Pestitaja, jo Tu effi muhsu wiff-dahrgaka un augstaka manta, kas Tu no mums wiffas nofkumschanas un bailibas zaur tahdu peefohlfchanu panemmi, ka Tu arri mums, taweem nabbageem draugeem, jauku un apfwehtitu dshwofli debbesb-mahjas effi fataifijis, kad ar weenteesigu, dshwu tizzibu un mihslefsibu Lewim effam peefeeti, kas Tu pee Lehwa labbas rohkas tawâ Deewa spehkâ pahr wiffahm leetahm walddi. Usturri Tu pats zaur tawa swehta Garra

padohmeem eeffch mums tahdu eepreezinadamu atsihschanu, ka' Tu, tas labbais Gans, arri muhs us Taweem kammefcheem atpakal gribbi nest us dsihwibas zelleem un muhs fataisih, ka ir mums labba datta stary teem debbes-dsihwo-tajeem buhs eemantoh. Tadeht meh's gauschi luhdsamees, Tu! gribbetu no schehlastibas mums wisseem palihdseht, ka meh's ikweens taptu atrasti stary tahm pateefigahm awim tawas gannibas, kas Tawu mihligu balfi pasihst un to paschu klausih ar preeku steidsahs. Ak! mihlais Pestitais, mums irr tahda zerriba, ka Tu pats, kad no scheijenes mums buhs ja-attahjahs, muhsu dwehfeles Tehwa preefschâ noweddifi un mums to pee-eeschanu Winna klehpi atwehrfi, fazzidams: „Tehws, es esmu, schahs awis atraddis, ka winnas zaur wiltibu us launeem zelleem bija nowestas un ar wiff-wissadeem grehku dubleem nokehstas. Par winnahm es esmu apschehlojees, un esmu ar mannu spehzigu rohku winnas pazehlis un ar mannahm affinin schlihsstijis. Es tahs paschas Tew nu peeweddu, ka tu tahs gribbetu peefkaitih teem klah, ko Tu pee muhschigas dsihwofchanas effi isredsejis.“ Tahdâ zerribâ mums lihds gallam gribbahs pastahweht, un par muhsu gaidamu labklahschanu pasemmibâ preezadamees, meh's garwiledami dseedam:

Merb. La nostumschana par teem grehkeem.

Tas buhs weens leels un swehtigs brihtinsch,
 Kad es tur tayschu aizinahs,
 Kur Winsch, mans Bruhtgans, Kungs un Kehninsch,
 Ar Tehwu lihds tohp gohdinahs.
 Kahds jaukums, Deewa waigu skattih!
 Par mannu laimi brihnischohs,
 Kad warreschu few pascham fazzih:
 „Es nabbags arr schê atrohohs.“

Weigumstahs sinas: Tas affins-leezineeks no Turku tautas.
 (Redsi 19tu un 18tu lappu.)

Tas ugguns tahs pirmas mihlestibas, kas scho jaunu beedru tahs Jesus draudses bija pahnehmis, tam ne lahwe ilgi us Athos kalnu palift, jo winnam wehl wezza mahte un weens brahlis bija, kas eeffch Mitilenes, weenas pee Greekeru semmes peederrigas fallas, dsihwoja. Winsch steidsahs scheem mihleem to paschu swehtibu nonest, no ka winna dwehfele pilna bija. So dohmadams un wehledams, winsch attahje to meera weetiru, fur winsch to swehtibu tahs krisstibas bija panahjis, un us fuggi eedams, winsch dohdahs us Zidoniu, kas jauka pilsehta irr un ne tahsi no Mitilenes stahw, jo tikkai schaur's juhras-gabbalinsch stary abbahm weetahm atrohohs. Bes kawefchanas winsch atkal zittâ laiwâ ee-eet un firds winnam lezz no preekeem, ka winsch wezzu mahii

un mihiu brahlt arri buhschoht dabhuht us Jesus pussi peegreest. Bet tik to kuggi bija eekahpis, jam peeskreen weens no teem Turku usraugeem, kas mitu-fanehmeis bija. Tas pats to jaunu mahzekli ta Pestitaja pee weenas sihmes, kas tam appaksch labbas azzis bija, pasinne, to lifke no teefas-sullaineem fanemt un winnu isklausiht, woi daschfahrt ne effoht to Turku tizzibu atstahjis un Kristigu tizzibu peenehmis. Saremts un Turku teefas preefscha nowests, winsch ne maf ne leedsahs, bet taisnt un skaidri apleezina un isfakka, ka winsch par Kristigu zilweku effoht palizzis un pee schihs tizzibas arri gribboht un buhschoht lihds nahwei palikt. Nu Turki winnu zeetuma eemette un ar skruhwehm un walgeem winnu peespeede, to Kristigu tizzibu atmetst, bet ir paschas leelafas mohkas winsch pee mihta Pestitaja pastahweja. Eefsch Zidonias pilsksehtas schis notikkums ihksa laika wisseem sinnaams tappe un sewischki teem kristiteem par leelu apbehdinaschanu. Tai laika eefsch Zidonias weena augsta skohla bija, kurras pirma mahzitaja wahrds bija Gregorius. Schis sapulzinaja sawus wezzakus mahzeklus, kas wissi bija jaunekli no 20 gaddeem. Winsch teem stahstija kas ar to zilweku bija notizzis, kas par Kristigu zilweku tappis, no Turkeem fanemts, ta wahrda muhsu Kunga Jesus deht ar neisfakkamahm mohkahm tappe mohzihts. Gregorius tohs jauacklus usskubbinaja, kaut jel winni buhtu sawas peelhgschanas arri par scho jaunu Jesus mahzekli peeminnejufchi, ka tas Kungs gribbetu winnu siiprinaht. Turklahst Gregorius arri peeminneja, ka gan peenahst-tohs to zeetuma buhdamu brahli eepreezinaht un apmeerinahst. Tad winsch pehdigi prassija, fazzidams: „Kursch no jums, manneem mihleem mahzibas behrneem, buhtu eegribbejis, scho muhsu nabbagu brahli zeetuma apmekleht, ir kad dshwiba buhtu ja-pamett?“ No wissahm puffedm tee jaunekli sauze un fazzija: „es, es gribbu eet“ — un gan drihs tee jaunekli sahze srihditees, kurrarn no teem schis gohds tiktu. Wiss-pehdigi winni tad nu us to palikke meera, kad weens jauneklis Atehneru pilsksehta dsimms, wahrda Jahnis Skonzes, isluhdshs, kaut jel winnam buhtu kahwufchi, to jaunu tizzibas brahli zeetuma apmekleht. Winsch tad, zittas drehbës apgehrbees, melleja isdewigur laiku, zeetuma tikst. Turpat eegahjis, af ka atradde winsch scho nabbagu tizzibas beedru! Wissi winna lohzekli bija ka raustin raustiti un faspaiditi. Turki bija winna kahjas ar walgu fahshjufchi un pee zeetuma greefsteem uswilkufchi, ta ka winna galwa pee semmes karrajahs; un tahda wihsé winnu mohzija, dohmadami, ka winsch buhschoht sawu Kungu un Pestitaju aisleegt. Kad nu pufs-nahts bija un wissi pee meera nogahjufchi, peelihde Skonzes pee ta nabbaga, Kristus deht mohzita zilweka, un gribbeja winnu eepreezinaht, tam stahstidams, ka wissi kristiti zilweki eefsch Zidonias winna deht no gauscheem schehlumeem effoht pahrenemti, un ka winni labprahst, ka warredami, gribboht gahdaht, ka winsch no sawahm behdu faitem buhtu walka tizzis. Tas pastahwigs apleezinatais ta Kunga Jesus tam Skonzes atbildeja: „Es tem pateizu par sawu mihlestibu;

Bet gohds Deewam lai irr dohts! man scho brishd' no zilweku puffes tahs eepreezinafchanas ne waijaga, tas Rungs pats mannim palihds, fa es lihds gallam warreschu pastahweht. Tas Rungs jaw pats sohla, fa winsch samu gannamu pulku ne buhschoht pamest; nu tu warri redseht, ar kahdu spehku Winsch manni peefohp, fa es pee Winna warru pastahweht arri wiff-leela-fas mohkas.

Ne ilgi pehz ta laika Turki scho gohdigu Jesus apleezinataju us Turku Keisera leelu pilsefhtu nowedde, fo sau; Konstantinopel. Tur winnam sohlija brishwibu, nauddu, weenu ffaistu seewu, lai tik winsch affahthohs no Jesus Kristus, un peekristu atkal pee samu tehru tizzibu. Bet wiss welti. Nu ar jo leelafahm breefmahm winnu mohzija, bet nefas ne spehje to no Kristus atraut. Pehdigi winna galwa tappe nozirfa.

Tas gohdigs mahzitaju paligs Fenger fakka: „tas nu irr tas stahsts, fas mums wisseem tohti wehra nemmams. Es scho notikkumu esmu stahstijis, fa es to no weena Greekera dsirdejis, fas to ar sawahm paschahm azzim irr redsejis. Scho notikkumu stahstoh, tam Greekeram dauds affaras pahy wai-geem birre.“ Raut jel tam Rungam patifschana buhtu, scho gohdigu affinsleezineeku teem Turkeem par weenu preeksch-sihmi preekscha zelt, fa ir winni dabbutu atsiht, fa pee Kristus pastahweht, tahs dwehseles weenigs preeks un weeniga laime irr.

Al dwehseles! mehs pee ta peeminnetta notikkuma nu gan ffaidri redsam, kahdu brishnumus tas Rungs zaur behrneem pee grehzineekeem eespehj darriht, un kahdu tizzibas spehku tas preezas wahrds teem peeness, kurru fir-dis winsch fakni nehmees. Tas irr teescham teefa: teem grehkeem irr leels spehks, bet ta Deewa schehlastiba jo spehzigaka irr.

Rungs Jesus Krist, mehs luhdsamees, stiprini jel arri muhs eeksch tahs ffaidras tizzibas us Lewi, fa mehs pee tahs allaschin pastahwam, ne tik ween kad labbi flahjahs, bet arri wiff-wairaf kad ar gruhtahm behdahm un zeefchanahm tohpam peemekleti. Lai drohschi un preezigi, wiffai pasaulei dsirdocht, apleezinajam, fa zaur Lewi ween ta grehku peedohschana un ta muhschiga dsihwofschana irr eemantojama, un fa Tu, fas fehdi pee debbes-Tehwa labbas rohkas, tas effi, fas mums to pastahwedamu meeru un swehtibu peenessi. Dahrgais Pestitais! istaisi muhs wiffus par Lewim patihkameem apleezinatajeem tawa swehta wahrda, — amen.

par notiffu-

Deewa

meem eeffch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi
Ebreer: 13, 8.

21ma lappa.

Waffaras swehtku pirmâ deenâ, 21ma Maija,

1833.

„Es to Zehwu luhgschu, un tas jumš zittu Eepreezinataju dohs, ka tas muhschigi paleek ar jumš, to Garru tahš pateefibas, fo ta pafaula ne warr dabbuht, jo ta winnu ne redš, nedš winnu pafihšt.“ Zahn. 14, 16 un 17. „Zeek no Deewa Garra tohp wadditi, tee irr Deewa behrni.“ Reem. 8, 14. „Neweens warr Jesu par Kungu faukt, kâ ween zaur to swehtu Garru.“ 1. Kor. 12, 3.

Tas garš muhs aisstahw ar ne-izrunnajakahm nopuhschanahm.

Reem. 8, 26.

Zeenigais swehtais Gars, peenemmi jel muhsu firšdibbenigas pateiffchanas par to jauku swehtibu, fo Tu katram leezi atrašt, kas Zewim dohdahš. Schinni dahrgâ swehtku deenâ, kurrâ tawu isleefchanu pahr mihta Pestitaja Apustuleem peeminnam, mehš ar muhsu luhgschanahm Zew pee-eemam, ka Tu tik labbi mums, kâ arri wiffahm tautahm gribbetu isfkaidroht, ka zits neweens teem zilwekeem par atpestifchanu no grehkeem irr dohts, ka ween tas Deewa-Dehls Jesus Kristus, eeffch kurra wahrda buhs lohžitees wiffeem zeffeem to, kas irr debbesti, un wirš semmes, un appakfch semmes. Zew, kas Tu effi Gars ta spehka un tahš pateefibas, Zew irr papilnam tahdu dahwanu, ar fo Tu muhs warri eepreezinahst, kas mehš farwu truhkumu deht nofkummuschu, labpraht pee ihsta un dšihwa tizzibas-gahjuma gribbetu atrastees, — un ar fo Tu muhs warri stiprinahst, ka mehš ittin drohschi buhtu pretti stahwejuschi tam wezzam breefmigam eenaidneekam, kas jaw no eefahkuma dwehsetu flepkawa bijis, weenumehr wehl kâ ruhkdams lauwa apfahrt fraiga, mekledams, kurru tas buhtu aprihjis. Ak mihtais swehtais Gars, waddi Tu pats muhs, ka mehš to behrnu dattu ne pamestu, fo muhsu dahrgais Pestitais wiffeem pee schehliga debbest-Zehwa nopelnijis un teem kâ weenu dahrgu mantu atwehlejis, kas weenteesiga ün karstâ fadraudseschanâ ar

Winnu fa eetahs, fas muhs lihds nahwei pee frusta kohka irr mihlejis. Meh's gan labpraht wehlamees, pee ta wahrda tahs preezas - mahzibas pastahweht, jo meh's daudsfahrt effam usgahjuschi, fa tas Ewangeliums mums par eepreezinashanu un par firds - apffaidroschanu irr dohts; bet af! meh's winnu tomehr wehl ne effam tif mihlu turrejuschi, fa ne buhtu liffuschees daschahm reisehm apmahnitees ar tahdeem padohmeem, furru auglis irr firds nemeers un isbihjaschana. Tad nu Tew, swehtam Garram, fas Tu no mihla Pestitaja mums par eepreezinataju effi eefohlihts, Tew meh's scho muhsu wahju fahrtu isfuhdsam un ar gauschahm luhg-schanahm Lawâ preefschâ nahkam, fa Tu muhs weenumehr gribbetu atgahdinaht us to, fo muhsu Pestitais mums zaur saweem Apustuleem lizzis fluddinaht. Apfwehti jel muhsu firds - prahtus, fa meh's nekahdeem zitteem wahrdeem ne usklausam nedf tizzam, fa weenigi ween teem wahrdeem tahs Bihbeles, fas zaur Lawu apgahdashanu irr zehlfuees, weenumehr irr usturrehta un lihds pafaules gal lam taps usturrehta, wisseem par zetta-rahditaju, kam tahs muhschigas dsihwofchanas pateesi eegribbahs, bet arri par leezibu wisseem, fas Deewa prahtu no zilweku labklahschanas saimodami, us teem pasuschanas zetteem, pastahw. Swehtais Gars! mahzi muhs dohmaht, runnaht un darriht, fa Deewa behrneem peenahkabs, — amen.

Pee festas nodakkas tahs isstahstischanas par to Kristigu draudsi peederrigs gabbals. (Redsi 18tu, 16tu, 10tu un 9tu lappu.)

5. Apustuls Markus, fas to ohtru Ewangeliumu rakstijis.

Markus bija dehls weenas gohdigas feewas eeffsch Jerusalemes wahrda Maria. Wezzas grahmata's tohp useets, fa winsch pee laika no sawas mahtes tappe raddinahts pee Jesu turretees. Fas Wasnizas - Tehws Epiwanius stahsta, fa Markus weens no teem mahzefkeem effoht bijis, no furreem Jahna Ewangeliuma 6ta nodakka 6hta perscha tohp peeminnehts, fa tee, Jesus wallodu gruhthu turredami, atpakal gahje, un wairs ar Winna ne staigaja. Pehz laika tas Apustuls Pehteris atkal scho Markus effoht pee Pestitaju dabbujis atpakal west. Kad muhsu Pestitais us debbesim bija usbrauzis, winsch pee sawas mahtes brahta Barnabasa un arri kahdu laiku pee Apustula Pahwula turrejahs, no fa winsch tomehr ischtihrabs, tam zaur to par peedaufischanu palidams. Bet ka jaw pee dascha kohka irr, fas gan lehnam aug, bet tomehr pehdigi par sipru un ittin augligu paleef, tapat arri pee scha Markusa irr atrohdams, fa winsch pehdigi par sipru un gohdajamu strahdneeku eeffsch ta wihna - kalna muhsu Pestitaja bija palizzis.

Ap to 64tu gaddu Markus to Ewangeliumu grahmata rakstija, fas jaunâ Testamentê ta ohtra grahmata irr. Pehz tam Winsch us Egiptern semmi aisgahje, tur winsch tahs semmes leelâ pilssehta, fo Alessandria nosauz, weenu Kristigu draudsi eezehle. No winna pehdigahm dsihwibas deenahm nekahdu ffaidru sinu ne warr

atrast; — zittâs grahmatâs irr useetams, ka Markus deht Pestitaja wahrda effoht tappis nomaitahts. Bet to wiffi leezineeki ta laika stahsta, ka Markusa kauli Alefandrias pilssehtâ effoht tappufchi apglabbati.

6. Apustuls Zahnis.

Tas Apustuls Zahnis bija Zebedejusa dehts un brahtis ta Zehkaba, kam Keninsch Erohdus, ar pawahrdu Agrippa, to galwu lifke nozirft. Par to Apustuli Zahni eeksch wezzahm grahmatahm to sinnu warr useet, ka winsch papreeksch weens mahzeklis Zahna ta fristitaja bijis, un pehz tam weenâ reisè ar Andreiju Pestitajam par mahzekli palizzis. Eihds kahdeem 17 gaddeem winsch pehz Kristus debbes- brauffchanas eeksch Zuhdu semmes usturrejahs, un arri pee tahs apjautaschanas flahst bija, no kurras Apustulu darbôs 15tâ nodattâ tohp runnahts. Pehz tam winsch tanni weetâ eeksch Asias dsihwoja, fur tahs septinas pirmas Kristigas draudses bija zehluschahs un fewischki eeksch tahs pilssehtas Ewesus mahjoja. Turpat dsihwodams winsch weenu reisi nogahje, gribbedams masgatees. Bet nomanidams, ka tanni paschâ weetâ arri weens zilweks bija, wahrda Zerintus, kas no taifnas tizzibas atkahpees, wiltigu mahzibu mahzija, Zahnis fazzija: „behgsim no schihs weetas, jo fur Zerintus, tas eenaidneeks tahs pateesibas, atrohdahs, tur lehti kahda nelaine warr zeltees.“ Tas mihtais Pestitais to Apustuli Zahni ilgu laiku usturreja, ka winsch tahs daschadas Kristigas draudses, kas jaw tanni laika atraddahs, buhtu pamohdinajis, tahm wiltigahm mahzibahm pretti turretees, kas no dascheem, no skaidras tizzibas un Jesus mihlestibas atkrittufsheem mahzitajeem tappe passuddinatas. Schee wiltigi ganni, kas ne wis ta Kunga, bet sawu paschu gohdu siarp zilwekeem mekleja, gauschi us to bahsahs, ka tee ar teem Jesus Apustuleem kahdu sadraudseschanu buhtu warrejufchi uszelt, ka teem sawu to jo labbaki buhtu isdewees, apfahrt fewim leclu pulku mahzeklu sakraht, kas winneem un winnu wiltigai mahzibai buhtu passat skrehjufchi. Tahdi wiltigi mahzitaji eeksch tahm Kristigahm draudsehm wiff' pirmee itt fewischki bija, weens tas jaw peeminnehts Zerintus, un tas ohtrais wahrda Ebion, kam abbeem schis weenigs wehl pahrpalizzis Apustuls ar wiffu spehku pretti stahweja, ar swehta Garra padohmeem tahs draudses mahzidams, lai jel preeksch tahdeem buhtu isfargajufshees, kas no dsihwas tizzibas atstahjufshees, tam mihtam Pestitajam to peenahkam gohdu leedse un eeksch tahs mahzibas Kristus ne palikke. Tapehz schis pats Apustuls Zahnis sawâ Ztrâ grahmata 10tâ un 11tâ perschâ salka: „Ja kas pee jums nahf, un scho mahzibu ne atnesf, to ne nemmeet mahjâs, un ne apswiezinajeet winnu. Jo kas winnu sweizina tam irr dalla pee winna sauneem darbeem.“

Weens wezzakais tahs pirmas Kristigas draudses, wahrda Tertullians, stahsta, ka ap to 95tu gaddu pehz Kristus dsimschanas, kad tas Keemeru Keisers Domi-

zians waldija, tas Apustuls Jahnis us ta peeminnetä Reiserä pawehleschanu effoht tappis us Rohmu nowests un eemests weenä katlä, kas pilns ar werdotas eljes bijis peelets; Bet tam Apustulam itt nekahda kaita zaur to ne effoht notikkufi. Tad nu Reiser's winnu lifke aisdsiht us weenu fallu, fo Patmos sauze, fur winnam ta parahdischana notikkufi, fo mehs jaunä Testamentē Jahna parahdischanas grahmatä lassam. Kad Reiser's Domizians bija nomirris, atkal Jahnam tappe brihwiba dohta us tahm draudiehm eefsch Ašias atpakal eet. Us luhgschanu to Biskapu tas Apustuls Jahnis arri zittas nahburga draudses apmekleja un mahzitajus eezehle, turklat nowehledams, ka ikweenam peenahfahs uswestees, kas zaur kri-ftibu tam mihtam Pestitajam irr atdeweēs.
(To beigumu tahs festas nodallas un tahs sinnas no Apustula Jahna atraddihs 22trä lappä.)

Dewitais krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

Ustotu krahjumu redsi Nr. 19.

31.

Zilweks no grehka ne warr atraisihis un atpestihis kluht, ja winsch papreeksch ne atsiht, ka winsch grehzineeks irr, un naw wehl nomannijis to baggatibu ta grehka. Mums tadeht ikkatru grehku, kas muhs sagrahbis, buhs usmekleht, un effam mehs to usgahjuschi, tad mums gan isdohsees no scha eenaidneeka walla tift. Bet tohs grehkus eefsch muhsu firdim tad ween useefsim, kad pareisi ismeklejamēes un weenumehr us wissu nomohdā effam, fo dohmajam, runnajam un dar-ram. Ar to ne peeteek, kad zilweks ar tukscheem wahrdeem fuhdsahs, ka winsch grehzineeks effoht, un ta irr masa leeta, ja tif waid, ka no sewis neko labba ne warroht teiktees; — ta wiff-wajadsigaka un leelaka leeta irr, ka tas zilweks pareisi peeluhko, ka tas grehks, fo winsch sawā firdi usgahjis, un fo ar swehta Garra palihgu irr zihnijees isstunt, atkal no jauna ne eelauschahs. Tas Deewa behrns gauſchi isfargajahs, ka winna firdi fehkla ne tohp eefehtha, no fur-ras nelabbi un launi augli zettahs.

32.

Tas zilweks pee derrigas atsihschanas atrohдахs, kas sewi no wiffas firds un prahta par grehzigu apsinnahs. Tahdu atsihschānu buhs mums usturreht, ka mehs ta mihta Pestitaja preekschā weenumehr pasemmibas kahrtā atrastohs, un zaur to no firds-lepnibas pagallam wallā tiftu. Ta Deewa behrna wiff-leelakas preeku-baudischanas bes affarahm ne tohp bāuditas — tahs irr preeku affaras, fo Ewangeliuma pasluddināschana mums leek isleet.

Brihw drikketh. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napier's 7p.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eeffch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi
Ebreer: 13, 8.

22ra lappa. Bassaras fwehtku atfwehtê jeb Triadibas fwehtkôs, 28ta Maija, 1833.

„Ta Kunga Jesús Kristus schehlastiba, un ta Deewa mihslestiba, un ta fwehta Garra sadraus
dsefhana lai irr ar jums wisseem, Amen.“ 2. Kor. 13, 13.

Beigums tahš festas nodallas un tahš sinnas par Apustuli Jahni.

(Redsi 21mu lappu)

Tas, kas tahš pirmas Kristigas draudses notiffumus irr farakstijis, Eusebius wahrda, tas schahdu mihsligu sinnu no Apustula Jahna irr ussihmejis. Winsch stahsta: Jahnam weenreis kahda weeta, kad winsch tahš draudses apraudsija, effoht gaddijees stary zilwekeem, kas bija fanahkufchi, to preezas-mahzibu klauftes, weenu jaunekli atrast, kam itt mihsligs un beswainiga behrna waigs bija. Winsch scho jaunekli weenam sinnamam Mahzitajam atwehleja, ka tas winna dwehfeldi buhtu peekohpis, ka ta arri skaisa atrastohs ta Kunga azzis. Tas jauneklis pehz kahda laika tappe kristihts, un labbu laiku usweddahs, ka laikam kristitam zilwekam peenahkabs. Bet tas jauneklis, Deewam schehl, ar saweem raddeem, kas paganu tizziba un kahrtâ pastahweja, dauds mettahs un zaur to us negausibu un laiskumu eelaidahs. Pehzgallâ winsch tif tohti no Deewa zekkeem atkahpahs, ka winsch stary rasboineekeem un laupitajeem eedewahs un pehdigi winnu preekschneeks palikke, meschâ ar scheem dsihwodams un zetta-gahjejus nolapidams. Pehz kahda laika Apustuls Jahnis atkal us to pilsefhtu nogahje, fur winsch preeksch-laikâ to jaunekli bija atraddis, un pehz winna prassija, gribbe-

dams sinnaht, ka tam daschfahrt klahjabs. Nu winnam tas mahzitais, kam Zahnis to jaunekli bija ustizzejis, stahstija, ka tas no labba tizzibas zetta pagallam effoht atkahpees un dsihwojoht us kalneem stary slepkawahm un sagteem tanni mescha, kas ne tahli no tahs draudses basnizas effoht. Lihds ko Apustuls Zahnis to bija dsirdejis, winsch tuhliit tanni mescha us teem kalneem dewahs, un ne ilgi staigajis, redsi, jaw zitti no teem rasboineekeem Zahnam wirsa kriht. Schis tad tuhliit luhdsahs, kaut jel winnu buhtu noweddufchi pee to wirsneeku jeb preekschneeku ta saglu pulka. Tas saglu wirsneeks reds winnu nahkam, un lihds ko no tahlenes to wezzu, itt zeeniga waiga buhdamu Apustuli pasihst, jaw ta jaunekla firds tif lohti no kauna tohp pahrnemta, ka winsch ar leelu behgschanu winnam gribb isbehgt. Zahnis winnam pakkal dewahs, sauze un sazzija: „Mans dehlis, kam tu preeksch tawa tehwa behdsi, kam nekahds sohbins rohkâ un kas jaw tif wezs irr. Ne bihstees! man wehl tahda zerriba irr, ka tas Kungs par tewi apschelosees. Tizz' jel mannam wahrdam, kad es tewi falku, ka Kristus manni pee tewi fuhthijs.“ Us scheem wahrdeem tas jauneklis palikke stahwoht un ar wisseem lohzeekleem trihzeja un drebbēja, itt gauferi raudadams. Nu winsch wairs pee saweem beedreem ne palikke, bet pee ta Apustula Zahna turrejahs, kas winnu us to Kristigu draudsi atpakal wedde, un no winna drihsaki ne atschkih-rahhs, kamehr winsch atkal dsihwa un fcaidra tizziba us to Kungu bija dibbinahhs.

Tas Apustuls Zahnis to Kristigu draudsi lihds sawam wezzumam apfohpe. Jaw tif wezs palizzis, ka nu wairs eeksch tahm Kristigahm fa-eeschanahm dauds ne spehje runnaht, winsch pehzgalla weenumehr tif schohs wahrduhs peeminneja, sazzidams: „Behrnini, mihslojetees jel sawa starpâ.“

Kad winnu prassija, kadehl winsch schohs wahrduhs ween peeminnoht, tad winsch atbildeja: „zittas leetas ne waijagoht.“

Pehz sawas atnahkschanas no tahs fallas Patmos, Apustuls Zahnis wehl kahdus trihs jeb tschetrus gaddus eeksch Asiahs dsihwoja un tappe no ta Kunga usturrechts, kamehr winsch simts gaddus wezs bija. Zaur winna tahs draudses leelu swehtibu panahze, it ferwischki zaur to preeksch-sihmi tahs mihslestibas un firds-lainnibas.

No astoneem Apustuleem ta Kunga Jesus Kristus mehhs neneeka schinnis lappas ne mahkam stahstihht, tadehl ka no winnu darboschanahm pee tahs Deewa walsstibas tif masums eeksch wezzahm grahmatahm irr ussimehts un atrohdam. Bet schee irr tee astoni Apustuli, prohti: Andreis, Wihlips, Behrtolmeis, Lohms, Mattæus, Judas Lebbeis pawahrda Laddeus, Sihmanis no Rahna un Mattihhs.

Sinna, kà ta leela fanahkschanas deena to beedru tahs Straupes-Raunas Bihbeles draudsibas Straupes Basnizà Zschà Maijà scha gadda tappusi swehtita.

Daschi mums itt mihti draugi tahdu firds = wehleschanu irr apleezinajufchi, kaut jel schinnis lappàs taptu sinna dohta par swehtigu baudischanu, ko wiffi tee beedri tahs schè Widsemme buhdamas Straupes-Raunas Bihbeles draudsibas irr panahkschi, kas Zschà Maijà scha gadda, prohti to ohtrodeenu pehz waffaras swehtkeem, Straupes basnizà bija fapulzinajufchees. Meh's scho peeminnetu wehleschanu ar preeku paklaufam, wiff-wairaf arri tadeht, ka mums tahda zerriba irr, ka Zuh's, mihtas dwehseles, scho sinnu lassoft lihds ar mums no wiffas firds un prahtha to schehligu Pestitaju peeluhgfeet, ka Wunsch jo deenas jo wairaf tik labbi schahs peeminnetas, kà arri wiffu zittu bihbeles-draudschu kohpschanu un darboschanu Winna wahrdam par pagohdinachanu, un zilweku dwehselehm par eemantoschanu tahs debbes-labklahschanas gribbetu swehtiht. Wet muhsu swehtischana scheitan tahda bija:

Us pulksteni 11 preeksch pufsdeenas meh's tanni peeminnetà Zschà Maijà ar teem mihleem beedreem Straupes-basnizà sagahjam. Lihds ko bijam fanahkschi, tas dseedataju pulks no ehrgelu kohra to jauku wezzu basnizas-dseefmu „Lai Deewu wiffi lihds un tà pr.“ ar Atrahm balsim us zittu ffaistu wihs nodseedaja. Kad schi dseedaschana bija beigusees, tee mihti beedri zaur weenu usrunnaschanu tappe pamohdinati, ar Kristigu pateizibu tahs sinnas fanem par to darboschanu tik labbu muhsu, kà arri wiffu zittu bihbeles fadraudseschanu wirs semmes, un tappam meh's wiffi atgahdinati us teem wahrdeem ta Deewa-kalpa Mohsus, ar kurreem wunsch tohs diwipadesmits Israëla ziltis preeksch fawas mirschanas swehtija, fazzidams: „Kà mihto tas Kungs tohs laudis! wiffi winna swehti irr tawà rohka, tee taps pee tawahm kahjam fehdinati, tee nemsees no taweem wahrdeem.“ (5. Mohf. gr. 33, 3.) Tad meh's wiffi us zetteem nometamees ta Kunga waiga preekschà, un weena luhgschana un peefaulschana tappe turreta, ka eeksch mums tas swehtais Gars buhtu darbojees, ka meh's arri paschi pee teem swehtibas pilneem wahrdeem tahs preezas mahzibas pastahwedami, labbà un ffaidrà atsihschanà un tizzibà eeksch to Kungu Jesu Kristu buhtu tappufchi stiprinati. Pehz schihs peeluhgschanas wiffi kohpà fanahkschi beedri kahdus perschus no dseefmu-grahmatas nodseedaja, un nu wiini to pilnigu sinnu par to darbu tik labbi to bihbelu-fadraudseschanu eeksch swehshahm femmehm, kà arri tahs schè pee mums buhdamas draudsibas, dabbuja dsirdeht. Arri daschi notikkumi, sinnas pehz, bija isredseti, kas mums likke atsiht, zil lohti muhsu mihsais Kungs un Pestitais irr pagohdinajams, kas zaur tahm daschadahm bihbeles beedru fadraudseschanahm muhsu laikos padarra, ka wiffas mallas tas preezas-wahrds no tahs apschelodamas Deewa mihlestibas us nabbageemgreh-

zineekeem tohp eenests, zaur fo leels pulks zilweku, kas tannis laifös, kad ne-atsihshanas un netizzibas fahrtâ atraddahs, us wiff' breefnigakeem grehkeem bija eelaiduschees, nu tomehr wehl preeksch sawas atstahshanas no schihs pasaules sawu dwehseku nelaimi dabbujufchi atsiht, un zaur Ewangeliumu pee Jesu Kristu peewesti, ar preezibu un sirds-zerribu sawu pehdigu stundinu sagaidijufchi. Pehdigi wehl tappe peeminnehts, ka lai mehs ar preeku pee tahda darba paleekam, zaur fo dwehselehm tas zelsch us muhschigu dsihwibu pasihstams tohp; un kad ar muhsu meefas azzim tohs swehtigus auglus ne redsam, tomehr lai ne peekufstam, bet lai ustizzam tam, kas arri muhsu sirdim daudsfahrt sawu schehlasibu dewis baudiht. Un ka mehs tahdâ prahâ stiprinatohs, tappe schee perschi preekschâ fazziti un dseedati:

M e l d. Kam tad wairak buhs pa praham:

1. Schodeen mums irr preeku deena; Mihligi, preezigi Nahkam pee ta weena, Kas mums sawus wahrduis dewis, Schehligi, spehzigi Uizina pee fewis.

2. Deewa wahrda mihlotaji, Altnahzeet, flawejeet, Rakstu zeenitaji. Lai no Jesus graudeem swehteem Mums arr teek, fo winsch leek Sirdis isredseteem.

3. Lai no winna mihlestibas Silditi, padsihti Mehs eeksch labprah-tibas Brahleem palihdsibu dohdam. Winsch to wehl, mums naw schehl, Mehs ar preeku dohdam.

Kad schi dseefma bija beigta, mehs ar saweem beedreem druffu tahs atwehshinaschanas dehl no basnizas tappam atlaisti ar tahdu peeminneschanu, ka lihds fo swannischocht, lai mehs atkal us spreddika klausishanu fanahktu.

(Weigums nahkoschâ lappâ.)

Peewewitu frahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Redsi 21mu lappu.)

33.

Lai gan zilweks eeksch Jesus Kristus swehtihst buhtu, tak winnam al-laschin, un daschâ reisê ar dauds affarahm, sawu krittumun sawu grehzigu fahrtu ja-peeminn. Gribbi tu, af zilweks, ihsteni peekohpt, kas tew par eemantoshanu tahs muhschigas dsihwoshanas derretu, tad luhdsams ne atlaujees tu few pascham, bet weenprahtibâ ar Pestitaju buhdams, turrees few pascham un tawai meefai un affinim pretti. Tas, kas fewi paschu pahreeku mihlo, nedf fewi paschu par sliktu un grehzineeku turr un dohma, ka jaw wiffus sawus nelabbus darbus irr papilnam islihdshinajis, kad tif kahdu weeglu pahrmahzishanu winnu dehl irr panessis, — af! tahdam nabbagam zilwekam leelas breefmas wehl gaidamas.

par notiffku:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

23ste lappa. Pirmâ fwehdeenâ pehz waffaras fwehtku atfwehtes, 4ta Junius, 1833.

Beigums tahs sinas, kâ 23schâ Maijâ Straupes basnizâ ta leela fanahkschanas deena to Straupes-Naunas bibbeles-draudšibas beez dru tappusi fwehtita.

Rad pehz ihkfa laika tahs atwehsinaschanas mehs, ar swannischânu fa-aizinati, basnizâ atkal sagahjam, muhsufirdis papreeksch zaur kahdeem jaukeem perscheem us to spreddiki tappe fataisitas, ko mums nu bija dsirdeht. Tee bibbeles wahrdi, us ko schis spreddikis dibbinajahs, irr atrohdamî Praweescha Esaijasa grahmatâ 40tâ nod. Stâ per., fur winsch sakka: „Tas seens sakalt, ta pukke sawihst, bet tas wahrds muhsu Deewa pastahw muhschigi.“ Wiss-pirmak tappe usrahdihts, kâ schinnis laikds Deewam schehl pee dauds dwehfelehm tapat klahjahs, kâ zit-fahrt pee tahm, no kurrâhm Zahnis stahsta¹⁾, kâ winnahm Jesus walloda gruhita islikfahs, un kâ tadehl apgrehzibu nehmuschas, dauds no Jesus atpakat gahje un wairs ar winna ne staigaja. — Tad arri tappe peeminnehts, kâ ta mums wis-seem lohti fwehtiga leeta buhtu, kad arri mehs, ja tas Kungs muhs apwaizatu, kâ Winsch sawus diwipadesmits mahzektus waizaja, fazzidams: „Ne gribbat Zuhš arridsan no-eet?“ — Kad arri mehs lihds ar Sihmana Pehtera mahzetu at-bildeht: „Kungs, pee kâ mehs eesim? Tew irr wahrdi tahs muhschigas dsihwo-schanas²⁾“ Rad nu wehl tanni spreddikâ ta labklahschana tappe usrah-dita, kas teem zaur to atsihschânu rohдахs, kâ, jebfchu wiffas leetas schinni pasaulê, lai buhtu kautkahdas, sakalt kâ seens un sawihst kâ pukke, tomehr tas Deewa wahrds weenumehr par isglahbschânu un eepreezinâschânu pastah-

1) Zehn. 6, 60. 66. — 2) Zehn. 6, 67 un 68.

wes, un ka no winna neweenai rakstu sihmitci ne buhs sust¹⁾, tad nu beidsoht arri wehl pee firds tappe peelikts, lai katris atsihstoht, ka ta leela Deewa schehlstiba effohti, kas arri muhs par beedreem pee tahda darba isredsejusi zaur fo gahdats tohp, ka tee Deewa raksti daudseem rohkās nahfoht par isglahbschanu winnu dwehsele no muhschigas pasufchanas, un ka pee scha darba mums tas gohds ne peekrihtoht, bet Tam, kas wiffahm leetahm pehz fawa labba prahtha to swehtibu peeschkirr, ka jaw arri Apustuls Pahwuls atgahdina, fazzidams: „Neds tas dehsitais irr kas, neds tas flazzinatais, bet Deews, kas to augumu dohd²⁾.“ Rad schis spreddikis bija beidsees, tad atkal tee dseedataji us Ehrgetu kohra us tschetrachm balsim schohs wahrduš dseedaja:

„Swehts irr ta Kunga wahrds, Ta Kunga wahrds wirs semmes. Schis wahrds tahs walstibas wiffur tohy fluddinahts. Lai suhd semm' lihds ar debbesim, Deewa wahrds ne suhd; — dohdeet Deewam flaw' un gohd'.

Parwelt' mums peespeeschahs tee launi, parwelt' schee mums pawehl: „Lai Deewa-wahrds nosuhd!“ Mchš winnu tomehr peeminnam, Un dseedam muhsu Deewam jaunu dseesmu: Swehts irr ta Kunga wahrds, ta Kunga wahrds wirs semmes, dohdeet flaw' tam un gohd'.

Wiff-pehdigi wehl no Altara weena peeluhgshana tappe turreta, kurrā tam mihlam Pestitajam no firds pateizam par tahm faldahm baudischanahm, fo winsch mums peeschkire, turklaht Winnu gauschi luhdsam, ka Winsch muhsu firds-schehligu Keiseru buhtu apwehtijis un Winnam tuhstohsch un tuhstohsch-fahrt ar dauds meera un preeka-dahwanahm to schehlstibu atmaksajis, kas mums zaur Winna atwehlefschanu nahkusi, ka mchš arri muhsu puffē eefsch tahm bihbeles-draudsisas leetahm warram darbotees. Rad tahda peeluhgshana bija beigta, tad nu wiffi beedri no ta draudses mahzitaja eefsch ta Kunga wahrda tappe noswehtiti un eefsch Deewa meera us sawahm mahjahm atlaisti.

Rad nu effam isstahstijuschi, kahda mihliga swehtischanu mums tē irr bijusi, tad nu arri dohmajam, ka tas ne kaitehs, bet jo wairak us pagohdinaschanu ta Kunga wahrda paskubbinahs, kad ar ihkseem wahrdeem usrahdisim, fo ta Straupes-Raunas Bihbeles-draudsisas isgahjuscha gadda ar Deewa palihgu irr pastrahdajusi. Muhsu mihti beedri irr isgahjuscha gadda famettusi 1451 Rbl. 84 kapp.; pee schihs naudas peederr arri tahs Interesses no 1000 Rubuseem sudrab., fo weens zeenigs Leelstungs eefsch Pehterburgas, kas sche Widsemme peedsimmis, ne ilgi preefsch fawas mirschanas muhsu Bihbeles-sabeedroschanai par mihlestibas dahwanu irr demis. No winna gadda mums bija pahrpalikufuschi 1345 Rbl. 65 kapp. eefsch naudas un 373 rbl. un 40 kapp. eefsch swehtahm grahmatahm. Des tam mums wehl eenahze au-

1) Luth. 16, 17. — 2) 1. Kor. 3, 7.

gli no grahmatu pahrdohschanas, tà ka mums isgahjuschá gaddà pawiffam 3269 Rbl. 88 kapp. bija. Par scho naudu muhsu beedriba us daschadahm weetahm isgahjuschá gaddà par mihlestibas dahwanu, bes maksas fanemschanu, lauschu rohkàs isdewufi 785 Latweeschu jaunus Testamentus, 2 Wahzeeschu pilnas bihbeles un 15 jaunus testamentus Wahzeeschu wallodà. Schahs swehtas grahmatas, fo mehs eeffsch lappahm effam pirkufchi un likkufchi eeseet, mums 1606 Rubl. un 60 kapp. maksaja. Bes tahm peeminnetahm grahmatahm mehs arri wehl 39 pilnas Latweeschu bihbeles par mihlestibas dahwanu effam isdewufchi, fo mehs taggad wairs rehkinà ne leekam, tapeh; ka dehl winnu isdohschanas jaw preekschlai fòs tappis nospreests. Mums wehl taggad in us jaunu isdallifchanu par 1497 Rbl. un 20 kapp. swehtas grahmatas rohkàs irr, un arri bes tahm 166 Rbl. un 8 kapp.

Kad mehs no 1817ta gaddà, kad muhsu beedriba zehlahs, lihds schim laekam, — bes ween teem gaddeem, kad meerà bija ja paleek, — wiffulto darbu faleekam, fo tas mihlais Rungs mums ustizzejis, tad irr useetams, ka lauschu rohkàs wiff' kohpà, 11,248 bihbeles un jauni testamenti us dauds weetahm par mihlestibas dahwanu irr eedohiti, kas mums 19,782 Rbl. 20 kapp. maksaja. Par wiffu scho peeminnetu laifu mehs arri 1829 swehtas grahmatas effam pahrdewufchi. Saleekam mehs wiffas swehtas grahmatas kohpà, fo par mihlestibas dahwanu isdewufchi un fo effam pahrdewufchi, tad irr useetams, ka tas mihlais Rungs pawiffam zur muhsu rohkahm 13,077 swehtas grahmatas lauschu rohkàs eeweddis.

Woi ne nahkajs no firds tam Rungam muhsu Deewam pateikt, kas ir schinni leetà mums tohs brihnumus sawa spehka un sawas schehlastibas apleezina?

Leescham, mihlais Rung sun Deews! Zer peederr flawa un pateifschana, ka Tu muhsu masu eespehschanu un to sifku gaudinu muhsu mihlestibas un labprahitibas us muhsu tuwakeem tik lohti effi swehtijis! Ak luhdsams, padarri nu arri pats, kà tahs dwehfelites, fo Tu ar taweem jaukeem preezas-wahrdeem lizzis apdahwinahit, scho dahrgu mantu ar tahdu firds-wehleschanu fanemtu, ka ta winneem weena gaitma paliftu, kas Winnu firdsprahitu apgaismotu, winnus pamohdinatu un stiprinatu, tohs tizzibas jellus usnemt un us teem pascheem pastahweht. Bet arri muhs, ak swehtais Gars, apraugi ar tawahm dahwanahm, ka mehs wiffi taptu atrassi par skaidreem un us muhschigu dsihwofchanu peekohpteem sarreem eeffsch ta wihna-kohka, kas irr Jesus Kristus, kam peederr gohds schè laizigi un tur muhschigi muhschòs, amen.

Peewewitu Kraahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Nedsj Nr. 22.)

34.

Sawada irr ta grehku: peedohschana un sawada irr ta atpestischana no grehkeem. Ta irr sinnama leeta, ka tam mihtam Rungam ne apniht, nabbagus grehzineekus schelohht; Wjnsch baggatigi un ifdeenas peedohd. Sawâ laikâ jaw Praweets Esaijas flaweja, ka pee muhsu Deewa dauds peedohschanas effoht. (Esaij. 55, 7.) Tas Rungs irr weens ne-ismellams awots, fur padohmu warr atrast prett wissu launu un netaisnibu. Tas Rungs iffatru eepreezina un atspirdsina, lai arri buhtu wissai no grehkeem apspeests. Ak lai peeminnam, fo Dahwida dseesmâs lassam: „Ro tu behdajees, manna dwehsele, un effi tif ne-meeriga eeksch mannim? Zerre us Deewu, jo es Winnam wehl pateikschu par Winna waiga pestischanam“ (Dahw. ds. 42, 6.)

Bet no grehku nelaimes wallâ tift, ta ka tee grehki atpakal ne greeschahs un no jauna firdi ne eelauschahs, to nota Runga mums noliftu labbu un dahrgu mantu ta Ewangeliuma glabbaht un apfargahht, ka no ta preeksch mums nefas ne sustu, ta irr weena jautaschana, us fo tif lehti ne warr atbildeht. Par to mums ne wajaga isbihtees, ka tas Rungs ne buhtu peedewis; bet par to neweens zilweks pats preeksch fewis ne warr galwoht, arrig wjnsch pee ta Runga pasta-wehs. No tahs grehku nelaimes zaur Jesu Kristu wallâ tift, tas mums ka meegâ ne nahht, bet te irr wajadsigs, ka meh's arri no sawas puffes pareisi pee to darbojamees. Mums tadeht peenahkabs, ar Jesu weenu prahhtu turreht un ar winnu weena Garrâ buht; — mums buhs eeksch peeluhgschanas tif labbi pastahweht, ka arri sawai meefai un dwehselei pareisi peeluhfoht — mums buhs ittin mohdrigeem buht, ka meesa un affins muhs ne peewiff. Pats mihtais Pestitais mahza, fazzidams: „Effeet nomohdâ“ (Mark. 13, 37.)

Kad meh's eeksch launa ween pastahwam, newarredami tohs Deewam patihkamus zellus usnemt, tad gan prohtams irr, ka meh's ne effam mohdrigi bijuschi, un ka tahm wiff-pirmahm launahm eefahroschannahm ne effam pretti turrejuschees, nedsj arri weenumehr gahdajuschi, ka meh's sawas firdis buhtu usmeklejuschi wissu to, fo mums bija atnest, ta ka tur eekschâ ne buhtu, kam tur ne nahkabs buht.

P e e m i n n e s c h a n a.

Meh's zerrejant, us preekschu muhsu mihleent lassitajeem arri no zit-tahm bibbeles fadraudschannahm preezigas sinas preekschâ zelt.

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier'sky.

S i n n a s

par notiffku

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus waffar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

24ta lappa. Dhtrá swehdeená pehz waffaras swehtku atswehtes, 11ta Junius, 1833.

„Tas seens sakalt, ta puffe fawihst, bet tas wahrds muhsu Deewa pastahw muhschigi.“
Ejaj. 40, 8. „Debbes un senime suddihs, bet manni wahrdi ne suddihs.“ Matt. 24, 35.
„Wifs rakts no Deewa eedohts, irr derrigs pee mahzischanas, pee pahrlceezinaschanas,
pee norahschanas, pee pamahzischanas, kas irr eefsch tairnibas: ka tas Deewa zilweks
irr pilnigs, pee wiffa labba darba pilnigi fataihs.“ 2. Tim. 3, 16 un 17.

Septitana daktá tahs istahstichanos par to Kristigu draudsi.

Pirmais gabbals.

Kad tee Deewa = raksti tahs jaunás derribas tanni sakrahjuma falikti,
kurra wehl taggad atrohdahs.

Zee eefsch festas nodaktas peemneti Apustuli ta Runga Jesus Kristus deht
tahs apfohpschanas to dwehsele, kas to tizzibu eefsch to mihlu Pestitaju usnehme,
ustizzigus paligus eezehle un winnus us to eefwehtija, ka tas darbs tahs paslud-
dinahchanas tahs preezas: mahzibas meerá ne stahwetu, bet allasch us preefschu
eetu. Stary scheem no Apustuteem par paligeem eezelteem wihreem pawiffam
schee wahrdi irr zeenijami, prohti: Barnabas, Lufkas, Markus, Apollo, Ti-
moreus, Titus, Klemens, Ignazius un ta pr. Kamehr tee Apustuli ar scheem
faweem paligeem par tahm Kristigahm draudsehm apfahrt staigaja, winni ar
fawu paschu mutti to swehtu preezas: mahzibu pasluddinaja, un swehtais Gars
to Apustulu un winnu paligu dsihwu balsi tik lohti swehtija, ka daudš dweh-
feles to pateesibu affinne un ar preeku pee tahs pastahweja; jo swehtais Gars,
ta fakkams, eefsch wiffahm Kristigahm fa-eeschanahm pats tas mahzitaís bija, kas,

tas weenigais Gars buhdams, arri tahs zilweku dwehseles us to weenigu wadjadfigu leetu peewedde, prohti us atsihschanu winnu grehku, us gauschu feh-lumu par winnu grehkeem un us dsihwu tizzibu eeksch to Rungu Jesu Kristu. Ta mahziba bija weentefiga un ne tappe wis weenà weetà fchà un ohtrà weetà tà mahzihts, jo to Apustulu un winnu paligu dsihwa leeziba tahm wil-tigahm mahzibahm eeksch draudsehm eelauftees ne lahwe, turflaht arri wisseem fristiteem zilwekeem peenahzahs pahrbauht, arrig tee Garri, kas daschadas lee-tas apleezinaja, no Deewa bija, woi ne.¹⁾ Bet kad jo deenas jo wairak Kristi-gas draudses zehlahs, tà ka Apustuleem un winnu paligeem ne bija eespehjangs, ar reissi wiffas weetas apraudsiht un ar sawu dsihwu balti isfkaidroht, kas pee apstiprinaschanas tahs tizzibas eeksch Jesu Kristu un par usfkubbinaschanu eeksch Deewabihjaschanas pastahweht derreja, tad nu tahda waijadfiba rahdijahs, ka teem Jesus mahzkeem un Apustuleem appaksch swehta Garra palihdsefchanas un waddischanas bija rakstos ja-faleef ta sinna no ta mihta Pestitaja dsihwo-fchanas, prohti no Winna peedsimschanas lihds Winna debbes-braufschanai; turflaht arri peenahzahs, ar rakstu sihmehm isfkaidroht wiffas tahs zittas mah-zibas, kas zilweku dwehseles eeksch labbas un peetizzigas staigaschanas us Deewa zekteem siiprina. Schihs sinnas un mahzibas, no teem Apustuleem rakstos falik-tas, atrohdahs eeksch tahs grahmatas, fo par jaunu derribu jeb jaunu Testa-menti nosauzam. Wiffa ta dsihwofchana muhsu mihta Pestitaja, kad Winsch wirs semmes staigaja, atrohdahs eeksch tahm tshetrahm preezas-grahmatahm, un irr useetams:

1) Ka Matteus Ewangeliums papreeksch Ebreeru wallodà un ne pehz dauds gaddeem Greekeru wallodà tappis farakstihst, tanni laika, kad winsch wehl Zuhdu semmè dsihwoja.

2) Markusa Ewangeliums irr, fà jaw 21mà lappà peeminnehts, ap to 64tu gaddu pehz Kristus debbes-braufschanas farakstihst, tanni laika, kad winsch eeksch Rohmas mahjoja; Markus sawu Ewangeliumu Greekeru wallodà rak-stiis.

3) Lufkasa Ewangeliums Greekeru wallodà Zuhdu semmè irr tappis fa-rakstihst, un

4) swehtais Zahnis atkal sawu Ewangeliumu Greekeru wallodà Ewesus pilsehtà irr farakstiis.

Wiffas zittas grahmatas eeksch ta jauna Testamenta no teem Apustuleem Greekeru wallodà irr rakstitas un peederr pee schahm grahmatahm: tee Apu-stulu darbi, 21 grahmatas, fo tee Apustuli Pahwuls, Pehteris, Zahnis, Zeh-fabs un Zuhdas us Kristigahm draudsehm un zittas us draudschu kohpejeem irr laiduschi, un wiff-pehdigi Zahna parahdischanas grahmata, kurrà winsch to muhschigu laimi to dwehseku itt skaidri usrahda, kas lihds gallam pee ta Runga

1) 1. Zahn. 4, 1.

Jesus Kristus buhs pastahwejuschas, eeksch Winnu tizzedamas un Winna pehdäs staigadamas.

Us tahdu wihsi ta Kristiga draudse jaw agri tohs rakstus tahs jaunäs derribas bes kahdas peejaufschanas to wiltigu mahzibu eemantoja, un lihds fo Apustulu laiki beidsahs, prohti wee n simts gaddus pehz Kristus peedsimschanas, lihds arri useetams irr, ka schis pats swehtu rakstu krahjums, fo jaw effam usrahdijschi, eeksch wiffahm Kristigahm draudsehm bija peenemts, kas bija zehluschahs eeksch Alias, prohti Juhdu semmè un tai teesä fo fauz masu Asiu, eeksch Aprikas un eeksch Europas, prohti Greekeru semmè un Deemeru walsribas teesä. To peeminctu rakstu krahjums no wiffahm Kristigahm draudsehm tappe zeenichts par Apustulu taisneem, no swehta Garra eedohdeem wahrdeem, kas eeksch tahm fa-eeschanahm pa kahrtahm tappe preekschä lassiti. Schis rakstu krahjums irr tas pats, fo mehhs, gohds Deewam, wehl schodeen eeksch muhsu rohkahm turram, tas jaunais Testaments wiff pahr pafauli irr sinnams. Täpat kà schee Deewa raksti lihds ar to wezju Testamenti, kas jaw fenn laikeem preeksch Kristus dsimschanas bija zehlees, tahm pirmahm Kristigahm draudsehm weens preekschraksts tahs skaidras un pateesigas tizzibas irr bijis, täpat wehl schodeen schis pats jaunais Testaments lihds ar tahm grahmatahm tahs wezjas derribas no swehta Garra irr atwehlehts, ka tas muhsu kahju spihdeklis un weens gaischums us muhsu zelleem buhtu.¹⁾ Zeescham ta bihbele tahs wezjas un tahs swehtas un it augsti teizamas jaunäs derribas, ta irr weena grahmata, kurrat ne weena zilweziga gudriba naw spehjusi, neds arri eespehs pretti runnagt²⁾ — ta irr weena grahmata, fo tee eenaidneeki ta Runga Jesus Kristus un Winna draudses naw eespehjuschi neds arri eespehs tumfiba eegahst, — ta irr weena grahmata, kas täpat kà no eesahkuma, kad zehlahs, täpat arri weenumehr lihds tam laikam, kad zilweku zilts wirs semmes beigsees, to leezibu usrahdihs, ka wiffi zilweki nabbagi, nosohdami grehzineeki irr, un ka winneem tad ween meers un preeziga zerriba us muhschigu dsihwofchanu nahk, kad winni atsihst un pateesi tizz, ka ta pestischana ne irr zaur zittu neweenu un arridsan zits wahrds appakseh debbes stary zilwekeem ne irr dohts, zaur fo mehhs warram muhschigi dsihwoht, kà ween tas wahrds ta Runga Jesus Kristus³⁾, kas fehseh pee ta Zehwa labbas rohkas, teefams Winna eenaidneeki taps listi par pameflu Winna kahjahm⁴⁾; jo Winnam peederr ta walsriba no weena pafauls galla lihds ehtram, Winnu peesauks wiffi Rehnini, un wiffas tautas tam kalpohs. Slawehts lai irr tas wahrds Winna gohdibas muhschigi, un wiffa semme lai tohp pilna Winna gohdibas⁵⁾; — Winsch irr pee mums itdeenäs lihds pafauls gallam!⁶⁾

(To ohtru gabbalu tahs septitas nodallas redsi 25tä lappä.)

1) Dahw. ds. 119, 105. — 2) Lukt. 21, 15. Apust. b. 6, 10. — 3) Apust. d. 4, 10. 12. — 4) Dahw. ds. 110, 1. — 5) Dahw. ds. 72, 19. — 6) Matt. 28, 20.

Desmitais krahjums to svehtigu un Kristigu mahzibu.

Dewitu krahjumu redsi Nr. 22.

35.

Kad mehs tif us ihksu laiku gribbetu raudsiht, ko mehs darritu, kad muhsu pirma tehwa un pirmas mahtes weeta buhtu, tad mehs gan drihsu useetu, ka mehs ne isturretu, ka Pestitais isturreja, kad Winsch tukfnessi bija (Matt. 4.), bet ka mehs tapatt darritu, ka Ahdams un Gewa Paradiseš dahrša darrija (1 Mohf. gr. 3.)

Ta kas leelitohs, fazzidams: „es ne buhtu krittumā nahzīs, kad taijā laikā ne buhtu krittis“ tas lai tif weentefigi sawu sirdi pahrmeke, un winsch usees, ka winsch dauds reisehm prett sawu pašu sinnamu sirdi irr turrejis un darrijis, par ko winnam pašam pehz schehl irr bijis, sinnadams, ka tas tam Kungam pretti darrihts. Ak mehs useefim, ka us svehta Garra pamohdinashanu ne effam usklaufijufchi, tā ka peenahzahs.

36.

Ta Deewa behrna dwehseles fkaissums eeksch ta rahdahs, kad winsch firds-pasemmibā pastahw, nekad eeksch augstprahtibas ne eelaischahs, nedj arri kahdu patifshanu us fewi pašu turra, bet ka weentefigs behrns sawa Deewa un Pestitaja deht pasemmoschanā preezajahs. Bet tas irr tas glihtakais tiffums, kad eeksch zilweka allaschin grehzineeka apfauneschanu warram useet, kas jo wairaf irr redsama, jo wairaf mihlais Pestitais tahdu dwehfeli zaur svehtu Garra ar sawahm scheligahm dahwanahm ispuschko. Buhtu kahda dwehsele teescham tif leelu svehtibu panahkufi, ka winnai jaw datta buhtu, lihds ar wisseem swehteem Engeleem un debbes: isredseteem to augstu slawas dseefmu, to nebeidsamu Alleluja, dseedah un bes mehra un bes galla sawas leelas laimes deht preezatees; tad tomehr weena ar ihstu pasemmibas glihtumu ispuschkota firds allasch wehl, kamehr schē wirs semmes atrohдахs, sawu faktinu usmekle, kur ta kluffibā grehzineeku affaras isleij, peeminnedama, ka wiama arri sawā laikā krittumā irr bijufi. Teescham tahda firds raud pehz Kristu weenam kahrtam tadehl, ka winna fewi wainigu un grehzigu apsinahs, un ohtram kahrtam arri tapehz, ka winna bihstahs, ka kahds grehks winnu ne buhtu no jauna pahrsheidsis; — mehs ne effam tif labbi, ka mums schihs leetas pehz ne buhtu ja-isbihstahs. Kam ta laime no ta Kunga irr eedohta, ka winsch pašā svehtifshanas baudifshana tomehr allaschin pehz sawa mihla Pestitaja raud, ka mas behrninsch, sawu nespehku mannidams, pehz sawas mahtes raud, us winnas tahs rohzinās steepdams, tam ta schehlastiba noteek, ka winsch muhscham ne uspuhschahs, fewi par to isturredamees, nedj winsch lehtprahtibai padohdahs, nedj peemirfi, ka tam us fewi ne buhs palautees.

Drihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. C. Napierky.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

25ta lappa. Treschá fwehdeenâ pehz waffarasfwehtku atfwehtes, 18ta Junius, 1833.

„Leezees pam ahzitees af Jerusalem! ka manna dwehfele no tewis ne greeschahs, ka es tewi ne darru pohstâ, par weenu ne eedsihwotu semmi.“ Jerem. 6, 8. „Kas to wahrdu niz-jina, tas pats sew samaitajahs.“ Salam. sak. wahrd. 13, 13. „Wai teem atfahpejeem b.hrneem! fakka tas Kungs: Kas padohmus nemmu, bet ne zaur manni, un patwehrumu mefle, bet ne zaur mannu Garru, un krahi weenu grehku pahr ohtru.“ Esaij. 30, 1.

Dhtrais gabbals tahs septitas nodakkas un ta pr.

(To pirmu redsi 24ta lappâ.)

Pirms to sinnu, kâ tai Kristigai draudsei pehz! Apustuku laikeem klahjees, us preekschu weddisim, mums gan peenahkabs eepreeksch usrahdiht, kas ar to Zuhdu semmi lihds ar winnas eedsihwotajeem un ar Jerusalemes pilsehtu pehdigi irr notizzis, kad tee laiki winnas isphostifchanas irr peepilditi.

Ne ilgi pehz ta laika, kad tas Apustuls Jehkabs, Alweja dehts, Jerusalemes pilsehtâ no teem Zuhdeem tappe nomaitahs, jaw arri tahs deenas bija peenahkufchas, ko mihtais Pestitais sawâ garrâ papreeksch redseja un wiannu deht Jerusalemi apraudaja, fazzidams: „tas laiks pahr tewim nahks, ka tawi waidinceki apfahrt tewim un taweem behrneem ar tewim weenu lehgeri ar ratteem apmettihs, tewi apsehdehs, un wiffâs mallâs spaidihs. Un schkisti isphostihs, un ne weenu afmini us ohtru atfahs, tapehz, ka tu ne effi asinnusi to laiku tawas peemefleschanas.“ Schis wahrd's muhsu Kunga tappe peepildihts kahdus 37 gaddus pehz winna debbes-braufschanas. Par wiffu to laiku, prohti no ta Pestitaja 26ta gadda lihds tam laikam, kad tahs Zuhdu-semmes isphostifchanas breefmas zehlahs, pahr to peeminnetu semmi us Reemeru Keiseru uswehlesch anu schee wihri to waldifchanu turreja, prohti:

1) Luth. 19, 43. 44.

- 1) Pontius Pilatus kas no 26ta lihds 38tam gaddam par semmes sohgi bija, un appakšch kurra waldischanas Pestitais tappe frustâ fifts.
- 2) Erohdus Agrippa, kam Keemeru Keisers uswehleja ar Rehnina gehdu pahr wissu Zuhdu semmi waldiht, un kas to waldischanu turreja no 38ta lihds 45tam gaddam. Tas irr tas patš Erohdus, kas tam Apustulam Jehkabam, Zebedeusa dehlam, to galwu ar sohbinu litke nozirst. Bet tas ilgi ne bija, jo tas Keemeru Keisers Zuhdu semmê atkal semmes sohguš nosuh-tija; un bija pehz ta laika tas semmes sohgis
- 3) Tiberius, kas tif diwi gaddus waldija, prohti lihds 47tam gaddam.
- 4) Tas semmes-sohgis Rumanus waldija no 47ta lihds 53scham gaddam.
- 5) Tas semmes-sohgis Weliks, kas no 53scha lihds 60tam gaddam waldija un kas to Apustuli Pahwuli zeetumâ turreja.
- 6) Tas semmes-sohgis Westus, kas no 60ta lihds 63scham gaddam waldija un Apustuli Pahwuli us Rohmu aissuh-tija, ka to Zuhdu fuhdsiba prett winnu Keisera preekschâ taptu isklaufita.
- 7) Tas semmes-sohgis Albinus weenu gaddu ween waldija; un wissu pehz
- 8) par semmes-sohgi bija Gessius Wlorus, kas no 65ta lihds 66tam gaddam pehz Kristus dsimschanas pahr Zuhdu semmi waldija. Scha pascha Gessius Wlorus laika tee breefmigi dumpi to Zuhdu pret Keemereem zehlahs, kas to Zuhdu tautu kaisin iskaisija un to skaisu Jerusalemes pilskschtu pohstin ispohtija. No scheem notikkumeem nu gribbam to apsohlitu sinu doht. To wairak tas preezas-wahrds no ta Runga Jesus Kristus pee dauds tuhstoschahm dwehselehm sawu Deewa-spehtu apleezinaja, jo wairak tee Zuhdi tomehr schai us muhschigu dsihwoschanu derrigai gaismai pretti turrejajs, jebschu winna scho lauschu widdu papreeksch bija zehlusees. To Zuhdu zeetfirdiba padarrija, ka winni it ka ne-atsihschanai bija nodohiti. To weenigu ihstenu Pestitaju, to Deewa: un zilweka-dehlu Jesu Kristu attmettuschi, winni allasch wehl zittu winneem labbaki patihkamu Messiu (jeb Pestitaju) fagaidija; bet wiltineeki ween rahdijajs, ka jaw tas Rungs to bija papreeksch fluddinajis, fazzidams: „Wiltigi Kristi un wiltigi Praweekchi zelsees, ka ir tee isredseti, ja tas warretu buht, us alloschanu taptu peewilli.¹⁾“ Tahs behdas Zuhdu semmê zaur to jo leelakas palikke, ka dauds no Zuhdeem par rasboineekeem un slepkawneekeem palikke, kas eeksch leelahm allahm dsihwodami, tohs laudis aplaupija un apkahwe. Tee Keemeri, kas no sawa Keisera Zuhdu semmê bija likti, lai wissus apwalditu, zaur tahdahm jaukschannahm starp Zuhdeem tahdu brihwibu nehmahs, tohs Zuhdus us wiss-wissfadahm wihschm spaidiht un mohziht. Kad nu semmes-sohgis Gessius Wlorus waldija, tad tahs spaidischanas tif leelas bija, ka tee Zuhdi pret Ges-

1) Matt. 24, 24.

fin Wloru fazehlahs, pret scho no Keisera eeliftu semmes-fohgi farrodami,
 kas no Jerusalemes us Kesariu bija aisgahjis. Ne ilgi pehz tam Keemeru
 Gubernators eeksch Sirias, wahrda Zestius Gallus, ar karra-spehku Zuhdu
 semme eelausahs un Jerusalemi apsehdeja, gribbedams tohs dumpineekus starp
 teem Zuhdeem fanemt un nostrahpeht. Bet tas dumpineeku pulks tiif leels
 bija palizzis, ka winni par Zestiu neneeka ne behdaja; jo winni to paschu
 uswarreja, un no Keemeru Keisera atrittuschi, winni paschi nu usnehmahs
 waldiht, un us leelu karroschanu fataisijahs. Tanni laikâ eeksch Rohmas
 tas Keisers Nero waldija; lihds ko winsch no ta breefmiga dumpa bija dsir-
 dejis, winsch sawu karra-wirneeku Wespasianus ar leelu karra spehku us
 Zuhdu semmi nosubtija. Wespasianus, turpat nogahjis, ihksâ laikâ dauds
 apwatnotas pilsehtas Zuhdu semme sawâ warrâ dabbuja un buhtu ihksâ
 laikâ wissu Zuhdu semmi uswarrejis un tohs dumpineekus norahjis, kad Kei-
 sers Nero ne buhtu nomirris, jo nu Wespasianum pascham par Keiseru bija
 ja paleek. Us Rohmu aisgahjis, Wespasianus to Keemeru karra-spehku sa-
 wam dehlam Titum ustijzeja un winnam pawehleja, to karroschanu pret teem
 Zuhdeem nobeigt un winnus peewarrest. Titus bes kaweschanas stedsahs,
 Jerusalemes pilsehtu ar sawu karra spehku apsehst un paschôs Leeldeenas-
 swehtôs weenu lehgeri ar ratteem apmette apfahrt Jerusalemi, kur lihds
 kahdeem 3 million Zuhdeem tanni laikâ us swehtkeem bija kohpâ fanahku-
 schi, kas sawa starpâ nekahdu weenprahtibu un meeru ne turreja. Tee Zuhdi
 eeksch Jerusalemes us trihs dallahm bija ischschiruschees, un paschi, eeksch
 pilsehtas buhdami, breefmigi apkahwahs, bet jebchu tahdâ naidâ sawâ starpâ
 bija sakrittuschi, tad tomehr us to winni weenu prahtu turreja, ka winni Ti-
 tum ne gribbeja padohtees. Dauds raisehm Titus, kam schehliga firds bija
 un kas labpraht neds paschu Jerusalemes pilsehtu neds to jauku Deewa-
 nammu ne gribbeja isphohsiht, tohs Zuhdus usrunnaja, kaut jel buhtu eeksch
 meera palikkuschi, un karru beigusch, attat Keemeru Keiseram klausijusch; bet
 to Zuhdu preekschneeki no ta neko ne gribbeja dsirdeht, un ta bija kau-
 schana eeksch pilsehtas Zuhdeem pret Zuhdeem un ahr pilsehtas Zuhdeem
 pret Keemereem. Kad nu tahs behdas jo leelakas fazehlahs tad, dauds Zuhdu
 mekleja no Jerusalemes isbehgt, un kam laimejahs no pilsehtas ahrâ tiif,
 tohs Titus ar schehsfirdibu usnehme un teem waku dewe, zittur aiseet, jo
 teem ne gribbejahs ar teem dumpineekeem mestees. Scheem tahda kauschu is-
 behgschana no pilsehtas ne patikke, tadeht winni tohs litte apkaut, kas tappe
 fanemti. Nu arri pilsehta leels bads un truhkums peenahze. Tee dumpi-
 neeki no weenas mahjas us ohtru skrehje, harribas un usturra mekledami,
 un tohs ar pahtagahm sakappaja, kas fazzija, ka teem nefas ne effohi.
 Kas no feijas spirgts islikkahs, jeb sawas mahjas durwis aisflehtas turreja,
 no tahda tappe turrehts, ka winnam wehl usturra; winna nammu tee dump-

neeki ar warru uštaufe, Behrnius, fo atradde, pee kahjahm fanehme un winnu galwinas pee feenas fadausija. Kas baggati bija, teem winni ar wiltigeem leezieneem tahdas mainas usrahdija, fa teem wajjadseja pamest mantu un dsihwibu. Paschi Zuhdu farrawihri tif neganti bija, fa winni eeksch mahjahm teem mirroneem drehbes nowilke, winnus wiffai nolaupidami, un ar smeeschanu us teem lihkeem zirsdami, winni raudsija, wei winnu sehbiini assi effoht. Zaur tahdahm breesmahm, tif dauds lihku eeksch pilssehtas sakrahjahs, fa tohs wairs ne warreja apglabbacht, bet tohs pahr walneem ahra ismette. Dauds, no breesmigahm isbailehm pahrnemti, paschi no pilssehtas muhrehm semme gahsahs, faklus lausdami. Us tahdu wihsi lihds kahdi feschfints tuhkschsch zilweki sawu gallu bija panahksfchi. Daschi no teem wirfneekem brihwibu isluhdsahs, ar Deemereem fautes, bet fo no wahrteem bija islaisti, winni ar behgschanu pee Deemereem aisbehdsch un isluhdsahs fo ehst, bet winneem, no badda pahrnemteem, ta maife par kaiti palikke, jo winni no mirre. Deemeru karra spehka tahda flawa bija islaista, fa daschi Zuhdi, sawu seltu apfargadami, to paschu effoht aprihjuschi; jebfchu nu gan Titus it zeetu pawehleschanu bija islaidis, wiffus Zuhdus meerâ list, kas paschi no labba prahta Deemeru rohkâs eedewahs, tad tomehr tee Araberu farrawihri, kas arri pee Titus karra-spehka atraddahs, dauds tuhkschsch Zuhdeem tohs wehderus usschekhe, seltu mekledami. Zee Zuhdi, kas drehschaki buhdami, no pilssehtas ar Deemereem fautes isgahje, no scheem fanemti, frustâ tappe pee fisti un wiffi pilssehtneeki tohs nelaimigus redseja. Wiff pehdigi tif dauds mitronu bija, fa tohs wairs ne spehja pahr walneem ahra mest, bet winnus eeksch pagrabeem un tuhkschahm ehkahn ar kaudschm sakrahje.

(Zo beigumu tahs simas no Jerusalemes isphstischanas atraddihs 26tâ lappâ.)

Pee Desmitu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Neds Nr. 24.)

37.

Grehku peedohschana un dseedinaschana no grehku wahjibahm irr katra preeksch fewis. Mums papreeksch tahs grehku peedohschanas wajjaga, un pehz tam ta dseedinaschana no grehku-wahjibahm bes uskaweschanas ja mekle. Ja kas juhtahs, fa tam pateesi grehku peedohschana notikkusi, tas arri jaw spehku irr panahjis, labbas palift; jo tas preezas-wahrds no Za, kas wiffus grehtus peedohd, tas irr tas Deewa spehks, kas wiffas wahjibas dseedina. Kas bes peedohschanas to grehku par swehtu zilweku dohma palift, tas neds skaidri, neds pateesi no grehkeem warr astahtees, jo winsch to darboschanu un to sehchlastibu ta swehta Garra no fewis atbihd un pehdigi tahs apleezinaschanas to Deewa rakstu pagall am peemirft.

Brihw drikket. No juhrmallas =gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. C. Napier'sky.

S i n n a s

par notiffku-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

26ta lappa. Zettortâ swehdeenâ pehz waffaras swehtku atswehtes, 25ta Junius, 1833.

„Tas Kungs mible to teefu, un ne atstahs sawus swehtus, tee tohy muhschigi pasargati, bet to besdeewigu dsinnums tohy isdeldehts.“ Dahw. ds. 37, 28. „Jtin kâ tas, kas juhs aizinajis, swehts irr, kâ tohpeet arridsan juhs paschi swehti wiffâ darrischanâ.“ 1. p:ht. 1, 15. „Teescham swehti irr tee, kas Deewa wahrdu dsird un to pasarga.“ Lufk. 11, 28.

Beigums tahs sinas no Jerusalemes isphostischanas.

(Peederrigs gabbals pee 7 tas nod allas tahs isstahstischanas par to Kristigu draudsi. Redsi 25tu un 24tu lappu.)

To leelaks tas nemeers eefsch-puffe Jerusalemes palikke, jo leelakas arri tahs behdas ahr-puffe rahdijahs, jo tas Keemeru karra-spehts rink' aptahrt pilssehtu leelu walni bija ustaisijis un jaw daschu pilssehtas-dalku sawas rohkâs dabbujis. Za karra-spehka leelakais wirsneeks un preekschneeks, wahrda Titus, pascha Keisera dehts, allasch wehl zerreja, ka tee dumpineeki buhschoht meeru mest un Jerusalemi winna rohkâs doht, redsedami, ka winni tak neneeka ne eespehje, un jaw sawâ garrâ preezajahs, ka winnam buhschoht isdohtees, to skaisfu Deewa nammu no isphostischanas isfargah. Bet tas winnam ne isdewahs, jo tee dumpineeki, neko no meera ne gribbedami dsirdeht, paschâ pilli un Deewa namma eeflehdsahs, Keemereem pretti turredamees. Kad nu warrens pulks lauschu tanni pilli fadsihts, tad arri ihksâ laikâ tik leels truhkums un bads zehlahs, ka tee Zuhdi wiffu pehdigu ehde woi ahdu-siksnes, woi sapuiſchu seenu, jeb kautko, kas teem tik rohkâs nahze. Weens no teem Zuhdeem, wahrda Wlavius Zahseps, kas par teem peeminneteem behdu laikeem arri Jerusalemê bija, weenu

notiffkumu stahsta, kas rahda, zif taisnas Jesus affaras bija, kad winsch Jerusalemi apraudaja¹⁾, un zif skaidri winsch tahs breesmigas behdas garrâ papeeksch noredseja, kas pehzgallâ tohs Zuhdus sagrahbe, kad tas laiks tahs ispohtifchanas peenahze²⁾. Blawius Jahseps stahsta: Kad tee dumpineeki lihds ar leelu pulku zittu Zuhdu pilli bija eedsihiti un arri winnu rohkas tas skais Deewa nams wehl atraddahs, tad gaddijahs, ka starp winneem weena feewa no augstas zilts, wahrda Maria, Eleasara meita, bija, kas ar sawu siddamu dehlinu no winnas puffes Zardana us Jerusalemi bija nahkusi, zerredama turpat wiffahm karra behdahm isbehgt. Bet winna gauschi peewihlahs, jo kad tanni pilli tas bads jo deenas jo leelaks palikke, tad tee dumpineeki winnai wiffu pehdigu barribu ar warru panehme, ko ta no sawas dsimtenes bija sagahdajufes, un winnu tif tukfchu astahje, ka to par weenu laimi buhtu turrejusi, kad kas winnu lihds ar sawu masu dehlinu buhtu nokawis. Bads un behdas winnas prahtu tif tohti bija fajaukuschi, ka winna weenu reisi sawu dehlinu us rohkahm fanehme un raudadama fazzija: „af tu beswainigs nabbags behrninsch, tu tibr' par nelaimi effi dsimmis; tew scheitan preeka ne warr buht, jo karsch un karrabehdas wiffas leetas ispohtu un tee dumpineeki, kas jo nifnaki pahr mescha swehreem irr, tewi pehdigi gabbalu-gabbalds faplehshs. Tad nu tew buhs man par barribu, bet teem dumpineekeem, kurrus besdeewiba tahdas leelas behdas irr peeweddusi, par baidekli palikt.“ To runnajusi, patte mahte sawu nabbagu behrninu noschnaudse, un winna meefinas iswahrijusi, us puffi ap ehde, bet to ohtru puffi kahdods traufods eelikkusi, paslehpe. Tee dumpineeki nomannijuschi, ka ta feewa laikam kahdu ehdeenu iswahrijusi, winnas istaba eelauschahs, leelidamees winnu nokaut, kad to wahritu ne buhschoht isdoht. Bes kahdas kaweschanas ta feewa tohs peeminnetus traufus preekscha zett, fazzidama: „tif wehl no manna mihla dehla meefinahm atleek, ehdeet ja patihk, juhs paschi tee effat, kas zaur sawu besdeewibu us tahdeem darbeem tohs zittus peespeeschat. Tee dumpineeki, to dsirdejusch, no leelahm isbailehm, warr buht pirmâ reise, tappe pahrnehti un to mahiti pamette. Ta sinna no tahs mahtes breesmiga darba zaur wiffu pilsschtu gahje un katra zilweka firdi ar leelahm isbailehm pahrnehme; jo ikweenam ap firdi ta bija, it ka buhtu winsch pats to neleetibu darrijs. Nu wairs, eeksch Jerusalemes dsihwoht, ne weenam ne mihlejahs, bet ikweens tahdu par laimigu slaweja, kas jaw bija beidsees.

Kad Titus, Keemeru karra-spehka wirfneeks, no scha breesmiga darba dsirdeja, tad winsch jo wairak par tahdu tautu, kur mahtes sawus behrnus ap ehd un kur wihri besdeewiga zeetfirdiba pastahw, awskaitahs un apnehmahs, ar wiffu spehku un warru pilli un Deewa-nammâ eelaustees. Zebfchu gan bija pawehlejis winnu taupihk, tad tomehr weens Keemeru karrawihrs kahdu deg-

1) Luth. 19, 41 un ta pr. — 2) Luth. 23, 27 — 29.

gofchu malkas pagallu zaur lohgu Deewa nammâ eegahse, zaur fo ihfâ laikâ tas ugguns wiffu to nammu pahraehme. Wifs tas pulks to Zuhdu, wihri un feewas, wezzi un jauni, fas tanni degdamâ Deewa nammâ atraddahs, no Reemeru farra-wihreem tappe nokauts, un tif breefmiga affins-isleefchana bija, fa tas ugguns fahdu laiku us preefschu degt ne warreja. Bet pee wakkara tas ugguns atkat fanehmahs, kamehr tas skaishtais Deewa nams lihds ar to pilli fagrüe un afmins us afminu ne tappe pamestis; — un tas notifke 70tâ gaddâ pehz Kristus dsimschanas 10tâ August deenâ.

Par wiffu to laiku, kad Jerusalemes pilssehta no Reemereem tappe apsehta, weens millions weens simts tuhstiosch Zuhdi tappe nokauti un lihds fahdeem 97,000 Zuhdeem tee Reemeri wangôs aiswedde.

Zahdas ne-isfakkamas behdas teem Zuhdeem uskrite, un ar tahdu breefmigu pohstifchanu Jerusaleme tappe isphostita, kurras eedfihwotaji Golgatas kalnâ tahs swehtas un dahrgas affinis ta Deewa jehra islehje. Kad tee Zuhdi pret Reemereem fahke dumpi zelt, tad wiffi kristiti laudis, fas tanni laikâ Jerusaleme mahjoja, peeminnedami ta Pestitaja un to Apustulu Pahwula un Pehtera wahrds¹⁾, no Jerusalemes un teem tur buhdameem dumpineekeem atschihrahs un us weenu no Zuhdeem pamestu pilssehtinu, wahrda Pella, winnâ puff Jardana uppes dewahs, fur winni eefsch meera dsihwodami, Deewu fawu Pestitaju flaweja, fas winnus bija usturrejis un no tahs leelas dusmibas un isphostifchanas behdahm bija apfatgajis.

Dshwes-stahst's weena Jesus mihtotaja muhsu semmê, kam wahrds bija Jehkabs Skangel.

Tas peeminneht's Jehkabs Skangel pats no fawa dshwes gahjuma tahdu simu rakstôs irr falizzis, fazzidams:

Es 1mâ Maija 1722trâ gaddâ Widsemmê Walmeres basnizas-draudse eefsch Skangalu mahjas esmu peedsimmis. Manni wezzaki gohdigi un Deewabihjigi laudis bija, fas fawus behrnus eefsch stipras pahrmahzifchanas audsinaja. Mannâ ôtâ jeb 7tâ gaddâ es pirmâ reisê weenu it dsittu eespreedumu no ta mihta Pestitaja laipnibas fajuttu. Appafsch weena leela obsol-kohka, fas ne tahsi no manna tehwa mahjas bija, stahwedams, es fawas azzis us augfchu pazehlu un to skaishtu debbesti apskattiju, un tad man schih's dohmas prah'tâ nahze: „tur augfchâ tas Kungs Jesus mahjo, fas behrnus tif loh'ti mihto“ un tuhliht mannas azzis ar faldahm preeku affarahm pildijahs.

No mannas mihtas mahtes es mahzjiohs lassih't un ihfâ laikâ tif labbi warreju eenemtees, fa man tifke usdoh'ts, fawus masafus brahlus grahmata

¹⁾ Matt. 24, 15 — 22. Reem. 13, 1 — 6 un 1. Peh't. 1, 13. 14.

ismahziht. Schis darbs man gan tif lohti ne patiffe, tapeh; ka tas man gau-
schi uskawaja, bet tomehr man isdewahs, ka jaw Stâ un Itâ gaddâ tohs gal-
was gabbalus un no Latweeschu dseefmu-grahmatas wiffas tahs dseefmas no
galwas prattu, kurrâs ta Runga Jesus mihlestiba us nabbageem grehzineekeem
tappe apdseedata; arri no bihbeles tahs wezzas un jaunas derringas es daschas
nodattas un dauds perschu no galwas ismahzijs, fo tas zeenijams Walme-
res mahzitais un Prawests Neuhausen man usdewe, kas man daschâ reisê feh-
tas-mahzibâ kahdu graschu eeschkinkoja. Schis pats bija weens laipnigs un
mihligns gans sawas draudses, un weens peetizigns kalps ta mihla Pestitaja
wihna dahrsâ. Bet kad winsch un winna paligs manni wairak usraudsija un
usteize ne kâ tohs zittus puisenus, kas tif pat wezzi bija kâ es, tad es Dee-
wam schehl drusku lepns palikku un mannâ nejehgâ prahâ par dauds wairak
isturrejohs, kâ tee zitti, kas tif muddigi ismahzitees ne spehje. Bet manna
mihla mahte schihs mannas lepnibas deht, manni sipri norahje un muhscham
es tahs affaras ne aismirfischu, kurrâs winna raudaja, apleezinadama, ka es
wellam lihdsigs un par pasudduschu behrnu palikschoht, kad manna firds us pa-
femmibu ne buhschoht pahrzeltées.

(27tâ lappâ wehl wairak no Jehkaba Skangel dsihwes gahjuma useefim.)

Dee Desmitu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Redsi Nr. 25.)

38.

Tee, kam tahs dsihwas tizzibas eesch to Rungu Jesu Kristu ne irr, tee
gauschi bihstahs mirt, un kad tahdeem tahs dohmas us nahwi prahâ schau-
jahs, tad winni isleekahs kâ buhtu sajukkusch, ne sinnadami no leelahm is-
bailehm fo darriht. Tee Deewa-behrni no tahdahm isbailehm gluschi wakkâ
irr. Schee, us to Rungu muhsu Pestitaju weenumehr skattidami un pastah-
wigi ar Winna sadraudseti, ar ne-issaffamu preeku to stundinu sagaida, kurrâ
tas Rungs winnus no schihs grehku pafaulés isfauls, tohs sawas debbes-
mahjâs eewesdams. Winnu behda schi irr, ka winni, kas fewi par wah-
jeem traufkeem assihstahs, no grehkeem ne taptu pahrnehti. Tad nu lai
mehs no wiffas firds un prahâ gahdajam, ka meh s ar to wiff-mihlaku
draugu muhsu dwehsefu pastahwigâ sadraudseschanâ paleekam; kad mums tas
isdohdahs, tad Winsch mums par to Deewa jehru, kas wiffas pafaulés un
arri muhsu grehkus us fewi nehmis irr, kâ arri par to ihstenu gannu muhsu
dwehsefu paleek, kas nabbaga zilweka fahrtâ atrasts, muhs us tahm sak-
lahm un jaukahm gannibahm tahs muhschigas dsihwoschanas uswedd, un
mums besgalligu eepreezinafchanu dohd, wiffas muhsu behdas peenemdams.

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubberneementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napier & Co.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walfstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

27ta lappa. Peektâ fwehdeenâ pehz waffaras fwehtku atfwehtes, 2ra Julius, 1833.

La Widsemneeka Jehkaba Skangel dsihwes gahjums
no winna pascha aprakstihš.

(Tas eefahkums 26tâ lappâ.)

Wezzaks palizzis, stahsta Jehkabs Skangel, es dauds reisahm sawai mihtai mahtei fluffibâ par to esmu pateizis, ka winna agri manni eeraddinaja, tai lepnibai pretti stahweht un to paschu par tahs dwehseles niknaku eenaidneeku turreht. Manna mahte fewischki tad lohti ar ta mihta Pessitaja palihgu darbojahs, manni pee firds pasemmibas usturreht, kad manna Tehwa weezakais brahliš, kas tahs Skangel mahjas faimneekš bija, mannim usdewe, fwehdeenâs teem mahjas laudim no spreedikū-grahmatas preekschâ lassihht, un atkal seemas-laitâ tahm seewahm, kad winnas wehrpe, kahdas labbas perschinas preekschâ dseedahht, jeb arri no jauna Testamenta kahdu nodattu lassihht. To darroht, man daschâ reise gaddijahs it skaidri atsiht, ka es tahds ne pagallam ne biju, kahdam mannim wajadseja buht pehz Apustuku usrahdischanas; turklaht es gauschi behdigš palikku, ka dauds deenas biju lehtprahtibâ pawaddijis, un mannâ firdi tahda wehlefehana zehlahs, weenumehr pee tahdeem laudim dsihwoht, kas us to allaschin dsennahs par Deewa behrneem buht.

Manni jauki behrnu gaddi drihši no beidsahs, jo kad es 11 gaddus wezs palikku, mans tehws manni pee itt gruhtheem darbeem peespeede. Tohs gruh-tus darbus strahdaht es gan labprahht wehlejohs, bet man spehka peetruhke; un kad es, nostrahdajees, zittu reisi pee wakkara-luhgfehchanas apguhlohs, tad

mans Tehws scha grehka deht, manni ar sitteneem pahrmahzija. Schi bahrdfiba manna Tehwa, kam es labprah, us bauftu pawehleschanu, gribbeju klausih, manni us peeluhgschanu ka ar dsihfchanu skubbinaja, un par laimi es diwas tahdas Latweeschu luhgschanas-grahmatinas rohfâs dabbuju, eefsch kurrâhm manna apspeesta firds dauds eepreezinafchanas atradde. Ar schahm grahmatinahm es dauds reisahm pee mallas gahju, un kahdâ deenâ ittin mihksts palikku un leelu swehtibu baidju, kad es zaur weenu luhgschanu, fo eefsch weenas no tahm grahmatinahm atraddu, pamohdinahts tappu, to Kungu mannu Pestitaju peeluhgt un peesauft, faut jel winnam buhtu patifschana bijusi, mannim palihdseht, faweem wezzafeem klausih un paschu Pestitaju no firds mihloht un winnam padohtees. No ta laika es palikku zits zilweks; wiffi pasrahdamami darbi man ittin weegli un labbi isdewahs un mans tehws wairs prett man tahds bahrgs ne bija.

Mannâ 15tâ gaddâ es no faweem wezzafeem kahdam wehweram ammatâ tappu nodohs. Pee scha wihra, kam wariseëru tikkums bija, es dauds nelabas leetas dabbuju dsirdeht un redseht, un wairaf ar lauka un mahjas darbeem tappu mohzihst, ne ka es dabbuju sawu ammatu eemahzitees.

Ap scho paschu laifu tee pirmee brahti no brahtu-draudses eefsch Wahzsemmes schê schurp us Widsemmi atnahze un weens no winneem, wahrda Magnus Briderik Buntebart Walmeres-muischâ tahdu skohlu ustaisija, kurrâ jauni Latweeschu puifchi tappe eemahziti un uskohpti, to skohlmeisteru ammatu turreht. Kad es dabbuju dsirdeht, ka Buntebart to skaidru Evangeliumu pasluddinajoh, tad arri steidsohs winnu apraudsht, jebfchu man gan labbu gabbalu semmes bija jastaiga, kamehr es tur tikku. Muhscham es ne peemirfischu to swehtigu baudischanu, kad es scho mihligu zilweku dsirdeju, ka winsch to jauku dseefmu: „Al gaisma, apgaismo“ dseedaja, un wisseem, kas mehs skohlas isstaba bijam fanahfufchi, scho dseefmu isfkaidroja, mums usrahdidams, kahdâ muhschigâ nelaimê tahs dwehseles zaur grehkeem eegahstas tohp, un ka weenigi weentas nopelns ta schehliga Pestitaja muhschigu dsihwibu un labklahfchanu mums sagahda. Schee wahrdi mannim rahdija, kahds no grehkeem pahrmemts zilweks es biju, un wiffa ta taisniba, us fo es lepnâ prahâ palahwohs, itt ka nespezigs needris faluhse. Wiffu zauru neddelu es sawâ firdi tohs wahrduz zilajju, fo skohlas isstaba biju dsirdejis, un itt lohti wehlejohs, faut jel zaur Kristu Jesu weens apwehtihst zilweks buhtu palizis. Mahkofschâ swehdeenâ es atkal nogahju, to mihlu Buntebart raudsht un itt preezigs biju, kad kahdus norakstius perschus dabbuju, kas tanni deenâ tappe dseedatas.

Kad 16 gaddus wezs palikku, tas laiks bija peenahzis, ka man waijadsjeja, lihds ar zitteem jaunekleem no Walmeru draudses, pee sawa mihla Mahzitaja wakkarina mahzibâ noet. Tee jaunekli tappe tanni nammâ ta Walmeres mahzitaja palihga, wahrda Barlach, faruhmeti, pee kurra arri Buntebart mahjoja, fo manna firds tif lohti bija fahfufi eemihloht. Es gaufschi par to pree-

zajohs, ka es wiffu zauru neddelu buhſchoht pee ſcheem mihteem wihteem dſihwoht un zaur winnu un ta mihta Walmeres draudſes mahzitaja kohpſchanahm dauds ſwehtigus auglus preeſch mannu dwehfeli eemantohht. Bet ak! ſchi manna zerriba ne tappe peepildita, jo ohtrâ deenâ es lihds ar zitteem weffeligeem puiſcheem us muifchu tappu aizinahts, ka muifchas junkurs buhtu kahdus puiſchus iſtraudſijis, kas leelam-kungam Pehterburgâ par fullaineem derretu. Mahte gan ſkubbinaja pee meifteri aiseet un turpat paſlehptees, bet tas neko ne lih-dſeja, jo tanni paſchâ waſſarâ weens zilweks, no muifchas ſuhtihſts, manni pee junkuri nowedde, kas man praſſija, woi es tas wehwera ſellis eſſoht, kas tit muddigi mahkoht ſfreet.

Kad es nu weenumehr raudaju, tad muifchas junkurs pehdigi praſſija, kas man par ſahpehm un behdahm eſſoht, un dſirdejis, ka es lihds ar trihs zitteem puiſcheem waſſarina mahzibâ bijam, kad us muifchu tappam paſtellehti, tad wiſch, muhs kâ apmeerinadams, mahzitaju uſluhdſe, ka tas pats muhs pee ſwehtu waſſar-ehdeenu buhtu peenehmis.

Nu mehs tappam us Pehterburgu aiſſuhtiti; bet pirms mehs aiſgahjam, es ſaweem mihteem draugeem un dwehſeles-kohpejeem Barlach un Buntebart papreeſch ar Deewu ſazjiju, ar dauds aſſarahm pateidams par wiffu labbu, ko no teem biju baudijis. Weens no teem jaunekteem, kas us ſkohlmeiſtera-ammatu tappe iſmahzihti, wahrâ Andula Pehteris, manni wehl apraudſiht nahje un mannu behdigu firdi ar daſcheem mihteem wahrdeem eepreezinaja, uſrahdidams, ka wiffur tas pats un weenigais Peſtitais zilwekus ſchello un ſwehti, kas Winnam ar weenteefibu padewuſchees. Ak tee mannim weeni ſaldi un jauki wahrdi bija, jo es gan juttu, ka tam ween laine rohâ, kas to muhſchigu dſihwoſchanu zaur Jeſus Kriſtus zeefchanu un mirſchanu atraddis.

Jo tuwaki mehs Pehterburgai peenahzam, jo ſarſtaki es mihtu Peſtitaju peefauzu, kaut el buhtu mannim palihdſejis, ſchelaſtibu atrast mannu laizigu Kungu preeſchâ. Jaw kahdas deenas eekſch Pehterburgas bijam, kad wiffi iſchetri puiſchi us Keiſerenes pilli tappam nowesti, kurrâ zeenigs leels-kungs no Kurſemmes, Biron wahrâ, mahjoja. Wiſch itt mihtigi un laipnigi ar mums Eatweeſchu walodâ aprunnajahs un wiſſ-wairak ar mannim, jo tas mihtais Deews mannu firdi eedrohſchinaja, ka es ſchim augſtam leelam kungam bes bailehm warreju atbildeht. Pee wiſſeem winna wahrdeem es nomanniju, ka wiſch laipnigs bija, un driht manna firds winnu mihtoja un mannim preeks bija winnam kalpoht, jo arri wiſch us mannim labbu prahtu turreja.

Lif tahli tas gohdigs Jehkabs Skangel pats ſawu dſihwes ſrahtu irr uſſimejis. Johs zittus notikkumus par to laiku ſawas dſihwoſchanas zitti irr uſſimejuſchi un tadeht mehs no ſcha Jehkaba Skangel wehl peeminnam, ka wiſch ſawa leela auguma un ſawas labbas un gohdigas uſweſchanas deht no ſawa zeeniga leela-kunga itt lohiti labbi tappe turrehts, jebſchu gan Jehkabam no leelas

ſtreeſchanas daſchâ reiſe gauſchas wahjibas un ſlimmibas usnahje. Pehz ſawas meefas apfohpfchanas Zehkabam Stangel, tif ilgi, kamehr winſch Pehterburgâ bija, labbi gan klahjabs; bet tomehr winna firde ar to ne warreja peetik, jo weena leeta tam par to labbaku dattu israhelijahs, prohti ka ta dwehſele weenumehr ar Peſtitaja ſadraudſeſchanâ paſtahwetu. Tanni weeta, fur winſch tai laika bija, winſch neweenu paſchu ne atradde, ar fo winſch par debbes-leetahm itt dſilli buhtu warrejis aprunnatees; tadehl winſch allaschin ſawu mihta jaunu testamenti un Latweeſchu dſeefmu grahmatu pee rohkas turreja, eekſch furrahm winſch ar degdamu firdi laſſija, kad winnam preekſch leela-kunga durwim majjadſeja ſahweht.

Lihds diwi gaddeem Zehkabs Stangel paſtahwigâ weenteefibâ un firde-ſkaidribâ ſawam leelam-kungam Pehterburgâ kalpoja. Bet kad nu zaur leelu ſtreeſchanu winna kruhtis pawahjas palikke un winnam weenumehr affins bija jaſplauda, tad winna leels-kungs tam weenu brihw-grahmatu israſſija un to pagallam atlaide, tã ka winſch warreja aiſeet, fur ween gribbeja. Par to no firde pateikdams, winſch tuhliht ar ſawu brihw-grahmatu atpakkat us Widſemmi ſteidsahs un peeſawa mihta drauga Buntebart mettahs, pee ka winſch pee; gaddus palikke, kamehr winnam prahtâ nahje, ar ſawu brihw- un zetta-grahmatu us Wahſemmi aiſeet un to no ta zeeniga Grapa leela-kunga Zinzendorf eezeltu brahlu-draudſi apraudſiht.

(To beigumu no Zehkaba Stangel dſihwes gahjuma atraddihs 28tã lappã.)

Peo Defmitu krahjumu peederriga ſwehtiga un Kriſtiga mahziba.

(Redſi Nr. 26.)

39.

Zebſchu teem grehkeem nefahda eeſpehſchana us weenu Deewa-behrnu ne irr, tad tomehr allasch wehl kahda atminneſchana us teem grehku ſuhru-meem atleek, un daſchas ſahpes jazeekſch, kas no ta laika zehluſchahs, kad grehks maldijamees. Bet ſchihſ ſahpes muhſu dwehſelehm par labbu nahk, jo zaur winnahm mehſ tohpam dſiht, allaschin pee ta Kunga kahjahm ar peeſauſchanahm un luhgſchanahm peenahkt. Kam isdohdahs, to iddeenas darriht, tas leelu ſchehlaſſibu bauda, jo tas eenaidneekſ tahdam neko ne ſpehj padarriht, un tee daſchadi grehku wahjumi, kas pee winna wehl rohdaſ, ſpehkã ne nemmahs, bet allasch maſumã eet. Bet kad weenu paſchu deenu bes atſihſchanas muhſu grehku pawaddam, ne peeminnedami to ſchehlaſſibu, fo tas Kungs zeekdamſ un mirdamſ us mums irr turrejis, af! tad frittumam turu eſſam, un daſchâ reiſe tif dſilli krihtam, ka mehſ paſchi, bes ka zits muhſ atgahdinatu, lehti muhſu neſpehku un wahjumu warram nomanniht. Ikweens pee few paſcha warr uſeet, ka nefapraſchana un behdas, fo grehki dſemde, ne beidsahs, kamehr wirſ ſemmes atrohdaſ.

Brihw drikkelt. No juhrmallas-gubbernementu augſtas walbiſchanas puffes:

Dr. C. C. Napierſky.

S i n n a s

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

28ta lappa. Gestã frehdeenã pehz waffaras frehtku atfrehtes, 9ta Julius, 1833.

„Swehticht irr tas zilweks, kas us to Kungu palaujajs, un ka zerriba tas Kungs irraid.“
Jer. 17, 7. „La Kunga bijaschana irr weens frohnis tahs gudribas, kas salkojajs ar
meeru un wesseligu labklahschanu: Kas winnu reds, tas warr to sewim arri peelihdsinast.“
Sibr. 1, 17.

Beigums tahs sinas no Jehkaba Skangel dsihwes = gahjuma.

(Redsi 27tu un 26tu lappu.)

Za pirma weeta Wahzsemme, fur Jehkabs Skangel mettahs un fur winsch to leelu preeku baudija, ka winsch pee brahlu draudses tappe peenemts, bija Marienborn. No turrenes us zittu weetu aisgahjis, winsch to ammatu weena seepju-wahritaja ismahzjahs un pehz us Herrnhut nogahje dsihwoht. Winna wiff-leelaka kahroschana schi bija, par dsihwu sarru eefsch, ta Kunga Jesus Kristus buht un allasch appatsch Winna pastahweht. Ka winnam tahds prahts irr bijis, to no kahdahm grahmatahm warr redseht, fo winsch us to Grahpa Leelu-Kungu Zinzendorp rakstija. Eefsch weenas no tahm peeminnetahm grahmatahm schee wahrdi ta Jehkaba Skangel irr useetami, kad winsch facka: „Nu jaw desmits gaddi pagahjuschi, ka es par beedru tahs brahlu draudses esmu peenemts, bet es pee sewis juhtu, ka es wehl tahds ne esmu, ka tas Kungs buhtu warrejis par mannim preezatees. Gesahkumã manna firds it ka sakau-feta un no ne-issakkameem preekeem pahrnemta isliffahs, jo es juttu, ka tas Kungs manni sew bija klahd peewilzis. Zaur trihs gaddeem es tahdã saldã baudischanã pastahweju, kamehr, — at Deewam schehl, — schi behrnischkiga

weenteesiba un ta Runga flahthudama fwehtiba zaur weenu notiffumu no mannim us fahdu laifu atstahjahs. Es par nebehndneeku paliffu un ar manna prahta gudribu wiffas leetas gribbeju isdibbinah. Manna firds faufa un zeeta tappe, us mannu gahjumu un dsihwofchanas fahrtu es wairs nomohda ne biju un grehku fahrumi itt stipri eeksch mannim-zehlahs, un tomehr es par to neneeka ne liffohs sinnaht, weenu deenu ka ohtru bes behdahm dsihwodams. Bet tas wiffu-schehligais Pestitais no sawas rohfes manni ne atlaide; ar Winna palihgu es gan atkal pazehlohs no tahs bedres, kurrâ biju eegrimmis, bet tahdâ behrnischfigâ ustizzibâ nu wairs ne atraddohs, ka preeksch-laikôs. Es apsinnohs, ka es manneem brahteem dauds par behdahm esnu bijis un ka tee manni ar leelu pazeeschanu irr panessufchi. Gohds lai irr dohts tam peetizzigam Pestitajam, kas to grehzineeku dwehfeles bes galla un mehra mihlo. Urri mannim Winsch irr palihdsejis, ar sawu faldu preezas-mahzibu mannu firdi no jauna mihkstu darridams un mannim drohschibu dohdams, Winnam pee-eet. Pats par fewi isbihjees un ne warredams few ne pagallam ustizzeetes, es tif pee ta Runga sinnu twertees, jo bes Winna es pasuddis zilweks buhtu. Tas man gauschi schehl irr, un lohti firdi fahp, ka es tif dauds deenas esmu wehja lizzis aiseet, bes ka es ar Jesu, to grehzineeku draugu, buhtu fagahjees. Tad nu sinnadams, ka wehl tahdâ fwehtigâ fahrtâ ne esmu, ka tam Rungam patiftohs, es no wiffas firds un prahta wehlohs, ka Winsch manni nabbagu gribbetu apraudsiht un wiffas leetas pee mallas bihditu, ka es no Winna muhscham schirts ne taptu. Teescham es wehlohs, ka es weenumehr lihds mannam kappam mannam Rungam un Pestitajam par gohdu dsihwotu, un allaschin eeksch Winnu taptu atrasts.

Schihz leezibas ta Jehkaba Skangel itt pilnigi rahda, ka ta winnam ta labbaka un dahrgaka leeta bija, weens pateefigs un itt dsihws beedris tahs draudses muhsu Runga Jesus Kristus buht.

Sawâ 45tâ gaddâ winnam eegribbejahs fwehtâ laulibâ eedohtees. Winsch tadeht no sawa tiffuma weenu sinnu islaide, ka ta, ko winsch fewim par laulatu draugu bija isredsejis, jaw pee laika buhtu dabbujusi sinnaht, fahds winsch bija. Schi winna weenteesiba padarrija, ka winnam isdewahs preeksch fewis weenu peetizzigu laulatu draugu atrast, ar ko winsch zaur Dneem gaddeem eeksch labba meera un weenteesigas mihlestibas dsihwoja, kamehr ta nahwe winnus ischfihre. Utraitnis palizzis, winsch weenumehr ar karstu pateizibu wiffu labdarrifchanu peeminneja, ko winsch no sawas fewas bija sanehmis, un ka bes eepreezinaschanas buhtu bijis, kad winsch ne buhtu sinnajis un prattis us te Rungu palautees un eeksch Winna rohfahm padohtees. Tas mihlais Deems tam Jehkabam Skangel itt wesseligus meefas-lohzeklus bija dewis, kas zaur pastahwigu darboschanu lihds wezzumam spirgti paliffe. Pehdigos gaddes winnam tahda behda bija, ka winsch ne warreja dsirdeht, jo zaur to winsch tappe

aistawehts, Deewa-nammâ sawu firdi ar Deewa wahrdeem eepreezinahst. Bet arri scho behdu tas Kungs winnam atweeglinaja, jo Winsch tam wehriku galwu bija dewis, ar fo winsch eespehje sawu laiku Deewam par gohdu paraw-dihst, eeffsch labbahm un derrigahm grahmatahm lassidams.

Sawu 79tu gaddu winsch ar tahdu juschanu pabeidse, fa tas Kungs winnam wiffus grehtus bija peedewis, un winsch pats arri nefahdu eenaidibu prett kahdu tuwaku ne turreja. Paschâ pirmâ deenâ sawa 80ta gadda winsch no gauschahm leelahm faulu-fahpehm pahrnemts tappe, un jaw zettortâ deenâ warreja noredseht, fa winna dsihwibas laiks schè wirs semmes us gallu dewahs. Tâpat fâ preeksch-laikôs winsch apleezinaja, fa ta fadraudseschana ar mihla Pestitaja, winnam ta wiff-labbaka leeta bija, tâpat winsch taggad sawâ wahjibâ weenumehr peeminneja, fa firds gauschi ilgojotees, sawa Kunga preekâ eeeet. Paschâ pehdigâ deenâ winsch wehl tahdus wahrduſ runnaja: „Ak, manna firds gauschi schodeen to Kungu luhds, fa Winsch manni ar sawu preeka Garru gribbetu stiprinaht. Ak Kungs, dseedini man jel ar tawahm wahim, un mannâ pehdigâ stundâ masga man ar taweem nahwes sweedreem, un mannu dwehfeli no schihs pafaules faitehm atraisidams, peenemmi to paschu tawâ flehpi us muhschigu dsihwofchanu. Bet jums mihteem, kas juhs schè apfahrt mannu gultu stahwat, jums es peeminnu, fa tas Pestitais mannim, kas es nabbags grehzineeks esmu, dauds, teescham dauds schehlastibu irr parahdijis; es tahdu schehlastibu ne esmu pelnijis. Winnam es pateizibu falku, kas manni tahdu sliktu irr peenehmis; teescham mannâ pehdigâ stundinâ tas Kungs manni ne atmetihs.“ Winsch wehl dauds zittus swehtigus wahrduſ buhtu runnajis, kad warrens fleppus winnu ne buhtu pahrnehmis, kas winna fruhstis aistflehdse.

Kad winnam fazzihst tappe, fa laiks peenahzis, fa winsch us sawu aiseeschanu debbes-mahjâs taptu eeswehtihst, tad winsch par to lohiti preezigs bija. Dit warredams, pats wehl pazehlahs un ar firfnigu peeluhgschanu winsch sawu nabbagu dwehfeli Tam atwehleja, kas to paschu, pee krusa kohka zeesdams un mirdams, no muhschigas pasufchanas bija atpirzis. Tohs perschinus, fo pee winna aiseeschanas winnam preekschâ dseedaja, winsch ar pateizibu fanehme. Tâ peefohpts, winsch beidsoht pehdigâ nakti eeffsch meera gulleja un Stâ Maija 1801mâ gaddâ rihta-agrumâ sawa Kunga meerâ aïsgahje, 79 gaddus un 4 deenas wezs palizzis.

Eeffsch weenas grahmatas, fo Zehkabs Skangel pats bija rakstijis, winsch sawas firds tiffumu tâ apraksta, fazzidams: „No dabbas es ahtris esmu un lehti eedufmojohs, kad tohpu kaitinahts, un tad gan noteek, fa es bahrgus wahrduſ runnaju. Tad wezs palizzis, no gruchteem darbeem un no faulu fahpehm pahrnemts, es wairs tahds preezigs ne esmu fâ preekschlaikôs. Zebfchu sikhstis ne esmu, tad tomehr man ne patihf welti sawu padohmu isfchkeest, jo man ne gribbahs neweenam par nasu buht, bet man patihf labbak zittam, kam truhst,

palihdseht. Es ne warru flehpt, ka manna firds, Deewam schehl, lehti us to neffahs, no ta runnaht un par to spreest, fo zitti zilweki darra, un fewischki tohs apfauneht, kas zittu zilweku preekschâ lepmi un augstprahntigi israhdahs. Es gan noprohtu, ka tas weenam Deewa behrnam ne peeklahjahs, sawu tuwaku teefahnt, un ka tas tam Kungam ne patihk, kad zilweks zilweku apfauno; un tadeht es dauds reisehm ar affarahm to Kungu luhdsis, kaut jel Winsch mannu firdi no tahda tikkuma atswabbinajis. Ar karstu pateizibu es atsihtu, ka wissu labbu, fo schê padarrijis esmu, tif ween zaur manna mihla Kunga un Pestitaja palihgu esmu eepsehjis, un ka Winsch, manni schehlodams, dauds behdas un fauna no mannim nowehrsis, fo za ur mannu ne-apdohmaschanu un mannu ahtru firdi biju eepelnijees. Slihts un nabbags, kahds esmu, es tomehr juhtu, ka tam Kungam gribbahs, ir manni eewest sawâ Tehwa-nammâ.

Tas Kungs mihlo sawus laudis. Wissi Winna swehti irr Winna rohka, tee tohp pee Winna kahjahm sehndinati, amen.

Weenpadsmittais krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

Desmitu krahjumu redsi Nr. 22.

40.

Za kas Pestitaju ne pasihst, tas irr nelaimigs zilweks; bet kas ar mutti ween ta Kunga wahrdu peeminn un tomehr Winnu ne pasihst, sawu firdi aisflehgdamis un tam Deewa dehlam leegdamis turpat ruhmi nemtees, tahds few pascham leelu sohdbibu peewekahs, pret ohtru baufli grehfodams, kas fakka: „terw ne buhs Deewa tawa Kunga wahrdu neleetigi un welti walkahnt, jo tas Kungs tahdu nesohditu ne pamettihs, kas winna wahrdu neleetigi un welti walka.“ Bet tee, kas ta Kunga wahrdu peefauz, jebshu teem pee ta Kunga zaur winnu netizzibu un nepaklausichanu nekâhda dalka ne irr, tee irr, kas winna swehtu wahrdu nezeenigi walka. Wezzâ derribâ tahdu zilweku bija pasuddinahnt un nonahweht, kas fewi par praweeschu isleelijahs, jebshu tas tomehr nekahds ne bija, redsi 5tu Mohs. gr. 13tâ nod. 1., 4. un 5. pr. un Ezekielâ gr. 14tâ nod. 9tâ pr. Tahs jaunâs derribas laikôs atkal tahdam zilwekam leela sohdbiba gaidama, kas zilweku azzis par Deewa behrnu isleekahs, jebshu winsch neds dsihwu tizzibu eeksch mihku Pestitaju turra, nei arri Deewa swehtus bauflus ar mihku prahntu un weenteefigu firdi klausa. 41.

Ar ihstenu preeku un firds-drohschibu fazziht: „Abba mihlais Tehntit,“ weenigi tad warr notikt, kad pats swehtais Gars ar sawahm ne-isfakkamahm nopuh-tehm palihgâ nahk. Zilweks zilwekam tif preeku un ustizzibu ne warr eedoht; tas irr swehta Garra darbs, tadeht arr' Apustuls Pahwuls fakka: „Kad nu juhs behrniefsat, tad irr Deews to Garru sawa Dehla isuhntijis juhsu firdis, tas saw: Abba Tehntit.“

Brihw drikkheht. No juhrmallas-gubbernementu angstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier & Co.

S i n n a s

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus waffar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

29ta lappa. Septitâ fwehdeenâ pehz waffaras fwehtku atfwehtes, 16ta Julius, 1833.

„Lee juhs nodohs mohfâs un nokaus juhs manna wahrda deht.“ Matt. 24, 9. „Juhâ tapfeet arridsan nodohhti no wezzakeem, un brahleem, un rabdu laudim, un draugeem. Un tee nonahwehs zittus no jums. Un juhs buhfeet eenihdeti no wisseem manna wahrda deht. Un tomehr neweenam no juhfu galwas matteem buhs sust. Saturrait juhfu dwehfeles pazeeschanâ.“ Lufk. 21, 16 — 19. „Bet tas lihds gallam pastahw, tas dshwohs muhschigi.“ Mark. 13, 13.

U s t o t a n o d a k k a

tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi.

Ea Kristiga draudse, pehz Apustulu laiikeem, lihds 306 stam gaddam pehz Kristus peedsimschanas.

1. Appakfch Keemeru Keisera Trajana.

Par to laifu, kad tas Keemeru Keisers Nerwa waldija, prohti ap teem pehdigeem gaddeem ta Apustula Zahna, tahm Kristigahm draudsehm par wiffu Keemeru walstibu labs meers bija. Tas peeminnehts Keisers Nerwa wiffus no sawahm weetahm isdshitus un isklidinatûs kristitus zilwekus atpakal sauze, zaur fo winneem isdewahs, pilnâ meerâ sawâs basnijâs to wahrdu ta Kunga Jesus Kristus flaweht un pagohdinaht. Bet schis meers winneem ne tappe us ilgu laifu lauts, jo Wtâ gaddâ pehz Kristus dsimschanas Trajans par Keemeru Keiseru palikke. Jebfchu winsch gan zittadi wiffur taisnigi waldija, un pahw wisseem wairak tahs Keemeru walstibas rohbeschus isplattija, tad tomehr winsch appakfch mihsa Pestitaja rohkas pats ne gribbeja padohtees, bet pee paganu netizibas pastahweja, to Jesus mahzibu par gekkibu turredams. Un kad ta preezas:

mahziba no ta Runga Jesus Kristus jo deenas jo wairaf dwehseles Jesum pee-
wedde, ta ka tee nammi, kurrôs tee elku-deewi pagohdinati tappe, tuffschi palikke,
un pilssehtâs tif labbi, kâ arri us semmehm tee elku-deewu kalpi par Deewa
behrneem tappe pahrzelti, tad Keisers Trajans par to lohti eedusmojahs un us-
wehleja, tohs, kas eeksch Pestitaju tizzeja un pee tahdas tizzibas pastahweja, no-
maitaht. Ta Keisera nelabs prahts prett teem krisstiteem zilwekeem zaur to pa-
ganu preesteru blehdibu tappe wairohts, jo winni tam stahstija, ka tee krisstiti lau-
dis to paganu deeruus isfmeijoht un nizzinajoht. Tadeht weena pawehleschana
bija dohta, ka nekahdai zittai tizzibai Keemeru walsstibâ ne bija turretai tapt,
kâ ween tai paganu tizzibai; zaur to notikke, ka teem krisstiteem zilwekeem deht
winnu tizzibas pahr wissu Keemeru walsstibu wairs nekahds meers un nekahda
tafniba ne bija, jo nu katram brihw bija, winnus wajjaht un kâ launa-darritajus pa-
ganu teefas preekschâ west. Weena grahmata, fo weens Gubernators, wahrda
Plinius, ap to 106tu gaddu pehz Kristus dsimschanas sawam Keiseram Traja-
nam rakstija, dohd leezibu, kâ no paganu pusses ar teem krisstiteem laudim tappe
darrihts un kahdas gauschas mohkas teem bija jazeesch, kas tappe atrasti, ka
tee to Kungu Jesu Kristu peefauze. Schis pats Plinius, appaksch kurra sinnas
ta datta tahs Keemeru walsstibas stahweja, fo Bitinia sauze, tanni peeminnetâ
grahmatâ, — padohmu prassidams, fo ar teem buhs darriht, no kurreem tohp
usrahdihts, ka winni krisstiti laudis irr, — tahdâ wihsê raksta:

„Gajus Plinius sawam Keiseram Trajanam dauds labklahschanas weht.
Es esmu apnehmees, par wissahm leetahm, fo es pats skaidri isfchirt ne mahku,
no Lewim padohmu isluhgtees; jo zits neweens labbaki mannim warr usrah-
diht par to, kas ja-darra, kâ ween Tu. Kamehr es eeksch Bitinias esmu,
wehl ne irr gaddijees, ka kahda pahrmekleschana jeb spreeschana teefas preek-
schâ par teem krisstiteem zilwekeem buhtu notikkusi; tadeht es arri ne sinnu,
fo man buhs darriht, woi buhs winnus usmekleht un ar kahdu strahpi tohs
buhf sohdiht. Labpraht es arri gribbetu sinnaht, woi wezzi un jauni, stipri
un wahjeneeki ar tahm paschahm mohkahm, bes kahdas isfchirfchanas irr moh-
zijami, un woi teem warr peedoht, kas no krisstigas tizzibas atstahjahs, jeb woi
ta wahrda deht ween, kad zittas wainas un pahrkahpschanas ne tohp atrastas,
winnus pee strahpes warr list? — Eihds schim ar teem, kas mannâ preekschâ
tappe apfuhdseti, ka winni krisstiti laudis effoht, es ta esmu darrijis. Papreeksch
es winnus wajaju, woi winni krisstiti? Kad winni atbildeja, ka effoht, tad es
ohtrâ un treschâ reise to paschu wajaju, winnus apdraudedams, ka tee tap-
fchoht nomaitati. Kad nu winni pee ta pastahweja, tad winnus listu tuhliit
nomaitaht, jo tas man ta listahs, lai winnu tizziba buhtu kahda buhdama, ka
winnus deht winnu nepaklausfchanas un zeetsirdibas wajjadseja pahrmahziht.
Tohs no scheem trakkeem, kas Keemeru bija, es us Rohmu aissubhtiju, ka Tu
pats winnus buhtu teefajis. Kad nu es ta darriju, tad jo wairaf mannâ preek-

schâ tappe apfuhdseti un leela pulka lauschu wahrdi tappe usdohti, ka tee fristiti effoht. Bet kad ichohs likku preekschâ west, tad winni leedsahs, fazzidami, ka winni nekahdâ laikâ ne effoht fristiti laudis bijuschi, turklaht winni tapat, ka es, muhsu deeweklus peesauze, wihnu un wihrafu uppuredami un Kristu nolahdedami, — fo tee nekad ne darroht, kas pateefigi Kristigi laudis effoht. Tohs es tuhlt atlaidu, kas tâ darrija. Tad atkal zitti tappe preekschâ westi, kas isfazzija, ka winni effoht gan eefahkumâ fristiti laudis bijuschi, zits jaw preeksch kahdeem 20 gaddeem, bet ka winni scho tizzibu atkal effoht pamettuschi. Schee paschi arri muhsu deeweklus peesauze, teem uppureja un Kristu nolahdeja. No scheem pascheem es isklaufiju, ka to Kristigu lauschu tizziba, — lai nu buhtu neganta jeb aplama bijusi, — tahda effoht, prohti: Teem fristiteem laudim tahds eeraddums effoht, ka winni kahdâ noliktâ deenâ preeksch faules lehkschanas sanahfoht, tad winni Kristum, ka Deewam, ar dseefmahm gohdu dohdoht, famâ starpâ itt zeeschi un pateefigi apnemdamees, nekahdu launu padarriht, neds sagt, neds aplaupiht, neds laulibu pahrfahpt, bet, fo apfohlijuschees, weenteefigi peepildiht, un katru winneem ustizzetu leetu bes kahdas leegschanas atdoht. Kad tas padarrihts, tad winneem eeraddums effoht, ischkirtees, un par kahdu masu laiku latkal sanahft, ka winni, wihrischki un seewischkas weenâ pulkâ, kahdu meelastu, beswainigi un gohdigi bauditu. Bet no schahda eeradduma winni effoht atlaiduschees, lihds fo winneem sinnams tappis, ka tu tahdas faeefchanas aisleedsis effoht. Gribbedams ihstenu pateefibu sinnaht, es tad wehleju, diwi seewischkas, kas pee teem fristiteem par draudses kalpotajeem bija, us spaidischanas benki isstept; bet tomehr no winnahm nekahdas skaidribas ne warreja dabbuht, jo winnas runnaja, fo es ne prattu. Es tadehl nu wairs neeefa ne mefleju, bet steidsohs, Lew par scho leetu sinnu doht un no Lewim padohmu isluhgtees, jo to es prohtu, ka schihs leetas dehl pareisi wajaga apdohmatees, tapehz, ka tas pulks to, kas tohp apfuhdseti, ka tee fristiti laudis, gauschi leels irr, un ka winnu tizziba tif labbi eeksch pilsehtahm un us semmehm irr peenemta."

Us scho grahmatu ta Bitinias Gubernatora Plinius Reisers Trajans atbildeja, ka winsch to par labbu peenemmoht, ka Plinius bija darrijs, un tam pawehleja, ka lai pats ne leefoht tohs cristitus zilwekus usmekleht, bet kad zitti winnus usrahdoht un schee no sawas tizzibas ne gribboht atstahtees, tad brihw effoht winnus nomaitaht. To lehti warr saprast, ka ta bija weegla leeta, tohs fristitus zilwekus wajjaht, jo tas bija sinnams, ka tas, kas paganu teefas preekschâ Kristu apleezinaja, nomaitahts tappe. Tad nu arri dauds fristitu lauschu tappe nonahweti, fewischki eeksch Sirias un eeksch Juhdu semmes. Arri tas gohdigs Sihmeans, kas ap to laiku Dihskaps tahs Kristigas draudses bija, kas pehz Jerusalemes isposhtischanas atkal us to weetu salassijahs, tappe apfuhdseths, ka winsch pee Kristigas draudses peederroht. Schis pats Sihmeans,

turu raddineek's muhsu Runga Jesus, jaw kahdus 120 gaddus wezs bija. Winsch kahdas deenas notak ar patagahm tappe kults, bet winsch to ar leelu pazeeschanu panesse, tà ka tee, kas winnu mohzija, paschi isbrihniyahs. Pehdigi winsch tappe pee frusta peefists un tà tas gohdigs wezz-tehws ar preezigu atsihschanu sawa Runga un Pestitaja nomirre.

(To ohtru gabbalu tahs astotas nodallas us ees 30tà lappà.)

Ditwipadsmitais krahjums to fwehtigu un Kristigu mahzibu.

Weenpadsmitu krahjumu redsi Nr. 28.

42.

Ea irr skaidra mahziba muhsu Runga Jesus Kristus, ka zits zilweks winna Tehwu ne warr peesaukt, ka weenigi tahds, kas irr Deewa behrns. Kas tadehl scho behrnibu pee Deewu smeij un par to neneeka rehkina nedf behda, tahds, Tehwu reisi skaitoht, teescham sawa Deewa un Runga wahrdu neleetigi un wolti walfo un paleef noseedsigs pee ohtra baufla. Lai meh's al-lasch peeminnam, ka neweens pee Tehwa warr flucht, ka ween zaur to Dehlu, un neweens warr to Tehwu peesaukt, ka ween tee, kas tam Dehlam irr pee-feeti. Jo kad Jesus mahzekli winnam peegahje un fazzija: „Kungs, mahzi muhs Deewu peeluhgt,“ tad winsch, usrahdidams ka winna peeluhgshana zittada ne ka Zahna effoht, teem atbildeja un fazzija: „Kad juhs luhdsat, tad sakfai: „Muhsu Tehws debbesis u. tà pr.“ Lukt. 11, 1—4. Ea fwehta luhgshana teem Deewa behrneem atwehleta irr, un buhs winneem scho atwehleschanu par leelu schehlastibu turreht, fo tahds ween eemantoht warr, kas apschehlofchanu un peedohfchanu to grehku irr panahzis. Kas tad nu to fwehtu luhgshanu muhsu Runga Jesus Kristus jeb to Tehwu reisi skaita, tas lai preeksch ne-apdohmigas plahpaschanas fargahs, (Matt. 6 5 un 7) un lai sawam Deewam un Kungam, prohti tam schehligam Pestitajam pee kahjahm kriht; tas pats lai no Winna nebeidsamas schehlastibas to padohmu finellahs, kas arri winnam leef fazzih: „Abba, mihlais Tehit.“ (Neem. 8, 15.)

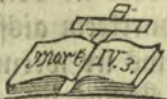
43.

Kas tif laimigs irr, ka winsch warr fazzih: „Kungs Jesus, es esmu meefa no Dawas meefas; es esmu Kristigs zilweks, jo es no Kristus esmu isnemts, jo es Kristum peederru un weena garrà un prahtà ar Winnu stahwu“ — tas pats arri warr fazzih: „Deews, Tu effi mans Tehws! Tu effi mans Deews!“ Un kam tà faukt un fazzih isdohdahs, tas fwehtigs zilweks irr, tas, jebshu gan wehl wirs semmes atrohдахs, tomehr jaw ka debbesis irr, tam ta nahwe isbailes ne darra, jo tahds wairs ne mirst, bet dshwo eeksch ta Runga Jesus Kristus.

Brihw drikketh. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. C. Napierky.

S i n n a s

par notiffku
Deewa

meem eeksch
walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

30ta lappa. Ustotâ swehdeenâ pehz waffaras swehtku atfwehtes, 23da Julius, 1833.

„Mehs zittu Deewu ne passistam, kâ Winnu ween: tadeht zerrejam mehš — no Winna grib-
bam ispestischanu gaidiht.“ Zuhdit. gr., 8, 20 un 17.

U s t o t a n o d a k k a tahš isstahstischanas par to Kristigu draudsi.

2. Ignazius, biskaps eeksch Antiokias.

Za jaw peeminnetâ Deemeru Reisera Trajana laikôs weens no Apustulu mah-
zekleem, ar wahrdu Ignazius, pee tahš Kristigas draudses eeksch Antiokias
par biskapu bija eezelts. Schi draudse, ko zittahrt pats Apustuls Pehteris ap-
kohpe, it swehtigâ gahjumâ atraddahs, jo tas Kungs wiinnai weenteesfigus un
pee labbas skaidras tizzibas pastahwedamus mahzitajus bija peeschkihris. Tas
Deemeru Reisers Trajans ap to 109tu gaddu pehz Kristus peedsimschanas us
Antiokiu nahze. Winna preekschâ daschi eenaidneeki tahš Kristigas draudses to
gohdigu biskapu Ignaziu apfuhdseja it kâ launa: darritaju. Us Trajana paweh-
leschanu tas biskaps bes kaweschanas preekschâ nahze un nu starp scheem abbeem
tahda farunnaschana zehlahs:
Tr. Tu jaw besdeewigs zilweks effi, jo tu pats tohs deeweklus ne peeluhdsi
un arri zittus us tahdu gekkibu pastubbini, zaur ko teem bohjâ ja-eet.
Zg. Tahdu zilweku, kam Deews firdi irr, ne buhs par besdeewigu nosaukt, jo
wiffi launi garri no tahda irr pawissam aistahjuschees. Winnu faites es
esmu falausnijs zaur Kristu to debbestigu Rehninu.
Tr. Saffi man jel, kursch irr tas zilweks, kam Deews firdi?
Zg. Tas, kurra firdi Kristus mahjas weetu nehmees.

- Er. Woi tad tu to ne tizzi, fa arri tee deewekli muhsu firdis mahjo, muhs prett muhsu laizigeem eenaidneekem aistahwedami?
- Ig. Tas ne warr buht; jo Deews irr weens weenigais, fas debbes un semmi raddijis un weens weenigs Kristus irr, furra walsfiba manna datta irr.
- Er. Woi schis Kristus tas pats irr, fo Pilatus lizzis frustâ fift?
- Ig. Tas pats; Winsch irr tas, fas mannus grehkus frustâ fittis, un ta wella blehdibu un wiltibu uswarrejis, tohs glahbdams, fas Winnu sawas firdis usnehmufchi un Winnu pagohdina.
- Er. Tad tas tawâ firdi atrohдахs, fas irr tappis frustâ fifts.
- Ig. Tâ gan irr; jo stahw rakstihst: Es eeksch teem mahjoju, un staigaju eeksch un ar winneem.

Kad schi farunnaschana bija beigusees, tad tappe nospreests: „Tadehl fa Ignazius isfakka un wissu lauschu preekschâ atsiht, fa winsch to sawâ firdi nefs un glabba, fas tappis frustâ fifts, tad nu tohp pawehlehts, fa winnu faistihu us to leelu pilssehtu Rohmu buhs nowest, un buhs winnu turpat, wisseem laudim par eelusteschanu, nifneem mescha swehreem preekschâ mest, lai tee winnu faplehseh.“ — Ignazius ar leelu preeku un ittin meerigu firdi to breefmigu sfeedumu us sawu nahwi fanehme; winsch gribbeja mihtaki buht ahrâ no tahs meefas, un pee ta Runga dsihwoht.¹⁾ Tas mihtais Pestitais winnam palihdseja par wissu to starpu no Antiohias lihds Rohmai tik labbi kristiteem, fa arri paganeem par swehtigu leezibu buht. Wissur, fur Ignazius zaur gahje, tas tapat rahdijahs, it fa winsch staigaja sweenu gohda zettu, jo no wisfahm mallahm laudis fanahje, fas to wihru gribbeja redseht un runnaht, fas ta wahrda Kristus deht faistihst, tik tahlu zettu tappe waddihts. Kad winsch us to pilssehtu Smirnu bija nogahjis, winnam no teem fargeem tappe lauts no laiwassiseet un to bissapu tahs Kristigas draudses eeksch Smirnas, wahrda Polikarpus, apraudsiht. Ignazius un Polikarpus abbi mahzekli ta swehta Apustula Zahna bija. Kas to mihlestibu Kristus irr baudjis, tas gan faproht, kahds preeks scheem abbeem wihreem bijis, kad winni sagahjahs. Tê pat eeksch Smirnas fa arri zittas weetas, sawu zettu staigadams, Ignazius septinas grahamatas us daschadahm draudsehm laide, tahs mahzidams un usskubbinadams, kaut jel weenteesigâ tizzibâ pee ta schehliga Pestitaja turretohs, kaut jel gahdatu, fa ne kahda schelschana winnu starpâ ne zeltahs, un kaut jel sawâ starpâ eeksch weenteesigas mihlestibas passahwetu. Starp tahm peeminnehtahm septinahm grahamatahm arri weena atrohдахs, fo Ignazius us to Kristigu draudsi eeksch Rohmas preeksch sawas atnahkschanas tur pat laide, luhgdams, kaut jel tee neeeka buhtu gahdajufchi, winnu atraisihst no ta pahw winna nolikta sfeeduma. Schinnî grahamatâ winsch schohs wahrduhs irr rakstijis: „Mihli brahli, es par

1) 2. Kor. 5, 8.

juhfu mihlestibu bailigs esmu, jo ta lehti mannim warr par faiti palift. Es sinnu, ka ta jums masa leeta irr, manni no mannam faitem atraisiht; bet mannim tif lehti ne isdohfees Deewu pagohdinaht, kad es tohpu taupihts. Wisfas draudses sinna, ka es labpraht deht ta wahrda muhsu mihla Pestitaja gribbu mirt, ja tif ween juhs uslaujat. Tadeht juhs luhdsu, ne kawejeet manni, teem nifneem mescha swehreem par barribu buht. Ak laujeet, ka to swehru wehderà es sawu kappu atrohdu, ka ne weenam kahda raise buhtu, kad es nomirstu. No Sirias lihds Rohmai eedams dauds behdas un gruhumus zeeschu, jo tee karrawihri, kas manni apwakte, weenumehr nifnaki paleef, kad arri teem labbu darru. Bet zaur winnu netaisnibu un negantibu es allasch wairaf mahzohs, weens mahzektis manna mihla Pestitaja buht. Tas ugguns tahs Deewa mihlestibas manna sirdi degg un ne warr isdsehshams buht; schi irr winna bals: „Nahzi pee Tehwa.“

(31mâ lappâ atraddihš to beigumu tahs sinnas no Ignazius.)

Gepreeksch weena ihksa peeminneschana.

Ar labbu prahtu mehš schinni lappâ usnemam, fo weens Widsemmes draudses mahzitais mums irr atsuhtijis deht eelischanas eeksch weenas no muhsu lappahm. To darridami, mehš dohmajam ta mihla Kunga un Pestitaja prahtu ar to peepildiht, kas eeksch saweem swehteem wahrdeem mums usrahda, ka mums buhs weens ohtru wehrà nemtees, ar skubbinaschanu pee labbeem darbeem¹⁾; jo teem, kas Kristum gribb peederreht, teem pascheem peenahkhs, ka winni zits zaur zittu darbojahs peeaugt eeksch schehlashtibas un atsihschanas muhsu Kunga Jesus Kristus.²⁾ Tas laiks irr peenahzis, ka mums ja taifahs, ar karsu pateizibu tohs auglus sawu sweedru no saweem laukeem un druwahm safraht. Ak luhgsim to Kungu, no kurra wiffa swehtiba nahf, luhgsim Winnu, ka Winsch ar to spehku ta zeeniga swehta Garra katram gribbetu palihdseht, no ikkatra graudina, kur winsch irr palizis, sawâ laikâ preezigu atbildeschanu doht! —

Zau zittâ weetâ effam lassijuschu no tahs tà nosauktas schtibas-beedribas, kas nu jau kahdus gaddus weenâ leelâ aprinkf eeksch Amerikas pastahw. Mehš no schahs beedribas eeksch wahzes amisehm schinnis deenâs kahdu sinnu effam lassijuschu, fo nu arridsan jums gribbam stahstih:

Pee schahs schtibas-beedribas teef usnemis ikkatris, kas apsohlahs pats we kad brandwihnu bruhseht, neds arri winnu sawâ mahjâ preeksch saweem deenessneefem turreht un zif spehdams peh; ta dsihtees, lai ta brandwihna dserfchana

¹⁾ Ebr. 10, 24. — ²⁾ 2. Peh. 3, 18.

arween eetu masumâ, tapeh; ka fchi leeta ne effoht ne kam derriga, bet dauds fshades padarroht eefsch wiffas zilweka buhschanas.

Eefsch tahm fabeedrotahm Amerikas walftehm nupat wairaf ne kâ weena millione kauschu kas fcho dsehreenu wifsnofat atmettufchi, eefsch wairaf ne kâ tuhkfstosch brankufcheem nu wairs brandwihnu nededsina, wairaf ne kâ trihs-tuhkfstoschi kohpmanni nu winnu wairs ne pahrdohd, wairaf ne kâ trihstuhkfstoschi leeli dsehreji no fchahs negantibas irr atstahjufchees un wairaf ne kâ defmittuhkfstoschi laudis zaur to irr nofargati, ka tee us dserfchanu ne paderufchees. Jo masaf fchis dsehreens nu wairs tohp bruhfchts, jo masaf tanni semmê teef dsirdehts no nabbadsibas, leeleem rupjeem grehkeem, wahjibas, trafkuma un ahtras nahwes; turpretti fahitiba, usjihriba, glihtums un labba mantas peekohpfschana wairojahs. Tanni weenâ paschâ New-York aprinkf zaur to wairaf ne kâ diwi milliioni dollari (weens leels naudas gabbals, gan drihs kâ muhsu wezzi dalderi) neistehreti irr atlikufchi. Aprehkinahs irr, ka kad wiffi laudis tanni semmê pee fchahs fahtribas-beedribas gribbetu peederreht un brandwihns ne mas wairs netiftu turrehts, tad ik gaddus lihds 100 millionu dollaru zaur to tiftu eepelnihst, un trihsdesmits tuhkfstoschi laudis tai semmei dsihwotu par labbu, kas lihds schim few un zitteem par behdahm un par nelaimi bija. —

Zâ skann ta sinna no Amerikas. No dohmajeet, kad arri muhsu starpâ tahdas fahtribas-beedribas zeltos, fur kattris apnemmahs pars brandwihnu ne dsert un arri zittam ne doht dsert, es tizzu tas par fshadi ne buhtu. Dasch rublis taptu taupihst, meefas-weffeliba stiprinata, bahrfschana un kauschana paliftu meerâ, teefahm ne buhtu tik dauds darba, dascha lauliba buhtu mihligaka, daschs negohda un dufmibas-wahrds netiftu dsirdehts, masaf laika aiseetu ar gullefchanu, plahpaschanu un flinkofchanu, daschs puhrs rudsu wairaf eenahktu par gaddu katrâ mahjâ, behrni labbaki tiftu mahziti un audseti, glihtums un schlichsta buhschana wairotos juhfu mahjâs, dascha fahrdinaschana us grehktu taptu pee mallas bihdita, leekuliga azzu-kalposchana eetu masumâ, tahs dwehfeles pastahwigaki apdohmatu, kas pee winnu ihstenas labklahfchanas derr, ta tizziba paliftu dsihwaka, gruntigaka un spehzigaka, tas wahrds ta Runga Jesus ne atskannetu ween no luhpahm bet ar sawu meera un preeka-pilnibu walditu eefsch tahm firdim, dascha dwehfele, kas bes tam bohjâ eetu, zaur to taptu isglahbta, — es tizzu wellam tas buhtu par spihsti, bet Deewa-walstibai arri muhsu starpâ wiffadi tas nahktu par labbu.

Brihw driffeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

31ma lappa. Dewitâ fwehdeenâ pehz waffaras fwehtu atfwehtes, 30ta Julius, 1833.

Beigums ta ohtra gabbala tahs astotas nodaktas tahs is-
stahstifchanas un tâ pr.

Tas Anti Kias biskaps Ignazius. (Redsi 30tu lappu.)

Rad tas biskaps Ignazius ihfsu laiku ar sawa darba-beedra ta biskapa Po-
likarpus un ar zitteem tizzigeem eefsch ta Runga bija papreezajees, tad nu tee
karrawihri, kas winnu waddija, ar steigschanu us Rohmu steidsahs, ka jo drihsi
tas spreedums, kas tam Ignazium bija uslikts, buhtu tappis peepildihts. Gan
tee draugi, kas schim mihtam tehvam un dwehselu gannam lihds bija nahku-
fchi, lohti behdajahs, ka schkirfchanas laiks turwu peenahzis, un dauds eefsch
Rohmas dsihwodami Kristigi laudis winnam pretti detwahs, gribbedami winnu
isglahbt; bet Ignazius pagallam aisleedse to darriht, preezadamees, ka winsch
no sawa mihta Runga un Pestitaja par affins-leezineeku bija isredsehts. Tad
nu winnu taifni us Rohmu aiswedde un pilssehtas usrauga rohkas nodewe.

Schis winnu bes kawefchanas us to weetu litte nowest, kas bija isred-
sehta, ka Ignazius turpat no sweschas semmes nikneem fwehreem taptu saplehstis.
Dauds brahlu winnu us to weetu pawaddija, fur winnam wehl watta tappe
dohta, lihds ar winneem weenu peeluhgschanu turreht. Zeltos nomettees Ig-
nazius to schehligu Pestitaju ar sawahm peesautschanahm pagohdinaja un Winnu
luhdse, kaut jel buhtu gribbejis tahm breefsmigahm waijaschanahm drihsi gallu
darriht, un to mihlestitibu starp teem tizzigeem jo deenas jo wairak siiprinah.
Rad schi luhgschana bija beigta, tad tee bendes Ignaziu sagrahbe un winnu
teem nikneem fwehreem preefschâ mette, kas winnu ihfsâ laitâ saplehse un winna

meeſu norihje. Ziſ kahds maſums no kauleem pahrliffe, fo zitti, kaſ pee tahs draudſes kalpoja un Ignazium bija lihdsi nahkufchi, ſalaſſija un us Antiokiu aisneſſe, turpat apglabbadami ſchohs kaulus ta gohdiga biſkapa, kaſ ſawu laizigu gahjumu eekſch Kriſtus Jeſus muhſu Kunga bija nobeidſis, un kaſ pee wiſſeem Deewa behrneem kà preekſch-laikòs, tàpat arri muhſu deenàs labbà peeminneſchanà tohp turrehts.

Sinna par to, kà Zehſu-Ahraiſches bihbeles beedri ſawu ſanaheſchanaſ-deenu 24tâ Zuhni-deenà ſchinni gaddâ Zehſu-baſnižâ irr ſwehti juſchi.

Arriſan Zehſu-Ahraiſches bihbeles beedri, kaſ pirmureiſi 1817tâ gaddâ bij ſa-beedrojuſchees, us to, lai arri winnu ſtarpâ un zaur winnu apgahdaſchanu Deewa wahrdu ſwehta grahmata wiſſeem, kam tahs wajaga, rohkàs tiſtu, pehrnajâ gaddâ ſcho ſwehtu darbu no jauna irr uſſahkufchi, pehž ka 6½ gad-duſ bij palikufchi meerâ. Kad winneem pehrn 22trâ Zuhni-deenâ ſwehts preeks bija, Ahraiſches baſnižâ ſawus bihbeles-ſwehtkus ſwehtit, tad ſcho gaddu paſchâ Zahna-deenâ ſanahe Zehſu-baſnižâ. Laiziſch bij jauks un mihligs, un jau no paſcha rihta redſeja dauds lauſchu no wiſſahm mallahm brauzoht, kaſ pulkſtena 10òs baſnižâ ſapulzinajahs. Pehž ka bij eſwannihts, Ahraiſches ſkohlâs-behrni no kohra ar iſchetrahm baſim dſeedaja ſchohs wahrduſ no Eſai-jaſa praweekſcha grahmataſ¹⁾: „Swehts, ſwehts, ſwehts irr taſ Kungſ Zebaot, wiſſa ſemme irr pilna winna gohdibaſ.“ Tad dſeedajam wiſſi treſchu dſeefmu no Widſemmes dſeefmu-grahmataſ. Pehž tam Zehſu mahžitais tohs beedruſ uſrunnaja, tohs pamohdinadams, Deewa muhſu Kunga leelu ſchehlaſtibu aſſiht, fo wiſſch mums ne eekſch laizigahm leetahm ween, bet wiſſ-wairak eekſch ſawas ſwehtas walſtibaſ leetahm muhſu laikâ tiſ baggatigi rahda, un beidſe ar Deewa peeluhgſchanu. Kad nu atkaſ 260ta dſeefma bij dſeedata, tad Ahraiſches mahžitais us kanzeles ſpreddiki ſluddinaja par ſcheem wahrdeem no Ebreeru grahmataſ²⁾: „Tapehž mums buhs jo wairak to wahrdu wehrâ nemt, kaſ irr dſirdehts, ka jelle mehſ ne tohpam aiſrauti paſuſchanâ. Zo ja taſ zaur enegeem runnahts wahrds irr bijis ſtiprs, un iſkattrâ pahrkahpſchana un neklauſiſchana irr dabbujuſi ſawu taiſnu atmaſaſchanu; kà tad mehſ iſbehgту, par tahdu peſtiſchanu ne behdadami? Kaſ ſahluſi ſluddinata tapt zaur to Kungu, us mums irr apſtipri-nata no teem, kaſ to dſirdejufchi. Kurrai Deews leeziſibu irr dewiſ ar ſihmehm un brihnumeem, un daſchadeem ſpehkeem, un ar iſdalliſchanahm ta ſwehta Garra pehž ſawa prahta.“ Zè mahžitais tohs beedruſ pamahžija, Deewa ſwehtuſ wahrduſ wehrâ nemt, un, lai iſkattrâ dwehſele to jo labbaki warretu darriht, tad wiſſch, pehž

1) Eſ. 6, 3. — 2) Ebr. gr. 2, 1 — 5.

teem preefschâ lassiteem bihbeles-wahrdeem, isskaidroja, 1) kas tee tahdi wahrdi irr, fo mums buhs wehrâ nemt, 2) kahdu leezibu Deems scheem wahrdeem dewis, un 3) kas ar mums notiftu, ja mehs winnus nizzinatu. Pehz, beigta spreddika ffohla-behrni atkat itt jauku pateifschanas- un flawas-dseefmu ar tshetrahm balsim dseedaja, tam par gohdu, kam weenigam gohds nahkabs, un dwehfelem par swehtu pamohdinaschanu un atspirdsinaschanu. Nu Ah-raisches mahzitais teem beedreem sinnu par to derwe, kâ taggad ar to bihbelu-isdallifchanas-darbu pasaulè eet, un kahdus auglus ta dahrga Deewa feh-fla eefsch daschadahm tautahm un zilweku firdim nefs. Gan schè firdis paliffe pakuffinatas, kad fadsirdeja, ar kahdu tizzibas-preeku un usihtibu Entenderu beedri arweenu schinni swehtâ darbâ pastahw, kahdus auglus Sprantschu- un Pruhfchu-semmes bihbeles-beedribas nefs, kâ Deewa wahrdu gaischums arridsan tannis tumfchâs Turku-walstibas semmès sahè spihdeht, fur Mahometa sajakta tizziba dwehfeles no pateesibas zetta nogreesufi, un kâ tas „fo h bins ta Garra“ sipri un warreni katro prett Indijeru elka-tizzibu un mahnu-mahzibahm eefsch Affias. Kad nu arri bij' istahstihst, kâ tas Rungs muhsu Deems mums pascheem muhsu sabedroschanâ un darboschanâ lihds schim irr palihdsejis, tad wiffi nomettamees zekkôs, Deewu sawu Pestitaju peeluhgdami, lai winna pateesibas- un schehlastibas-walstiba arridsan pee mums nahkdama nahktu, lai ne truhktu arridsan mums pascheem tee ihsteni un neisnihzigi Deewa wahrdu augli, un lai winsch mums arridsan us preefschu to schehlastibu dohtu, kâ mehs winnam pa prahum eefsch gaischas tizzibas, eefsch pateesigas pasemmibas un ihstenas brahtu-mihlestibas pastahwigi kohpâ strahdatu, „teekams mehs wiffi fateekam pee weenadibas tahs tizzibas un tahs atsihschanas ta Deewa Dehla¹⁾.“ Ar preeka- un pateifschanas-pilnahm firdim nu dseedajam to wezzu dseefmu: „Lai Deewu wiffi lihds“ Nr. 743. Tad atkal Zehsu mahzitais uf altari gahje, un uf 60 labbeem un usihtigeem behrneem no muhsu abbahm draudsehm, kas lihds ar saweem wezzakeem ap altari stahweja, kahdus usffubbinaschanas- un pamahzifchanas-wahrdus fluddinaja, wifs-wairak rahdidams, kâ deewabihjigeem behrneem peenahkabs to dahrgu bihbeles-grahmatu fanemt un zeenihst, un winneem 60 jaunus testamentus par mihlestibas-dahwanahm isdallidams. Itt kâ scho behrnu firdis runnatu un sawus pateifschanas uppurus tam Rungam atnesiu, taggad no kohra itt mihliga un swehta basnizas-dseefma ar tshetrahm balsim lehnem tikke dseedata, un nu mehs sawus dahrgus swehtkus ar to beidsam, kâ Zehsu-mahzitais wehl ihfu pateizibas luhgschanu turreja, tad tahs kollektes un ta Runga swehtibu ta dseedaja, kâ ffohla-behrni ar tshetrahm balsim atdseedadami winnam atbildeja, un mehs wiffu pehz to Zschu perschu no tahs peeminnetas 743schas dseefmas nodseedajam.

1) Ebr. gr. 4, 13.

Scho gaddu pee mums irr sabeedrojuschees, ne no muhsu abba hm draudseh m ween, bet arridsan no Sigguldas, Jaunas pils, Sehrbenes un Naunas draudses: 1 Wahzeeschu labdarritais un 27 Wahzeeschu beedri, un 1 Latweeschu labdarritais un 468 Latweeschu beedri, pawiffam 497 Deewa wahrda mihlotaji, kas par mihlestibas-dahwanahm famette 69 rubbutus, 6¼ f. sudraba n. Bes scheem fanahze paschâ Zahna-deenas rihtâ wehl dâuds zitti bihbeles draugi, kas sihmites ne bij' isluhgufchees, un pee basnizas-durwim sawu dahwanu bisfitê eemette. Par mihlestibas-dahwanahm mehs pehrnajâ gaddâ effam isdallijuschi: 2 Wahzeeschu wesselas bihbeles un 2 Wahzeeschu jaunus testamentus un 1 Latweeschu wesselu bihbeli un 61 Latweeschu jaunus testamentus. Pahrdewuschi effam par gadda-laike: 1 Wahzeeschu un 2 Latweeschu wesselas bihbeles un 68 Latweeschu pufsbihbeles par 6 rubb. 15 f. f., tâ ka wissa nauda, fo 24tâ Zuhni sch. g. salassijam, kohpâ istaisa: 75 rub. 21¼ f. sudraba naudas.

Mehs sinnam, ka muhsu darbs tad ween Deewam muhsu Rungam warr patift, kad mehš, ne weltiga zilweku gohda deht, bet winnam ween, Deewam sawam Pestitajam par gohdu, un dwehseleh m par ihstenu labklahschanu, eefsch dsittas firds-pasemmibas un skaidras brahlu mihlestibas srahdam, karsli us to dsihdamees, lai mehš, kas zitteem tohs wahrduš tahš muhschigas dsihwibas sneedsam, paschi zaur winneem jo deenas jo wairaf paliktu par ta Runga Jesus ihsteni atdsimmuscheem, swehtiteem un pateesigeem mahzkeem, kurreem ta tizziba ne truhst, kas zaur mihlestibu irr spehzigā.¹⁾ Us to lai palihdsedams palihds winsch pats, kas arridsan us mums irr fazzijis: „Tee scham! swehtigi irr tee, kas Deewa wahrdu dsird un to pa farga.“²⁾

— y —
 Pee diwipadsmitu frahjumū peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.
 (Neds. Nr. 29.)

Rad no ta tohp runnahts, kursch eenigs buhtu, ka winnu pee ta Runga waffarinu peefauktu, tad lai jel labbi wehrâ leekam, ka tas Rungs zilweka ahriku waigu ne usskatta, bet ka Winsch usluhko, kahda muhsu firds mihlestiba un muhsu tizziba irr. Za augsta un ta semma, ta baggata un ta nab-baga zilweka dwehsele us muhschigu dsihwoschanu irr isredsehta, kad winna ar tahm ballinatahm drahnahm irr apgehrbta, fo ta mihta Pestitaja schelastiba irr nopelnijust. Muhschiga dsihwoschana ne irr ar naudu sapirkama neds arri winnu warr dabuhst, kad daschfahrt meesas baddu un plikkumu effam iszeetusch; tif labbi ka baggats ellê eefkreen, kas tahdai mantai ustiz, fo ruhfa un kohdi apeshd, tapat arri nabbags pasuschana i nodohdahš, kas sawus grehkus neat-sihdams, nebehdnibâ un firds-apzeetinaschana sawas deenas wirs semmes pawadda.

1) Gal. gr. 5, 6. — 2) Luth. 11, 27.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús-Kristus waffar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

32^{wa} lappa. Desmitâ fwehdeenâ pehz waffaras fwehtku atswehtes, 6ta August, 1833.

„Deewe, kas irr tahds kâ Tu? Kas Tu man dauſt behdas un mohkas leezi redseht, Tu darriſi man atkal dſihwu, un iſwillſi man atkal no tahs ſemmes dſittumeem. — Jſ teem dſittumeem peſfauzu es Lewi, Kungſ. Al Kungſ! klaufi mannu baſſi, lai Lawas auſſis uſmanna uſ mannas firſs luhgſchanaſ baſſi.“ Dahw. dſ. 71, 19. 20. un 130, 1. 2.
„Kungſ, Tu eſſi mans ſtiprums, un mans pſchrumſ behdu deenâ.“ Jer. 16, 19.

Tas Sewangeliums no Kristus irr weens Deewa ſpehks, par peſtiſchannu ikkatram, kas tizz.

Kriſtigs zilweks dſittumâ.

Antons Scheperis, flitſis, deewabihjigs ſelta-un ſudraba-razzeis Uhrz-kalnôs Wahſſemme, jau daſchu zellu kalna-dibbenôs ſtrahdadams biſ iſſtaigajis, un eefſch daſchadahm dſihwibas-behdahm dauſt ko biſ mahzjeeſ. Bet no wiſſahm mahzibas-mantahm, ko biſ ſakrahjeeſ, wiſſepirma winnam bija itt ſupra palauſchana uſ mihtu debbeſu-tehwu wiſſadâs behdâs un breeſmâs. Diedſefim, ka tahda palauſchana winnam par labbu nahze.

Antons iſ fwehtdeenâs, lai gan lihtu, lai ſneegs nahktu, baſnižâ gahje tanni pilſſehta, kas no winna mahjas puſſjuhdsi biſ tahku, un pehz puſſdeenâs allasch atnahze ar preezigaku un drohſchaku ſirdi, ne kâ no rihta biſ aiſgahjis. Kahdâ fwehtdeenâ, kad atkal biſ aiſgahjis, papreeſſchu Deewa wahrduſ klaufijahs, un tad ſawu tehwa-brahla-dehlu Turri apmekleja, kas wehl puſſjuhdsi tahtaki dſihwoja leižâ. Tê nu biſ ko parunnatees par ſchahdahm tahdahm leetahm, par raddeem, kâ teem klaſjahs, par wezzu Gerlaku, kas Deewa preeſſhâ aiſgahjis, par jauneem liſtumeem, ſelta-razzejeem dohteem, par Sprantschu Tehnina un Wahzu Keiſera Karrowihreem, un par Deewa ſcheh,

lastibu, kas tať wiffas leetas mums par labbu leef isdohtees. Pa tam starpam wakkars mettahs, un Antonam bij' jataifahs, us mahjahm eet. Turris winnu us zellu pawaddija, un, rohku pasneedsis, fazzija: Satti sawai Leena i no mannas puffes: „Deews palihds!“ — „Gan Deews man pee winnu atweddihs.“ Ta Antons sawa prahťa dohmaja; un, ar labbu deenu dewis, aigahje. Winsch dewahs us taisnaku zellu, kas garr pilsschtu, garr smiltim, garr dsellu-zellu us zeemu aiswedd. Kalnā, kur zetta-rahditais stahw, winsch fahnōs nogreesahs wehl pa taisnaku zellinu, bet, nakts-tumsiba drufku wairak pa kreifu rohku nomaldijees, us reisi eekritte wezzā atstahťa seltu-razzeju bedrē, kas 54 pehdas bij' dsitta. Nu daschs labs, feschu pehdu dsittumā ween nokrittis, dsihws wairs nau atpakal nahjis, bet schoreis' tas Rungs zittadi bij' nodohmajis. Antons palikke wessels, tapehž, ka tai uhdeni bij' eekrittis, ar ko bedre bij' pilna. Ar leelahm mohkahm no uhdens iswilkahs ahyan, un rahpdams aissneedse tahdu weetu, ko selta-razzeji fahnōs bij' eezirtuschy, kas tā kā benkis isliffahs, pehdu gan wehl ne buhdams plats, bet tomehr deewsgan plats, ka winnam par mirschanas-benki buhtu palizzis. Tē nu nabbags Antons sehdeja, ar labbu rohku pee kohka-galla turredamees, kas no feenas isnahkdams preekschā stahweja. Rahjas lihds par zelleem pahri uhdeni! Ak! kā winnam bij' guhti! Ak tarwu breefmigu nakti! Par welti isbrehzhahs meh mā, fluffā pufsnakti. Neweena ays winnu ne redseja, neweena dwehsele us to nabbagu dsittumā ne dohmaht ne dohmaja.

„Tad nu schē fehshu sawā mirschanas-benki,“ tā Antons sawā prahťa dohmaja, „schē appakschā uhdens mans kays. Ak, kaut manni beedri to sinna-tu ween! Ak Deews! manni mihlt mahjās! Schē gluschi atstahťs, — aufsta „nahwes-rohka manni aptaufsta, — glahbschanas nau, — palihdsiba man ne „warr nahft. Tomehr, Tehws, tu arridsan taggad wehl effi mannas firds „eepreezinashana un manna dalla! No firds-dsittuma es tewi peesauzu, ak „Rungs! Tehws! woi tu man arr' redsi? Gan, gan, jo es sinnu: Tumsiba „tawā preekschā nau tumscha, nakts tawā preekschā irr kā deena, tumsiba kā „gaisma. Rungs, Rungs, woi tu man wehl pasihsi? Jesus, mans Pestitais, apschelojees par manni! Arridsan tu dauds effi zeetis pee krusťa. Bet „pee tewis tať Jahnis un Mahria bija. Mannas nopushchanas neweens ne „dsird, pee mannis Ne! Rungs! peedohd! Es ne sinnu, ko darru. „Es esmu wessels, man sawōs lohjekōs schapes nau nekahdas, eenaidneeki „man arr' nau nekahdi, kas pee mannahm kahjahm manni buhtu apsmehjuschi. „Dauds, neistejohť dauds wairak tu effi zeetis. Es ne esmu zeenigs, to schehlastibu sawemt, ka tu tik dauds tadehl par manni effi zeetis, lai mirschanas-sfundina man buhtu salda. Bet manna nabbaga seewa, manni nabbagi behr-nipi! - Kā winni man gaidihš, kā man meklehs, kā raudahs! Peedohd' „mannim, Tehws, ka man wehl taggad irr zerriba, atkal us mahjahm tift!“

Ar schahdahm, tad tumschahm un breefmigahm, tad atkal gaischahm dohmahm Antonam naktis lehnem aigahje, itt kà firmais wihrs, kas trihzedams staiga lehnihtinam us kappu. Ar masu gaisminu atkal dsihwibas-zerriba zehlahs Antona firdi. Bet tà kà sibbens tumschu nakti us brihtinu ween apskaidro, un pehz paleef wehl tumschaki, ne kà papreekschu bija, tà bij' ar winna zerribu. Nu, labbi kriftigam frusta-nessjam, ka wehl ohtra zerriba winnu eedrohschinaja! Lai arr' semmes-zerriba nihzin isnihktu, fchi ohtra winnam rahdija winna debbes mahjas-weetu muhschigà gaischumà, un Antons, us to fkattidamees, no wiffas firds preezajahs. Pa tam dsirdeja, — jo bedre ne bija tahlu no zetta, — ka ohrmanni ar dselsu-ratteem brauze un pahtagoja. Winsch brehze, kamehr palikke aiffmazzis. Neweens winna balsi wis ne dsirdeja.

Wahgi aibrauze tahlaki. Jo azzumirkli jo palikke kluffaki, kamehr no tahs brauffschanas ne juttin wairs neko ne jutte, un — wiffa zerriba Antonam atkal bij' suddusi. „Ak!“ tà pats pee fewis fazzija, „starp teem ohrmanneem „gan arr' mihtais Leener ts buhs! Kaut mannai feewai „ar labbu deenu“ „no mannim buhtu aifneffis! Ar Deewu! tu, mannas dsihwibas peetizziga „draudsene, pateifschana par tawu mihslestibu, audsini mannus behrnus eefsch „deewabihjaschanas, tur augschà atkal fatiksimees! Bet tu, ak Kungs, fkattees „us manni, un ne atstahji man mannà mirschanas-stundinà!“

Nu arri nabbags palikke breefmigi issfazis. Par laimi winna tehwa-brahlahdehla feewa winnam sweesta-maifi bij' dewusi lihds us zettu. No ta ehde drufzitin'. Dsert arri gribbejahs gauschi, bet winsch ne drihkssteja noleektees semmè, uhdeni smelt, jo kad to gribbeja darriht, tad wajadseja to kohku watta laist, pee ka ar rohku turrejahs, bet tad bij' baile, ka ne nokristu uhdeni, un tad jau tas dsihwibas-awots winnam buhtu pahwehrtijees par nahwes-awotu. Tà daschahrt zilwekam schai pasaulè no weenas paschas akkas iswerd dsihwibas- un nahwes-uhdens. Wajaga pasiht to dsihwibas-awotu, furra uhdens muhs tà dsirdi, ka mums muhscham wairs ne flahpst. Antons fazzija: „Ze bschu „man arri manna meefa un manna firds pamirft, tad tu, „Deews, effi mannas firds patwehrums un manna dalka muhs „schigi. 1)“ „Us tewi, mans apschehlots, es brehzu, kà erschkis pehz „uhdens-uppehm. 2)“ Tè Antons nomannija, ka labbi leela uhdens-pille winnam pa kreisai rohki nokritte semmè. Winsch rohku turreja appatschà, litte kahdas pilles uspileht wirfù un dsiffinaja sawu mehli. „Ak,“ tà pee fewim dohmaja, „kahds laimigs Deewa behrns nu esmu! Tam baggatam wihrum „ellè neweena pascha pillite ne bija, ar fo sawu deggofschu mehli dsiffinabt.“ Nu arr' prahtà nahze, ka tabaka-dohsite winnam lihds. To iswilke no keschas,

1) Dahw. ds. gr. 73, 26. — 2) Dahw. ds. gr. 42, 2.

isbehre to tabaku sawôs sahnds uf kohka-gabbalu, un to dohsiti turreja appafschâ. Kad ta nu bij' pilna, tad winsch dsehre, un winna firds tam Rungam pateifdama pateize.

Zâ ta mihla, garra mandagas-deena aifgahje. Glahbeja nau. Waf-karâ aukstas schaufshalas pahrnehme Antona meefas, tas aukstums no ta uh-dens, kurrâ winna kahjas kahre, winnam nahje lihds paschai firdi. Gan arr' fajutte, ka bij palizzis nogurris pee meefas un pee dwehseles. Tas Gars winnu aiffahweja ar neifrunnagamahm nopuhfchanahm. Pa brihscham masafi un leelafi afmini woi drufku semmes taf wezzâ selta-razzeju bedrê nokritte uhdeni. Tad allasch iftruhkaks, dohmamams, ka tas wezz raffums jeb ta alla pagallam fakrittih's. Preeksch gaismas kahdu trohksni dsirdeja uhdeni. Winsch nofkattaks, un redsi, ta bija jautra wardite, kas schê dsihwoja. Leels preeks bij muhsu nelaimigam draugam, kad scho kufoni eeraudsija. Ak! tahdâ weentulibâ zilwekam gluschi zits prahts, zitta mihlestiba firdi, ne laimes-deenâs, tad wifsmasaka leeta, wifsmasaks tahrpifsch tam pasluddina Deewa schehlastibu.

Utnahje ohtra nakts, un ta bij' breefmigaka par pirmu. Uhdohma drufzin', mihlais lassitais, kâ muhsu nabbagam klahjaks! Schê tumschâ dsikumâ, — tif tablu no zilwekem, kas buhtu palihdsejuschi, — nakts, kluffa, breefmiga nakts wifsapfahrt, — nahwe wiffâs mallâs, — aukstums, bads, flahpes! — Baile, ka druppâna seena ne fakristu. — Appafschâ uhdens, ar kô ne warreja wis atspirdsinatees, bet kas iflikkaks, ka winnam par kappu buhtu bijis!! — Zâ winnam gahje no ahrenes, bet firdi ne drihksam wis eeskattitees, zittadi mums affaru nau, kô raudaht pee winna flapja kappa.

Nogurris no sawahm mohkahn, no sawahm Deewa-luhgschanahm un nopuhfchanahm, no sawas raudaschanas un brehkschanas, Antons pehdigi aifmigge, wehl meegâ pee kohka turredamees zeeti. Zâ Deewa behrns paschâs nahwes-breefmâs dufs sawa Pestitaja rohkâs, no engeleem apfargahts. Winsch faldi dufs appafsch fakrittuscha jumta un wirs kappa, kas winnu leekaks apriht.

Antons usmohdahs, kad faule jau bij' lehkus, un bij' atspirdsinahs no meega. Winsch sawu rihta-luhgschanu turreja, beidscht faufdam's: „Ak tu, mannas zerribas afmina-kalns, apschelojees par manni!“ Tad atkal nehme sawu dohsiti, litke uhdeni eepilleht, dsehre, ehde atkal drufzin' no sawas sweestamass's un dohmaja uf seewu un behrneem. No rihta pulkstena astonôs atkal dsirdeja ohrmannus pa zettu brauzoht. Gan brehze, bet kas dsirdeja? Winsch brehze stiprakti, bet neweens winnu wis ne dsirdeja.

(Beiguns nahkofschâ lappâ.)

par notiffu=

Deewa

meem eeffch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

33te lappa. Weempadesmitá fwehdeená pehz waff. fwehtku atfwehtes, 13te August, 1833.

Kristigs zilweks dsikkumá jeb Anton Schepperis.

(To eefahkumu atrohd 32trá lappá.)

Pa tam pufzdeena feidsahs flacht. Bads muhsu weentuli mohzigt mohzija. Tif maifes-kummosiasch wairs bija. To gribbeja pataupiht lihds pehdigam az-zumirkfam. Bet woi wiinna stunda wehl ne bij' nahkusi? Warde appafschá kustejahs uhdeni. Antons winnu redseja muddigi apfahrt peldocht, un par sawu draugu weentulibá preezajahs. Tè winnam fá sibbens schahs dohmas prahtà schahwahs: „No ta kufona tewim maltite tiftu gan, un tu no badda-nahwes „glahbtohs. Bet, woi buhs sawu weenigu draugu weentulibá nokaut un ap- „ehst? An fá winnu dabhuht rohka? Man janolaischahs uhdeni, un, warr „buht, fá tad wairs ne warreschu atkal us augschu pazeltees, bet mannim, zit- „tam dsihwibu nemmoht, pascham buhtu jabeids.“ Tad atkal dohmaja tá: „Warr buht, fá mihlais Deews schai warditei tadehl ween scho weentulu dsih- „wes-weetu dsikkumá eerahdijis, lai mannim paliktu par pehdigu maltiti.“ Tá buhs! Labbi! — Antons uhdeni eeffschá, warde rohka! — Tá mirdams lauma, ne spehdams wairs sawu laupijumu mekleht pa meschu, no badda mehrdehts, iffkatram usgahschahs wirsä, fas winna gullu-weetai nahf flacht. Antonam if- dewahs, ar nokertu wardi atkal us augschu tift un sawu benki aiffneegt. To wardi tif zeeti bij' apkamps, fá nupatt palikke nohst, kad to usfkattija. Wehl warreja redseht, fá preefsch-fahjas winnai, itt fá rohkas us Deewa luhgschamu, bij' falohzitas. Gan isbrihnijahs par to, dohmaja us Deewu, un nolikke to wardi fahnös us benki. No jauna dikti flapsch palizis pee wiffas meefas, winsch

attal sehdeja sawâ behdu-weetâ, un firds winnam gribbeja lush. Wînsch luhdse: „Deews, mans Deews, peedohd' man wiffus mannus grehkus, un „effi mannim par gaischumu nahwes-eeleijâ.“

Pufdeena bija klagt, un Antons sawu maltiti ehde ar pateifchanu. Bet nu kahjas, kas tîf ilgi uhdeni bij' mirkuschas, sahke sahpeht, un wînsch palikke jo azzumirkli jo nogurris un besspehzig. Winnam tâ bija, itt kâ nahwes-schaulchalas wiffus winna lohzeklus buhtu pahrnehmuschas. „Gan buhs pehdi-„gais wakkars mannim!“ Tâ dohmaja. Dshwibas zerriba dsiffin isdsiffe, tâ kâ kwehpedama dakts, kam elji ne lej wairs wirfû. Tad ween, kad uf mah-jahm, kad uf saweem mihleem dohmaja, tad ween wehl kahdi zerribas starri eespideja winna tumshâ dwehsele.

Trefchu reifi atnahze nakts. Nowahrdsinahs attal apgullahs un pa druffu atspirdsinajahs. Us brihtinu attal sahke zerreht. Bet kad garram-braukda-meem ohrmanneem attal par wolti bij' usbrehzig, lai glahbjoht, tad pee sewis saz-zija tâ: „Schis teescham mannim pehdigais rihts. Zafataifahs uf nahwi. Taggad, mans Tehws, pagohdina sawu swehtu wahrdu pee mannis, un tu, mans Pestitais, pagohdina sawu krusa-spehku pee mannis.“ Tâ kâ daschs mirdams darra, tâ Antons wehl semmes wirfû sawas leetas gribbeja islihdsi-naht un ischkirt. Wînsch ar sawahm dohmahm dewahs uf teem sawejeem. Itt kâ seewa un behrni winna preefschâ buhtu stahwejuschi, wînsch uf teem run-naja schohs eepreezinafchanas-wahrdus: „Tas Kungs juhs ne atstahs bahri-„mus. Utraitnu affaras gan nobirst semmè, bet winnas brehz uf debbesim. „Man ja-aiseet. Tas Kungs paliks pee jums. Ar Deewu! Ar Deewu!“ Bet Antons sawâs dohmâs ne warreja wis schirtees no mihtas seewas un no mihleem behrneem. Winnam likahs, itt kâ masais Jahniis pee winnu buhtu peekehrees, tehwu ne gribbedams wis likt aiseet. Bet ko tas lihdseja? Tag-gad wînsch debbesim un muhschigam teefas-nessejam bija tuwafi ne kâ seewai un behrneem. Nu dwehseles-parradi bij' ja-islihdina. Affaras winnam birt nobirre par waigu. Schahs affaras, ko gan Deews buhs skaitijis, tahdu luhgschanu ta Kunga preefschâ atnesse: „Wiffu schehligais Tehws! Upschelo-„jees par manni! Krusta-sists Pestitais! Peeminni mannis, lai nahku tawâ „walsibâ!“ Wehl reifi nehme dohsiti, likke eepilleht uhdeni, dsehre, nopuhtahs, peefauze Deewa schehlastibu, likke semmè krist sawu dohsiti, aistaisija azzis, un — sagaidija debbes-meera engeli.

Tê uf reifi glahbdama engela rohkas winnu fagrahbi, un abbi apkamp-damees teef iswilkti uf mihtu faules-gaismu. Antons, kâ no nahwes-meega usmohstahs, un raugi, — ap winnu mihtaki draugi un beedri stahw. Ak! nabbagam spehka wairs nau, par to preezatees, par to brihnotees. — Dis-nesse winnu uf mahjahm pee seewu un behrneem. Kâ schee istruhstahs, kad nowahrdsinatu Tehwu reds, bahu kâ lihti! Bet, kas winnu preeku isstahstahs,

Tad tehws rohkas pehz winneem issteepe?! Nu deewsgan! — — — Antons wehl kahdu laifu irr dsihwojis schai pasaulê. Rahjas, kas tik ilgi uhdeni bij' fahruschas, gan no daktera bij' janonemm, bet daschs labs, kam muhsu draugs issstahstija, kâ winnam dsillumâ klahjees, zaur to us schauru dsihwibas-zellu irr atgreesst. Antons no ta laika wehl dauds labbaki us debbesim irr faraifi-jees, dauds labbaki sawu nammu apkohpis, un pehdigi preekâ un meerâ aigahjis.

Gribbeseet nu gan arr' wehl sinnacht, mihli lassitaji, kâ Antonu isglahbe. Tas notikke tâ. Kad tai swehtdeenas-wakkarâ atpakkal ne bij' nahjis us mah-jahm, tad seewa, behrni un wiffi zeema-laudis pehz winna bij' palikkuschi ne-meerigi un apbehdinati. Sahke winnu mekleht, wiffur pehz winna prassija. Selta-razzeji jau daschu atstahstu wezzu bedri par wolti bij' ismeklejuschi. Bei-dseht zeppuri atradde pee kruma. Zuhliht pasinne, ka ta Antona zeppure, un jau wiffi dohmaja, kâ schê gallu effoht atraddis. Nu weenu selta-razzeju no-laide tai bedrê, kur nelainigais waideja. Eâ nu schis pufsmiruschu atradde, fanehme rohkas, un lihds ar winnu us augschu tikke wilkts.

„Tapehz ne metteet noht sawu drohschibu, kurrâi irr leela alga!¹⁾ Tas Rungs irr spehzigs, parleeku wairak darriht par wiffu, ko mehâ luhdsam, jeb dohmajam.²⁾“ Winna zelli irr neisdi-binajami, bet tomehr muhscham labbi, swehti un taisni zelli. — y —

Drihspademitaîs krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

Dwipadsmitu krahjumu redsi Nr. 31.

45.

Ja tu Kristu sinni un eeksch Winnu tizzi, tad tew ta wiff-labbaka sinna-schana un tizziiba rohka irr. Pee schahs mahzibas tee pirmi tehwi muhsu Kristigas draudses pastahweja un turrejahs, tapehz, ka winni pareisi wehrâ lifte, ko schis wahrds muhsu Pestitaja rahda, kas fakka: „Kas eeksch to Dehlu tizz, tam irr ta muhschiga dsihwoschana: bet kas tam Dehlam ne klausu, tas to dsihwibu ne redschs, bet Deewa dusmiba paleef us ta.“ Jahn. 3, 36. Tad nu irr prohtams, ka tahdam zilwekam nekahda taisna atsihschana no Deewa ne irr, kas Kristu ne pasihst un eeksch Winnu ne tizz, kâ jaw arri Apustuls Jahnîs sawâ pirmâ grahmatâ 2trâ nod. 23schâ pr. rahda, fazzidams: „Itwee-nam, kas to Dehlu aisleeds, tam tas Tehws arri ne irr.“

46.

Ja kahdam tas darbs irr ustizzehts, dwehseles pee Jesu peewest, tahs pee Winna wakkarinu peegreest, un par sauzeja balsi buht, kas fakka: „fataifait tam Rungam to zellu!“ tam ne buhs dohmaht, ka winna darbs pee teem ween swehtigi isdohsees, kas pee labbas prahta atsihschanas, un pee gudras

¹⁾ Ebr. gr. 11, 35. — ²⁾ Ewes. 3, 20.

un no zilwekem par Deewabihjaschanu flawetas fahrtas atrohdahs. Af, tas irr dauds reisahm us-ects, ka scheem tapat flahjahs, ka tam jauneklum, kam dauds mantas bija un kas Jesum peegahje un Winnu waizaja, fazzidams: Labs mahzitais, ko buhs man labbu darriht, ka es to muhschigu dsihwofchanu dab-buju? Schis pats noskummis atkal no Pestitaja atflahjahs, kad tas Kungs us winnu fazzija: „Gribbi tu pilnigs buht, tad no-eij, pahrdohd', kas tew peederr, un dohd' teem nabbageem, tad tew buhs manta debbesis, un tad nahz', staiga man pakkal" (Matt. 19, 16 — 22). Teem, kas eefsch garrigahm leetahm pilnigi isleekahs, ta ka winneem nekahds truhkums preekscha ne rah-dahs, redsi! teem dauds kaweklu, dauds apdohmaschanas un isgudroschanas preekscha nahk, kas padarra, ka ta weenteesiga pee-eeschana pee mihtu Pestitaju ne isdohdahs, un ka to laifu ar winneem tih' par wolti aiskawe. — Tadeht sakka Pestitais: eita us leeleem zekkeem, us gatwahm un pee seht-malleem (Matt. 22, 9. 10. — Lukt. 14, 23), — prohti pee tahdeem nabbageem zilwe-keem, kas sewi par neko ne isturrahs nedf arri dohma, ka pee teem dauds ja-kawejahs. Ja kas schohs pee mihtu Kungu peelabbina, tam gan tahds preeks buhs, redseht, ka winni nahks un ka winni ar labbu prahtu ta fauzeja balsi peenems, jo teem ta firds pateesi pehz atspirdsinaschanas un eepreezinaschanas flahpst.

47.

Mehs atrohdam eefsch tahs lihdsibas no tahm Rehnina kashahm (redsi Matt. pr. gr. 22tra nod., no 11 — 13 per.), ka weens no teem weeseem us Rehnina pawehleschanu galleja tumfiba tappe ismests, tadeht, ka tas kashu drahnas ne bij' apgehrbees. Schis pats weefis sawas paschas drahnas lai-kam par labbakahm isturreja, ne ka tahs, ko Rehninsch no sawa labba prahta ifkatram peewestam weefim dahwinaja; jo wezods laiks tahds eeraddums bija, ka tee, kas no kahda us gohdibahm tappe luhgti, no winna ar swehtku-drehbehm tappe apdahwinati, ko teem peenahzahs muggura wilkt (1 Mohf. gr. 45, 22 un Sohgu gr. 14, 12), lai buhtu woi baggati, woi augsti zeenijami, bijusch. Kas nu tahdas swehtku drehbes, ko bes makfas dabbuja, smahdeja, tahds us goh-dibahm ne tappe peenemts, bet ismests. To lehti warram saprast, ko schi lihdsiba rahda. Jesus Kristus affins-taisniba irr tahs swehtku-drehbes, ar ko Deewa preekscha warrefim pastahweht, kad laiks peenahks, ka muhschigods preeks buhs ja ee-ect. Schis swehtku drehbes mums bes kahdas makfas tohp eedohtas. Swehtigs irr tas zilweks, kas zaur daschahm laizigahm ungarrigahm dahwanahm, ko winsch pee seewis useet, ne leekahs aiskawetees no Pestitaja rohkahm to tais-nibu fanemt, ko Winsch, bes mainas zeesdams un mirdams, nopelnijis irr un ar sawu augscham-zelschanu no mirroneem par peederrigu mantu wisseem atdewis, kas eefsch Winnu tizz.

Wrihw drikkteht. No juhmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier'sky.

S i n n a s

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pas, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

34ta lappa. Div'padesmitâ swehdeenâ pehz waff. swehtku atswehtes, 20ta August, 1833.

„Dauds tautas ees un fazzihš: Eima, kahpsim us ta Kunga kalnu, us to nammu ta Jehlaba Deewa, ka Winsch numš mahza sawus zelluš, un ka mehš staigabt warram Winna tekkâš; — Un Winsch (tas Kungs) te-fahš stary teem paganeem, un pahrmahziš daudš laudis, un tee fakals sawus sohbinuš par lemmeſcheem, un sawus ſchkehpus par zir-pehm.“ Esaij. 2, 3. 4. „Jtiin kâ juhs Kristu Jesu to Kungu effat peenehmusch, ta staigajeet eefsch ta. — Lushojeet, ka nekahš buhtu, kas juhs aplaupa zaur to pasauligu gudribu un weltu peewilſchanu, pehz zilweku ſtahtſchanahm, pehz pasaules prahta, un ne pehz Kristus. Jo eefsch Ta mahjo wiſſa pilniba tahš Deewibas itt ih-paſchi.“ Koloff. 2, 6. 8. 9.

Ta Kunga muhsu Deewa un Peſtitaja preekſchâ neds elki neds tee,
kas winneem kalpo, warr paſtahweht; jo:

Tas Kungs irr Deewš, tas Kungs irr Deewš!

(1 Rehn. gr. 18, 39.)

Eefsch 11^{tas}, 12^{tas}, 13^{tas} un 15^{tas} lappas muhsu ſinnu mehš effam uſrahdijuſchi, kâ preekſch 35 gaddeem wiſſ pirmaſ us tahm beedribas fallahm un pawiffam us Dtabeites, — kas eefsch tahš leelas deenas-widduš jeb meerigas juhras atrohdahš, — ta Jesus-mahziba atſkanneja. Pehz tam, prohti 1820ta gaddâ pehz Kristus dſimſchanas, tas gaiſchums tahš paſchas Jesus mahzibas arridſan us tahm 13 fallahm tahš meerigas juhras atſpih-deja, fo par Sandwiſ fallahm ſauz, fur preekſch 55 gaddeem tas Engellen-deru Kugga Kapteine Kook, kas pirmais wiſſas tahš peeminnetas fallas uſgahje, no teem fallas-laudim tappe nomaitahš. Bet kad nu tas pree-zaš-wahrš tahš atpeſtiſchanas zaur Jesu Kristu us tahm Sandwiſ fallahm tappe fluddinahts, tad arri tur tapat notiffe, kâ us tahm beedribas fallahm;

jo tee elki un winnu preesteri tappe atmesi, un teem Missionareem ta brihwiba eedohda, to Kungu Jesu Kristu un Winna mahzibu, kà buhs Deewu garrà un pateefibà peeluhgt, wiff' apfahrt us tahm fallahm passluddinaht. Ta Sandwif falla, fur tee Missionari mettahs, irr Lahaina sauama.

Us tahm Sandwif fallahm schurp un turp tahdi kalni atrohdahs, kas brihscham tapat darra, kà zitti kalni eeksch Zhtalsheneru semmes, kas ar leelu trohshni ugguni, karsus afminus, kwehlainas ohgles un iskuffuschu fehru kà ar strau-mehm us laukeem isgahsch. Sawà paganiskà nesinnaschanà tee Sandwif laudis schohs tahdus ruhkdamus kalnus par tahdahm weetahm turreja, fur tee no winneem gohdinati elki majohjoht, starp kurreem winni ihpaschi weenu deewekli zeenija, ko winni „Pehle“ sauze. Kad nu scho kalnu dibbend's tas ugguns sprehgadams greschahs un breesmigi ruhkdams fehru un deggoschu semmes pikki ar strau-mehm isgahsch, tad schie tumfschi laudis dohmaja, kà ta deewekle Pehle us kahdeem zilwekeem effoht fadusmojusees un us teem frihtoht, winnus nomaitadama. Tee Sandwiku-laudis schai deeweklei tadeht dauds leetas uppureja un ar dahwanahm tahs eedohmatas dufmas gribbeja apremdeht — un tahdu wiltineeku ne peetrufke, kas Pehles wahrda tohs uppurus un tahs dahwanas sanehme. Bet lihds ko tas preezas wahrds tannis weetàs tappe fluddinahts, lihds arri no kauschu fir-dim ta baile par Pehli sudde un leels pulks bija, kas winnu par neeku turreja. Gan tas wezzais un pirmais eenaidneeks to zilweku dwehsefu tif lehti ne gribbeja atlaissees, bet us daschahm reisehm tohs laudis zaur saweem kalpeem lifke baidiht, kà tas tohs sawà warrà atkal buhtu atpakat dabbutis; bet tas nu winnam wairs ne isdewahs. Zo kà zitahrt pee Israëta behrneem tas elka-deews Baals ar saweem preestereem wiffu kauschu preekschà kaunà palifke un wiffi laudis, redsedami, kà Baals neeks irr, us sawu wai-gu mettehs un fazzija: „tas Kungs irr Deews!“ (1. Rehn. gr. 18, 17 — 39) tapat arri dauds tuhksfosch kauschu preekschà Pehle par neeku tappe atrasta un winnas preesteri par wiltineekeem useeti un atsihts, kà Kristus Jesus ween irr dohts par swehtibu ikweenam, kas eeksch Winnu tizz, un kà no ta Pestitaja ween ta eemantoschana ta paleekama meera un tahs muhschigas dsihwoschanas isnahf.

Kà ta deewekle Pehle zaur Deewa spehku us tahm Sandwif fallahm tappusi atmesta, to stahsta weens Missionars wahrda Mikards, kas ap to paschu laiku us Lahaina bija. Winsch sawà grahmata, ko preeksch Sneem gaddeem, prohti 1825ta gadda August mehnesi us saweem preekschneekeem bija laidis, tà stahstidams fakka:

„Tanni 21mà Julius deenà ta peeminnetà 1825ta gadda es no pascha rihta agruma nomanniju, kà leels pulks kauschu no wiffahm mallahm faskrehje un us to zeematu dewahs, fur es dsihwoju. Ilgu laiku es ne mas ne sinnaju, kadeht tee laudis tà sapulzejahs, kamehr pehdigi kahds zilweks

man fazzija, fa Pehle no Zlawaija fallas us Lahaina pee Rehniina effoht atnahfusi. Es scho wahrdu Pehle ne mas ne biju dsirdejis, tadeht es dohmaju, fa weena augsta funga gaspascha nahfusi, muhsu Rehniinu raudsicht, un wairs ne fo par scho leetu prassiju. Bet tas lauschu pulks tif leels bija un tahds trohknis zehlahs, fa gan warreju atsfahrst, fa te zitta leeta bija. Weena wezza seewa, kas no teem kalneem, kas ugguni ar fehru isgahsch, bija atnahfusi, isleelijahs, fa winna patti Pehle effoht. Winna effoht us Lahaina atnahfusi, gribbedama ar schihs fallas preekschneefeeem aprunnatees un winneem peekohdinaht, fa lai bes kaweschanas tohs Missionarus un to jaunu mahzibu no sewis pagallam atmettoht; jo kad winni to ne buhschoht darriht, tad buhschoht Pehle ugguni un fehru ar straumehm pahr Missionareem un winnu ehkahn islaist, un winnus pohstin isphohst. Turklah winna peeminneja, fa winna par to gauschi launiga effoht, fa tee Missionari tif drohschi bijufchi, us winnas kalnu usfahpt, ehdsami no tahm ohgahm, kas tur wirsu auge, un alminus eegahdsami winnas kalna dibbina. Urri schi patte seewa leelijahs, fa winna weenu itt brangu un sipru farrotaju no mirroneem effoht peezehlusi, tam pascham wehledama, wissus tohs Sandwiku-laudis pahrmahzihht, kas Missionareem buhschoht peekertees.

Kad schi wezza seewa, kas sewi par to deewekli Pehle fauzahs, tahdus wahrdu biju runnajusi, tad warreja nomanniht, fa leels pulks lauschu bija, kas islikfahs, itt fa buhtu teem pascheem tizzejuschi, un daschi, kas pee mums turrejahs, gauschi isbihjuschees, fazzija: „Rihtâ mehs wiffi is tahs fallas tapsim isdsihtu un Lahaina no ugguns taps aprihta.“ Dauds atkal ar leelu brehkschanu brehze un fazzija: „Rihtâ juhs redsefeet tahs Pehles spehku, tam wahrdam Kristus wairs nau nekahda spehka, jo tas pats fa uhdens notekfahs. Pehle irr ta wiffu-warrena!“

Us muhsu Lahainas fallas divi ahrprahtigas seewas irr, no furrahm weena fakka, fa Pehles gars eefsch winnas mahjojoht. Kad Pehle muhsu zeemata eenahze, tad schi ahrprahtiga seewa winnai pretti tezzeja, un winnu prassija: „Kas tu tahda effi?“ Schi atbild: „Es esmu ta deewekle Pele.“ Fa prassa: „Kur tu tahdu drohschibu nehmupees, manna walstiba eelaustees? Tuhlit us pehdahmais eij' prohjam, fa tewi wairs schè neweens ne reds!“ — Pehle tif ween atbildeja: „Gan tu rihtâ redsefi, fa es ta ihstena Pehle esmu.“

Kad nu rihts peenahze, jaw wiffi laudis muddigi us fahjahm bija. No pascha agruma weens no teem mahzektzem, kas no Otahetes mums bija lihdsi nahfuschu, wahrda Raikiowa, pee mannim atsfrehje un prassija, woi es ne buhschoht to lauschu wezzaku un wirsneekeu preekschâ nahst ar tahdu luhgschanu, kaut jel winni Pehli ne buhtu klausijuschu? Es winnam atbildeju: „Es nahfschu, kad tee wirsneekei manni fauks; bet drihsaki ne nahfschu, famehr winni paschi mannim kahdu sinnu laidihs.“ Tad es winnu wehl pamahziju

un passubbinaju, par to gahdaht, fa wiffi tee, fas Kristiti laudis, labbâ un gohdigâ meerâ paliktu, un winnu atlaidu.

Pulksten 7tind's no rihta meh's tahdu leelu brehkschanu dsirdejam: „Pehle nahf, Pehle nahf!“ Meh's arri taisni redsejam, fa no deenas-widdus puffes leels kauschu pulks atnahze; eepreeksch staigaja ta wezza feewa, fas fewi Pehle fazzijahs. Ar leeleem fohleem wiss tas pulks gar muhsu nammeem staigaja. Pehle patti sawâ labbâ rohkâ weenu garru, us abbeem galleem it affu schkephu turreja, un ohtrâ rohkâ winna tahdu slohtinu turreja, ar fo tee laudis tanis weetas mehds no muschahm apfargatees. Par weenu un par ohtru puffi abbas winnas meitas staigaja, weenu fahrtu nedsamas, fas ar balteem un raibeem papihreem bija ispuschkohts. Patti ta wezza feewa breefmigus fohbus greese un it fâ besprachtiga islikfahs: winnas garru un melni galwas matti ap abbahm plezzehm farrajahs.

Ne tahli no muhsu nammeem meh's nomannijam, fa Pehle ar sawu waigu us ohtru puffi nofkattijahs, ne gribbedama muhs redseht. Wiffi tas kauschu pulks winnai pakal dewahs, jebfchu gan ne warreja nomanniht, fa tee winnu augstâ gohdâ turrejuschi. Wiffi wezzaki tahs Lahaina fallas us weenu weetu lihds ar fahdeem 3000 zilwekeem bija fanahkuschi, gribbedami tohs brihnumus redseht, fo nu Pehle sawâ spehkâ buhschoht padarriht.

(Fo beigumu schis sinnas usees 35tâ lappâ.)

Eschet'pad'smitais frahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

Erihs'pad'smitu frahjumu redsi Nr. 31.

48.

Za fas zitteem zilwekeem gribb to bruchtganu winnu dwehsefu, prohti to mihlu Pestitaju usrahdiht, un tohs pee Winna peelabbinaht, tas lai pareisi peeminn schohs wahrdu's ta Apustula Pahwula, fas sawâ pirmâ gramatâ us Korintereem ohtrâ nod. un ohtrâ perschâ fakka: „Es ne esmu apnehmees fo labb' juhfu starpâ sinnaht, fâ ween Jesu Kristu, un to paschu krusstâ sistu.“ Lihds fo zilweks to besdibbenigu mihlestibu atsicht, fo Pestitais us katru grehzineeku turr, lihds winsch arri steidsahs, fa tam datta buhtu pee teem preekeem, fo schis draugs irr sagahdajis, un tur wairs ne wihrs, ne feewa, ne behrns, ne mahja, neds manta, neds fahda zitta leeta irr, fas winnu warretu aiskaweht.

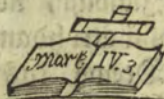
49.

Za tizziba un ta mihlestiba us to Rungu Jesu Kristu ne mas weena bes ohtras ne warr buht. Es tizzu eeksch Jesu Kristu, jo manna firds irr pahrlcezinata, fa Winsch irr to grehzineeku Pestitais; — es Winnu mihsoju, jo neweens leelaku mihlestibu us mannu nabbagu dwehsefu turr, ne fâ Winsch. Kas eeksch Pestitaju tizz un Winnu mihlo, tahds allaschin appaksch Winna turrahs, un ar preeku Winnu klausu, un bes fahdas dsihfchanas darra, fas tam Rungam patihf.

Wiffi onkfeht. No juhmallas = gubd'nermentu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier'sky.

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

35ta lappa. Trihspadesmitá swehdeená pehz waff. swehtku atfwehtes, 27ta August, 1833.

Beigums tahs sinnaš,

fà ta elku-deewekle Pehle, us Sandwiku fallahm, tappusi atmesta.

(Gesahkumu redsi 34ta lappâ.)

Rad nu Pehle tanni aprinki bija eenahkusi, fur tee wezzaki un preekschneeki tahs fallas sagahje, tad winna us weenu no scheem, wahrda Hoapirirwahine, greesahs un stary abbeem schahda farunnaschana zehlahs:

Pehle. Es taggadin schè esmu atnahkusi.

Preekschneeks. Ir mehs wiffi teitan effam.

Pe. Es us jums wiffem labbu prahtu turru.

Pr. Warr gan buht.

Pe. Tè nu juhsu preekschâ esmu, jo man gribbahs ar jums fahdu wahrdu runnaht.

Pr. No kurrenes tu taggadin effi nahkusi?

Pe. Es nahku no Dtaheteru un Engellenderu semmes, es nahku no Amerikas, us kurren es juhsu wezzu Rehninu esmu pawaddijusi; bet taggadin es atkal esmu pee jums atpakat nahkusi.

Pr. Woi tu effi nahkusi, mums tihrus mellus preekschâ stahstih? Kas tew tur tawâ labbâ rohka?

Pe. Tas irr Pehles schkehpiš.

Pr. Noleezi winnu semmè! (Pehle apfahrt skattahs, bet no weetas ne kustahs.) Es tew falku, noleezi to schkehpu semmè! (Tas schkehpiš Pehlei no roh-fahm semmè kriht.) Woi tu mums patti ne effi teikusi, fa tu Pehle effoht?

Ne tit ween us tahs fallas Ilawaji, no kurren tu atnahkusi, bet arri zittas pasaulas weetas, tahdi kalni atrohdam, kas ugguni isgahsch, bet tas muhschigais, wissuwarrenais Deews, kas debbesis winnus wiffus walda, — un tu tahda patti seewa effi, ka wiffas zittas irr. Mums irr weens weenigs Deews, kas tewi un muhs un wiffas leetas irr raddijis, un schis pats Deews irr muhsu wiffu tehws. Zittahrt mehs tewi par kahdu Deewu turrejam un mehs tewim uppura dehl dahwinajam zuhkas un muhsu dahrgus fokus-reeffsus un wehl daschas zittas leetas. Bet taggad ta gaifma pahr mums irr uslehkusi un mehs wiffus elkus effam atmettuschi. Ko tad tu wehl schè schurpu wasajees, tew pee mums nekahdas darrifchanas ne irr, eij' atpakal us tawu fallu Ilawaji un stahdi labbat kartupelus, sweijo siwis, barro zuhkas, un ne wasajees wairs no weenas weetas us ohtru, tohs laudis baididama un winneem fazzidama: „dohdait Pehlei jeb scho jeb to.“ Eij' skohlà, ko tee gohdigi Missionari ustaisijuschi, un mahzees Deewu peeluhgt garrà un pateesiba. Luh' schè to labbu jauku grahmatu (winsch tai usrahda weenu masu grahmatu ar pahtareem, fur eeffschà arri zittas Kristigas dseefmas atraddahs); schi grahmata irr ta pirma grunte muhsu atsihschanas; — un nu es wehl no tewim weenu leetu waijaschu, bet luhdsama atbildi gohdigi un ne mello ne mas. Tad nu es tewi schè ta dsihwa Deewa muhsu Runga preekschà watzaju: Woi tu effi scho muhsu kauschu preekschà weenumehr mellus runnajusi, jeb effi tu pateesibu un taisnibu runnajusi? Atbildi jel ar skaidru balsi, ka wiffi laudis, kas tè fanahkuschi, warr dsirdeht.

Nu Pehle trihzedama atbildeja: Es esmu weenumehr mellojusi, bet es apsohlohs, ka es wairs nekad ne mellofchu.

Us scheem wahrdeem tas gohdigs preekschneeks fazzija: Peeminni jel weenumehr tawu apsohlfchanu un ne mello wairs, un ne skraidi apfahrt pee teem laudim, bet eij' us tawahm mahjahm, un strahda gohdigi us tihroma un pelnees, kas pee tawa usturra waijaga.

Kad tas preekschneeks Hoapiriwahine schohs wahrduß bija runnajis, tad muhsu mahzeklis no Otaheteru semmes, wahrda Raitiowa, preekschà nahze, un us wisseem laudim, kas tur bija fanahkuschi, schohs wahrduß runnaja:

„Taggad irr labs un isdewigs laifs, Zebwa to Rungu peeluhgt, jo winsch weenigs ween muhsu Deews irr. Mihli laudis, kas juhs pa tuhksfoscheem schè effat fanahkuschi, ak pazelleet wiffi jel sawas azzis, un koredsam mehs schè? Mehs schè redsam weenu kalponi ta wella, kas no eefahkta laika fleptawa un eenaidneeks to zilweku dwehseku irr bijis un tahds wehl taggadin irr. Schi wella kalpone no Ilawaji us Lahainu pee mums irr atnahkusi, gribbedama mums mellus preekschà stahstiht, ka lai mehs tizzetu, ka tee ugguns-kalni winnas rohkàs effoht. Deds, schè wiffi Lahainas laudis irr fanahkuschi, un kadehl irr winni fanahkuschi? Woi daschfahrt us Deewa-peeluhgschanu? Ak ne! winni irr faskrehjuschi, to wella-

Kalponi redseht un raudsicht! Kaugi ween, ka schis lauschu pulks klausehs, woi daschkahrt tam launam garram arri ne buhtu kahds wahrds jafakka. Woi schis pats lauschu pulks arri muddigs irr, to preezas-mahzibu muhsu Kunga Jesus Kristus preenemt? Eijat jel us Deewa nammu un passaitait, un warr buht, ka juhs tur tik kahds pahf-simts laudis useeseet, bet scheitan winni pa tuhstoscheem irr sanahfuschil. Lai meh's wehl kahdu reisi us scho wezzu seerwu usfkattam. Us fo dibbinajahs winnas spehks un kas irr ta sihme, ka tai spehks par teem ugguns-kalneem rohkâs eedohts? Irr winna teescham kahds Deews par teem ugguns-kalneem, tad waijaga, ka winna agrafi bijusi, ne ka schee kalni; lai nu jel winna mums stahsta, zit gaddi jaw pagahjuschi, kamehr tas ugguns kalnu dibbend's gree-schahs. Irr winna kahds Deews, lai mums taf fo stahsta no pasaul'es raddischanas. Klausees, wezza! woi tu gan effi Adamu, Noü, jeb Abrahamu redsejusi? es tew prassu, effi tu to Kungu Jesu Kristu redsejusi? Meh's schè gaidam un gribbam us taweem wahrdeem klausees, runna jekahdu wahrdinu. Effi tu stipra, parahdi mums sawu spehku; irr tewim gudribas, pamahzi muhs; effi tu labba un zilwe-kus swehtidama, tad nu darri, ka meh's fo labbu no tewis redsam. Bet redseet, af laudis, tur winna stahw un ne eespehji it neneeka; ir paschahm muschinahm winna ne warr aisleegt, ka tahs winnai ne buhtu wirsü nahfuschas, bet ar slohtinu tai ja-isfargajahs, täpat ka meh's wiffi zitti darram, un schkehpiis tai rohkâ irr, ar fo winna tohs nesapraschus baida; un kad winnai gribbahs ehst, tad winna apfahrt staiga, no laudim sawu usturru ar deedeleschanu famelledama. Winna täpat darra, ka weens suns, kas fenn deenâs neneeka irr ehdis. Ar sawu baddu winsch wiffas faknes isroht, un mas no tahm fo apehd; winna arri täpat darra, ka pelles, kas us muhsu laukeem apfahrt skraida un muhsu ahbolus us kalnineem apehd. Af lai meh's to schehligu Deewu, muhsu mihtu debbesu-tehwu, flawejam, kas ar saweem swehteem wahrdeem muhs tik tahli jaw apskaidrojis, ka meh's ne efsam no tahs burwenes likfuschees apmahnitees; dohsim Winnam gohdu, kas muhs preeksch wella saitehm un preeksch winna blehdigas usmahfchanas irr apfargajis; bet luhgsim arri to schehligu tehwi debbesis, ka Winsch zaur swehtu Garru scho wezzu seerwu buhtu no winnas nelabbahm un grehzigahm dohmahm un apnemfchanahm atraisijis un winnai palihdsejis, to Jesus mahzibu fanemt, zaur to paschu sawus grehkus asihst un eeksch tahs taifnas un pateefigas tizzibas pastahweht. — Amen."

Kad Raikiowa schohs wahrds bija runnajis, tad winsch wehl weenu peeluhgschanu turreja, bet Pehle patti uszehlahs un no sawas galwas un sawahm Eruhtim wiffas elku-deewu sihmes noraisija, tahs ugguni eemesdama, fo zitti bija uskuhruschil. Winna arri sawu schkehpu gribbeja ugguni eemeff, bet tas preeksch-neeks Hoapiriwahine to aisleedse, fazzidams: „To tu ne darri, bet labbak tu leezi scho sawu schkehpu pahrkalt, ka tew weens eerohzis irr, ar fo tu warri semmi raft un gohdigi sawu usturru pelnitees.“ Bet Pehle no tahm leetahm neneeka ne grib-

Beja paturecht, ar fo winna sawâ nelabbâ un tumschâ prahtâ blandidamees, tohs laudis bija papreeksch baidijusi. Tad nu tee lauschu wirsneeki mannim to schfehpu eedewe, un es to paschu atkal jums, manneem mihschem preekschneekem, nosuhfu, fa juhs lihds ar mums to Kungu slawetu, fas us tahm Sandwiku fallahm irr palihdsejis, tohs elkus atmeft. —

Zâ skann tee wahrdi, fo tas gohdigs Missionars Nikards sawâ grahmatâ irr rakstijis, sinnu dohdams, fa teem laudin us tahm Sandwiku fallahm eeksch lees deenas-widdus juhvas, fas wehl ne preeksch ilga laika no beesas tumsibas un ne-attihshanas bija pahnemti, fa teem irr laimejees, no teem elkeem atkrattitees.

Es sinnu, fa juhs, mihtas dwehseles, to notiffkumu ar Pehles lassohf, it preezigi to mihtu Pestitaju slawefet, fas muhsu mihtus tizzibas beedrus teijâs tahlâs weetas tif mihtligi irr peekohpis, winnu dwehseles no tahm saitehm atraidsams, ar fo tahs zaur blehnu: un elka-tizzibu bija, fa pee kahda gruhta juhga, peefehfas. Bet tomehr wehl irr weena leeta, fo mums ne buhs peemirft: jo Deewam schehl! ir muhsu paschu semmês, fur jaw kamehr ilgeem laikeem tas preezas-wahrds muhsu Pestitaja irr sinnam, tomehr daschas mallas un weetas irr, fur tee lautini wehl naw waktigi neds no elku-deewibas, neds no burwibas leetahm! af kadeht wehl schurp un turp tahdas suhdshibas par skaudibas-darbeem irr dsirdamas, un schahdas tahdas nelabbas wehleschanas, fas ne nahf no swehta Garra, bet nahf no tumschas, ne-apfkaidrotas un netizzigas firds — kapeh; wehl tahdi blehnu swehtfi tohp zeeniti, kurrôs teescham ta Kunga Jesus Kristus wahrds ne tohp gohdinahts — af kapeh; wehl dauds zittas leetas irr dsirdamas, fas ne eedrihtstahs preeksch gaismas nahft, kapeh; fa winnas launas irr, un ne irr darritas eeksch Deewa? (Zahn. 3, 20. 21.) Sirds-mihli Latweeschu tizzibas-beedri, mihtli brahti un mahfas eeksch ta Kunga, frittifim garrâ muhsu schehligam Pestitajam pee kahjahm un luhgsim Winnu, fa Winsch mums katram labbu drohschu firdi buhtu dewis, allaschin wissu lauschu preekschâ attihf un apleezinaht, fa Winsch ween irr, fo mums buhs zeenit par Kungu un Deewu un us fo ween mums buhs palautees. Af kaut jel Winnam patiftohs, muhs stiprinaht ar tizzibu eeksch Winnu, fa mehâ no isbailehm ne taptu pahnemti, kad daschfahrt tahdi mums preekschâ rahdahs, fas ar pesteeem un burwibas darbeem muhs grihb beedeht; lai mehâ, tahdas neleetibas nomannidami, kluffu ne zeescham neds winnas paslehpiam, bet Jesum Kristum ustizzedami, lai laukâ nessam wissu, zaur fo Winna swehtais wahrds nezeenigi un welti tohp walkahts, fa tee, kam wehl wahja tizziba irr, un fas wehl sawôs prahtôs schaubahs, attihft, fa wissu elki neeks irr, un fa tas ween pastahw, fas us Kristu Jesu dibbinajahs. Amen.

Brihw drikket. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napier & Co.

S i n n a s

par notiffu:

Deewa

meem eeffch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

36ª lappa. Zettortâ padesmitâ swehd. pehz waff. swehtku atswehtes, 3^{schâ} September, 1833.

„Da irr labba leeta, fluffâ buhschanâ us ta Runga palihdsibu gaidiht.“ Jer. raud. gr. 3, 26.
„Effect preezigi zerribâ, pazeetigi behdâs, pastahwigi luhgschanâs.“ Reem. 12, 12.

Tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi a stotas nodakkas
T r e f c h a i s g a b b a l s.

Ea Kristiga draudse appaksch ta Reemeru Keisera Adriana.

Rad tas Reemeru Keisers Trajans 117tâ gaddâ pehz Kristus dsimschanas, bija nomirris, tad Adrians, raddineeks ta Trajana, par Keiseru paliffe. Zeb-schu Adrians pats tahdas pawehleschanas ne islaide, kas tai Kristigai draudsei par kaiti buhtu palikkuschas, tad tomehr tahs wajjaschanas ne mittejahs, kas Trajana laikôs zehlahs, jo aisleegschanas wehl ne bija dsirdamas, kas buhtu aisleeguschas, tohs Kristitus zilwekus, winnu tizzibas deht, noteesacht un moh-ziht. Tomehr ta Kristiga draudse weenumehr isplehtahs, jo dauds mahzekli to Apustuku wehl dsihwoja, kas ar sawu Kristigu dsihwofchanu un gohdigu preeksch-sihmi apleezinaja, ka eeffch winneem un zaur winneem tas pats swehtais Gars darbojahs, kas tohs Jesus Apustulus siprinaja, zaur wissu pasauli eet un to preezas-mahzibu fluddinaht. Ap scho laiku it fewischki ta Kristiga draudse eeffch Ateenahm¹⁾ Greekeru semmê pee lohti swehtiga un Deewam patihkama gah-juma atraddahs, jo turpat warreja wiss zaur us-eet labbu peekohpschanu, pastahweschanu eeffch weenteesigas tizzibas, lehnprahribu un fluffu, pasemmigu buhschanu.

1) Apust. d. 17, 15 — 34.

Sawâ festâ waldischanas gaddâ Keisers Adrians us Ateenahm nogahje, gribbedams daschas elka-deewigas un paganiskas skunstes ismahzitees, fas ne pagallam ar Kristus mahzibahm ne eet kohpâ, bet fird' un prahntu wiskin us eenaïdibu prett to Kungu nowelk. Tas bisskaps tahs draudses eeksch Ateenahm, wahrda Kwadratus, Keisera rohkâs weenu rakstijumu nodewe, kurrâ winsch usrahdiya, zik netaisnigi tas Ewangeliums no saweem eenaidneekem nizzinahs un kâ tee beswainigi bija, fas schâ pascha wahrda deht tappe wajjati. Arri weens zits Kristigs wihrs eeksch Ateenahm, wahrda Arisides, tam peeminnetam Keiseram Adrianam tahdu apleezinaschanas un aïsbildinaschanas grahmatu rakstija. Zaur schahm grahmatahm Keisera prahnts us schehloschanas puffi tappe peewests un jo wairak wehl apnehmahs, tohs Kristigus laudis eeksch sawas walstibas no wajjaschanas behdahm apfargahnt, kad winsch no weena gubernatora eeksch Asias, wahrda Serenius Granianus weenu grahmatu dabbuta, kurrâ tas winnu luhdse un fazzija: „Augsti teizams un slawejams Keisers! Sinnadams, ka tas Tewim ne pagallam ne patihk, ka jebkahds zilweks bes skaidras ismekleschanas taptu noteesahs, es tad tewi luhdsu, ka Tu wairs ne buhtu lahwis, tohs kristitus zilwekus list nomaitahnt bes kahdas wainas pahrmekleschanas; jo taggadin tahds eeraddums irr, ka lihds ka tee laudis weenu zilweku usrahda, ka tas kristihts irr, ka tahds, kad arri nekahda nahwes waina pee winna naw atrohdama, tuhlist tohp nomaitahs.“ Us scho grahmatu tas Keisers Adrians tam jaunam Asias gubernatoram, wahrda Minuzius Wandanus, tahdu pawehleschanu laide, fazzidams: „Es to grahmatu ta gohdiga Serenius Granianus, kurra weeta tu taggad effi par gubernatori, esmu fanehmis. Za leeta, ko winsch man raksta, tahda irr, ka winnas pehz gauschi ja-apdohmajahs, ka tee kristiti zilweki bes waines ne tohp apbehdinati, un wiltigi apfuhdsetaji sawâ nelabbâ eeraddumâ un darbâ jo wairak ne zekahs. Tad nu tew pawehlu, kad laudis kahdu zilweku apfuhds, usrahdidami, ka winsch kristihts irr, ka tew pareisi buhs ismekleht, woi winsch daschahnt muhsu pawehleschanas un listkumus irr pahrkahpis, un buhs tew allaschin spreedumu tahdu spreesst, kahdu ta waina pelnahs. Bet to es tew itt stipri peekohdinaju, ka tew fatru wiltigu apfuhdsetaju, sawas beskaunigas apmelloschanas deht, buhs pahrmahzihnt.“

Tas Keisers Adrians tohs Kristitus laudis gauschi schehloja, un irr useetams, ka winsch, jebchu pagans bija, tohs bisskaps tahs Kristigas draudses labbi zee-nija.

Ap to paschu laiku tee eeksch Zuhdu semmes wehl pahrpalikfuschu Zuhdi zaur usskubbinaschanu kahda wiltineeka, ar wahrdu Barfokebas, atkal eedrohschinajahs dumpi zelt prett Keemeru Keiseri. Schee wissai apmahnti laudis jaw eepreeksch kahdus 460,000 zilwekus, gan Keemerus, gan Greekerus, ir zittus kristitus laudis, us daschadahm weetahm apkawe un kâ swehri usweddahs, jo

winni dascheem, fo tee wangô's fanehme, to wehderu usschefhle, teem to ahdu nowille, winnu meefas aprihje un ar winnu affinim pahr pahrim aplehjahs. Kad nu Reifera Adriana laikôs tas jaw peeminnechts Barfokebas zehlahs, kas sewi par to swaigfni isleelijahs, no ka Bileams 4tâ Mohsus gr. 24tâ nod. un 17tâ pr. fluddina, tad winnam wiffi Zuhdi peefkrehje, to par sawu Rehninu peenendami. Schis pats wiffus, kas pee winna ne turrejahs, nokawe un it sewifchki teem krittiteem laudim ar leelahm breefmahm uskritte. Reifers Adrians, ne warredams ilgaki schahs neleetibas ar meeru usskattih, sawu karra-spehku us Zuhdu-semmi nosubtija un tohs dumpineekus lihds ar sawu besdeewigu preekschneeku, pagallam uswarreja. Zaur scho notiffumu wiffa Zuhdu semme pohstin tappe isphohstita, jo lihds 950 pilssehtinas tappe lihds semmei isahrditas, kâ arri tee pehdigi atliffkumi no Jerusalemes. Kahdi 580,000 Zuhdi ar sohbinu sawu dsihwibu pamette un wehl dauds wairak ar baddu un ar wahjibahm bohjâ gahje. Tas gan prohtams irr, ka schee nemeera laiki teem eefsch Zuhdu semmes buhdameem krittiteem laudim arri dauds behdas peeneffe; jo kad nu wiffas weetas tappe isphohstitas, tad arri teem krittiteem laudim, kas no Zuhdu dsimmuma bija, no tahm weetahm eefsch wezzas Jerusalemes wajjadseja atstahtees, fur tee bija ustaisjuschees, jo wiffi Zuhdi pagallam tappe isdshiti un neweenam wairs lauts, nedf us Jerusalemes krahsmattahm, nedf eefsch winnas aprinkeem rahditees. Par wiffu to laiku, kamehr eefsch wezzas Jerusalemes weena Kristiga draudse no Zuhdu zilts atraddahs, pawiffam 15 bisskapi to paschu irr kohpuschi. Tahs pagallam isphohstitas Jerusalemes weeta Reifers Adrians weenu zittu pilssehtu lifke ustaisiht, fo winsch Ehlija nosauze. Schinni pilssehtâ atkal weena Kristiga draudse zehlahs, kurras beedri no paganu zilts bija. Tahs pirmais bisskaps bija sauzams Markus.

Zebfchu gan Abbratima dsimmumam zaur sawu zeetsirdibu eefsch paschas Zuhdu semmes tit behdigi klahjahs, tad tomehr winna tizzibas beedreem zittâ weeta, prohti eefsch Babilones labba dsihwofchana bija. Bet arri schee ne warreja nedf gribbeja Kristu to Rungu usmekleht, no ka Mohsus un Praweefchi rahdija; jo winni tohs swehtus Deewarakstus tahs wezzas derribas ar dauds, no zilwezigas gudribas ismahziteem wahrdeem kohpâ jauze. Kahdus 150 gaddus pehz Kristus dsimschanas weens Zuhdu mahzita's, ar wahrdu Judas Hakadosch jeb tas swehtais, schahs sajakhtas mahzibas weenâ krahjuma kohpâ lifke un schis krahjums tappe faukts Mischna. No scha krahjuma atkal pehz laikôs weens zits zehlahs, kas pee teem Zuhdeem par Talmud tohp dewehts. Schis pats Talmuds wehl schodeen ittîn kâ ar weenu dekk't teem Israëla behrneem tahs garra azzis apklahj un ar tahdu tumsibu winnus apsedf, ka winni lihds schai paschai deenai ne warr to skaidru gaismu ta Ewangeliuma faredseht.

T a s m o h k u = z e l f c h.

Zebſchu tas zelfch ſchaurſ irr, kaſ uſ dſihwibu aiſwedd, tomehr wiſch naw tahds mohku-zelfch, kahds taſ plats zelfch irr, kaſ aiſwedd uſ paſuſchanu. Ak tee nabbagi laudiſ, kaſ par ſcho plattu zellu ſtaiga, redſi, kà winni deenàs un naktiſ apfahrt ſaweem elkeem ar weltu brehſſchanu apfahrt dauſahſ, ar leeku ehſchanu un peedſerſchanu ſawu weffelibn pameſdami un ſawu meeſaſ ſpehku un ſpirgtumu zaur daudſ nelectibahm tehredami. To redſedamſ kà taſ paſaulè klahjahſ, man allaſch tee wahrdi Jeremiaſa grahmata 19tâ nod. 5tâ pr. prahtâ nahk, fur taſ Kungſ zaur ta praweeſcha mutti no ta elka-deewa Baäla runna, peeminneſamſ, ka Iſraëta laudiſ ſawuſ behrnuſ ar ugguni ſadedſinajuſchi par dedſamu-uppureem Baalam: tahduſ uppuruſ taſ taſ muhſchigaiſ un pateſſigaiſ Deewſ no ſaweem laudim nekad ne praſſa. Taſ irr teeſcham teeſa, ka welſ un grehki no teem, kaſ winneem peeſerrahſ, tahduſ uppuruſ praſſa un tahdaſ mohkaſ uſleek, ko muhſcham taſ Kungſ muhſu Deewſ nekad ne uſleek teem, kaſ Winnu bihſtaſ un Winna baſſi klaufa.

Klauſaiteeſ, kà elki ſawuſ mihtotajuſ mohza: „Uſ Zeilon fallaſ nabbagſ paganu zilwekſ bija, kaſ ilgu laiku ar leelahm ſahpehm eekſch ſawahm eekſchahm tappe mohzihtſ. Wiſſu fallu zaurſtrehjiſ un pee wiſſeem elkeem un ſihneekeem palihdſibu meklejiſ, wiſch tomehr nekahdaſ atweeglinaſchanaſ ne warreja atraſt. Wiſſu pehſ wiſch no-eet uſ weenu nammu, kaſ kahdam itt ſewiſchſtigam elkam bija noſwehtihſ, un tee preeſteri ſcha elka winnam ſakka, ka wiſch no ſawaſ wahjibaſ buhſchoht tapt atraſihſ, kad wiſch labbu gallu no ſawaſ mehleſ buhſchoht nogreeſt un ſcho-gabbalu liſt uhdeni mirkt. Weenſ kriſtigiſ Miſſionariſ, kaſ ne tahli no tahſ weetaſ mahjoja, nahkoſchâ rihtâ uſ to nammu nogahje, gribbedamſ to nabbagu redſeht, kaſ ſawu mehli bija lizziſ nogreeſt, ko Deewſ winnam par pagohdinaſchanu ſawa wahrda bija dewiſ. Taſ nabbagſ wahjſch bija dahſâ uſ ſahli gulдинаhtſ ar ſawahm affinainahm drehbehm apſegſ. Pee winna galwaſ galla weenſ uhdenſ traukſ uſ trihſ akmineem bija liſtſ, no furra uhdenſ uſ to nogreeſtu mehleſ gabbalu pillinaja. Ne weenam ne bija lautſ to wahju redſeht un ar brehſſchanu tee preeſteri brehze, kaut jel wiſch weffelſ palittu.“

Ak zil laimigi mehſ effam, kaſ ſinnam, ka muhſu Deewam ne patihk weenſ gabbaliſch nogreeſtaſ mehleſ, bet Winnam patihk weenſ ſatreektſ gariſ un weena ſalauſta un ſagrauſta ſirdſ. Dahw. di. 51, 19. Mihta dwehſele, woi tu to ſinni un tizzi? Atbildi Deewa tawa Kunga preekſchâ!—

Wrihw drikkſcht. No juhrmallſ-gubbernementu augſtaſ waldiſchanaſ puffeſ:

No Wiſſemmeſ baſniſaſ teeſaſ puffeſ: Dr. E. E. Napierſky.
A. Baron Budberg, baſniſaſ teeſaſ preekſchneeka-weetneekſ.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

37ta lappa. Peechtâ padesmitâ swehd. pehz waff. swehtku afswehtes, 10ta September, 1833.

Tahs isstahstischânas par to Kristigu draudsi astotas nodakkas
Zettortais gabbas.

Ea Kristiga draudse appaksch ta Keemera Keisera Antonina, ar pawahrdu,
rahms.

Zas Keisers Adrians Anu gaddu par to Keemeru walsibu waldija, un bes
Behneem mirdams, winsch weenu zittu Keemeru no augstas zilts sawâ weeta
par Keiseru nowehleja, ka wahrds bija Antonins, ar pawahrdu, rahms. Ra-
mehr Adrians dsihwoja, ta Kristiga draudse zaur winna likkumeem tappe apfar-
gata no waijaschanas behdahm, un ne isdewahs, kahdu bes ihstenas mainas notee-
sahht. Kad Antonins, ar pawahrdu, rahms, to walsibu sanehme, tad atkal tee
eenaidneeki tahs Deewa draudses, sewischki eefsch Asiaš, pazehlahs un tohs kristitus
laudis waijaja, fazzidami: ka schee pee ta wainigi effoht, ka daschas weetas eefsch
Asiaš zaur semmes trihzeschanu tappe ispohtitas. Scho behdu deht dauds kristiti
laudis un starp winneem weens ar leelahm gudribahm ismahzihts wihrs, wahrda
Justins tas affins-leezineeks, ar dauds luhgschanahm Keiseram Antoninam pee-
gahje, ka winsch tohs buhtu apfargajis un ne lahwis, ka wairs kristiti laudis tih
par nepateesu taptu mohziti un maitati. Schim pascham Keiseram schehliga firds
bija, tadeht winsch arri to luhgschanu paklausija un us teem fungeem, kam ta
waldischana eefsch Asiaš bija ustizeta, tahdu pawehleschanu laide, fazzidams:

Zas Keisers us to waldischanu eefsch Asiaš.

„Ea irr sinnama leeta, ka muhsu deewekli gan tahdus laudis warrehs us-
eet, kas winnus ne gohdina; tadeht arri winneem pascheem peekriht, tahdus zilwe-

fus pahrmahzigt, fas winnus ne peeluhds, un ne wis jums. Es ne mas ne saprohtu, kapeh; juhs tohs kristitus zilwekus mohzat, tohs apsuhsedami, it ka teem nekahdas Deewa-tizzibas ne buhtu bijusi, un taf juhs neds to, neds zittu kahdu wainu teem ne warrat usrahdiht. Ra redsams irr, winni to par augkeem turra, fawu dsihwibu dehl fawas tizzibas nodoht, un labbak mirst, ne ka tee no fawa Deewa buhtu atkaphufchees. Juhs fuhdsat, ka tee kristiti laudis wainigi effoht, ka juhsu semme ar daudskahrtigu semmes-trihzeschanu tohp peemefleta. Ak fas juhs par mas-tizzigeem laudim effat! Woi ne buhtu labbaki, kad arri Juhs spehtu tapat drohschi us Deewu palautees, ka tee kristiti to darra, kad ar behdahm tohpat peemefleti? Bet behdu laifos, tad juhs no teem deewe-keem neko ne sinnat, un pee beswainigeem wainu mekledami, juhs pagallam peemirstat tohs deeweklus peeluhgt, un parweltsi un tihr no fauna prahta tohs mohzat, fas pee fawa Deewa turrahs un labbas, ka arri behdu deenas to paschu pastahwigi peeluhds. Tad es nu jums to paschu pawehlu, fo jaw zittahrt mans augsti flawehts tehws Adrians dascheem gubernatoreem bija pawehlejis, prohti, ka jums tohs kristitus zilwekus pawiffam eefsch meera buhs atstakt, kad winni neko ne darra, fas muhsu walstibai pretti buhtu. Ja tomehr kahdam patifschana buhtu, tohs kristitus zilwekus juhsu teefas preefscha apsuhsedacht, tadehl ka winni kristiti laudis irr, tad buhs tohs apsuhsedajus it zeefchi pahrmahzigt, bet tohs kristitus, ja zittas wainas pee teem ne useet, tuhlit palaisf."

No ta laika tai Kristus draudsei meers bija, kamehr schis Keisers Antonins, ar pawahrdu rahms, waldija, ta ka zaur 23 gaddeem ikkattris, bes kahdas aisleegschanas, fawu Kungu un Deewu garrâ un pateesiba warreja peeluhgt, jo pascha Keisera scheligais prahts tohs apfargaja, fas pateefigi atsinne, fo Pestitais mahzija, fazzidams: „dohdeet Deewam, fas Deewam peederr, un tam Keiseram, fas tam Keiseram peederr." Matt. 22, 21.

P e e k t a i s g a b b a l s.

Ta Kristiga draudse appaksch Keemeru Keisera Mark Aurela Antonina, ar pawahrdu, gudrais.

Tee preezigi 23 gaddi ta jauka meera drihs pagahje, un nu tahdi behdu-laifi zehlahs, kahdus ta Kristus draudse, tik breefmigus, wehl ne bija redsejusi. Pascha ta gohdiga un schehlsirdiga Antonina audseknis Mark Aurels, fas nu par Keiseru bija palizzis, wairs tohs kristitus laudis ta ne apfargaja, ka winna preefsch-gahjeis to bija darrjis, un jaw paganeem atkal brihwiba bija, pee Kristus draudses wainu meklegt, kad kahds behdu notikkums zilwekeem usgahje. Zebschu gan schis jaunais Keisers Mark Aurels, fas ap to 161mu gaddu peh; Kristus dsim-schanas Keemeru walstibu usnehme, eefsch wiffahm zittahm leetahm it brangs, labs un prahtigs waldneeks bija, fas fawa weeta wiffu ta peefohpe, ka peenahzahs, tadehl arri no wisseem par gudru nosaukts tappe, — tad tomehr winfch

no tif breefmigas paganiffas ne-attihfchanas bija pahnemts, ka winsch wiffus tohs, kas ar firds-weenteesibu pee ta mihla Pestitaja turrejahs un fluffa garrà to trihsweenigu Deewu pagohdinaja, ar weenteesibu darridami, kas gohdigeem ap-pakfschneekeem Deewam par slawu un zilwekeem par labbu ja-darra, — ka winsch tahdus par dumpineekeem turreja un tadeht pawehleschanu islaide, ka teem friffiteem laudim bija fanemteem un ar dauds mohzibahm speesteem tapt, teem elku-deeweem uppureht, un pehdigi, kad to ne darrija, bija winnus nomaitaht. Kad nu tahda brihwiba bija dohta, tohs friffitus zilwekus waijaht un maitaht, tad arri nu leels pulks eenaidneeku zehlahs, kas us wiff-wiffadu wihs to Kristus draudsi pohstija, jo winna pee laizigeem walditajeem nekahdu teesu un schehlastibu ne atradde, tapehz ka teem paganeem ta bija gefkiba un neleetiba, ko friffiti no ta Runga Jesus Kristus runnaja, ka Winsch weenigi ta taifniba un tas zelsch us muhschibu un tas wenigs padohms effoht, kas zilweku dwehselehm meeru un pastahwigu preeku dohd. Za fakkams, pahr wiffu Reemeru walfstibu to Kriffigu lauschu affinis ka ar fraumehm tappe isleetas.

Gribbedami usrahdiht, kahdu breefmigu dufmibu paganiffa tumfiba un neleetiba prett to preezas-mahzibu turra, — un atkal kahdu pazeefchanas-spehku, kahdu firds-ffaidribu un kahdu preezigu ilgofchanu pehz debbes-mahjahm tee eemanto, kas ar stwrahm tizzibas rohkahm pee Jesu Kriftu turrahs, mehs tad ne uskawefim, no wezzeem ruffeem jums, mihlee lassitaji, daschu affins-leezineeku preefsch juhfu garra azzim zelt, kas ta peeminnetà Reifera Mark Aurela laifos tappe nomaitahts sawas tizzibas deht.

1. Justins tas affins-leezineeks.

Justins bija dsummis eefsch Sikema, weenas Samarias pilsehtinas. Winna tehws pee paganu tizzibas turrejahs, bet scho sawu dehlu, ka prafdams, it gohdigi audsinaja. Wehl jauns buhdams, Justins dauds semmes zaurstaigaja, gribbedams tif labbi swefchas weetas redseht, ka arri pats; zif spehdams, ko labbu eemahzitees. Winsch tadeht pee dascheem it gudreem wihreem par mahzekli usdewahs, bet pee neweena pascha winsch pilnigu isffaidroschanu un pamahzischauu no Deewa un winna buhschanas ne atradde. Ne warredams nefur pilnigu un apmeerinadamu mahzibu dabhuht, winsch weena deena ar sawahm behdahm un dohmahm gar juhras frasteem feeredams staigaja un turpat weenu wezzu wihru usgabje, kas winnam it gohdigs un prahstigs zilweks likkhs buht. Winni drihs wallodàs sagahjahs un Justins tam wezzam wihram fazzija, ka winsch, labprahht no zitteem zilwekeem atschkirdamees, ar sawahm dohmahm darbojotees. Tad nu tas wezzais atbildeja, ka ta gudra isdohmaschana weena patti neneeka ne lihds, bet ka tahs darrifchanas arri dsan klahht waijaga. Nu Justins winnam stahstija, ka winsch lohti gribboht Deewu ffaidri pasiht, un ka winsch zerrejoht, no dascheem leelem gudreem

wihreem tahdu labbu un ffaidru mahzibu fanemt, un tadeht ar leelu flawefchanu tohs paganifkus gudrus ismahzitus wihrus usteize, fazzidams, ka nekur zittur leelafas ahsifchanas ne warroht atrast, ka pee winneem. Ar lehnu prahtu tas wezs wihrs Justinu usklaufija un pamafitin winnam rahdija, ka tahs gudribas, ko daschi starp paganeem ismahziti wihri rakstos falikkufchi, neds tik pilnigas neds arri pehz gaddeem tik wezfas effoht, ka tee raksti, ko tee Israëla tautas Praweefchi, dsihiti no ta fwehta Garra, bija usfihmejuschi, kas ilgu laiku eepreefsch dsihwojuschi, kamehr wehl starp paganeem nelahds gudris wihrs ne bija zehlehs. Schis pats wezs wihrs Justinam arri druffu no tahs Kristigas tizzibas stahstija, un beidsot us winnu wehl schahdus wahrduus runnaja: „Pahr wiffahm leetahm, mans draugs, es tewi fskubbinaju, ka tu ne pagallam ne kawejees Deemu peeluhgt, kaut jel Winnam patiftu, fawu gaismu tawâ firds-prahâ uszelt; jo scho gaismu tas zilweks ween dabbu redseht, kam winna no Deewa un fawa Kristus tohp eedohta.“ Schohs wahrduus tas wezfas runnaja un tudal no Justina atstahjahs un wairs ne tappe redsehts. No ta laika Justina firdi tahds fwehtigs ugguns zehlahs, kas winnu fskubbinaja, tohs fwehtus Deewa rakstus rohtâs fanemt un tohs draugus ta Kunga Jesus Kristus usmekleht, zaur ko tad pehdigi notikke, ka winsch par preezigu un fwehtigu leezineeku ta Kunga Jesus Kristus palikke. Winsch us Rohmu fteidsahs un ap to 140tu gaddu pehz Kristus dsimschanas tam gohdigam Keemeru Keiseram Antoninam, ar pawahrdu, rahms, tahdu luhgschanas grahmatu rakstija, kurrâ winsch, ka jaw 4tâ gabbalâ irr peeminnehts, to Keiseru luhdse, kaut jel tas tohs kristitus laudis buhtu apfargajis, ka tee ne taptu welti waijati. Schi grahmata no ta Keisera ar laipnibu tappe peenemta un padarrija, ka Keisers wairs ne lahwe, to Kristigu draudsi speeft; jo Justins fawâ grahmata it ffaidri rahdija, ka tee kristiti laudis eeksch wiffa fawa gahjuma schlihsiti, ffaidri, gausigi un peetizzigi usweddahs, nelahdu trohfsni, neds arri kahdu fskahdi darvidami, bet Deewa un lauschu preefschâ gohdigi un weentefigi ftaigadami. Kad tas peeminnehts, schehl-firdigs Keisers nomirre un winna audsefnis Mark Aurels par Keiseri palikke un walla atkal bija dohta, to Kristigu draudsi waijaht, tad Justins wehl ohtru tahdu aisbildinafchanas grahmatu rakstija, kurrâ winsch Keiseru luhdse, kaut jel buhtu tahdu paschu labbu prahtu us kristiteem zilwekem turrejis, ka winna preefschgahjeis. Bet schi grahmata ne tappe wis ar labbu prahtu peenemta, jo Mark Aurels nelabbu prahtu prett kristiteem laudim turreja.

(38tâ lappâ wehl wairaf no Justina ta affins-leezineeka.)

Brihw drikkeht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napierky.

No Widsemmes basnijas teefas puffed:

R. Baron Budberg,

basnijas teefas preefschneeka-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas pats, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

38ta lappa. Sefch-padesmitâ swehd. pehz waff. swehtku atswehtes, 17ta September, 1833.

Wehl wairak no Justina ta affins-leezineeka.

(So eefahkumu redsi 37ta lappâ I. peektâ gabbalâ tahs astotas nodattas tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi.)

Ne ilgi pehz tam, kad Justins sawu ohtru aisbildinaschanas grahmatu bija faitisijis, jaw winnam pascham arri laiks peenahze, ka tam bija tahs behdas zeest, ar fo daschfahrt weenam Deewa behrnam sawu mihlu Kungu un Pesitaju japagohdina. Weens pagans, wahrda Kreszens, breesmigs eenaidneeks to Kristigu lauschu, wiffahm taunahm eefahroschanahm kalpodams, kas fewi paschu par itin gudru wihru isleelijahs, gauschi prett Justinu bija fadusmojees tapehz, ka winnam ne isdewahs to peeminnetu Justinu peespeest no Kristigas tizzibas atstahtees. Winsch tadehl to paschu pee augstahm teefahm apfuhdseja, usdohdams, ka Justins kristihts zilweks effoht.

Us tahdu fuhdsibu Justins pats lihds ar fescheem zitteem wihreem Rohmas pilsehtâ tappe fanemts un pilsehtas usrauga preefschâ nowests. Schis pilsehta usraugs, wahrda Kristus, it labbi pascham Keiseram bija pasihstams un no wiffeem laudim par gauschi gudru wihru tappe zeenihis. Winsch bija isleelijeis, ka winsch Justinu gan buhschoht atkal us paganu puffi dabbuht, un tadehl ar dsiffahm isrunnaschanahm no winna ismekleja, ka un fur Justins pirmu skohlu un mahzibu effoht eemantojis.

Justins atbildeja, ka winsch, zi warredams, wiff-wiffadas gudribas un mahzibas effoht zaur-meklejis, bet nekur naw warrejis meeru sawâ dwehselê eemantohht, kamehr tahs kristigas tizzibas atsihschana, lai gan lohii neewata, eefsch

winna firds fakni nehmuſees. Us ſcheem wahrdeem tas pilſſehſtas usraugs Ruſſifus Juſtinam usbrehjahs, ſazzidams: „af tu negudris! woi tu tad ſcho tizzibu par kahdu labbu un pilnigu turri? fakki jel, fo ſchi tizziba mahza?“ Juſtins atbildeja: „Mehs tizzam, ka tas weenigais pateefigais Deems wiſſas redſamas un neredſamas leetas irr raddijis, un atſiſtam, ka muhſu Kungs Jeſus Kriſtus Deewa dehls irr, fo Praweeschi jaw, fenn-deenahm papreeſch fluddinaja. Wiſch irr tas Peſſitais, Waddons un Kungs wiſſu to lauſchu, kas Winnam padohdahs, un paſtara deena Wiſch ar taiſnu ſpreedumu wiſſas zilweku tautas teefahs. Es ne eſmu zeenigs, Winna Deewiſchligu gohdu iſteift; to irr darrijuſchi tee Praweeschi, kas dauds ſimts gaddu papreeſch dſihwojuſchi, ſtaſſidami no tahs gohdibas ta Deewa Dehla, kam bija paſaulê nahft.“ Tas usraugs ar Juſtina wehl wairak ſarunnajahs.

U s r a u g s. Kahdâ weetà tee kriſtiti laudis mehds ſanahft?

J u s t i n s. Muhſu Deems irr wiſſur, jo Wiſch ne irr pee jebkahdas weetas peefeets.

U s r. Kahdâ weetà tu tawus mahzeklus mahzi?

J u s t. Manna dſihwes weeta ſchê eekſch Rohmas irr ſinnama; kas manni nahft apraudſiht, tam es tahs jaukas mahzibas tahs Kriſtigas tizzibas preeſſchâ zekku.

U s r. Tu, kas tu leezees leels runnatais buht, klaufeſes jel, fo es tew taggadim ſazzifchu: Kad tu iſleelees, ka tew ta pateefiba rohâ, woi tu gan dohma, ka tu debbeſis nahfti, kad es tewi liſſchu pahpahrin no galwas lihds kahjahm ar affahm patagahm ſchauſt? —

J u s t. Kai gan zeestu, ar fo tu taggadim m nni baidi, tad tomehr zerreju, ka es eemantofchu, fo tas Kungs Jeſus Kriſtus wiſſeem nowehlejis, kas Winnu mihto; jo es ſinnu, ka wiſſeem ſcheem ta Deewa ſchehlaſtiba irr nolikta, jaw no paſaulê eefahfuma.

U s r. Atbildi ihfti, woi tu dohma debbeſis ee-eet, un weenu preezigu atlihdsinaſchanu turpat dabhuht?

J u s t. Es to ſkaidri ſinnu, ka mannim ta labba dalka ne ſuddihſ, un tadehl us to preezajohs.

U s r. Eij nu lihds ar taweem feſcheem draugeem, kas juhs ſchê mannâ preeſſchâ effat weſti, un uppurejeet muhſu deeweſkeem, tohs paſchus peefaukdami.

J u s t. Neweens prahtigs zilweks, kas to ihſtenu ſkaidru tizzibu irr eemantojis, to paſchu ne atmettihs, nedſ winnas weetà elkadeewibu jeb besdeewibu usnems.

U s r. Kad juhs to ne darrifeet, fo jums eſmu pawehlejis, tad juhs bes ſchehlaſtibas ar leelahm un ne-iſſakamahm mohlahm tapſeet mohziti.

J u s t. Darri ar mums, ka tu ſinni un gribbi, bet mehſ ar labbu prahtu deht ta wahrda muhſu mihta Kunga Jeſus Kriſtus wiſſas behdas un mohkas grib-

bam pazeest. Mehs tizzam un sinnam, ka Winsch muhsu dwehseles us-nems sawâ Zehwa flehpi un mums shehligs buhs.

Arri tee feschi wihri, kas weenâ reisè bija fanemti un pilssehtas usrauga preekschâ nowesti, pee tahs labbas un swehtigas tizzibas eeksch to Rungu Jesu Kristu pastahweja un tam usraugam fazzija: „darri ar mums, fo darridams, bet steidsees drihsi. Mehs effam kristiti laudis un muhscham ne warram teem elku deeweem nedf kalpoht nedf winneem kahdu dahwanu uppureht.“

Tad nu pehdigi tas pilssehtas usraugs Justikus tahdu spreedumu nospreede: „schee, kas ne gribb muhsu deeweekteem uppureht nedf winnus peeluhgt, tee irr preeksch labbi sipri noschautami un buhs pehz teem winnu galwas ar fohbeni no-zirft.“

Tee affins-leezineeki scho spreedumu ar preeku fanehme un mihsu Deewu flaweja, ka tas winnus zeenigus turreja, par pastahwiqeem leezeineekeem tahs tizzibas eeksch to Rungu Jesu Kristu buht. Kad winni bija isfchausti un winnu galwas tappe nozirftas, tad zitti kristiti laudis winnu meefas fanehme un tahs paschas itt gohdigi un peenahfami apglabbaja.

2. Tas affins-leezineeks un biskaps Polikarpus.

Zettortâ gaddâ pehz tam, kad Justins sawas tizzibas deht tappe nomaitahs, arri tas biskaps Polikarpus par weenu affins-leezineeku tappe isredsehts. Jaw 30tâ lappâ muhsu sinnu effam peeminnejuschi, ka Polikarpus arri mahjeklis ta Apustula Zahna bija, kas winnu par biskapu pahr to Kristigu draudsi eeksch Smirnas pilssehtas eezehle. Tas sinnu deweis Eusebius stahsta, ka Polikarpus lohti no teem Apustuleem effoht tappis mihtohts un zeenihst un ka winsch zaur dauds gaddeem sawu biskapa ammatu eeksch Smirnas peetizzigi un weenteefigi walddijs. Zaur wiffahm breefnahm, ar fo ta Kristiga draudse tappe peemeckleta, tas mihtais Deews winnu shehligi zaurwedde, famehr eeksch festa gadda tahs waldischanas ta Keemeru Keisera Markus Aurelius, ir winna laiks peenahze, ka winnam, paschâ sawâ wezzumâ, to skaidribu un to spehku tahs tizzibas un mihlestitas eeksch Jesu Kristu, to pasaules Pestitaju, bija apleezinah. Wehl taggadîn wezzôs ruf-lôs weena grahmata atrohdahs, fo tee beedri tahs Kristigas draudses eeksch Smirnas us tahm zittahm Kristigahm draudsehm laide, isstahstidami, kahdas tahs pehdigas deenas ta gohdiga biskapa Polikarpus bija. Schi grahmata tâ skann:

„Ta Deewa draudse, kas eeksch Smirnas mahjo, us wiffahm Kristigahm draudsehm, kas par wiffu pasauli mahjo, shehlastiba, meers un mihlestita no Deewa ta Zehwa un ta Runga Jesus Kristus puffes!“

„Mehs jums mihleem brahleem scho grahmatu rakstam, so mums gribbahs jums sinnu doht par dascheem affins-leezeineekeem, kas pee mums irr bijuschi, bet wiff-wairaf par to gohdigu biskapu Polikarpus, kas wiffu-pehz arri paganu un dauds lauschu preekschâ ihstenu labbu un swehtigu leeziibu irr dewis, ka winsch weens

pateefigs Jesus mahjeklis bijs. Polikarpus ne irr tihschâ prahâ fawu nahwi meklejis, bet kâ muhsu Kungs to darrija, tâpat arri winsch gaidija, kamehr winsch tappe fanemts, jo weens Deewa behrns labbi gan sinna, kâ tam arri par zitteem irr jagahda. Mehs ne spehjam deesgan isbrihnitees par to leelu pazeeschanas spehku, ar kô schie leezineeki wiffas behdas un mohkas panesse; jo kad winnu tee pagani til breefmigi isfchaute un winnu meefas sakappaja, kâ wiffas dsihfles un ahderes warreja redseht, tad winni tomehr pilnâ meerâ bija, un ne mas ne brehze, tâ kâ wiffeem, kas winnus redseja, firds fahke eeschehlotees. Un kad winnus ugguni lifke, ir kad winni tahdi rahdijahs, kas par tahm sadegschanas mohkahn ne istruhke. Tahdâ paschâ lehnâ pazeeschana wiffas breefmas arri-tee iszeete, kas no teefahm tappe isredseti, kâ tee no nifneem mescha swehreem gabbalu gabbalôs tiftu faplehsfi. Weens no muhsu wezzajeem, wahrâ Germanikus, ar fawu pazeeschanu, zittus wahjus stiprinaja; jo teem nifneem swehreem preekschâ mests, winsch pats tohs rihdinaja, kâ tee winnu jo drihsaki buhtu faplehsufchi. Wiss tas kauschu pulks, kas to redseja, par tahdu pastahwibu to Kristigu kauschu isbrihnijahs un ar leelu brehkschanu brehze un fazzija: „bihdait schohs besdeewigus pee mallas un usmeklejeet jel to Polikarpu.“

(39tâ lappâ no Polikarpus wairak runnasim.)

Pee tschetr^r padsmitu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Redsi Nr. 34.)

50.

Kad mihtais Pestitais no mirroneem bij' augfchamzehlees un faweem mahjekleem tahs naglu sihmes eefsch fawahm rohkahn un to sihmi ta fchkehpja duhruma eefsch fawu fahni rahdija, tad tee mahjekli tappe lihgsmi (Zahn. 20, 20. 25); jo nu winni redseja, kâ winsch teescham tas pats bija, kas winneem preeksch fawas zeeschanas un mirschanas schohs eepreezinadamus wahrus bija fluddinajis, fazzidams: „Tas zilweka dehs irr nahzis, atpestiht to, kas pasudis“ — „Es esmu tas zelsch, un ta pateesiba, un ta dsihwiba: neweens ne nahf pee to Tchwu, kâ ween zaur manni.“ (Matt. 18, 11. Zahn. 14, 6.) Kâ nu scheem pirmeem Jesus mahjekleem tahda lihgsmeiba bijusi, tâpat arri mums no firds buhs lihgsmeem buht, kad mums isdohdahs, ar weentesibu Jesus zeeschanas un nahwes mohkas pahrdohmahnt un ar fskaidru pateizibu atsiht, kâ wiss, kô winsch neffis irr, mums par labbu nahf, kâ Winsch teescham muhsu Gans irr, kas muhsu dwehseles muhschigâ dsihwofchana eewedd.

Brihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. C. Napier&h.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Dubberg,

basnizas teefas preekschneeka=weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesuz Kristus walfar un schobeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

39ta lappa. Septitâ-padesmitâ swebd. pehz waff. swehtku atsweht., 24ta September, 1833.

„Zif falsdi irr tawi wahrdi mannam schohdam? Wairak ne fâ meddus eefsch mannas muttes; — zaur winneem es tohpu fapratigis; — tee irr mannas kahjas spihdeklis, un weens gaischums us manneem zeffeem; — kad tawi wahrdi atwehrâ tohp, tad tee apgaismo, un padarra tohs weenteefigus gudrus. — Rungs, tu effi taisnis un tawas sohdbibas irr pareifas. Tawi wahrdi irr schkibsti; — un tee irr wiff-notal pateefiba.“ Dahw. ds. 119, pr. 103. 104. 105. 130. 137. 160.

Sinna par to, fâ Zeswaines bihbeles-beedri fatwu fanahfshanas-deenu 24ta August-deenâ schinni gaddâ Zeswaines basnižâ irr swehtijuschi.

Rad apdohmajam, fâ no wisseem zilwekeem, fâs dsihwo semmes wirsâ, wehl tif-fai zettorta datta ta Runga Jesus walstibai irr peefkaititi, un fâ arridsan no paschas krisitas draudses leels pulks wehl fehseh tumfiba un nahwes-ehnâ: tad gan firds no swehta preeka lezz, dsirdohht, fâ tas Rungs taggad darbojahs wiffur pafaulê, fawelw wahrdeem mohdinadams mihlotajus, tahdus, fâs Deewa walstibas deht neds sweedrus neds mantu taupa.

Zau preefsch kahdeem 12 gaddeem arridsan schê muhsu Zeswaines draudse, un ap to paschu laiku tapat Leeseres-draudse, Deewa wahrdu mihletaji-fabeedrojahs dahwanas famest, lai arridsan nabbageem brahleem un mahfahm, fâs paschi few grahmatas ne spehje nopirktees, bihbele mihla tiktu rohkâ. 1821mâ gaddâ Zeswaines- un Leeseres bihbeles-draudse fawus paschus likkumus no Rihgas bihbeles-draudses preefschneefkeem dabbuja, un jau tai paschâ gaddâ, 19ta deenâ Oktober-mehnesi, 386 beedri no Zeswaines basnižas-draudses behrneem fawus pirmus bihbeles swehtkus schê swehtijâ basnižâ. Zurflaht arridsan 168 no

Zirses un Wellanes basnizas draudses Behrneem dahwanas bija neffufchi. 1822trâ gaddâ jau Zeswaines draudse ween bija skaitami 592 beedri, un 1823schâ gaddâ no Zeswaines un Zirses draudses laudint kohpâ bija peerakstīti deweju 901. Pehz tam laikam nu gan Zirses un Wellanes draudses beedri, ihpafchu bihbeles-draudstīti eetaisijufchi sawâ starpâ, dahwanas schurp wairs ne nesse, bet Zeswaineeschi ar Leesereescheem ween wehl turrejahs kohpâ. 1824trâ gaddâ Zeswaineeschu bija eerakstīti muhsu bihbeles-draudses grahmatâ 472, un 1825trâ gaddâ 463 no tahs paschas draudses beedreem lihds ar Leeseres bihbeles-draugeem schê muhsu Zeswaines basnizâ bija sapulzēti, sawus bihbeles-swehtkus swehtih pehdigu reisi. To jau, ka sinnams, bihbeles-draugu beedribas tiffe aisleegtas wissâ Keerwu-walstibâ.

Wissôs tannis peeminētôs 5 gaddôs muhsu Zeswaines bihbeles-draudstīte tiffe eenehmufi no muhsu Zeswaines basnizas draudses behrneem un no Zirses un Wellanes basnizas draudses behrneem pawissam 256 sudraba rubbutus, un irr sagahdajufi par scho naudu (no ka ikreis zettortâ dalka Rihges bihbeles draudsei bija atdohdama) 428 jaunus testamentus, ko par pufsbihbelem sawz, un 2 wesselas bihbeles.

Pehrngaddâ muhsu Zeswaines bihbeles-draudses wezzaki atkal dahwanas pamasam fahke salassit, un ar Deewa schehligu palihdsibu pehz 8 gaddeem schogadd' bihbeles swehtkus atkal effam swehtijufchi Behrtula-deenâ, kas irr ta 24ta deena August-mehnesi. Leetus, paldees Deewam, tahs paschas deenas rihtâ nostahjahs, un kad laudis us basnizu fahke eet, tad jaw bija nostaidrojees ittjauki. Diwi stundas preeksch pufsdēenas bihbeles-draudse bija sagahjufi sawâ Deewannammâ, un arridsan mahzitaji sabrauze no basnizas muishas. — Papreekschu skohleni, to schehligu Debbesu-Kungu flawedami, bes ehrgelēm dseedaja: „swehts, swehts, swehts irr tas Kungs Zebâit! Debbes un semme irr pilna winna gohdibas. Osianna eeksch tahs augstas debbes! Swehts irr tas, kas nah eeksch ta wahrda ta Kunga. Osianna eeksch tahs augstas debbes!“ Tad Zeswaines draudses wezzais mahzitajs no Dahwida dseefmu-grahmatas lassija to 96tu dseefmu; un kad nu wissa draudse 741mu dseefmu no Widsemmes jaunās dseefmu-grahmatas bija nodseedajufi: tad wezzais mahzitajs to atjaunotu bihbeles-draudsi apweizinja ar mihligeem wahrdeem, un peeluhdse Deewu, pateidams, preeksch altara. Atkal draudse no sawas dseefmu-grahmatas dseedaja 3schu dseefmu. Tad Zeswaines draudses jaunais mahzitajs, kanzēlê kahpis, nolassija swehtus Deewa-wahrdus, ko juhs, mihli lassitaji, sawu bihbeli usschlihrufchi, paschi warrat atrast un lassit (prohti, ta Apustuka Pahwula 2trâ grahmatâ, teem Tefalonikereem rakstītâ, 2trâ nodakkâ, no 13tas weetinas lihds 17tai weetina), un lassija spredditi, schohs paschus Deewa-wahrdus plaschaki isschidams. Pehz nobeigtahm luhgschanahm 4 perschi no 227tas

dseefmas tiffe dseedatas. Tad Zirses un Wellanes draudses mahzitajs, preefsch altara gahjis, teem beedreem dewe dsirdeht ittjaukas sinnas par Deewa-wahrdu tezzeschanu pasaulê no Apustulu laiskeem lihds schim, un kad beidscht arridsan par bihbeles-draudschu darbeem bija runnajs, un sewischki peeminnejis wiffas bihbeles-draudsites, kas taggadin rohnahs muhsu Widsemme: tad draudse dseedadama nobeidse to eesahktu 227tu dseefmu, un Zeswaines draudses jaunais mahzitajs gahje preefsch altara, fluddinaht, kâ Zeswaines bihbeles-draugu beedribai paschai lihds schim isdeweess, un kô labbu us preefschu wehl, ja tas Kungs palihdschsch, warr zerreht. Scho fluddinaschanu beidsis, tas pats mahzitajs tad nosauze 91 draudses-behrnu wahrdu, iffkatram pehz kahrtas pufsbihbeli eedohdams par bihbeles-draudses mihlestibas dahwanu; un kad nu wehl, tif labbi us teem apdahwinateem, kâ arridsan us bihbeles-draudses-wezzakeem un peederrigeem kahdu pamahzischanas-un pamohdinaschanas-wahrdu bija runnajs: tad skohleni, atkal bes ehrgelchm, dseedaja: „Deews, swehti muhs, sawus behrnus, tehws debbefis! Effi ar teem sawejeem, Jesus Kristus! Swehtais gars, swehtais gars! Effi ar mums Kristus-kaudim!“ Weidscht Zeswaines draudses jaunais mahzitajs, Deewu atkal peeluhdsis, bihbeles-draudsi atlaide ar teem sinnameem swehtischanas wahrdeem. Skohleni dseedaja: „Amen!“ un wiffa draudse preefsch is-eeschanas preezigi wehl nodseedaja no muhsu Widsemmes jaunus dseefmu grammatas 515tu dseefminu.

Pawiffam schoreisi 605 deweji irr samettuschi 43 sudraba rubbusus, un preefsch turflaht fazziht, kâ wiffas grammatas, kas bihbeles swehtku deenâ wehl atlikke pahrdohdamas, nu jau irr ispirktas. Waldees Deewam, kâ wehl kahdi 26 sudraba rubbuki rohka, par kô atkal grammatas no Dihgas buhs weddamas, ziklihds warrehs, lai tiktu pee-ehdinatas wiffas dwehseles, kas swehtu slahpschanu fazziht pehz ta Kunga wahrdeem.

Peeluhdseet Deewu lihds ar mums, lai tas sawu wahrdu mihletajus wairotu schê arridsan muhsu starpâ, un mahzitaju un bihbeles-draudses wezzaku darbam sekmes dohtu turpnaki par sawu gohdu, — itt kâ arridsan mehs paschi tam Kungam par gohdu allaschim sohlamees peeminneht, kâ tas Apustulis mahza palihgâ nahkt tai waijadsibai to swehtu, un labbu darriht wisseem, wiff wairak tizibas-draugeem!

31mâ August 1833.

J. M. I.

Tas affins-leezineeks un biskaps Polikarpus.

(Tas eesahkums irr 38tâ lappâ.)

Kad tas biskaps Polikarpus dabbuja sannaht, kas eefsch Smirnas notikke, tad winsch tomehr gluschi par to eefsch sewis meerigs bija, un apnehmahs eefsch pilsehtas palikt. Det us luhgschanu sawas draudsites winsch tak pehdigi us kahdu zeematu dewahs, kas ne tahli no Smirnas bija; — turpat

winsch ar kahdeem draugeem paliffe, pehz sawa eeradduma deenâs un naf-tis Deewu par wiffahm Kristigahm draudsehm peeluhgdams. Trihs deenas preeksch sawas fanemschanas winsch jaw garrâ noredseja, kahdâ nahwê tam bija mirt, un us saweem draugeem fazzija: „es gan noprohtu, ka es dsihws tapschu fadedsinahs.“ Dsirdedams, ka zilweki bija nahkufchi, kas winnu mekleja, winsch us kahdu zittu zeematu aisgahje. Ne ilgi pehz tam teefas fullaini winna mahjâ fanahze, un paschu Polikarpu ne atrasdami, tee diwi mahjas-laudis fanehme un weenu no teem ar warru speede, isteift to weetu, fur Polikarpus bija aisgahjis; jo tahs pilsehtas augstakais teefas-fungs, wahrdâ Kleronomus Eroodus, winnu pee drihsoma gribbeja rohkâs dabhuht, ka tas winnu liktu nomaitaht. Winsch tad to mahjas-zilweku par zetta rah-ditaju lihds nehme, un ap waffar-maltites laiku winsch ar farrawihreem Polikarpam ittin kâ weenam flegawam uskritte. Polikarpus, kas ap to brihdi kahdâ zittâ kambari bija, gan buhtu warreis aisbehgt, bet winsch to ne darrija, fazzidams: „Taws prahts, af Kungs, lai ar mannim noteek.“ Winsch tad pats teem, kas bija nahkufchi winnu guhstiht, flahht peegahje un ar winneem itt mihligi farunnajahs, tã ka wiffi isbrihnijahs un fazzija: „woi to gan wajjadseja darriht, tahdu wezzu wihru usmekleht?“ Zeem atnahkufcheem winsch ehdeenu un dshreenu tif dauds lifke doht, kã winneem gribbejahs, un no winneem to waktu isluhdsahs, bes kahdu trohfsni sawâ kluffâ kambarinã weenas stundas laikã peeluhgschanu turreht. Kad nu winnam tahda brihwiba bija eedohta, tad winsch us sawahm kahjahm stahwedams Deewu tif karsti Jesus wahrdâ peeluhdse, ka wiffi, kas no tahlenes stahweja, us winnu klausidamees, ar leeleem scheidungmeem noschehlojahs, ka tee bija nahkufchi, tif labbu wihru guhstiht.

(Nahkofschã lappã to beigumu no Polikarpus.)

Peet tschetrpadfmitu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.
(Redst Nr. 34 un 38.)

51.

Ta tizziba ne nahf zaur muhsu gudribu, bet winna irr weena Deewa dahwana, fo mums no wiffas firds un prahta buhs isluhgtees, kã jaw tee Apufuki arri darrija, fazzidami: „Kungs! wairo mums to tizzibu.“ (Luhf. 17, 5.) Tad nu lai allasch luhdsam to zeenigu swehtu Garru, ka Winsch muhsu firdis to wahrdu no ta krusa Jesus un no tahs grehku-atpestischanas zaur Winna affinin gribbetu uszelt, un mums buhtu dewis to leelumu tahs Deewa mihlestibas atsiht, kas sawu weenpeedsimmuschu dehlu ne irr taupijis, bet Winnu par mums nodewis.

Brihw drikkleht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napier'sky.

No Widsemmes basnizas teefas puffed:

K. Baron Buddberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un mušchigi.
Ebreer: 13, 8.

40ta lappa. Ustotâ-padesmitâ swehd. pehz waffaras swehtku at sweht., 1ma Oktober, 1833.

Beigums tahš grahmataš, fo ta Kristiga draudse eefsch Smirnas
rakstija, sinu dohdama no ta affinš-leezineeka un biskapa
Polikarpus.

(Nesfi to 39tu un 38tu lappu.)

Sawâ peeluhgšchanâ Polikarpus par wisseem zilwekeem, maseem woi leeleem, augšseem woi semmeem, fo winsch jebkad bija dabjujis pasiht, to Rungu lahdsē, Winnu peesaukdams, kaut jel sawu draudsi, lai ta buhtu kautkahdâ pafaulēs weetâ, ar schehlafibu gribbetu ušluhfoht. Scho peeluhgšchanu pabeidsis, tappe Polikarpus us kahdu ehseli sehđinahts un us pilssehtu aiswests. Tahš pilssehtas usraugs lihds ar sawu tehwu Polikarpum pretti brauze, un to sawos wahgōš usnehmufchi, tee ar winnu schahdus wahrdus runnaja: „Tas taš neneeka warr faiteht, kad tam Keiseram it kâ Deewam uppure, un kad žaur to sawu dšihwibu isglaħb?“ Gefahkumâ Polikarpus kluffu zeete; bet kad schee allafsch jo wairaf usspeedahš, kaut jel buhtu uppurejis un deeweklus peeluhdsis, tad winsch fazzija: „es juhsu padohmu gan ne peenemfchu.“ Us scheem wahrdeem tee ar leelahm dufmahm to 90 gaddus wezzu gohda-wihru no wahgeem abrâ isdsinne, tâ ka winsch, us semmi nokrišdams, sawus leelus aplause. Polikarpus ar leelu laipnibu un pazeeschanu tahš fahpes panesse un lihds ar saweem fargeem ar feigšchanu us to teefaschanas weetu feidsahš. Kad nu winnu tahš isklaufišchanas deht preekšhâ wedde, tad leels trohkfnis starp teem laudim žehlahš, dsirdedami, ka Polikarpus effoht fanemts. Tas gubbernators praffija, woi winsch effoht Polikarpus, un winsch atbildeja, ka winsch tas patš. Tad atkal gubbernators us winnu runnaja, fazzidams: „apdohma jel, ka tu wežš wihrs

effi; swehre us Reifera wahrdu un facki: „atnemmi tohs besdeewigus.“ Polikarpus us teem laudim paskattijahs, un pehz, fawas azzis us augschu pazehlis, winsch fazzija: „atnemmi jel tohs besdeewigus.“ Tad nu tas gubbernators wehl wairak winnam usspeedahs un fazzija: „teescham es tewi palaidischu, kad tu Kristu nolahdesi!“ Us scheem wahrdeem Polikarpus atbildeja: „es es gaddus schin mannam Kehninam esmu kalpojis, jo Winsch mannim weenumehr labbu irr darrijis, — buhs man to atnest un sainoht, kas manni swehtu irr darrijis? Tu parwelti darbojees, manni us swehreschanu un us uppurefchanu peespeest, jo tew buhs sinnaht, ka es eeksch Jesu Kristu tizzu. Gribbahs tew to Kristigu mahzibu peenemt, tad nosacki weenu deenu un es tew to mahzibu preekscha zelschu.“ Tas gubbernators fazzija: „apmeerini tohs laudis.“ Polikarpus atbildeja: „man peenahfahs ar tewi runnaht un tewim atbildu doht, jo meh schristi effam mahziti, to waldischanu gohdinaht, tapehz ka ta no Deewa irr eezelta. Bet tam lauschu pulkam, kas te irr kohpa schrehjis, ka tas ko buhtu dabbujis skattitees, tam es neneeka ne mahku fazzih.“ Tad nu wehl tas gubbernators fazzija: „Mannas rohkas irr nikni mescha swehri, es tewi winneem preekscha mettischu, lai tewi saplehfsch, ja tu ne darriji, ko es tewim esmu wehlejis.“ Polikarpus atbildeja: „tas ne peenahfahs, „o labba us launa greefrees, bet tas Deewam patihk, ja kahds no launa us labbu pahrzeltis tohp.“ Nu gubbernators fazzija: „ja tu preeksch teem nikneem mescha swehreem ne bihstees, gan tewi ar ugguni dedsinadams, rahmu dabbuschu.“ Polikarpus atbildeja: „tu manni ar tahdu ugguni baidi, kas tik ihksu kaku degg un drihs atkal isdseest; bet woi tu arri ko sinni no tahs nahkamas teefas, un no ta ugguna tahs muhschigas pasufchanas, kas wisseem teem, kas to dsihwu Deewu ne klausa, irr fataahits? Bet ko tu wehl gaidi? Darri jel kas tew patihk!“ Ta winnam wehl runnajoht, winsch pilns preeka un ustizzibas bija, un no winna waiga warreja noredseht, ka winsch schelastibu pee Deewa bija atraddis. Tas gubbernators zur teefas fullaini us trim reisehm likke isfaukt: „Polikarpus irr pats skaidri isfazzijis, ka winsch eeksch Kristu tizz.“ Tad nu wiss tas pulks to paganu un Zuhdu, kas eeksch Smirnas dsihwoja, ar leelahm dusmahm un ar leelu brehfschanu brehze un fazzija: „Winsch irr tas mahzitais eeksch Asias, winsch irr tas tehws to kristitu lauschu, kas muhsu deeweklus nizzina, wissur mahzidams, ka wairs ne buhs uppureht, neds winnus peeluhgt; teescham winnu wajaga dsihwu ar ugguni fadedsinaht.“ War to starpu, kamehr schee ta brehze, Polikarpus klussiba fawu Pestitaju peeluhdse, un redsedams, ka jaw malka tappe sakrauta un ugguns tappe atnestis, winsch tik us teem tizzibas beedreem, kas ne tahli no winna stahweja, fazzija: „redseet, ka tee manni dsihwu gribb fadedsinaht.“ Ar leelu steigfchanu tee laudis un wiss wairak tee Zuhdi no wissahm mallahm malku peeneffe. Sids ko ugguns bija sakurrinahts, Polikarpus fawas drehbes nomette, to johstu atraidams, bet fawas kurpes winsch, wezs

buhdams, ne warreja nomest, jo tee tizzigi ar preeku winnam kalpoja. Tee ug-
 guns furrinataji winnu fanehme un to pee stabba gribbeja peenagloht, bet Po-
 likarpus teem fazzija: „laideet manni tapat, ka es taggadin esmu, jo Tas, kas
 mannim spehku dohd ugguni iszeest, Tas pats arri man palihdsehs, eefsch ug-
 guna us weetas pastahweht, bes ta ka juhs manni ar naglahm peekaltu.“
 Tee tad winnam tif rohkas us mugguras fasehje un winnu pee stabba pee-
 wedde. Ta faisfihst, Polikarpus sawu mutti atdarrija un ar scheem wahrdeem
 wehl peeluhgschanu turreja, fazzidams: „At Tu Tehws tawa mihla un aug-
 sti teizama dehla Jesus Kristus, zaur ko mehsh dabbujuschi Lewi atsicht, at Tu
 Deews to Engelu, Tu, kas effi wiffas leetas raddijis, Tu Deews wiffu taifnu,
 kas Tawa waiga preekscha staiga; — es Lewim pateizu, ka tu manni tif augsti
 effi zeenijis, mannim schodeen, schinni pascha stundina, eefsch ta biffera Kristus
 gribbedams to labbu dallu starp teem isredseteem tawas walsfibas peefschirt
 un zaur to swehtu Garra manni fataisicht, ka es pehdigi zaur augfchamzelschanu
 ar meefu un dwehsele muhschiga dshwofchanâ ee-eetu. At Tu pateefigs unpee-
 tizzigs Deews, peenemmi man jel Lewim par weenu patihkamu uppuri, jo es
 Lewi slaweju, es Lewi pagohdinaju zaur to paschu tawu mihlu dehlu Jesu
 Kristu, zaur ko lihds ar Winna eefsch ta swehta Garra Lewim gohds lai irr
 taggadin un muhschigi muhscham, amen.“ Kad schi luhgschana bija beigta, tad
 ugguns pee tahs sakrautas malkas tappe peelikts, un jebfchu tas labbi bija fa-
 nehmees, tad tomehr ta israhdiyahs, it ka ne gribbeja tahs meefas ta tizziga
 affins-leezineeka aistift. Tee pagani redsedami, ka tas ugguns to meefu ne
 fanehme, tad nu ar kahdu schbeni winnu zaurduhre. No tahm wahim tif
 dauds affins istezeje, ka tas ugguns jaw sahke isdsist. Nu mehsh gribbejam
 to lihki fanemt un winnu pa gohdam apglabbah, bet tee Juhdi tohs paganus
 usfubbinaja, to lihki pascha leelaka ugguni eemest, jo winni, muhs isfmeedami,
 fazzija: „tas irr japeeluhko, ka schee to frusta-fistu ne atmett un schim, kas tur
 ugguni eemeess, peekerrahs.“ Kad tahs meefas pagallam bija fadegguschas,
 tad mehsh tohs atlikfuschus faulus falaffiam un effam tohs kahda labba un
 meeriga weeta paglabbajuschi un gribbam scho Deewa kalpu allaschin peemin-
 neht, kas mums weenu labbu un swehtigu preekschihmi tahs tizzibas eefsch
 Kristu Jesu irr atfahjis. Tanni pascha deena, kad Polikarpus tappe fadedsi-
 nahts, arri wehl weenpadesmits zitti brahli sawas tizzibas deht no tahm paganu
 teefahm tappe nonahweti. Arri schee irr turrami par weenteefigeem affins-leezi-
 neekeem; bet wiff-wairak muhsir peeminneschanâ Polikarpus paleef, kas muhsir
 widdu weens augsti teizams mahzitais irr bijis un mums rahdijis, ka weenam
 Deewa behrnam paschas leelakas mohkas un behdas lihds pehdigai affins-lahfei
 dshwu tizzibu un mihlestibu us Jesu to Deewa dehlu un labbu prahtu us zit-
 teem zilwekeem buhs turreht. Ar sawu leelu pazeefchanu winsch wiffu irr us-
 warrejis, un irr to frohni tahs muhschigas labklahfchanas eemantojis, ar

wisseem Apustuleem un taisneem debbesis par sawu laimi preezadamees. Juhß gribbejat no mums to sinnu par Polikarpu, fanemmeet tad nu scho muhsu grahmata. Kad juhß to effat islassijuschi, tad gahdajeet, ka schi grahmata arri zitteem brachteem rohkas teef, ka ir winni to Kungu flawetu, kas no ta pulka sawu kalpu tahdus wihrus isreds, kas ar sawu mirschanu Winnu pagohdina. Dsihwojeet wesseli un sweizinajeet no mums wissus swehtus. Tas Kungs lai juhß spehzina, pee ta wahrda muhsu Pestitaja allaschin pasahweht, — amen.

S i n n a.

Tas zeenijams kungs tannis frohna grahmata-driffes eefsch Nihgas, — fo arri fauz par Muellera grahmata-driffehm, — mums tahdu sinnu irr laidis, ka pee tahs Widsemmes Latweeschu basnizas dseefmu grahmataß treschais peelikkums irr sagahdahts. Tanni peelikkumâ atrohdaß 36 it jaukas un swehtigas, zittas wezzas, zittas jaunass, garrigas dseefmas. Jebchu ta dseefmu grahmata, kas par jaunu irr isdriffeta un nu atkal dabujama, zaur scho peeikkumu irr leelakatappusi, tad tomehr wissu to dseefmu grahmata, lihds ar to treschu peelikkumu, ne-eeseetu, jeb eefsch lappahm, par to paschu naudü Muellera driffes warr dabbuht pirkt, fo ta dseefmu grahmata maksaja, kad peelikkums wehl ne bija. Kad nu daußeem ta Latweeschu basnizas dseefmu grahmata bes ta peeminnetta peelikkuma rohkas irr un daschâ reisè truhkums peenahktu, kad basnizâ irr un tahs 36 garrigas dseefmas wehl naw klah, tad nu us ihpaschu wehlechanu ta zeenijama grahmata driffetaja tohp sin-nams darrihts, ka to treschu peelikkumu weenu paschu par 10 Kap. sudraba naudass warr dabbuht pirkt. Tad nu tee, kas scho peelikkumu sewim eegahda, lai to paschu sawai dseefmu grahmatai leef klah, peeeseet un tad winnu dseefmu grahmata lihds ees ar to, kas no jauna tohp pirkt.

Peezpadsmittais Krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

Eschetr'padsmitu krahjumu redst Nr. 39.

52.

Kam tahs ihstas tizzibas irr, tam jaw schè laizigi tee preeki tahs muhschigas dshwibas irr baudami.

53.

Ta tizziba irr weens Deewa-darbs, kas tohs zilwekus pahrtaisa un atdsemdina, ta ka winni wiss-zaur zittadi paleef. Schi tizziba zilweku firdis rohdahs un stipru sakni nemmahs, kad winni sawu nelaimi atsiht, fo grehki teem isness; tad nu winneem klahjahs ka wahjeem, kas, noprasdami, ka jaw us mirschanu gull, ar meklefchanu mekle, fur palihdsibas atrastu.

Wihw driffcht. No juhrmallas-gubbernemtu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napier'sky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneekla-weetneekla.

par notiffu=

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas pás, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

41ma lappa. Dewitá-padesmitá fwehd. pehz waffaras fwehtku atsweht., 8ta Otktober, 1833.

„Lai neweens no jums zeesch fá sleplawa, jeb saglis, jeb launa-darritais, jeb fá tahds, fas fwechá ammatá jauzahs. Bet ja fas zeesch fá Kristigs zilweks, tad lai tas ne kaunahs, bet Deewu pagohdina schinni buhschana.“ 1. Pet. 4, 15. 16. „Juhfu pahrbaudita tiz-ziba tohp atrafta dahrgaka ne fá selts, fas snihst un zaur ugguni kluht pahrraudshts, par flawu un gohdu un apgohdinaschanu, Jesús Kristus taps redsams.“ 1. Pet. 1, 7. „Al Deews! Tu effi mans stiprais Deews, tewis es mekleju paschá rihtá, pehz Lewis slahpst mannai diwehselei. Tawa schelastiba irr labbaka, ne fá dschwiba, mannas luh-pas Lewi flawe.“ Dahw. ds. 63, 1. 4.

M a h r t i n a L u t t e r a d s e e f m a

par diwi jaunekleem, fas 1523schá gaddá tizzibas dehl no Deewa wahrdu eenaidneekem sadedsinati.

Mums no muhsu tizzibas-mahzitaja Mahrtina Luttera irr daschas jaukas un spehzigas dseefmas, no kurrahm zittas Latweeschu wallodá pahrtullkotas muhsu wezzá un jauná dseefmu-grahmatá irr eeliftas. Tanni laiká, kad ewangeliuma-tizzigu un pahwesta¹⁾-klausitaju starpá bija patti karstaka zihnischana, tad skaidras mahzibas prettineekem no Luttera dseefmahm gan driht wehl wairak bailes bija, ne fá no winna zitteem spehka-wahrdeem. Jo fá muschas us meddu, tá laudis

1) Par pahwestu wehl muhsu laikós nosauz wissu kattotu mahzitaju wirs-biskapu, fas Rohmas-pilesehtá leelá gohdá walda un fallahs Kristus weet-neeks wirs semmes. Tomehr schoreis naw wairs tas spehfs laudis apmah-nist un pahwarrest, fas tobriht bija. —

fritte uf Luttera tizzibas pilnahm dseesmahn. Rad daschkahrt muhki¹⁾ un zitti pahwesta kalpi ar gudrahm wallodahm prett Lutteru fahkuschi mahziht un skaidru tizzibu nizzinaht, tad weenteesfigi laudis nehmuschees dseedahnt weenâ balsi tahdu tizzibas - dseesmu un scheem bijs japaleef klusseem un ar faunu jawelkabs prohjam.

Zè mehß weenu no Luttera dseesmahn luhkojuschi pahrtulkoht, fâ warredami, — jo paschi wiina wahrdi laikam spehzigaki un jaukaki. Lai to dseesmu labbaki proht, tad jastahsta, fahds tas notikkums bijs, uf fo Lutters schinni dseesmä rahda.

Rad 1523schâ gaddâ Ollanderu-semmê skaidraka tizziba bija fahkusi plestees, tad arri muhku-klosteri Antwerpen pilschta divi jauni muhki Jahnis Esch un Jndrik Böes, zaur Luttera grahmatahm uf Deewa raksteem usrahditi, atmette neezigas zilweku mahzibas un peekritte pee skaidras ewangeliuma-tizzibas. Zanni laikâ Rohmas pahwesta un wiina klausitaju warra bija leela un winni sawu gohdu ar sohbinu un ugguni, ar warras- un wiltus-darbeem aisstahweja. Arri scheem diweem tuhda lin usgahje, jo tee ne dohmaht ne dohmaja, sawu tizzibu slehpt. Rad draudi bija par weltu, tad ar wiltigahm gudribahm winnus luhkoja labbinaht, lai sakkoht, fa winneem effoht wihlees un fa pee wezzas pahwesta tizzibas gribboht palikt. Tee tadeht winneem wedde wirsü augsti ismahzitus wihrus. Bet tee jaunekli weenteesfigi uf to pastahweja, fa schee ne pahwestam ne zittam fahdam zilwekam newarroht wairak tizzeht, ne fâ skaidreem Deewa wahrdeem, un atbihdija wissas gudras usmahkshanas tiffai ar to sohbinu ta garra, fas irr tas Deewa wahrds. Tad winni nikni palikkuschi spreede, fa schee no muhku-gohda effoht nomettami un ugguni fadedsinajami. To tad arri isdarrija Brisseles pilschta. Tee jaunekli wehl paschâ ugguni dseedaja: „Deews funks mehß flawejam“ un ta nomirre pateest fwehtâ mirschanâ.

Nu teem prettineekeem bija fauns un tee labprahnt to leetu gribbeja zittadi grohsiht, fazzidami, fa tee jaunekli pehdigi wehl sawu tizzibu effoht noleguschi; bet tas teem neisdewahs, jo ta leeta bija notikkusi dauds leezineeku preekschâ.

Ak, zif mas mehß sinnam Deewam pateikt, fa mums sawas tizzibas deht nekahdas breefmas naw jazeesch! Un fas sinna — zif mas mehß scheem jaunekleem buhtu lihdsi turrejuschees!

1) Muhkus nosauz tahdus zilwekus, fas no zitteem laudim atschkirdamees faeet kohpâ dshwoht sawadds naminds, fo par klosterem nosauz, ar tahdu noswehrinaschanu, fa gribb nelaulati, nabbagi un wirsneekeem (itt ihpaschi pahwestam) paklausigi dshwoht, un ar tahdu padohmu, fa uf fwehtahm leetahm ween gribb stahweht. Bet pee ta leelaka pulka dauds zittadi notizzis, ne fâ nosazizhts bija, un winni dauds waltrak nelabbuma pasaulê darrijuschi ne fâ labbuma.

Sche nu irr Luttera dsee fma pahrtultota.

Nu klausait jaunu dseefminu,
 Ka Deews irr parahdijis
 Pats sawu spehka-gohdibu,
 Ko winsch irr padarrijis
 Briffeles leela pilsschta
 Zaur dimi puisenischeem,
 Lai stahw pasaul leeziba,
 Ka pascheem jauneklicheem
 Deews swehtus spehtus pasneefs!

Zas weens no Deewa usluhkohts
 Bij Zahna wahrda eelikt,
 Tam brahls arr garrd ispuschkohts,—
 Indrika wahrds tam peelikt.
 Schee abbi swehti mirruschi
 Un krohni panahku chi,
 Zo Kristus deht tee zectuschi
 Un zeefchoht aifgahjuschi
 Ka mihti Deewa-behrni. —

Tohs fehris wezzais eenaidneeks,
 Sahks breefmigi apdraudeht,
 Zeem Deewa-wahrds stahweht leegs.
 Ar gudribu buhs saubeht
 Zas fadsih rakstos mahzituz
 No leelas augstas fohlas,
 Ar wiltu schohs nu didiht buhs; —
 Gan beedina gan fohlahs, —
 Ne ko teem ne warr uscept.

Wiffadi tee ismehgina,
 Gan mihti, bahrgi rahdahs;
 Tee jaunekli tohs atbihda,
 Ka muhri pretti stahdahs.
 Ze du'mas wezzam meisteram,
 Ka puischus newarr winneht;
 Ne buhs schim palikt leelakam?
 Zo kaunu negribb minneht!
 Nu ugguns lai tohs parihj! —

Tee muhku-drehbes noplesch scheem,
 Nomett no wiffa gohda.
 Par to naw behdas jaunekleem
 Tee smeij pehz tahda fohda,
 Pateiz wehl Deewam augstakam,
 Ka teem buhs palikt walka
 No tahdahm mahnu-luppatahm,
 Kur wellam wairak datta,
 Ar ko pasauli peewiff.

Nu wehl par ihsteem preestereem
 Zaur Deewa-schehlastibu
 Cetsch zeefchanas buhs palikt scheem,
 Kad pasaul's mihslehtibu
 Un wiffas mahnu-tumsibas
 Un zilwezigus neelus
 Noleek eetsch Kristus tizzibas,
 Gaid debbesigus preekus
 Za lunga deht nomirstoht.

Tee noraksta scheem grahmatu,
 Leet pascheem lassih preekschä,
 Zo jauneklischi tizzibu
 Zur eelikkuschi eetschä.
 Schi waina wiffu leelaka,
 Ka Deewam tizzejuschi,
 Zilweku-mahnus neklausä,
 Det tohs irr nolikkuschi, —
 Par to lai pelnds fadegg! —

Tee uskurr leelus uggunus,
 Altwehd tohs abbus klastu,
 Det brihnum's stattiht jauneklus
 Un winnu drohschu prahtu!
 Ar preeku eet tee ugguni
 Zo lungu klawedami.
 Ze bendes stahw ismiffuschi,
 Nu wehl nomannidami,
 Ka sché irr Deewa rohka.

Sau winnus sagrahs schehlumi,
 Ne sinn', ka buhs to kluffeht;
 Tee darbi naw isl-elami
 Un tomehr negribb duffeht.
 Kauns firdi kohsch, kauns klajumä,
 Tee fuhgahs, fur faeetahs.
 Det garo to neturr kluffumä,
 Ahbela affnis lectas
 Us Rainu nobrehzahs.

Tee pelni naw wairs flehpami,
 Par wiffahm walstim putte,
 Ne semme rimst ne uhdeni
 Un eenaidneeku futte.
 Ko dshwus winsch irr nomahjis
 Ar drohschu flepkawibu,
 Tohs slahpeht mirruschus winsch wis
 Ne warr ar usjstibu —
 Tee dseed woi tuhstohsch ribklehm!

Gan jaunus mellus isdohma,
Lai ballina scheem grehtu,
Lee pasazzinu daudsina,
Segt pateesibas spehku.
Pehz nahwes wehl tohs jauneklus
Lee gahna aisgabjuschus,
Teiz nahwes = bailés buhdamus
Tohs effam noleguschus,
Ro pirmak leezinaja. —

Nu — lai tee mello nakt un deen',
Mums sirds naw nofummusi;
Mums klahjabs Deewam pateikt ween,
Ka tizzib' atsehlusi.
Mums waffara nu teescham nahf
Un seenta irr pagallam, —
Zau tizzib's puffes seedeht fahf, —
Kas to pa wiffahm mallahm
Gesahzis, — tas to pabeigs!

— l m —

Tas gohdigs Misses-muischas dahrsneeks un pagasta-teefas ffrihweris J. Purmal mums ap to 11tu September deenu scha gadda weenu grahmatu irr laidis, kurrâ winsch muhs luhdsis, kaut jel muhsu lappâs to sinnu buhtu usneh-muschu, fo winsch pats irr fara tijis deht weenas grahmata, fo winsch Zelgawâ liks rakstôs eespeest. Mehs tad nu scha muhsu tizzibas beedra luhgschanu paklausam, un winna sinnu, wahrdu pehz wahrda, schê eeleekam, kâ winsch pats bija usdewis.

S i n n a

par weenu jaunu grahmatu, kas Zelgawâ pee Steffenhagen un dehla rakstôs eespeesta taps, un kam buhs wirfrakstis: „Stahsti tahs Kristigas basnizas, jeb isstahstischana par tizzibas leetahm un teem turklaht wehrâ leekameem notikkumeem.“ Schai grahmatai lihds 200 lappu puffes buhs; ta maffahs tikkai pufs rubli sudraba; kas to dabhuht gribb, lai lihds Mahrtineem, jeb 10tu November deenu scha gadda, sawam zeenigam mahzitajam to naudu, 50 kap. sudr., nodohd, un lai mahzitaju luhds, winna wahrdu peesihmeht; arri zeenigs Steffenhagen kungs Rihgâ sanems naudu. Tad, kad pehz ta grahmata gattawa fluhs, iffatris to dabhuhs, kas papreekschu aismafajis buhs. Arridsan ihsumâ japeeminn, ka ta grahmata nebuht naw par laika kawekli jeb tikkai sinnaschanas deht ween farakstita, par fo ta sinname gan arri derriga irr; jo no sawas dahrgas tizzibas notikkumeem lassih, irr laika kaweklis wiffjaukafais un winnas notikkumus sinnaht, irr sinnaschana wiffu-fohschaka. Tomehr tas wifs irr tikkai maggums. Bet ta irr weena leeta par gaismschanu ta prahta un par ustaisichanu us to grunti, fo mihlais Pestitais pats irr lizzis. La lai nu irr muhsu apsohlichana, fo mehs jums, mihli brahli un mahfas, ar to grahmatu warram apsohliht! wehledami, ka ta patte sawâ laikâ dauds skaisus auglus rahditu pee juhfu dwehselehm, un juhws wiffus tuwus un tahlus eestiprinatu tanni ihstâ tizzibâ, mihlestibâ, zerribâ un saweenoschanâ, tâ ka juhws wiffi buhtu sawâ starpâ meerigi lohjekli appaksch ta weena wirsgalwas, muhsu Runga un Pestitaja Jesus Kristus, Amen.

Misses-muischâ, 11ta September 1833. J. Purmal,

Misses-muischas dahrsneeks un pagasta teefas ffrihweris.

Wrihw drikkelt. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napierky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Widdberg,

basnizas teefas preckschneeka-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus waffar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

42ra lappa. Diwi-desmitä swehd. pehz waffaras swehtku atsweht., 15ta Oktober, 1833.

„La sohdbiba eesahkäs no ta Deewa namma; un ja ta papreeksch no mums eesahk, kursch buhs tas gals to, kas tam Deewa preezas=wahrdam neklausigi? —“ 1. Peht. 4, 17.

3. See affins=leezineeki eefsch tahm pilsehtahm Lion un Wiëne.

(Peederr pee peekta gabbala tahs astotas nodakkas tahs isstahsti-
schanas par to Kristigu draudsi.)

(Redsi 37^{tu} lappu.)

Wehl tas patš Deemeru Keisers Mark Aurels Antonins, ar pawahrdu gudrais, waldija, un weenumehr arri wehl tahs wajiaschanas behdas to Kristus draudsi mohzija. La Jesus mahziba no Smirnas tappe nonesta us Lion un Wiëne, kas diwi pilsehtas eefsch Sprantschu semmes irr, fo wez- zds laikds Gallia dehweja. Zit behdigi tahm Kristigahm draudsehm eefsch tahm abbahm peeminnetahm pilsehtahm flahjahs, un tomehr kahdu stipru fakni ta tizziba eefsch to Kungu Jesu Kristu dauds kauschu firdis bija neh- musees, kas winnus it lohiti eepreezinaja, to mums weena grahmata rahda, fo tahs Kristigas draudses eefsch Lion un Wiëne us zittahm draudsehm laide. Schi grahmata no Liones draudses wezzaka, wahrda Trenëus, tappe farakstita, kurrä winsch tahs daschadas mohkas un behdas to Jesus leezi- neeku stahsta. La grahmata ta skann:

„See Kristus kalpi, kas Wiënes un Liones pilsehtas eefsch Gallias mahjo, faweem mihleem brahkeem eefsch Asias un Brigias, kas to pa- schu tizzibu un zerribu ar mums turra, no wiffas firds weht meeru un schehlastibu no Deewa ta Tehwa un no muhsu Kunga Jesus Kristus puffes!

Mehs it skaidri tahs behdas ne spehjam isstahstiht, fo tee swehtii sche eeffsch tahm abbahtm pilssehtahm irr iszeetuschii, nei arri mehs it pilnigi mahkam to dusmibu usrahdiht, fo tee pagani us teem apswhehteem affins-leezineekeem turra. Tas wezzais eenaidneeks mums ar wissu sawu spehku uskritte un mums rahdija, fa winna neleetiba bes galla irr; jo winna kalpi tif lohti neschehligi pret teem Kristiteem laudim nehmahs, fa tee nefur lauka nedf us tirgeem warreja rahditees, bet fa bij' japaleek ikweenam sawas mahjas. Bet Deews pats ar sawu ne-isteizamu leelu schehlastibu muhsu draudses apfargaja, jo tam leelafam pulkam tahdu, fas eeffsch tizzibas wehl pawahji bija, nekahdas behdu peemefleschanas ne usnahze, tapeh; fa tas Rungs tohs, fas eeffsch labbas un dsihwas tizzibas stipri bija, ismekleja, lai tee wissu dusmibu un waijafchanu ta eenaidneeka usnemtohs un iszeestu wiff-wiffadas mohfas. Tahs wiff' pirmas behdas mums no pilssehtu wiff' semmakas fahrtas laudim uskritte, fas muhs, kad us eelahm staigajam, lammaja, fitte, no laupija un ar afmineem nomehtaja, jeb arri pee matteem fahere un gar semmi rahwe. Behdigi dauds no muhsu tizzibas beedreem no teefas fullainem us teefaschanas weetu tappe kohpa dsihii un apwaijati, woi winni kristiti laudis effoht; un kad nu winni isteize, fa effoht kristiti laudis, tad winnus zeetumâ lifke, fa tee no gubernatora taptu teefati un kohditi. Kad nu gubernators atnahze, tad tas it neschehligi ar mums darrija, ne maf ar taisnibu to leetu ismekledams. Weens no muhsu fanemteem tizzibas beedreem, jauns, bet gohdigs un ar swehtigu un skaidru atsihchanu apdahwinahts wihrs; wahrda Egapatus, fas to schehligu Tehwu debbesis un winna wahrdu lohti mihfoja un saweem tuwafem dauds labba darrija, tas pats gubernatoru luhdse, kaut winna un winna beedru aishildinaschanas taptu fanemtas un winnu leeta ismekleta; turklaht winsch apsohlijahs it skaidri parahdiht, fa tee, fas eeffsch Jesu Kristu tizz, ne pagallam naw turrami par besdeewigeem, bet fa tee us wissu labbu dsennahs. Bet tee laudis, fas apfahrt teefas fressla stahweja, weenumehr prett winnu brehze. Tas gubernators, par to sadusmojees, fa Egapatus, wihrs no augsta dsimmuma, bija usnehmees, kahdus aishildinaschanas wahrdu teem kristiteem laudim par labbu peeminneht, tif ween schohs wahrdu us winnu runnaja, fazzidams: „woi tad tu arri kristihts zilweks effi?“ Kad nu schis bes bailehm it preezigi apleezinaja, fa winsch eeffsch to Deewa dehu Jesu Kristu tizzoht, fa tas Pestitais tahs pafauls effoht, tad winnu tuhli, bes kahdas mefleschanas, nomaitaja. Kad tas bija padarrihts, tad gubernators tohs zittus kristitus laudis, fo ween rohka warreja dabuht, lifke preekscha west. Fa leelaka dalla no scheem, ar swehtu preeku, nogahje apleezinaht, fa Kristu mihloht ta labbaka dalla effoht. Bet tomehr arri zitti atraddahs, furru tizziba un mihlesstiba itt pawahja bija. No scheem desmits ar reisi atkal us paganu tizzibu

nodewahs, lihds fo winnus teefas frefsla preefschâ wedde. Tas mums wisseem par leelahm fahpehm bija, itt fewischki teem, fas wehl ne bija fanemti un tadeht, zil warredami, faweem eefsch zeetumeem buhdameem tizzibas beedreem kalpoja, winnu behdas atweeglinadami. Tahs behdas eefsch muhsu draudsehm jo deenas jo leelafas palikke, jo tee pagani ne mas ne atlaidahs, tohs tizzigus un pawiffam tahdus usmekleht, fas tahs draudses kohpe un zaur kurru darboschanahm tahs dwehseles pee asihfchanu ta Runga muhsu Pestitaja tappe peewestas. Tee teefas fullaini arri daschus wihrus, fas wehl pee paganu tizzibas turrejahs, bet tomehr pee zitteem Kristigeem mahjas-tehweem kalpoja, wehrgi buhdami, fanehme un tohs usfkubbinaja, lai isfakfoht, ka tee muhs effoht redsejuschki zilweku gattu ehdoht, un arri wehl dauds zittus nedarbus darroht. Dauds to wehrgu tahdus mellus no mums isrunnaja, zitti bihdamees, ka winni ne taptu par Kristiteem laudim turreti un pee tahs paschas sohdivas peewesti, zitti atkal tadeht, ka winni lihds ar zitteem paganeem to paschu eenaidibu us mums turreja. Zaur tahdeem melleem wiffi pagani teem Kristiteem laudim bes fahdas taupischanas ussfrehje, un tahda dusmiba pret mums zehlahs, ka draugs draugu un raddineeks raddineeku wairs ne taupija. Wifs tas naids nu fewischki zehlahs pret weenu no muhsu dwehsele ganneem un strahdneekem, ar wahrdu Sanktus, un pret diweem it sipri tizzedameem wihreem, wahrda Maurus un Attalus, ka arri pret weenu no muhsu kalponehm, wahrda Blandina. Mehs wiffi, un pawiffam tahs Blandinas maifes mahte it lohti to schehligu Pestitaju luhdsam, kaut jel Winsch to Blandinu, fas it wahjiga un nespehzigafeewa bija, buhtu spehzinajis, paschâs leelafâs mohkâs tomehr preezigi pee labbas un tam Rungam patihkamas tizzibas pastahweht. Un tas Rungs scho muhsu luhgfschanu paklausija; jo jehschu tee teefas fullaini tahs Blandinas lohzeklus no rihta fahkdami lihds wakkaram, famehr paschi peekuffe, ar wirwehm un ar zitteem mohzifchanas eerohtscheem schurp un turp raustija un faplehse, us to pastahwedami, ka lai schi jebkahdu leetu isfazzitu, zaur fo pee winnas maifes mahtes un arri pee zitteem Kristiteem zilwekeem fahdu nahwes wainu warretu atrast, tad tomehr schi swehtiga un tizziga feewa pee pateefibas pastahweja un ar preeku paschâs leelafâs fahpes weenumehr fazzija: „Es esmu Kristita feewa, un mehs, fas eefsch Jesu pateefi tizzam, ne fo launa ne darram.“

Arri Sanktus, tas gohdigs leezineeks ta Runga un weens uestizzams mahzitaju paligs pee mums, ar tahdu tizzibas spehku wiffas mohkas panesse, ka winsch, jo pagani winna meefas raustija, jo allasch til fazzija: „Mans gohds un manna gresniba irr, ka es Jesum Kristum peederru.“ Ar dselsu stangahm un zitteem dselsu eerohtscheem, fo tee teefas fullaini ugguni lifke, famehr balti palikke, winni Sanktum ar gabbaleem to meesu no wianna

lohjekkeem noplehse un tik lohti winnu eewainoja, ka winsch pahr pahrin it ka ar weenahm wahtim bija apliktis un pawissam sawilktis. Bet schis wihrs, Kristus zeefchanas apdseedadams, wissu to panesse un sawu Kungu un Pestitaju ar preeku pagohdinaja. Kad nu scho ne warreja peespeest, Kristu lahdeht un deewekkeem uppureht, tad winni to Sanktu atkal zeetuma liffe, dohmadami, ka pehz kahdahm deenahm winnu warreschoht peespeest, no Kristus atfahtees, kad winna meefas, pahr pahrin ustuhkuschas un wahrigas palikkuschas, ar tahdahm pascham mohzibahm no jauna tapfchoht spaiditas. Bet tas winneem ne isdewahs, jo zaur to, ka winna sawilktas meefas atkal ar tahm dselsehm dedsinaja, winnas wisseem paganeem par leelu isbrihnischanu, taisnas palikke.

Par to starpu notikke, ka no teem desmiteem, kas, no bailehm pahrnemti, to tizzibu eeksch to Deewa-dehlu pamette, weena feewa, wahrda Biblias, tappe preekscha westa, ka winna ar warru taptu speesta, kahdu leezibu pret teem kristiteem zilwekeem isfazziht, zaur fo pee scheem ihstenu nahwes wainu warretu atrast. Kad nu teefas fullaini winnas lohjekkus jaw ar sfruhwehm neschehligi issteepe, allaschin winnai usrunnadami, ka lai jel sakkohht, ka tee kristiti laudis zilweku galku ehdoht un tadeht sawus paschus behrnus, jeb arri zittus, fo dabbu, nokaujoht, tad schi patti Biblias, pee fewis tahs muhschigas un nebeidsamas mohkas pahrdohmadama, kas winnas dwehseli fanemtu, kad winna mellus runnatu un pastahwetu to Kungu Jesu zilweku preekscha aisleegt, — it ka no meega pamohdahs un fazzija: „Tas jaw muhscham ne warr buht, ka mehsh kristiti laudis zilweku galku ehdam un sawus jeb zittus behrnus nokaujam, jo mehsh ne ehdam nedsh no lohpu af-finim!“

Schohs wahrduh runnajusti, schi Biblias wehl peeminneja un fazzija: „Es arri kristita feewa esmu un paleeku pee tahs tizzibas eeksch mannu Pestitaju!“

Nu paganeem jaw padohmi peetruhke un ne sinnaja wairs, ka tohs kristitus laudis wehl stipraki buhtu mohzijuschi un speeduschi, tam Rungam Jesum Kristum atfazziht. Tadeht winni tohs eeksch neganteem zeetumeem eellikke, winnu kahjas eeksch tahdahm ihpaschahm lahdehm issteepdami, ka dauds no ta nelabba twaika, ka arri no pahrleeku leelahm sahpehm nomirre. Zitti tomehr wissu to gruhtumu isturreja, un tas Rungs winnus us jo leelaku leezibu stiprinaja, ka zaur winneem arri dauds zitteem tizzibas spehks un drohschiba zeltohs.“

(Tanni 44ta lappâ wehl wairak dabbuhs lassihht, ka teem affins-leezineekeem eeksch Zion un Wienne flahjees.)

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier sky.

No Widsemmes basnizas teefas puffes:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

par notiffu
Deewa

meem eefsch
walstibas.

Jesús Kristus walfar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

43te lappa. Dividesnits-pirmâ fwehd. pehz waff. fweht. atfweht., 22te Oktober, 1833.

„Meleetiba un melli lai paleef tablu no mannim.“ Sal. fak. w. 30, 8. „(Zas wels) speh-
zigi darbojahs eefsch teem behrneem tahs netizzibas.“ Ewefr. 2, 2.

Paganu tizziba us melleem un us ftepkawibu dibbinajahs.

Ratra pateefi tizziga zilweka firds no preeka lezz un sawam shehligam Deewam it semmigi un karsti pateiz par to, ka ta tizzibas faule nu jaw pahf wiffu pasauli taifahs spihdeht, un ka tee Deewa wahrdi wiff- apfahrt tohs zilwekus kohpâ fa- wedd, ka winni ar flawas dseesmahn un ar garrigahm peeluhgschanahm To pa- gohdinatu, kas eefsch ta, zaur Praweefschu mutti apfohlita laika, semmes wirfâ atspihdeja un wiffseem Deewa meeru un muhschigu labklahschanu nopelnija, kas Winnam ar meef un dwehfeli us kalposchanu padohdahs, no wiffas firds Winnu mihto un Winna wahrduš pastahwigi un weentefigi peeminn. Tahdu preeku baudohf, mums tomehr ne buhs peemirft, ka warrens leels pulks tahdu zilweku wehl taggadix pasaulé irr, fo tas aufeklis no augstibas wehl ne irr apraudsijis, un kas breefmigâ tumfibas ehnâ buhdami, tà fakkams behdigakâ, ne kâ lohpu fahrtâ atrohдахs. Zefschu tahda peeminneschana mums par preeku ne warr buht, tad winna tomehr muhs fflubbina peeminneht, fahdâs behdâs ir mehš wiffi taggadix wehl buhtu, kad arri mums tahs atpestifchanas fwehtiba peetruhftu; — teefcham winna muhs fflubbina, lihds ar Zakariasu fazzihf, ka ta muhsu Deewa firdsdibbe- niga shehlastiba bijufi, zaur fo tas aufeklis no augstibas muhs irr apraudsijis; (Euhf. 1, 78.) — ta patti muhs fflubbina, fwehtas rohkas us peeluhgschanu pa- zelt, kaut jel Deewa shehlastiba arri teem zitteem, tumfibas un paganiffas ne- at- fihfchanas fahrtâ buhdameem gribbetu palihdseht, Winnam, tam weenigam dsh-

wam un pateefigam Deewam, un Winna weenpeedsimmufcham dehlam Jefum Kri-
ftum kalpoht un Winnu garrâ un pateefibâ peeluhgt.

Jefus Kristus irr ta ihstena faule, kas zilwekus apfwehti un apgaismo; fur
fchi faule spihd, tur irr pateefiba un dsihwiba. Bet fur fchi faule tohp aiskaweta,
tahs zilweku firdis fildiht, tur pateefibas un dsihwibas ne irr, — tur melloschana
un flepkawiba ween tohp redseta, jo tas wels tahdas dwehfeles, kâ ar schfehdehm,
pee femis turra; — bet tas wels no eefahkuma irr bijis flepka wa un eefsch tahs
pateefibas naw pastahwejis; jo eefsch ta ne irr pateefiba. (Zahn. 8, 44.)

Weens Engellenderu Missionars, wahrâ Ray, preefsch 6 gaddeem no fa-
weem preefschneekem lihds ar zitteem gohdigeem strahdneekem us Apriku bija fuh-
tichts, ka tee raudsitu tohs Rapperus pee labbaku atsihschanu peewest. No wis-
fahm Aprikas tautahm schee Rapperi wiff-wairak breefmigâ tumfibâ atrohdahs un
no burweem un sihlneekem tif lohti irr apstahiti, ka winni tif ween us negantibahm
irr eelaidufchees, un darbus darra, kas rahda, ka winnu firdis teescham it kâ no
wella irr apschstas. Schis pats Missionars Ray weenu grahmatu us Engellen-
deru semmi irr laidis, kas muhsu wallodâ pahrtulkota, tâ skann:

„Es dabbuju dsirdeht, — facka tas Missionars Ray, — ka weenâ Rap-
peru zeemâ, fo winni Kraal sau, kahdas fwehtifchanas buhschoht. Es tad arri
nogahju us to zeemu, gribbedams redseht, kahda ta elku-deewiba to Rapperu irr
un woi daschfahrt ne isdohthohs, winnus no winnu burweem zaur labbu pamahzi-
fchanu atraisihit. Weens no winnu wiff-leelakeem un augstâ gohdâ turreteem far-
rotajeem wahjsch gulleja. Râ jaw pee dauds netizigeem, arri starp krisiteem lau-
dim noteek, ka winni, ne sinnadami kâ tas wahjums zehlees, tuhliit dohma un
facka, ka tas wahjsch effohts apburts, — tapat arri tee Rapperi fazzija, ka winnu
labbakais karrakungus no kahda zitta apburts nu wahjsch effohit palizzis. Winni
tad weenu it sinnamu un par gudru apzeenitu sihlneeku bija peeweddufchi, ka tas
buhitu usminnejis, kas to wahju karrakungu effohit apbuhris. Tas sihlneeks
pats ar 8 zitteem tahdeem pascheem wiltneekem weenâ buhdinâ fehdeja, sawâ
starpâ aprunnadamees, kurrâ jel tanni zeemâ to wainu warretu uslift, kadehk
tas karrotais wahjsch palizzis. Wiffus laudis no ta zeema, woi wihrus, woi
feewas, schee wiltneeki us laufu isfuhitija, teem wehledami, ka lai feewas ar roh-
fahm plaukschkinajohit un wihri atkal lai ar karrakungu schfehpeem kahdu leelu trohksni
istaisohit, kamehr schee paschi fluffibâ to zilweku buhschoht usminneht, no ka tam
karrotajam tas wahjums zehlees. Tad nu es redseju, kâ schee nabbagi apmah-
niti laudis, it kâ negudri, klaijumâ brehkdami un blaudami apfahrt sfrehje, gaidi-
dami to sihlneeku, ka tas to wainigu winnu starpâ usrahditu. Trihs stundas
winni bija ar tahdu neleetigu danzofchanu nomohziufchees, kamehr tas leelakais
to sihlneeku pee winneem nahze, fo tas laufschu pulks ar brehfschanu un dseeda-

fchanu fanehme. Rahdas 8 feewas winnu pawaddija un katrai kohku farrini rohkās bija. Pats sihlneeks breefmigi isfkattijahs; jo winsch sawu meesu us dauds weetahm ar farkanu pehrwi bija nomahlejis, weena pufse winna waiga farkana un ostra atkal mella isfkattijahs; sawus plezzus winsch ar kahda mescha swehra ahdu bija apsedsis un apkahrt sawu galwu winsch weenu wilka asti bija ap-tinnis. Pee to kauschu pulku klajumā peenahzis, winsch tuhliit gar semmi gahsahs un tif breefmigi sawas meefas lohzeftus lausija, ka katris dohmaja, ka winsch nu pat gabbalu gabbalos faprahgfoht. Labbu laiku tā par semmi trinnees, winsch atkal pazehlahs un nu prassija, lai papreefsch tohs wehrschus klacht peeweddoht, fo winsch par maksu sew bija isredsejees, un arri wehlprassija, laikatris no ta zeema laudim weenu pehrlu no sawas pehrlu rohtas nonemmoht un winnam rohkās dohdoh, jo winsch, pehrles apohstidams, to zilweku buhschoht usminneht, kas wahju farrotaju bija apbuhris. Ko schis wehleja, to tee laudis tuhliit bes kahdas uskawefchanas darrija, un ar leelahm isbailehm un ar trihzeschanu katris us to klau-fijahs, fo schis pats apleezinatu; jo pee teem Rappereem tahds eeraddums irr, ka tam, us fo sihlneeks rahda, fazzidams, ka tas to wahju apbuhris, wiffas winna mantas un leetas tohp nonemtas un wehl turklacht winnu neschehligi ar akmineem woi kà zittadi mohza. Kad nu wiffi ar leelu isbihjafchanu us winnu fkattijahs, tad nu schis wella kalps no sawas weetās pazehlahs un fazzija, ka trihs zilweki to brangu farrotaju effoht apbuhruschi, prohti weena seewa, no kurras jaw preefsch-laikos tappe runnahs, ka winna sawu paschu wihru effoht apbuhruschi; — tad winsch arri usrahdija us to meitu kahda wirsneeka no nahburgu zeema, fazzidams, ka winnas rohkās weena ahdas makka effoht, kas tam wahjam peederroht; — wiffu pehz winsch fazzija, ka ta wahja brahliis, kas pascha zeema wirsneeks bija, to wahju arri effoht nobuhris. — Us scheem wahrdeem tas zeema wirsneeks tuhliit pazehlahs un to sihlneeku prassija: „us kahdu leezibu tu to warri usrahdiht, ka es tahdu nedarbu buhtu darrijis? kur irr tee, kas redsejuschi, ka es tam farrotajam fo launu darrijis? woi tas stiprais farrotais naw mans brahliis? kadehl buhtu man sawam brahlam fkahdi darriht? un kad es winnam arri kahdu masumu fo buhtu panehmis, woi tad tadehl winsch tuhliit lihds mirschanai wahjsch paliktu?“ Kad nu tas zeema usraugs tam sihlneekam tif lohti wirsu speedahs, lai taf jel ar kahdu sihmi parahdoht, ka winsch sawu brahli nobuhris, tad schis wiltineeks it neneeka ne mahzeja atbildeht, bet apkaunehts kà mehms palikke. Nu winsch sahke bailofees, un winna laine bija, ka jaw ittin tumsch laiks wehla wakkara bija palizzis, jo zaur to winnam isdewahs par tumsibu isbehgt. Dauds bija, kas, winna wiltibu usgahjuschi, taifijahs winnu sakert, un winnu laikam it breefmigi buhtu pahrmahzijuschi, kad winnu buhtu rohkā dabbusjuschi. Es wehl kahdus wahrdus us teem laudim runnaju un winneem rahdiju, ka wiffi, kas sihlneekam lihds kurras, tahdi irr, kas mello un teescham par slep kawahm turrami. Ze es dabbusju skaidri redseht tif labbi tahs bailes, eeffsch kurrachm tee nabbagi pagani at-

rohdaß, fà arri to apfauneschanu, ar fo iffatris sibilneeks un burwis tohp apfaunehts, fad tif weens irr, fas winnam tuhltit ne tizz neds padohdahs, bet ar skaidribu un firds drohschibu winnam pretti turrabs." —

Tas pats Missionars Kay wehl weenu zittu breefmigu notiffumu stahsta, fas rahda, fa tee, fas paganu tizzibai padewuschees, us silepawibas darbeem tohp fà raddinati. Wunsch tà stahsta:

„Tas bija notizzis, fa weens mescha suns, fas liffahs trafs buht, weena Kappera behrnu, 8 jeb 10 gaddus wezzu, tif breefmigi faplehse, fa tas behrns ne no weetas warreja kufinatees. Tee wezzaki ta behrna, dohmadami, fa tas behrns nu ne warreschoht wairs dsihwoht, nekahdas fahles ne mekleja, fa tam nabbadsinam tahs fahpes taptu atweeglinatas; bet fo winni darrija? Winni fanehme to dsihwu behrnu un to noneffe leelà meschà, tur pat tee winnu nolifke us semmi, un paschi us mahjahm aisgahjusch, to nelaimigu behrnu raudadamu weenu paschu atstahje. Rad nu divi deenas un weena nakts pagahje (prohti par to laiku ittin auksts bija un stipris leetus lihje), tad tee wezzaki atkal us meschu nogahje, raudsidami, moi daschfahrt mescha swehri jaw ta nabbaga behrnina meefas arihjusch. — Rad nu tehws un mahte pee to weetu peenahje, fur schee sawu meefu auglinu bija noliffusch; winni to paschu, — af tawas leelas firdsfahpes! — gan glusch stihwu un stringu, bet tomehr wehl dsihwu usgahje. Ar sawahm jaw atdsiffuschahm aytinahm tas masinsch us abbeem wezzakeem wehl weenureisi skattijahs, it fà buhtu gribbejis fazzih: „af fo effat juhs pee mannim darrijusch?“ Pehz tam tas behrninsch nomirre! Zif lohti scho paganu firdis tumfchas un zeetas bija, to no ta warr redseht, fa ta nabbaga behrnina tehws, fas ne tahl no muhsu namma dsihwoja, pats mannim scho behdigu notiffumu ar leelu nebehdnibu stahstija.“

Schi irr ta sinna ta gohdiga Missionara Kay, fas rahda, zif behdigi tur klahjabs, fur Jesus mahziba wehl naw atskannejusti. Af lai mehß schim apgaismodamam un apswehtidamam preezas-wahrdam it plaschilmuhsu firds-durwis atverram, fa ir paschi pehdigi atliffumi no tumfibas laikeem sustu, atsihdami, fa mums katram muhschibà jo leelaka atbildeschana jadohd, jo wairaf tas Kungs ar sawu gaismu mums to zettu lizzis usrahdiht, us fo Deewa behrneem jastaiga! —

Drihw driffeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierßky.

No Widsemmes basnijas teefas pusses:

R. Baron Sudberg,

basnijas teefas preeßschneela-weetneeks.

par notiffku:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigt.
Ebreer: 13, 8.

44ta lappa. Dividesmits-obträ fwehd. pehz waff. fweht. atfweht., 29ta Oktober, 1833.

„Zohpat itt fà tee dšhwí afnini uštáští par weenu garrigu nammu un fwehtu preefteribu, garriguš uppuruš uppureht Deewani, kas peenemmigi irr zaur Jesu Kristu. Tadeht ar-ridsan stahw rakstá: Raugi, eš leeku eefsch Zianáš weenu isredsetu, itt dahrgu stuhra-afnini: Un kas eefsch Winna tizz, tas ne taps kauná. — Zuhš eefat ta isredseta tauta, ta Kehnina preefteriba, ta fwehta zilts, tee ihpaschi laudis: Ka jums bij pasluddinaht tohs notiffkumus ta, kas juhš no tahš tumšibas aizinajis irr pee sawu brihuifschu gaismu.“ 1. Pehť. 2, 5. 6 un 9.

La 19ta Oktober deena,

kas par tizzibas atjaunoschanas deenu irr nosauzama;
tahm Lutterikšahm draudsehm par itt fwehtigu peeminneschanas deenu.

La schehlastiba muhsu augšti teizama un gohdajama Keisera Nikolaja ta pirma, eefsch teem, 28ta December deená ta isgahjuscha gadda apstipriinateem basnizas likkumeem, wiffahm pee Lutterikšas basnizas kahrtas peederrigahm Kristigahm draudsehm uswehlejusi, to fwehdeenu pehz tahš 19^{tas} Oktober deenas ikgaddus, fà weenu augštu un dahrgu fwehtku deenu fwehtihť. Zeescham mums peenahkabs scho deenu ar pateefigu un karsu Deewa pagohdinašchanu pawaddihť, jo winna muhsu draudsehm par tahdu peemianu derr, fà Mahrtin Lutters, no ta Kunga par itt fwehtigu un stipru srahdneeku eefsch Winna wiħna dahrsa isredsehts, preefch 316 gaddeem Wahsemme, Wittenbergas pilsehtá, preezigi un spehzigi to skaidru tizzibu eefsch to Kungu Jesu Kristu atkal laudim preefchá zehle, apleezinadams, fà peedohšchana to grehku un muhschiga dšhwoschana pehz fwehteem Deewa raksteem ne ar seltu nedš ar sudrabu irr eemantojama, bet fà ta miħla Pessitaja fwehtas un dahrgas affinis, fo winsch, weens nenoseedšigs Deewa-jehrs,

pee frusta: kohka islehjis, to muhschigu labklahschanu, to ihstenu meeru un preeku muhsu dwehselehm eepelnijuschas.

Jaw preeksch 16 gaddeem, kad tas treschais gaddu fuintens bija notezzejis, ka Wahysemme Lutteriskas Kristigas draudses bija zehluschahs, no kurrahm weh-
faki arri us muhsu semmi ta swehta gaisma un skaidra mahziba atnahze, — jaw tad muhsu, tanni laika pahr mums waldidams, secheligais un pateizibas peeminna pastahwedams Keijers Aleksanders tas pirmais, wiffahm Kreewu semme buhdamahm Lutteriskahm draudsehm uswehleja, tanni 19ta Oktober deena ar ihpa-
schigahm peeluhgfschanahm un Deewa wahrdeem pateifschanas uppurus Tam pee-
nest, kas to Lutterisku draudsi zaur 300 gaddeem bija usturrejis un ne kahwe, ka
no schihs Kristigas basnizas kahrtas ta mahziba sustu, us ko winna dibbinajahs,
prohti us to, ko tas Apustuls Pahwuls sawa grahmata us teem Neemereem 3schd
nodatta 23schd lihds 25ta perscha ta usrahda, fazzidams: „Wiffi irr grehkoju-
schi, un teem truhkst ta teifschana preeksch Deewa. Un tohp taisnoti bes nopelna,
no Winna sechlastibas, zaur to atpirkschanu, kas zaur Kristu Jesu notikkusi; ko
Deews irr preekschlizzis par falihdsinaschanu zaur to tizzibu eeksch Winna affini,
ka tas parahditu sawu taisnibu, zaur pameschanu to papreeksch darritu grehku.“

Bet kad mums taggadin tahda wakka uslauta, to 19^{tu} Oktober ikgaddus
sawa ihpaschiga swehdeenâ swehtiht, af tad lai mehs arri to firds-sechligu Zehwu
debbesis luhdsam, faut jel Winnam gribbetohs, muhs ik no gadda jo wairaf us
to fataishti, ka mehs ar karstu pateifschanu allaschin peeminnetu, kahda lohti
swehtiga firds un prahta apskaidroschana, — kahda augsti teizama dwehseles
eepreezinaschana — un kahda itt jauka zerriba us mums irr nahkufi zaur to, ka
Mahrtin Lutters weenprahtiba ar saweem zitteem darba beedreem us to weenigu
grunti tahs muhschigas labklahschanas — un us to weenigu zellu tahs pateefibas
un tahs dsihwibas usrahdija, prohti us to pateefigu Deewa: un zilweka-Dehlu
Jesu Kristu, kas dsihwo un walda muhschigi muhscham.

Tad lai nu ta 19ta Oktober deena, mums wiffeem par weenu ihstenu labbu
un preezigu tizzibas atjaunoschanas deenu paleef, un krittifim tadehl garrâ muhsu
Pestitajam pee kahjahm un luhgsimees wiffi no Winna, ka winsch muhs bes mit-
teschanas us to gribbetu likt allaschin atgahdinah, ka tee wahrri us teem preefeem
un us to labklahschanu debbesis, muhscham ne atwerrahs nedszaur muhsu pascheem
tabbeem darbeem neds zaur muhsu paschu taisnibu, bet ka weenigi ween eeksch
mihla Pestitaja affins-taisnibas tahds spehks atrohдахs, kas muhsu tizzedamahm
dwehselehm par to schauru zellu, un zaur teem schauureem wahrteem peepalihds,
pehdigi debbesis-Zehwa flehpi ee-eet. Weenteefigu tizzibu us muhsu sechligu
Pestitaju turredami, lai mehs Winnu, dehl Winna darboschanas apkahrt muhsu
dwehselehm, arri zaur to pagohdinajam, ka mehs ar mihligu un pasemmigu pa-
flaufschanu us tahm pehdahm paleefam, ko Winsch pats irr usrahdijis. Scho
wiffu wehledamees, mehs tad beidscht wehl semmigi luhdsam, un fakkam:

Trihsweenigais Deews! Zehws un Dehls un swehtais Gars, kas Tu
 Lawu kalpu Mahrtnu Lutteru itf lohti effi mohdinajis un apgaismojis, tahdus speh-
 zigus un swarrigus wahrduš preefch 316 gaddeem pafluddinagt, kas wehl scho-
 deen muhsu dwehselehmu par apfwehtifchanu un preeku derr, af luhdsams, ušturri
 muhs jel pastahwigus pee ta pascha apleezinafchanas wahrda, ka mehš zittur ne-
 kur ne eetam, peedohfchanu muhsu grehku un apmeerinafchanu preefch muhsu
 dwehselehmu mefleht, ka pee Lewi ween, af Deewa-Dehls, kas Tu mums par at-
 pestifchanu effi dohts. Lai jel nekad ne peemirfiam, fo Lutters ar faweem bee-
 dreem irr strahdajufchi, ka tahš zilweku dwehseles no efka-deewibas un no apla-
 mas dšihwofchanas taptu atraifitas un taptu mohdinatas, Lewim, tam weenigi
 swehtam un taifnam, garrâ un pateefibâ kalpoht. Tu wiffu warrenais, kas Tu
 preefch 316 gaddeem tohs pirmus uskohpejus tahš Lutterifkas Kristigas basnizas
 fahrtas effi siprinajis, tizzibu us Lewi turreht, un winnu firdis weenu neisdseh-
 fchamu mihlestibu us Lewi un us wianu tuwakeem effi uszehlis, wianus pee fka-
 dras un pateefigas paklaufifchanas ta swehta un dahrga Ewangeliuma ušturre-
 dams, af luhdsams, ispuſchko arri taggadin muhsu dwehseles ar tahdu paschu
 fkaidru tizzibu un weenteefigu mihlestibu. Pasargi muhs, ka ta gaisma tahš
 labbas un Lewim patihkamas atfihfchanas nekad no mums ne suhd, bet gahda
 Tu pats, ka winna allaschin sawâ fkaidribâ pee mums ušturras un arri us
 muhsu behrmu behrneem paleef. Rungs Jesus, apleezini jel arri pee mums to
 spehku tawas gohdibas un istaifi muhs tam swehtam Garram par dšihweem
 nammeem, eefch kurreem schkhis, pasemmiga un weenteefiga buhfchana atroh-
 dahš. Af muhschigais schehligais Deews, palihdsi mums nabbageem, ka mehš
 paturram to swehtu mantu, fo Tu zaur teem Zehweem muhsu basnizas fahrtas,
 arri mums par labbu effi lizzis fagahdaht, amen.

Spehzigâ tizzibas apleezinafchana.

Ne preefch dauds gaddeem weenâ Wahfsemmes pilsehtâ, fo Stuttgart
 fauz, weens itt gohdigs un tizzigs mahzitais, wahrda Moser, dšihwoja,
 kas sawâ darbâ, fo tas mihlais Rungs winnam bija ustizzejis, daudfrei-
 fahm to brihnifchigu spehku irr usgahjis, fo tahds zilweks dabbu, kam
 dohts irr sawu Zehwu debbes itt weenteefigi eefch ta wahrda muhsu
 Runga Jesu Kristus peeluhgt, un kam tahda laime, stipru un dšihwu tiz-
 zibu eefch To paschu turreht.

Schis pats mahzitais Moser weenu reifi weenam us mirfchanu wahjam
 farra-wirfneekam tappe peewests, kas sawâ laikâ gan mas us Deewu un
 us to muhschibu dohmaja. Moser schim wahjam pafluddinaja to preezas
 wahrdu tahš grehku peedohfchanas, kad winsch tizzibu un mihlestibu eefch
 to Rungu Jesu Kristu buhfchoht turreht, Winnam wiffus sawus grehkus
 suhdseht un no Winna schehlastibu isluhgtees. Tas wahfch wirfneeks, tah-

Dus wahrduſ dſirdeſams, tam mahzitajam atbildeja un ſazzija: „Ka taſ gan wiſſe welti buhſchoht, jo paſchi mahzitaji ne tiſzohht wairſ to, fo winni zit-teem fluddina.“ Kad Moſerſ tahduſ wahrduſ dſirdeja, tad wiſſeſch tuhliſt Kluffu palifke, un peh; kahda laizina, kad bija atnehmeſ, ar itt ſtipru baſſi, rohkaſ uſ augſchu paſehliſ, ſazzija: „Eiſ teeſcham ka Deewſ dſihwo: Eſ tiſzu eeſſch Deewu to Tehwu, wiſſu warrenu radditaju debbeſ un ſemmeſ. Un eeſſch Jeſu Kriſtu winna ween-peedſimmuſchu dehlu, kaſ irr eenemteſ no ta ſwehta Garra un peedſimmis no taſ Jumprawas Marias, un ta pr.“ Ar weenu wahrdu faktoht, wiſſeſch wiſſuſ tohſ wahrduſ to trihſ tiſzibaſ loh-zeſlu ar tahdu ſirdſ weenteſibu ſſaitija, ka ikweeſ gan warreja nopraſt, ka wiſſeſch no wiſſaſ ſirdſ un dwehſeleſ eeſſch to trihſweenigu Deewu tiſzeja. Arri taſ wahſiſch karra-wirſneekſ nomannija, ka Moſera tiſzibaſ apleezinaſchana ſkaidra un taiſna bija; — un redſi, winna ſirdſ, kaſ eeſſchumã tahda zeeta un ſihwa bija, ka ta ne pagallam tohſ wahrduſ ne gribbeja pretti nemt, kaſ nabbageem grehziſneekem eeſſeſchanaſchanu no ta Kunga Jeſuſ Kriſtuſ peeneſſ, ſchi patti ſirdſ zaur to ſpehzigu tiſzibaſ apleezinaſchanu, tahda miſſta palifke, ka winna ar preeku peenehne katru wahrdu, kaſ uſ Peſtitaju uſrahdija. Taſ karra-wirſneekſ nomirre eeſſeſchanaſhtſ zaur tiſzibu un zeribu uſ To, kaſ ne gribb ta grehziſneeka nahwi, ſet gribb, ka taſ atgreſtohſ un muhſcham dſihwotu! —

Pee peeſpadſmitu kraſjummu peeſderriga ſwehtiga un Kriſtiga mahziba.

(Redſi Nr. 40.)

54.

Ja kahdam daudſ garrigaſ dahwanas irr uſtiſzetas, ta ka winnam praweſſchu mahziba buhtu un wiſſeſch wiſſuſ noſlehpumuſ ſinnatu, tahdam arri buhſ pee-luhſtoht, ka wiſſeſch ſcho garrigu dahwanu dehl ne uſpuhſchahſ nedſ lepneſ paleek, un lai tadehl no wiſſaſ ſirdſ ſawu debbeſ Tehwu eeſſch ta wahrda muhſu Kunga Jeſuſ Kriſtuſ peeluhdſ, ka taſ winnu paſargatu, ka winna ſirdſ ne pahrzellahſ pahz zitteem zilwekeem. Eihdſ fo weenam zilwekam tahdſ prahtſ irr, kaſ par to luſtejahſ, kad winnam leelaſ gohdſ pahz zitteem zilwekeem rohdahſ zaur to, ka zitti winna gudribu un praweſſchu-mahzibu apbrihno, lihdſ arri tahdſ zilwekſ patſ preeſſch ſewiſ tuſſch paleek no wiſſahm tahm leetahm, kaſ tam derretu, meeru pee Deewa un paſtahwigu dwehſeleſ labklahſchanu eemantohht.

Wrihw driſſeht. No juhrmallas-gubbernementu augſtaſ walbiſchanaſ puſſeſ:
Dr. E. E. Napierſky.

No Wiſſeſch baſniſaſ teeſaſ puſſeſ: R. Baron Budberg,
baſniſaſ teeſaſ preeſſchneeka-weetneekſ.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

45ta lappa. Dividesmits-treschâ swehd. pehz waff. sweht. atsweht., 5ta Nowember, 1833.

See affins=leezineeki eefsch tahm pilšfehtahm Lion un Wiëne.

(Weigums, tas eefahkums irr 42ta lappâ atrohdamš.)

Daudš jaunu, ne ilgi wehl fanemtu lauschu, teewi un smalki no lohzeekem buhdami, tahš breefmigas mohkas ne warreja panest un zeetumâ nomirre. To Liones biskapu Pothinus, 90 gaddus wezzu, bet sawâ garrâ stipru un us Pestitaju sewi palaudamu wihru, ar leelu brehkschanu un trohksni tee eenaidneeki ta frusta Kristus us to teefaschanas weetu aiswilke. Ta gubernatora preekschâ nowests, winnam tas lauschu pulks tapat wirsü brehze, ka zikahrt tee Zuhdi ar mihlu Pestitaju darrija. Pothinu ismeedams, gubernators praßija, kursch un kahds tas Deews to Kristigu lauschu effoht? Tas gohdigs biskaps atbildeja: „Ja tu to no wiffas firds gribbi sinnaht, tad tas tewim taps pasluddinahts.“ Nu tee farra-wihri winnu fagrahbe un zaur wiffahm eelahm wasaja, winnam waigâ fisdami un pee matteem plehsdami; — kam ween isdewahs, tas winnu ar duhrehm sitte, ne pagallam rehkinadams, ka winsch tik wezs wihrs bija. Ta sadausitu, winnu atkal us zeetumu atpakal wedde, kur winsch, no pahrleeku leelahm mohkahm fanemts, pehz diwi deenahm nomirre.

Up to paschu starpu weena brihnischkiga leeta notiffe. Daudš no teem, kas pirmâ reisē no teefas fullaineem saguhstitti, sawu Pestitaju aisleedse, — ka jaw 42ta lappâ peeminnejam, — tomehr zeetumâ tappe eemesti, un breefmigi tappe mohziti, ta ka tas winneem neneeka ne palihdseja, ka tee bija Kristu aislegusch. Turpretti tee, kas skaidri atsinne un isfazija, ka winni kristiti effoht, bes nekahdas sewischkigas apsuhseschanas zeetumâ tappe likti.

Tohs, kas Kristu aisleedse, tahs paganu teefas itt kà kahdus slepkawas un affins-grehzineekus ar jo breefmigaku sohdbibu nosohdija, turklaht winnu paschu sinnamas firdis arri bija nemeerigas un jo wairak ar behdahm fanemtas par to, ka winni no Kristus bija astahjuschees un ka teem nu taifnu sohdu, deht sawas apmelloschanas, bija japanefs. No pascheem paganeem ishmeeti, rau-dadami un kaukdami, schie nabbagi us teefaschanu nogahje, nekahdu eepreezinaschanu preeksch sawahm dwehselehm ne warredami atrast, jo Kristu Jesu zilweku preekschà aisleegufchi, tee arri preeksch sawahm dwehselehm nekahdu schehligu peenemschanu Deewa preekschà ne warreja sagaidiht. Teem, kas sawa tizzibà eefsch mihlu Pestiteju pastahweja, un kas Winnu ar leelu preeku wissu kauschu preekschà apleezinaja, firds paschàs leelafàs meefas behdàs itt meeriga bija; tahs schlehdes, kas apfahrt winnu rohkahm un kahjahm bija listas, kà weena gohda sihme israhelijahs.

Kad muhsu tizzibas deht, teem paganeem pa prahtam tappe darrihts un winneem weena preeku deena fataisita, tad tee teefas fullaini to Maturu un Sanktu tanni weetà, kur tee, kas us nahwi irr noteefati, teem mescha swehreem tohp preekschà mesti, ar tahdahm paschahm mohkahm neschehligi mohzija, itt kà tee jaw papreeksch neneeka buhtu iszeetufchi. Ar pahthagahm schausiti, winni us dselsu restehm, ko tee teefas fullaini papreeksch uguni bija farkanas dedsinajufchi, tappe usfeeti, un winnu meefas tappe dsihwas apzeptas. Pehz tam winnus teem mescha swehreem preekschà mette, kas winnus gabbalu gabbalos faplehse un tà winnu ne-issakkamahm leelahm mohkahm gallu darrija. Tee teefas fullaini no ta Sanktus kaurkahdus wahrduš gribbeja isspeest, bet winsch tik ween peeminneja: „es esmu kristihts zilweks.“ Kamehr to Maturu un to Sanktu tahdà wihsè mohzija, winni to kalponi Blandinu pee kahda stabba bija peeschjufchi, abbas winnas rohkas issteepdami, ka lai tee swehri buhtu peenahkufchi un winnu faplehjufchi. Bet scho reisi tee swehri to Blandinune aistifke un tapehz winnu us zeetumu atpafal wedde, ka ta us preekschu jo leelafàs mohkas iszeestu. Nu tee laudis prassija, lai to Attalu preekschà westu. Winsch bija wihrs, kas pee mums leelà gohdà sawas weenteefigas tizzibas deht tappe turrehts. Winsch ar preezigu un it labbu firds apsinnaschanu preekschà nahje. Teefas fullaini to rink-apfahrt par to teefaschanas weetu wedde, weens galdinsch tam tappe preekschà nests, kur bija latiniskà wallodà wirfù raffihts: „Schis irr tas kristihts zilweks Attalus.“ To kauschu dusmiba pret winnu tik leela fazehlahs, ka winni gribbeja, ka tas tuhlit taptu nomaitahts; bet gubernators to ne warreja uslaut tapehz, ka Attalus Keemeru pilssehtneeku teefà stahweja. Gubernators winnu us zeetumu lifke aiswest, un Keiseram Mark Aurelam grahmatas us Rohmu laide, padohmu prassidams no Keisera, ko ar tahdeem kristiteem zilwekeem tam jadarroht, kas Keemeru pilssehtneeku teefà stahwoht.

Schis ihkfs meera laizinsch, kas zaur tahdu padohma-mekleschanu nahze, muhsu draudsei par itt leelu swehtibu bija; jo dauds schaubigi un ta sakams sawa ne-atsihschana apstulboti beedri tahs Kristigas draudses zaur teem stipreem un pee Kristus apleezinaschanas pastahwedameem beedreem tappe stiprinati un ka no jauna pamohdinati, atkal ar kristiteem laudim fabeedrotees. Daschi, kas Pestitaju bija aisleeguschi, Winnu atkal zilweku preekscha apleezinaja un tif lohti leelu tizzibas spehku eemantoja, ka winneem nu wairs firds ne isbihjabs, gubernatoram isteift, ka taf pahr wiffahm leetahm schi ta labbafa un gohdigaka irr, kad dwehfele ar mihta Pestitaja sa-eetahs.

Pehz kahda laika no Keisera gramatas, us gubernatoru rakstias, bija atnahkuschas, kurras tahda pawehleschana bija useetama, ka tohs kristitus zilwekus, kas Keemeru pilsehtneeku teefa stahweja, ar sohbinu bija nomaitah, bet wiffus zittus bija lift no swehreem faplehst; — tohs atkal, kas no Kristus atkahpahs un Winnu lahdeja, paganu deeweklus peefoukdami, tohs Keisers lifke scheloh un no zeetuma palaisf wattâ. Us tahdu pawehleschanu gubernators wiffus zeetumâ eeliftus atkal us teefaschanas weetu lifke preekscha west, tohs gribbedams fewischki wehl weenu reisi pahrklausih, kas Kristu bija aisleeguschi, un tad winnus palaisf. Bet af brihnums leels! dauds no teem atraddahs, kas nu wairs Kristu ne aisleedse, bet skaidri apleezinaja, ka winni kristiti laudis effoh. Schee tad nu teem tappe flahf peelifti, kas sawas apleezinaschanas deht bija noteefati. Par to laiku, kamehr gubernators ar winneem darbojahs, tohs allasch wehl gribbedams us sawu puffi dabhuht, ne tahli no ta sohga krehsta weens itt gohdigs wihrs, wahrda Alekanders, stahweja; schis pats tohs, kas nu atkal mihtam Pestitajam peefritte, ar sihmehm un ka warredams fluffiba stiprinaja, pee labbas apleezinaschanas pastahweht. Dauds, kas ne tahli no winna bija, nomanija, ka winsch lohti eeksch fewis darbojahs, kaut jel tam buhtu isdewees, schohs pawahjus leezineekus usdrohschinaht; tadeht tee pagani to Aleksandru pee gubernatoru apfuhdseja, ka winsch tohs, kas bija atrittuschi, jauzoh un padarroht, ka winni no jauna Kristum peefrihtoh. Gubernators Aleksandru pee-ajinaja un fazzija: „es preezajohs par to, ka es eeksch Jesu Kristu warru tizzeht.“ Us scheem winna wahrdeem gubernators to lifke fanemt un wehlejia winnu, weenâ reisê af Attalu, jebchu tas gan Keemeru pilsehtneeku teefa stahweja, nifneem swehreem preekscha mest. Abbi diwi ar tahm pafschahm mohzibahm tappe mohziti, ka jaw papreeksch ar Maturu un Sanktu bija darrihst; — abbi diwi tahs ne-issakkamas fahpes ar leelu pazeeschchanu panesse un neweenu paschu fuhdseschanas wahrdu par tahm behdahm fuhdseja, kas teem bija jazeesch. Kad Attalus us apdedsinatahm restehm tappe swillinahts, tad winsch us teem laudim, kas us winnu luhkojahs, fazzija:

„Zuhs fakkait, ka mehš zilwekus ehdoht, bet taf wehl neweens naw redsejis, ka mehš kahdu zittu zilweku us resehm buhtu dedsinajuschi, ka ar mums teef darrihts.“ Zits pagans winnu prassija, ar kahdu wahrdu winna Deems tohpocht nofaukts? Winsch atbildeja: „Tam dshwam un pateefigam Deewam wahrda ne waijaga, ka kahdam zilwekam.“

Kad nu paganeem ne mas ne isderwahs schohs weenteefigus leezineekus no mihla Pestitaja puffes nowilt, tad nu winni wehl sawas dusmas pastahwedami, to gohdigu kalponi Blandinu un weenu jaunekli no 15 gaddeem, wahrda Pontiku, preekscha-wedde. Schee abbee weenumehr, kad winnu tizzibas bedri tappe mohziti un nomaitati, tappe flahst westi, jo tee pagani dohmaja, ka Blandina, seewischka buhdama, un Pontikus, jauneklis buhdams, abbi buhschoht isbihtees un no tahs tizzibas us Jesu atstahtees. Bet tas bija westi zerrehts, jo kad winneem pawehleja, lai deewekus peeluhdsoht un lai winneem uppurus nessohht, tad abbi to ne pagallam ne darrija. Pontikus, wehl behrns buhdams, ne warreja ilgu laiku tahs mohkas panest, jo winsch drihti nomirre. Blandina ar lohti eepreezinatu buhschanu wissu panesse, ar fo winnu mohzija. Gan winnu ar patagahm schaute, gan winnu us dselsu resehm usfehje un ar ugguni swillinaja, gan winnu nikneem swehrem lahgu lahgham preekscha mette, kas ikreisēs kahdu gabbalu no winnas meefahm isplehse, tomehr Blandina bes kahdas kuhdschanas wissas schahs behdas panesse. Pehdigi tee teefas fullaini to Blandinu, kas no affius struttahm gluschi jehla bija palikkusi, weena tihkli eelikke, un winnu kahdam breesmigan bullim preekscha likke, kas ar saweem raggeem winnu schurp un turp wasaja, kamehr winna, gluschi smalka fabersta, sawu garru islaide. Paschi niknaki pagani isbrihnijahs par winnas leelu tizzibas spehku un leezinaja, ka gan winnu starpā til lehti seewischku ne buhschoht atrast, kas til dauds fahpes ar tahdu lehnu un preezigu firdi buhtu warrejusi panest. To paganu negantiba wehl ne mittejahs, bet arri prett teem lihkeem winni wehl sawu dusmibu isgahse; jo tohs lihkus to, kas zeetumā bija mirruschi, winni sunneem preekscha dewe, ka lai neweenam no mums ne isdohtohs, winnus kahda kappā gohdigi eelikft. Tohs zittus lihkus, fo swehri ne jaudaja apriht, winni falassija, un itt smalki ugguni par pelneem fadedsinaja un pehdigi tohs pelnus sakrahje un straujā uppē tohs eegahse, tohs Kristigus laudis isfmeedami un fazzidami, gan nu redseschoht, woi tee arri kahdā reisē buhschoht augfcham zeltees.“ — Bet tas Kungs fakka: „Ne bihsteetes no teem, kas to meesu nofauj un to dwehfeli ne warr nofaut.“ (Matt. 10, 28.)

Brihw drikketh. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:
Dr. C. E. Napieršky.

No Widssemes basnizas teefas puffes: R. Baron Sudberg,
basnizas teefas preekschneela-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-
Deewa

meem eefsch
walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

46ta lappa. Dividesmitš-zeffortá swehd. pehz waff. sweht. atsw., 12ta Nowember, 1833.

„Staigajeet zeenigi, tam Kungam par wissu patišchanu, eefsch wissa labba darba auglus nesdami, un peeaugdami eefsch Deewa atšišchanas.“ Koloff. 1, 10.

Sinna par Gulbenes- un Leias-draudses bihbelu-beedribu.

No ta zeeniga Gulbenes- un Leias-draudses mahzitaja mums atsubtita.)

„Tad nu tà kà juhs Kristu Jesu to Kungu effat peenehmuschi, tàpat staigajeet eefsch Winna, eefaknoti un ustaisiti eefsch Winna, un apstiprinati eefsch tizzibas, tà kà juhs effat mahziti, pilnigi buhdami eefsch tahs ar pateizibu.“ (Koloff. 2, 6 un 7.)

Schahs lappas lassitaji jau daschfahrt no zittahm bihbelu-beedribahm sinnas irr dabbujuschi, kahdus swehtus preekus tas Kungs ta wihnakalna tahm irr dewis baudiht pee tahs darboschanas eefsch sawa Tehwa leetahm, un kahdus auglus no sawa mihlestibas darba sawa starpà irr redsejuschas. — Lai tad arridsan ar preeku fanemm scho sinnu no Gulbenes- un Leias-draudses bihbelu-beedribas, kurrà arridsan tas kohzinsch nemmahs augt, no ka tee strahdneeki un kohpeji swehtus garrigus auglus warr zerreht.

Jau pehrnajà gaddà Gulbenes- un Leias-draudse, atkal eefahkusi dahwanas famest, Jehkaba deenà sawus bihbeles-swehtkus swehtija Gulbenes basnizà, un ar preeku dsirdeja, ka no 743 dewejeem bij famesti 294 rub. 40 kap. kup., jeb 73 rub. 60 kap. sudraba naudas. Par schahm salassitahm dahwanahm papreeksch paschà Jehkaba deenà 90 jaunns derribas grahmatas basnizà tikke eedoh-tas jauneem behrneem, un tad wehl seemà sfoklas behrneem, kam waijadšiba bij, 48 tikke dohtas, un 2 par naudu pahrdoh-tas, tà ka pawissam 140 pufsbihbeles pehrnajà gaddà tikke isdallitas.

Tad atkal schahs draudses pehrminderi, kas bihbelu-beedribas wezzafi irr, ruddeni eefahze pa mahjahm dahwanas lassiht preeksch scha gadda; un lai gan pehrnaja gadda zaur ruddens salnahm gruhstas behdas muhsu widdu eefstahjabs, tomehr tahdi, kas to atsinne, ka zilweks ne dsihwo no maifes ween, bet no ikfatra wahrda, kas no Deewa muttes isheet, ne atrahwahs no scha mihlestibas darba, no sawas nabbadsibas dohdami, ko spehdami. Daschi, kam naudas ne bij ko doht, sabehre labbibas, woi dewe linnus, woi zittas prezses, ta ka schoreisi ar wissu, kas par pahrdohstahm prezzehm eenahze, no 711 dewejeem bij salassihstis 204 rub. 15 kap. kup., jeb 51 rub. 4 kap. sudraba naudas, un wehl par tahm prezzehm, kas wehl ne isdohtas, warrehs eenahst lihds 12 rub. sudraba, ta ka atkal scho gaddu wairak ka simts jaunus derribas grahmatas schai draudse warresim isdalliht.

Par scho Deewa swehtibu preezadamees, muhsu bihbelu-beedriba sawus bihbeles-swehtkus schoreisi Mikkele deena, tai 29ta September deena Gulbenes basniza swehtija, un arridsan zitti swehtchi mahzitaji no Wezzas Peebalgas, no Tirses un no Zeswaines bij atnahkuschchi, labpraht gribbedami palikt par muhsu preeka palihgeem. — Deewa nammâ fanahkuschchi, eefahkam Deewa kalposchanu, no sawas dseesmu grahmatas 509tu dseesmu dseedadami. Tad Zeswaines jaunais mahzitaïs preeksch altara gahjis, Deewam pateize, ka tas arr' schai draudse zaur sawu Garru sewim mohdinajis Deewa wahrdu mihlotajus, un to peeluhdse, ka winsch sewim arr' ausis un firdis fataisitu, kas winna wahrdu ar preeku un ar swehtu apdohmu fanemtu. — Tad no 260tas dseesmas trihs pirmas perschas tiffe nodseedatas, un Gulbenes mahzitaïs, kanzelê uskaphis, un sawu draudsi apswiezinajis, tai isstahstija un peekohdinaja spreddika tohs wahrdu, kas Kofferu grahmatâ 2tra nodakka, 6ta un 7ta perschinâ irr usrakstiti, un kas arr' schai simai par wirsraaksteem irr likti. Schohs Deewa wahrdu isstahstidams, mahzitaïs rahdija, ka ta ween irr muhsu gribbeschana un muhsu darboschana, ka zaur Deewa wahrdeem, ko bihbelu-beedribas Kristigeem laudim sagahda, schee arween wairak Kristu Jesu to Kungu peenemtu, — neween behrni, kurreem arr' jau laiks irr sawu Pestitaju firdi peenemt, bet arr' wissi tee, kurreem firdis lihds schim us to wehl ne tiffe mohdinatas zaur Deewa wahrdeem. Tad mahzitaïs ohtra kahrtâ rahdija, ka ta arridsan irr muhsu gribbeschana un darboschana pee bihbelu-beedribas, ka wissi, kas to Kungu Jesu Kristu peenehmuschchi, zaur winna wahrdeem arridsan eeksch winna eefaknoti, ustaisiti un apstiprinati tizziba, ar winnu staigatu us winna zekkeem, ka gaismas behrni. Un beidsiht rahdijis, ka tizziba pilniga ween warr palikt zaur pateizibu eeksch mihlestibas, sawai draudsei peekohdinaja, lai ne peekuhst schai mihlestibas darbâ, ko bihbelu-beedriba irr eefahkusi, lai allasch peeminn to dahrgu maksu, ko Kristus irr dewis par muhsu dwehfelehm, un lai tadehl ne leedsahs, sawu tizzibu pilnigu darriht zaur pateizibu, darbodamees, ka muhsu starpa Kristus dahrgi wahrdi un winnu swehtiba wairo-

jahs. Tad warroht zerreht, fa tad fchi swehta derribas-grahmata buhs wiffu tizzigu waddons, fa fchi buhs ta faule, fas arr' nabbageem un behdigeem spihdehs us tumscheem zelleem, fa fchi buhs ta faune, no furras tizziba un winnas augli isaug, fa fchi wehl us nahwes gultas tizzigahm dwehseleh buhs par mihtstahm ziffahm, furras meerigi un swehtigi warrehs aismigt, kad nahwes engelis nahks tahs aiswest tur, fur tee aiseet, fas Kristu Jesu to Rungu irr peenehmufchi un fas eeffsch winna eefaknoti un ustaisiti un apstiprinati tizziba, ar winnu scho laizigu dschwibas-zellu staigajufchi. — Tad wehl beidsoht Deemu peeluhdsis, fa tas tahdu swehtibu arr' schai bihbefu-beedribai pee winnas darboschanas dohtu, mahzitais nosauze tohs behrnus, furreem bihbefu-beedriba schoreisi swehtas bihbefu grahmatas basniza gribbeja doht. — Kad draudse pehz nobeigta spreddika to 227tu dseefmu bij' dseedajusi, tad Tirses mahzitais wehl muhsu bihbefu beedribai isteize Deewa wahrdu spehku un gohdu, papreefsch rahdidams, fa no pascha eefahkuma, kad pirmee zilweki noseeguma un sohdba bij' eekrittufchi, Deewa schelastibas-wahrdu winnu behdigas firdis eepreezinaja, teem nahkamas pestifchanas zerribu dohdami, — fa Mohsus, tas Deewa kalps, arridsan zaur Deewa wahrdeem ween sawas behdas tiffe stiprinahs un uszelt, kad winsch, ar to zeetu ne-atgreesigu Zuhdu tautu darbodamees, gan drihs apnikke un firde winnam nokritte, — fa arr tam Deewa-tizzigam Rehninam Dahwidam Deewa wahrdu bij' par eelighsmofchanu behdas, — un fa nabbageem Zuhdeem, fas Bahbeles zeetuma smaggi nopuhtahs, firdis tiffe eepreezinatas, kad Deews teem praweefschus fuh-tija, teem apbehdinateem preeku fluddinaht, un tahs fagraustas firdis apseet, teem zeetuma laudim fluddinaht atswabbinafchanu un teem faisiteem pilnigu atraisfichanu. Tad mahzitais istahstija, kahda wehl leelaka swehtiba Deewa wahrdeem bij', kad ta pilniga gaisma nahze ar Deewa Dehlu, — fa Deewa wahrdu bij' tee rihki, ar fo tee sweineeki no Galilejas tam Pestitajam baggatus lohmus wilke, us winna wahrdu sawus tihklus ismettufchi. To arr peeminneja, fa tai waijafchanas laika, kad tumsibas spehks ta Pestitaja jaunu walstibu mekleja isnihzinaht un winna dahrgus wahrdu teem tizzigeem no firde gribbeja israut, fchee sawus mihlus Deewa wahrdu ta glabbaja, fa labba sawas meefas liffe nowahrdsinaht un sawas affinis isleet, ne fa sawas swehtas grahmatas buhtu nodewufchi netizzigeem par apsmeecku un naidneekem par pohstifchanu, sinnadami, fa tur irr wifs spehks ta garra un tahs pateefibas, zaur fo Kristus walstiba wairojahs un aug. Arr' Luttera, swehtigu darboschanu peeminneja, zaur fo tas gaischums, fo wiltigi preeferi ilgu laiku laudim bij' atrahwufchi un paslehpufchi, par jaunu sahze spihdeht un wiffas dwehseles apgaismoht; un tad istahstija, fa muhsu laikos bihbefu-beedribas irr zehlschahs, un kahdu ne-isteizamu swehtibu Deews winnu darboschanahm irr dewis pa wiffahm semmehm un pasawles mallahm, un sewischki muhsu Kreewu-walstiba. To wehl arr dsirdejam ar preeku, fa muhsu mihla tauta Widsemme bihbefu-beedribas at-

Kal fawu darbu irr eefahfufchas jau daschâs draudsès, tà fà Straupes un Kaunas, Krimuldes, Ahraisha, Wezzas un Jaunas Peebalgas, Zeswaines un Zirses draudse, un fà katrai bihbelu-beedrìbai irr isdeweès. Tad wehl Zirses mahzitais rahdijs, fà schee Deewa wahrdi irr muhsu dwehfetu dsihwibas maife, ar fo tas Pestitais muhs wehl allasch meelo, un fà meh's wiffi tahdi effam, fas us zetta baddâ nonihktu, fad winsch muhs ne-ehduschu's gribbetu atlaist, fawus stahsus nobeidse ar fwehteem pamohdinafchanas wahrdeem, tohs behrnus, fã grahamatas tiffe sohlitas, pasfubbinadams us atfihfchanu, bihbeles wezzakus un wiffus bihbeles beedrus mohdinadams us mihlestibu un ne-apnikfufchu darbofchanu, un wiffai draudsei garrigu fwehtibu eefsch debbestigahm dahwanahm wehledams un apsoholidams no Deewa un schehliga Pestitaja puffes. — Tad tahs fwehtas grahamatas, fo bihbelu beedriba bij' eegahdajusi, preefsch altara tiffe isdallitas 95 behrneem un 5 wehl palikke isdohdamas.

Tà muhsu Gulbenes- un Leias-draudses bihbelu-beedriba fawus preeka fwehtkus noswehtijusi un no fawa mahzitaja ar fwehtifchanas wahrdeem atlaista, wehl Deewu slaweja, to 743tu dseefmu dseedadama; un taggad muhsu zerriba stahw us to, fas to labbu darbu pee mums irr eefahjis, fã tas arri to pabeigs, un pats fawus auglus kohps, un fã winsch tohs, fas pee winna nahf isfalkufchi, ne atlaidihs ne-ehduschu's, fã tee us zetta baddâ ne nonihfst!

Eai tad nu schehligais un mihlais debbesu Tehws tif labbi tahs nupat peeminnetas, fã arri wiffu zittu bihbelu-draudschu darbofchanu fwehti un ir eefsch muhsu semmehm jo deenas jo wairak tahdas mihlodamas dwehfeles pamohdina, fas zaur dsihwu atfihfchanu tahs ne-isdibbinajamas leelas mihlestibas un schehlastibas, fo tas wiffu-waldigais Kungs un Deews eefsch ta mihla Pestitaja Jesus Kristus us wisseem, fas Tam pateesi irr padewuschees, turra, ar wiffu labbu prahntu no fawas nabbadsibas fawas dahwanas fanestu, fã ta debbest maife, prohti tee skaidri Deewa raksti tahs wezzas un jaunas derribas, wisseem teem warretu rohkas nahkt, fã no firds tahs faldas baudifchanas gribbahs, ar fawahm paschahm azzim tohs wahrdu's us-eet, fas tohs zilwekus skubbina pee Jesus kahjahm fawu grehku nastas nolikt, un no Wiana to meeru fanemt, fo Winsch, tas Deewa- un zilweka-Dehls, pee krussta kohka zeesdams un mirdams, irr sagahdajis!

Wrihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier'sky.

No Widsemmes basnijas teefas puffes:

R. Baron Dubberg,
basnijas teefas preefschneeka-weetneeks.

S i n n a s

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus wakkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

47ta lappa. Dividesnits-peeftâ fwehd. pehz waff. fweht. atfw., 19ta November, 1833.

„Es fluddinaschu tawu wahrdu manneem brableem, — es flaweschu Lewi stary tahs draus
dies.“ Dahw. ds. 22, 23. „Ka juhsu tizziba ne buhtu eefsch zilweku gudribas, bet
eefsch Deewa spehka.“ 1. Kor. 2, 5.

Tahs lappas, kas peenes

Sinnas par notiffumeem eefsch Deewa walstibas,
arri nahkoschâ 1834ta gaddâ ar Deewa palihgu taps rakstos eespeestas.

Deewa ta Tehwa schehlastibu un to meeru ta Runga Jesus Kristus
un ta fwehta Garra sadraudseschanu wisseem mihteem lassitajeem
scho lappu wehtam.

Wissu-pirmaf tam mihtam un schehligam debbes-Tehwam pateifdami, kas
pee iskohpschanu scho lappu sawu laipnigu palihgu lihds schim mums irr pee-
schkhris, — mums arri peenahfahs it semmigâ un weenteesigâ prahâ wisseem
teem mihteem tizzibas draugeem un darba beedreem pateift, kam tik mihta firds
irr, ka winni par to gahda, ka schihs lappas saweem lassitajeem rohâ nahf,
jeb arri ka zitti no winneem daschu fwehtigu sinnu, daschu jauku pamahzische-
nas un usstubbinafchanas wahrdu, dwehselehm par uskohpschanu mums atfuh-
tijuschî ar tahdu wehlefschanu, lai tahs eefsch muhsu lappahm eeliftu.

Mehs ustizzam, ka ta mihta debbes-Tehwa schehlastiba un ta fwehta Garra
eepreezinafchana pee scha pascha darba, fo meh's, ar uswehlefschanu muhsu mihtu
un augstî zeenijamu preekschneeku, Latweescheem par labbu firds isfkaidroschanu
effam usnehmuschees, arri wehl us preekschu mums palihgâ nahks. Mums ar-
ridsan tahda preeziga un stipra zerriba irr, ka tee paschi mihtli tizzibas draugi un darba-
beedri un daschi zitti scho muhsu luhgschanu ar labbu un laipnigu prahtu us-

nems, ar fo winnus luhdsam, faut jel winneem gribbetohs, fà lihds schin, tà arri us preefschu mums palihdscht, fà tas darbs ar tahm lappahm ir nahfoschâ gaddâ it swehtigi un preezigi us preefschu eetu. Tad nu wisseem to sinnu dohdam, fà muhsu apnemschana un wehleschana irr, to ohtru gads-fahrtu scho muhsu lappu, fo fauz: „Sinnas par notiffumeem eefsch Deewa-walstibas“ — arri us to nahfoschu 1834tu gaddu apgahdaht, jo wairaf wehl teem mihtem lassitajeem usrahdidami to kohpschanu, ar fo tas wissu-mihlais Pestitais sawu draudsi zaur wisseem laikeem un wisseem notiffumeem apkohpis un fargajis un to paschu wehl taggadin apkohp un farga. Mehsh luhdsam, faut jel wiffi, fam patifschanas irr, tahs peeminnetas lappas arri us to nahfoschu gaddu turreht, jeb fam gribbahs, no jauna peenahet par nehmejeem schahdu lappu, buhtu eefsch drihsuma pee saweem zeenigeem draudschu mahzitajeem un teem zitteem no mums usluhgteem draugeem usdewuschres, fà mehsh lihds 10tai Dezember deenai scha gadda it skaidri warretu dabbuht sinnaht, woi arri tik dauds to nehmeju buhs, fà warram to ohtru gads-fahrtu schahdu lappu drohschi sawâ laikâ list eefahet drikkelt. Tohs zeenigus draudschu mahzitajus un tohs zittus mihtus tizzibas draugus usluhdsam, faut jel no itweena, fas arri nahfoschâ 1834tâ gaddâ tahs peeminnetas lappas gribb turreht, to weenu rubul sudraba naudas par 52 dubbultigahm lappahm gribbetu fanemt, tik labbi buhdami, par to gahdaht, fà ta salassita nauda mums ap to 15tu lihds 20tu Dezember deenu scha gadda us to paschu fahrtu rohkas nahktu, fà jaw isgahjuschâ reisê irr notizzis.

Weidscht mehsh wehl peeminnam, fà pee mums arri wehl no scha gadda lappahm warr dabbuht no pascha pirma nummera.

Tad lai nu tas mihtais Deews scho muhsu darbu jo deenas jo wairaf swehti un lai dohd mums un wisseem sawu meeru baudiht! Dsihwojeet wesseli un paleezeet wiffi pee pateefigas dwehseles labklahschanas! To wehl wisseem, no ta Kunga pusses, Straupes draudses mahzitais **G. G. Sokolowski.**

To wezzaku firdis dauds reisahm zaur behrneem no launa tohp nogreestas.

Weenâ draudse Schweizeru semmê Deews weenu labbu, peetizigu, weenteefigu un Pestitaju itt karsti mihtodamu wihru par gannu un mahzitaju bija lizzis. Ap to laiku, kad winsch par mahzitaju tappe eezelts, tannê paschâ draudse tahds besdeewigs eeraddums gan drihs wiffus wezzakus laudis bija pahrnehmis, fà winni neschehligi woi zilwekeem woi us lohpeem lahdeja, swehredami un Deewa wahrdu welti un neleetigi walfodami. Lihds fo tas mahzitais schahdu us pasuschanu nogahsdamu eeraddumu usgahje, winsch weenumehr un bes mitteschanas no kanzeles ar spehku un zittu brihdi ar bahrgem wahrdeem par to runnaja, sawu draudsi usstubbinnadams, faut jel tahdu

breesmigu buhschanu buhtu atmettusi. Wiasch tà fazzija: „Eeffsch ta ap-swehtita wahrda muhsu Deewa un Kunga tahds spehks atrohdahs, ka zaur winnu, lihds kad to paschu zeenigi un gohdigi walfojam, firdis tà tohp fanemtas, ka winnas gluschi kà no jauna tohp atdsendinatas; un dascham, kas irr prattis pateesi fawu debbes: Tehwu Jesus wahrda peeluhgt, tahda eepreezinaschana un tahda firds ap-swehtischana nahkusi, ka to ar wahrdeem ne mas isstahstih ne warr. Bet kad juhs scho augsti zeenijamu wahrdu neleetigi un welti walfojat, kad jums patihk pee scha swehta wahrda lahdeht un swehrecht, tad juhs schim wahr-dam paschi wissu spehku panemmat, un zaur winnu gribbedami zitteem nelaimi un skahdi peewehleht un peeness, juhs few pascheem weenu ugguni kurrinajeet, kas juhsu dwehseles muhschu muhscham mohzihs, un audsinajeet weenu tahrpu, kas ne mirst, bet ar fawu kohdumu juhsu dwehselehm pastahwigas fahpes padarra.“

Tebshu wiasch dauds reisahm, gan schà, gan tà, pret scho negantu eeraddumu tahs lahdeschanas isrunnajahs, tad tomehr islikfahs, ka wissi winna wahrdi par-welti buhtu runnati. Tas mahzitais tad nu tohs masus behrninus eeffsch skohlahm apraudsija, un winneem ar tik dsihweem un turklaht mihligeem wahrdeem to ne-gantibu tahs lahdeschanas un tahs swehreschanas usrahdiya, ka schee masi, — kurren Engeli debbesis reds weenumehr to waigu ta Tehwa, kas debbesis irr, — gauschi raudaja, atminnedamees, zif breesmigi winnu wezzaki eeffsch mahjahm ta swehta Deewa wahrdu neleetigi un welti walfoja. Bet kas tad nu notifke? Kad schee paschi skohlas behrni mahjäs atnahkusch, fawu tehwu jeb mahji, jeb kahdu zittu wezzaku zilweku dsirdeja, ka tee lahdeja un swehreja, tad winni istruhfahs un ar gauschahm luhgschanahm fazzija: „Ak mihlais tehws, ak mihla' mahte, ne dar-rait tà, jo tas irr leels grehks un Deews tahdu sohdihs, kas winna swehtu wahrdu neleetigi walfo.“ Schi luhgschana to behrnu palihdseja; jo dascheem wezzakeem tà bija ap firdi, it kà buhtu Deews pats, zaur to behrnu mutti, us winneem run-najis. Winneem preefsch garra azzim tahs muhschigas pasuschanas behdas un mohkas preefschà stahdijahs, fo winni tihschà prahtà ar fawu lahdeschanu nopel-nijahs, un winnu behrnu affaras, fo tee par fawu wezzaku nelabbu eeraddumu noraudaja, teem kà swehtas luhgschanas uppuri israhdijahs, ar fo schee masini to mihlu Tehwu debbesis peeluhdse, kaut jel tee wezzaki zaur swehtu Garru buhtu spehzinati, no tahda breesmiga eeradduma atstahtees. Tad nu ihkà laikà tas blehdigs eeraddums tahs lahdeschanas un tahs swehreschanas schinni draudse sudde, tà kà winna rink-apfahrt zittahm draudsehm par labbu preefschsihmi palifke. Daschi ne apdohmigi zilweki tohs laudis no tahs peeminnetas draudses gan isfmehje, fazzidami: „à rè, tee jaw irr swehti laudis tappusch! — ak tu manna deenina, tee nu wairs ne mahk mutti atdarriht, kad zits winnus lamma!“ Bet schee draudses lohzecki par tahdu isfmeechanu neneeka ne rehkinaja, un fluffà garrà to schehligu debbes: Tehwu flaweja, kas winnus zaur fawu behrnu muttehm un ap-leezinaschanu us labbu zekku bija lizzis uswest.

È nu, af Rungs un Deems, Tu muhs us to wahrdu atgahdini, fo Tu zaur Taru kalpu Dahwidu lizzis fluddinaht, kas fakka: „No to behrntu un sihdamu muttes effi Tu weenu spehka slawu fataisjies.“ (Dahw. ds. 8, 3.) Misltais swehtais Gars, af luhdsams mahzi muhs wiffus, allaschin atsiht, us fo muhsu mihltais Pestitais rahda, kad Winsch fakka: „Es jums fakku, ka par ikkatru weltu wahrdu, fo tee zilweki runnahs, teem buhs atbildeschanu doht sohda-deenâ. To pehz taweem wahrdeem tu tapfi taisnohts, un pehz taweem wahrdeem tu tapfi pasuddinahts.“ (Matt. 12, 36. 37.)

Gesehpadsmitais krahjums to swehtigu un Kristigu mahzibu.

Veepadsmitu krahjumu redsi Nr. 44.

55.

Deewam schehl leels pulks tahdu lauschu atrohdahts, kas, kad winneem tas Rungs Jesus tohp fluddinahts, tif mas usklaufahs, itt kâ tee, kam tu kahdu notikkumu no glusch sweescheem zilwekeem buhtu stahstijis, kas tuhkstohsch un wairaf juhdju semmes no winneem dsihwo. Un kapehz dauds lauschu to wahrdu, kas us mihlu Pestitaju rahda, tif mas usklaufa? Tas nahf zaur to, ka winni to atpestifchanu no grehkeem par kahdu masu un neeka jeb arri par kahdu sweeschu leetu turra. Bet kam tas zeenigais swehtais Gars to firdi irr atwehriis un ta fakkams to akmini nowehlis, kas zilweka firdi apzeetina, tam, kad winsch no ta Kunga Jesus Kristus mihlestibas un no Winna atpestifchanas darba fo dabbu dsirdeht, tapat irr it kâ tam, kam tu kahdu preezigu sinnu jeb no winna brahla, jeb no winna Tehwa, jeb no winna dehla, jeb no winna laulata drauga buhtu atnessis. Tam wiffas leetas it dsihwas preeksch winna azim rahdahs; jo schohs sawus turweneekus mihlodams, winna firds preezajahs, kad winsch no teem kahdu sinnu dabbu, kas tam fluddina, ka schee winnu ar labbu prahtu peeminn. Tad nu irr prohtams, ka tahda zilweka firdi mihlestiba skaidra irr, kam katris wahrds, kas us Pestitaju rahda, par leelu preeku irr, un kas to ar dsihwu un pateefigu usklaufischanu fanemm.

56.

Ta kahds no Deewa walfstibas leetahm runna, jebfchu winna firds pagalam tufschâ irr, tad tahda runnaschana gluschi bes spehka irr; jo winsch runna kâ zilweks, kas no namma fo stahsta, kurrâ winsch pats ne irr eekschâ bijis. Tas gan brihscham gaddahs, ka dascha zilweka wahrdi no debbes leetahm ittin swarrigi, pateefi un pamohdinadami irr, jebfchu winsch pats sawâ firdi neeka irr baudijis, fo winna mutte apleezina; — ir tahdu zilweku mums par Deewa kalpu buhs turreht un atsiht, ka mihla debbes-Tehwa spehkâ un warrâ stahw, no dasch-daschadu zilweku luhpahm tahdus wahrds likt skandinahht, kas derr par pamahzifchanu un usffubbinaschanu, tohs tizzibas zeffus usnemf.

Wrihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Rapiersky.

No Widssemes basnijas teefas pusses:

R. Baron Bubberg,

basnijas teefas preekschneeka-wectneeks.

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schobeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

48ta lappa. Dividesmits = festâ fwehd. pehz waff. fweht. atfw., 26ta November, 1833.

„Ja tu gribbi, KUNGS, tohs noseegumus peelihdsinaht, af KUNGS! kas pastahwehs? Bet pee Lewis irr peedohschana, ka tee Tew bihstahs. Manna dwehfele gaida us to Kungu wairak ne ka tee fargi us gaisnu, kas lihds rihtam wakti turr.“ Dahw. dseesm. 130, 3. 4. 6. „Kungs, mahzi mau mannu gallu, un to mehru mannu deenu, kahds tas irr, ka es sinnu, kahds nihzigs es esmu!“ Dahw. ds. 39, 5. „Ja Deewa walstiba ne irr ehdeens jeb dshreens, bet taisniba un meers un preeks eefsch ta fwehta Garra. Kas schin nis leetâs Kristum kalpo, tas irr Deewam patihkams un zilwekeem peenemnigs.“ Reem. 14, 17. 18. „Swehtigi irr tee mirruschi, kas eefsch ta Kunga nomirst no ta brihscha. Tee-scham tas Gars fakka, ka tee dufs no sawahm darboshanahm, un winnu darbi pawadda tohs.“ Jahna parahd. gr. 14, 13.

Schè mums tahs paleekamas weetas ne irr.

Al Kungs un Deews, Tewi peeluhdsam, Tu gribbetu mums peedoht, kad peemirruschi us debbes-mahjahm fataisitees, — Tu gribbetu muhs mohdinaht ar jaunu usdsichchanu pehz winnas usdsichtees!

Eefsch teem jaw 44ta lappâ scho muhsu sinnu usrahditeem, un no muhsu augsti flaweta un gohdajama Keisera Nikolaja ta pirma, tai Lutteriskas basnizas kahrtai par labbu apstipriinateem basnizas likkumeem, wissahm muhsu draudsehm irr uswehlehts, ka lai basnizas gadda beigumâ, jeb tanni pehdigâ fwehdeena preefsch pirmas Adwentes, ar Deewa pagohdinaschanu wissus tohs mihlus peemint, kas pagahjuscha basnizas gaddâ, zaur to Kungu muhsu Pestitaju, debbes-mahjâs irr nowesti un kurre meefas kappds irr guldinatas par fehflu tahs fwehtigas augscham-zelshanas no mirroneem.

Schinni paschâ nedetâ, kas ar scho fwehdeenu eefahkâs, arridsan zitta fwehtishanas deena friht, prohti: ta luhgschanas peekdeena. Muhsu augsti zee-

nijama waldifchana us fcho peeminnetu luhgschanas peefdeenu muhs Deewa nammâ pee tahm kahjahm muhsu wiffu wiff' - mihlaka Pestitaja peelabbina, ka meh's, katris ar fagraustahm firdim, fawus grehtus suhdsetu, schehlodamees, ka tif mas wehl pehz tahs Deewa-walsibas un winna taisnibas usdsinnuschees, luhgdamees, ka Winsch muhs ar fawu dahrgu nopelnijumu no muhschigas pasufchanas gribbetu isglahbt un mums palihdseht, schinni laikâ zaur rahmu un paklausigu buhschanu, zaur skaidru un schkihstu un weenteesigu dsihwoschanu, par tahdeem wiffur apleezinatees, kas pateefigu tizzibu un mihlestibu us to paschu muhsu mihlu Kungu Jesu Kristu turra, zaur Winna schehlastibu kohpdamees muhschibâ tohs preekus Winna pestifchanas eemantoh't.

Ak lai meh's pateizam itt no firds muhsu schehligam Reiseram un tai no Winna eezeltai waldifchanai, ka Winni ihpaschigas deenas us tahdu swehtifchanu, kâ nupat usrah'dijam, mums par labbu irr isredsejuschî; jo pee Kristiga zilweka wiff'-leelakas atsihschanas peederr, allaschin skaidri wehrâ list, fo Apustuls rahda, kad winsch fakka: „Mums ne irr schein weens paleekams pilssehts, bet to nahkamu meklejam meh's“ (Ebr. 13, 14.) — un atkal: „Swehtigi irr tee mirruschi, kas eeffsch ta Kunga nomirft.“ (Parahd. gr. 14, 13.); — Kristiga zilweka labba-kais un derrigakais darbs irr, garrâ, kâ Maria, pee mihla Pestitaja kahjahm nofehstees, un no Winna muttes sanemt wahrdu's tahs ihstenas firds-eepreezinaschanas, sanemt padohmu un spehku, taisnibâ, meerâ un preekâ eeffsch ta swehta Garra pastahweht, — sanemt to schehligu apfohlischanu, ka Winsch, tas Deewa-Dehls, pats Kungs un Deews, mums wisseem, kas meh's ar weenteesibu schehlojamees, ka tif dauds laika ar grehkeem effam saudejuschî, un no wiffas firds wehtamees, ar Winna palihgu weenu pastahwigu garru tahs tizzibas un mihlestibas usnemt, — ka Winsch mums, kad fawu laizinu sche wirs semmes beigsim isstahweht, tahs durwis us jaufahm debbes-mahjahm buhschoht atwert. — Teescham, Kungs, pee tahdas atsihschanas un pee tahda darba Tu muhs weenumehr gribbetu ustur-reht, ak! paklausî fcho luhgschanu, amen.

Tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi astotas nodattas festais gabbals.

(To peektu redsi 37tâ lappâ.)

La Kristiga draudse appaksch Neemeru Reiserem Kommodus, Pertinak's un Julians' tas wiltigs draudses-lohzeklus Peregrinus.

Lee abbi Neemeru Reiseri Pertinak's un Julians' tif ihksu laiku waldija, tã ka Kristiga draudse nefo launu zeete, bet arri nekahdas atweeglinaschanas zaur winneem ne warreja dabhuht. Bet Kommodus laikâ tam mihlam Deewam patikke, tai Kristigai draudsei meeru peeschkirt, jebfchu gan Kommodus pats tohs Deewa zekus ne mas ne zeenija, un us wiff'-wiffadu wihsî, us besdeewigu un negantu dsihwoschanu eelaidahs. Schee meera laiki us kahdeem 12 gaddeem pa-

stahweja un tif ween sinnams irr, fu weens pats Kristigs zilweks, wahrda Apol-
lonius, sawas tizzibas eeksch to Kungu Jesu Kristu deht, irr tappis nomaitahs.
Zas preezas wahrds no tahs Deewa walstibas it lohti isplehtahs, un dauds augsti
un zeenijami Neemeru leeli-kungi ar saweem peederrigeem ap scho laiku par bee-
dreem tahs Kristus draudses palikke.

Lihds schim mehß effam redsejuschu un us preekschu wehl wairak dabbusim re-
dseht to weenteesibu un gohdigu buhschanu pee teem, fas taisnu un skaidru tizzibu
eeksch Jesu Kristu turreja, zaur fo teem arri tahds spehks nahze, fa tee ne lahwahs
no Winna atrautees, kad arri Kristus eenaidneeku breefmiga sirds winnus us wif-
fadu wihsi mohzija un nomaitaja. Bet kad effam apnehmuschees, zaur schahm
muhfu isstahstischanahm par to Kristigu draudsi, tahdu mahzibu preekschâ zelt, fa
lai ikkatis samanna, kahda swehtiba un kahda preeziga baudischana teem rohdahs,
fas lihds gallam, woi labbâs, woi launâs deenâs pee ta Kunga pastahw un sawu
zerribu taisni us Winnu irr nolikkuschu, un fa zaur to ween isdohdahs us wisseem
labbeem, Deewam patihkameem un teem zilwekeem par ihstu labbumu derrigeem
darbeem usdsihtees; — tad arri us ohtru pussi mums ja rahda, fa zilweks, fas
wiltigs Kristus draudses beedris irr, pehdigi no ta Kunga tohp atmeßs un breef-
migu gallu panahk, tapeh; fa winsch Jesus swehtu wahrdu us peeerahpschanu un
us zittahm neleetibahm tihschâ prahtâ nelabbi irr walfojis. Eeksch tahm wezzahm
gramatahm, fas no tahs Kristigas draudses pirmeem laikeem stahsta, mehß tahdu
wiltigu Kristus draudses lohzekli useetam, fas kahdu laiku par pateesigu Jesus
draugu islikkâhs, jebshu winsch eeksch-puffe plehfigam swehram lihdsigs bija.
Scha zilweka wahrds bija Peregrinus. Zas notikkums ar winna muhs mahza
luhgtees un fazzih: „Kungs, turri Tu pats muhs ar tawahm rohkahm, fa mehß
it fa labbi sarri pee Lew paleekam un ne tohpam atmeßti!“

Schis pats Peregrinus kahdâ pilssehtâ, dsilli eeksch Aßias, bija dsimmiß.
Zauneklis wehl buhdams, winsch jaw us tahdahm blehdibahm padewahs, fa win-
nam bija no teefahm pasuddinatam tapt, bet tomehr wehl winnam it skaidri neko
ne warreja usrahdiht, famehr winsch, apnizzis appaksch sawa tehwa dsihwoht un
winnam flausiht, to paschu noschnaudse. Scho besdeewigu un breefmigu darbu
padarrijis, winsch tad nu no sawas dsimtenes aißbehege un schurp un turp zaur
dauds semmehm wasajahs, fa winna pehdas neweens ne buhtu dabbujis fadsiht.
Peh; ilgu laiku winsch arri pehdigi us Zuhdu semmi atnahze, un turpat kahdâ
weetâ ar Kristigeem mahzitajeem sagahjahs, no kurreem winsch to Jesus mahzibu
fanehme un ar winneem draudsiibu uszehle. Schim pascham Peregrinam tif weh-
riga galwa bija, fa winsch ihksâ laikâ wiffas mahzibas un gudribas it pilnigi pratte
un pehdigi pats tai draudsei par weenu preekschneeku palikke, fas no wisseem kri-
stiteem laudim sawas leelas atsihschanas, sawas gudras mahzibas un sawas it
jaukas isrunnaschanas deht, tappe zeenihßs un augstâ gohdâ turrehts. Ne ilgi
peh; tam winsch no paganu teefahm tappe fanemts, un tahs tizzibas eeksch Kristu

Deht, zeetumâ eemests. Ra tas ar winna notiftu, to Peregrinus pats gauſchi wehlejahs, tapeh; ka winsch nu bija laiku isredsejees dauds naudu un mantas fa-
krah; jo lihds ko tee zitti fristiti laudis dsirdeja, ka winnu miſtohts Peregrinus
bija zeetumâ eemests, lihds winni tam no wiſſahm mallahm leelu pulku naudas fa-
neſſe un winnam rohkaſ gahdaja, ka lai jel mekletu, woi ne warretu no paganu
rohkahm waktâ raiſitees. Jo winsch zeetumâ tappe turrehts, jo winsch ſapratte
no frifiteem laudim mantas un gohdu eepelnitees. Kad nu jaw labbu kulli bija
eekrahjees, winsch tahdu ſpreedumu no paganu teefahm mahzeja ispirktees, ka tahs
winnu no zeetuma atlaide, un pawehleja, ka lai tikfuſchi no tahs weetas aiſeetoht
prohjam.

Peregrinus tad nu us ſawu dsimteni atpakal dewahs, un to ar wiltibu ſakrahtu
naudu ſtarp teem isdallija, kaſ ſinnaja, ka winsch ſawu Tehwu bija noſchnaudis,
ka tee lai kluffu zeestu. Bet winnam tur ilgi ne patiffe, jo winsch atkal ſtarp kri-
ſtiteem laudim ſchurp un turp ſtaigaja, ar ſawu miſkſtu un wiltigu mehli winnus
peekrahpdams. Bet taſ pehdigi ir tai draudſei tappe ſinnams, tik labbi ko winsch
ſawam Tehwam bija darrijs, ka arri winna zittas blehdibas; tad nu wiſſi no
winna atſtahjahs, un tik lohti ka preekſch-laikôs, kad winnu wehl ne paſinne,
dauds ar winna ſagahjahs, ta nu atkal wiſſi preekſch winna behge.

Tâ atſtahts, winnam truhkums uſſpeedahs, jo winnam ne gribbejahs ar ſa-
wahm paſchahm rohkahm ko labbu ſtrahdaht. Arri winna ſinnama ſirds pamoh-
dahs, un jebſchu winsch gan mekleja to paſchu ar ſawu isdohmatu gudribu apfluf-
ſinaht, tomehr taſ winnam ne isdewahs.

Winna ſirds, — tuſſcha no dsihwas un pateefigas tizzibas us to greh-
neeku draugu un nekahdu miſleſibu us to paſchu ne turredama, — winnam
tik lohti uſſpeedahs, ka winsch wairs ne maſ ne pratte isglahtbees, bet ka traſs,
tiſſchâ prahtâ kahdâ ugguni eegahſahs un dsihws ſadegge! — Ak dwehſele,
lai tawa tizziba irr weenteefiga, jo taſ Rungs ne taujahs iſſmeetees.

Pe eſchpadsmitu krahjumu peederriga ſwehtiga un Kriſtiga mahziba.

(Redſi Nr. 47.)

57.

Tas irr teefcham teef, ka ta irr taggadin weegla leeta, to muſſchigu dsihwo-
ſchanu eemantoht; bet taſ irr arridsan teef, ka tee muſſchibâ ne pagallam war-
rehs aiſbildinatees, kaſ zur ſawu netizzibu paſuhd; jo gohds tam ſchehligam
Deewam, kaſ tahdu apgahdaſchanu irr turrejis, ka wiſſi laudis pee iſſtas dsih-
was un augligas tizzibas warr kluht.

Wrihw drikket. No juhmallas-gubbernementu augſtas waldiſchanas puſſes:

Dr. C. E. Napierſky.

No Wiſſemmes baſnizas teefas puſſes:

K. Baron Budberg,
baſnizas teefas preekſchneeka-weetneeks.

par notiffu:

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigt.
Ebreer: 13, 8.

49ta lappa. Pirmâ Adventes sivehd. jeb basnizas-gadda eefsch. 3^{schâ} Dezember, 1833.

„Juhš wahrte, pazelkeet sawus palohdus, un tohpeet paugstinatas, juhš pafaules durwis, jo tas gohdibas Kehninsch nahf. — Kas tas tahds Kehninsch tahs gohdibas? Tas Kungs Zebaoth, Tas irr tas gohdibas Kehninsch, Sela.“ Dahw. Df. 24, 8. 10. „Raugi tawš Kehninsch nahf pee tewim, taifus, un wusch irr weens Pestitais.“ Zak. 9, 9. „Deewš ne irr sawu Dehlu eefsch pafauli subtijis, ka tam to pafauli bija sohdiht, bel ka ta pafauli zaur winnu pestita taptu.“ Zehn. 3. 17.

Taunš gads tahš Deewa basnizas Nahf; Kristus draudse preezajahš, Tawš Kehninsch, mihta Zian! nahf, Un tawu preeku wairoht sahf.

Gohds Deewam dohtš.

Ur schehliga Deewa palihdsibu mehš nu basnizas gaddu effam beigufchi un pawadditas irr atkal tahš sivehdeenas un zittas sivehtku deenas, kurrâs mehš tappam pamohdinati, to laipnibu ta Deewa:Dehla atsiht, kas muhsu labbad zilweks tappe, atsiht Winna dahrgu preezas:mahzibu, kas sivehtishanu wiffahm dwehselehm peeness, kas tif us to klausa. Eefsch tãhm sivehtahm deenahm ta pagahjufcha basnizas gadda effam mehš garrâ lihds ar Betlemes ganneem to Kungu un Pestitaju fillê gullifchu apraudsijufchi, effam fanehmufchi to sinnu par to leelu preeku, kas wiffieem laudim notizzis zaur to, ka Deewa:dehls zilweka meefas usnehmees. Mehš Winnu arridsan effam kalpa gihmi redsejufchi stary winna brahleem, kã Winfeh tohs pasuddufschus usmeklejis, teem behdigeem un gruhf-firdigeem atweeglinafchanu fagahdajis, tohs tizzigus un par faweem grehfeem nofkumufschus apschelojis, un tohs zeefirdigus pahrmahzijiš. Tahš paschas pagahjufchas sivehtas deenas mums usrahdiya, kahda dsittã pasemmoschanã tas Kungs tahš gohdibas muhsu deht pasemmojees, un kahdas affas behdas un gruhftas zee,

fchanas Winnam tappe usliktas, kad winsch, pasauli atpestidams, pee frusta kohka nomirre. Mehs tannis paschâs deenâs arri dattu effam nehmuschees no ta uswarreschanas preeka ta dsihwibas Leelafunga, un effam lihds ar Winna mahzefleem preezajuschees, sinnadami, ka Winsch atkal no mirroneem augfcham-zehlees. Ze mehs, pehz saldeem debbes-preekeem ilgodamees, Winnam pakkat stattijamees, dsirredami, kahdâ gohdbâ Winsch us debbesim uskaphis, ka Tas fehstohs pee sawa Zehwa labbas rohkas. Arri muhsu ausim atskanneja to Apustulu wahrdi, ar kurreem winni eeksch ta spehka ta swehta Garra, Deewa leelus un warrenus darbus pasluddinaja, un no winnu muttes mehs effam dsirdejuschchi, kahdas tahs parahdichanas Deewa muhsu Runga, kahdi Winna baußli un kahdas Winna apsohlichanas irr. — Wissas schihs swehtas deenas, fo mehs isgahjuschâ basnizas-gaddâ effam swehtijuschchi, wissas tahs swehtas mahzibas, kas mums par to peeminnetu laifu tappe preekschâ zeltas, tahs irr dauds, un teescham dauds pasfrahdajuschas, ka muhsu tizziba paliktu skaidraka un muhsu zerriba stipraka un muhsu mihlestiba weenteesigaka. Tapehz arri nahkâhs muhsu scheligam Rungam un Pestitajam flawa un pateifschana, jo Winsch arri isgahjuschâ basnizas-gaddâ muhsu dwehseles it pareisi lizzis apkohpt. — Bet schi ta labbaka pateiziba irr, fo mehs Winnam par tik dauds labdarrischanahm dohdam, kad mehs semmigi pee Winna swehtahm kahjahm apsohlamees, tahs swehtas deenas, fo schinni jaunâ basnizas-gadda atkal peedsihwosim, it pareisi sinnâ likt, un tadeht, no wissas firds un prahta luhgdamees, fakkam: „Mihlais Kungs un Pestitais, kas Tu tas muhschigais un wissu-scheligais Deews effi, at dohdi mums-jel atsiht un weenumehr peeminneht, ka muhsu deenas, fo schê laizigi dsihwojam, Zew peederr, un ka ar suhrahm affarahm mums peenahkâhs nofkumstees, kad sinnama firds rahda, ka arri weenu paschu stundu mehs buhtu Zewim atrahwuschchi, to paschu us pasauligahm nelectibahm istehredami.“

Nu tad, mihlas dwehseles, usnemsim jaunu basnizas-gaddu ar tahdu apnemfchanu, ka mehs pastahwigi un ar preeku un ar labbu prahtu muhsu mihlam debbes-Zehwam eeksch ta Runga Jesus Kristus garrâ un pateesibâ gribbam kalpoht, to ar weenteesibu darridami, fo tas Apustuls rahda, kad winsch fakka: „Pamahzait few paschus iddeenas, kamehr wehl tohp faukts: schodeen; ka neweens no jums ne tohp apzeetinahts zaur peewilschanu ta grehka.“ (Ebr. 3, 13.)

Tahs is stahstichanas par to Kristigu draudsi astotas nodattas septitais gabbas.

(To festu redsi 48tâ lappâ.)

Ta Kristiga draudse appaksch teem Keemeru Keisereem Sewerus un Karakalla.

Lee meera laiki eeksch Kristigas draudses ilgi ne pastahweja; jo kad Sewerus, — zilweks no breefmiga firds tikkuma, — waldineeka gohdu par wissu Kee-

meru walfstibu fanehme, tad tif wehl desmits gaddus Kristiteem laudim meers bija, jo ilgaku laiku Sewerus to labdarrifchanu ne peeminneja, fo winsch no weena Kristiga zilweka, wahrda Profulus, bija baudijis, kas ar labbahrn sahleh to Seweru no gruhstas wahjibas isahrsteja. Pehz ta laika winsch ar leelu breefmibu tahm Kristigahm draudsehm uskritte un sawu negantibu wiff-pirmaf zaur to parahdija, ka winsch itt stipri bija aisleedsis, Reemeru teesâ wairs to Ewangeliumu passuddinahrt. Bet kad tomehr schis preezas-wahrds ne sudde, bet dauds dwehsetu weenumehr zaur to paschu tappe pamohdinatas, tai paganu neleetibai atfazziht, tad tahs waijaschanas behdas tif pat breefnigas fazehlahs, ka ne ilgi preeksch tam. Wiff wairaf tahs Kristigas draudses eeksch Aleksandrias Egipteru semmê un eeksch Kartago, kas eeksch Aprikas irr, ar leelahm waijaschanahm tappe peemeletas. Eeksch wezzahm grahmatahm dauds Kristigu kauschu wahrdi irr useetami, kam no paganu teefahm eeksch Aleksandrias tahs galwas tappe nozirstas, sawas tizzibas eeksch to Kungu Jesu Kristu dehl. Mehsh lassam, ka winni it preezigi tahdu netaisnu spreedumu panesse un zaur nekahdahm baidifchanahm un zaur nekahdahm apsohlfifchanahm no ta dsihwibas zetta ne lahwahs nowehrstees. Tee, kas wezzds laikds tohs notikkumus eeksch tahs Kristigas draudses, par peeminneschanu us raddu raddeem, irr ussihmejuschi, no teem affins-leezineekeem eeksch Kartago kahdu labbu un wehrâ leekamu sinnu rakstijuschi, fo mehsh schê eeleekam, mums wisseem ka par weenu pamahzifchanu, pee tahs apleezinaschanas ta Runga muhsu Pestitaja arri wiff-gruhstakâs behdu deenâs pastahweht. Tas ta bija:

Kad us pawehlfifchanu ta, pee paganu tizzibas pastahwedama, Reisera Sewerus, wiffâs mallâs tee Kristiti laudis tappe waijati un dauds suhdsetaji pret winneem atkal pamohdahs, tad arri eeksch Kartago 12 zilweki ar reisi gubernatora preekschâ tappe apsuhdseti, ka Kristiti laudis effoht. Starp scheem wiff-wairaf 6 bija, us kurreem tee pagani wiff-leelaku launumu turreja, prohti trihs wihri Speratus, Marzals un Zittins, un arri trihs feewas Donata, Sekunda un Westina. Kad schee gubernatoram tappe preekschâ westi, tad winsch us winneem wisseem schahdus wahrds runnaja: „Es jums wisseem peedohfifchanu no Reisera puffes apsohlu, kad juhs apdohmajatees, un teem deewekleem uppurejeet, winnus tapat peesaufdami, ka mehsh zitti to darram.“ Us to Speratus atbildeja: „Mehsh neneeka launa ne effam darrijuschi, nei arri mehsh apsinnamees, ka mehsh jebkahdam zilwekam buhtu netaisnigi darrijuschi. Mehsh to effam darrijuschi un to weenumehr darram, ka mehsh peeluhgschanas Deewa preekschâ turram par teem, kas mums launu darrijuschi un wehl taggadin muhs waija, un klausam schinni leetâ, fo muhsu Reisers mums pawehljeis.“ Gubernators atkal fazzija: „Muhsu paganu tizziba irr lehda, jo mehsh tif ween kautkahdu deeweklu peesauzam un Reiseram wesselibu wehlam, un es gribbu, ka jums tapat arri buhs darriht.“ Atkal Speratus atbildeja: „Lauji jel luhdsams, ka es tew ar ihfseem wahrdeem dabbutu issteift, kahda Kristigu kauschu tizziba irr.“

Jaw gubernators fadusmojees, winnu isbahrdams fazzija: „Woi man tawas mahzibas buhs dsirdeht un eeklausitees, ka tu muhsu paganu tizzibu isfmeiji? — Peefauzeet jel wiffi labbak muhsu deeweklus, un es juhs palaidischu sweifus un wesselus us juhs mahjahm.“ Speratus atbildeja: „es tohs deeweklus nepagal-tam ne pasihstu. Es Deewam, kas debbesis, kalpoju; Winnu neweens zilweks ar meefas azzim narw redsejis, nei arri Winnu redsehs. Pret likfumeem es ne esmu grehkojis un sinnu, ka tadeht sohdbu ne esmu pelnijis; ko es pirku, es tuhliit maksaju, un tahs frohna dohschanas es allaschin ihstena laika nolihdsinaju; mannu dwehseli es mannam Deewam un Pestitajam us apkohpschanu esmu atweh-lejis; es nekahda laika ne esmu pret kahdu zilweku fuhdsejees, un mans Deews man palihdsejis, ka neweenam ihstena taisna fuhdsiba pret manni ne warr buht.“ Tad nu gubernators us teem zitteem peezeem fazzija: „Ne klausait jel, ko schis runna, tas jaw neprachtigs zilweks, uppurejeet juhs muhsu deeweekteem, un es juhs tuhliit walka palaidischu.“ Tad nu atkal Zittins atbildeja: Mehs mihtojam un klausam Deewu muhsu Rungu, kas debbesis irr.“ Tad nu gubernators pawehleja, lai winnus wiffus noweddoht zeetuma, un lai winneem kahjas un roh-kas apfaktoht ar gruhtham dselsu schkehdehm.

(Makfoshâ lappâ tas beigums tahs isstahstischanas no teem affins-leezinekeem eeksch Kartago.)

See feschpadsmitu krahjumu peederriga swehtiga un Kristiga mahziba.

(Redsi Nr. 48.)

58.

Schi ne muhscham taisna sihme ne irr, woi zilweks pateesi Kristus draudses lohzeklus irr, kad winsch leelahs, ka winsch pee schahs, jeb pee tahs Kristigas basnizas fahrtas turrachs; bet schi irr ta labba sihme, ka zilweks pateesi Kristus draudses lohzeklus irr, kad winsch sewi pateesi par weenu nosohdamu grehzi-neeku afsihstahs un ar pastahwigu un pasemmigu pateizibu eeksch Jesus Kristus ween peedohschanu sawu grehku mekle, un allaschin peeminn, ka tee wahrdi muhschiba tee wiff-bahrgaki buhs, kad taps fazzihst: „Es ne esmu nekad juhs pasinnis; eita noht no mannim, wiffi juhs kaana-darritaji.“ (Matt. 7, 23.) Ar to ne peeteek, kad kahds to Jesus mahzibu tif ween mahf, bet irr wai-jadsigs, ka kristihst zilweks pawiffam ar mihsu Pestitaju weena prahta un garrâ stahw un itt dsihwi to eeksch sewis juht, ka Kristus pats ta galwa un tas zilweks winna lohzeklus irr.

Wrihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierſky.

No Widsenmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Wudberg,
basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesus Kristus wakkar un schodeen tas patz, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

50ta lappa.Dhtrâ Adwentis fivheena, 10ta Dezember,

1833.

Beigums tahs isstahstifchanas no teem affins = leezineekeem eefsch
Kartago.

(Medfi to eefahkumu 49ta lappâ.)

Dhtrâ deenâ tas Gubernators tohs fefchus peeminnetus atkal sawâ preefschâ us teefafchanas weetu lifke atwest, un wiff-pirmaf us tahm feewinahm schohs wahrdus runnaja: „Gohdinajeet taf juhs jel muhsu walditaju un uppurejeet muhsu deeweekem, tohs paschus peesaufdami.“ Donata atbildeja: „Mehs dohdam gohdu muhsu walditajam, jo winsch irr Keisers; bet Deewu meh s peeluhdsam no wiffas firds un prahta, to paschu weenigi ween peesaufdami.“ Westina atkal fazzija: „Es arri no wiffas firds tizzu eefsch Jesu Kristu“, un Sekunda fazzija: „Es turrohs pee ta weeniga Deewa, manna Runga un Pestitaja, un gribbu allaschin pee Winna pastahweht; — juhfu deeweeklus meh s ne masne warram peesauft, jeb winneem kalpoh, jo tee nefas ne irr.“ Tad nu gubernators lifke tahs feewas ischfirt un atkal tohs wihrus preefschâ west, us Speratu fazzidams: „Woi tu allasch wehl pee ta pastahwi, fa tu kristihts zilweks effi?“ Speratus atbildeja: „Teescham es pee ta paleeku, fo jaw papreefsch esmu apleezinajis; lai wiffi tad nu schohs mannus wahrdus dsird, fa es eefsch Jesu Kristu tizzu un no ta ne afahpschohs;“ un tee zitti wehl flahp peeminneja: „Mehs arri Kristus tizzigi laudis effam.“ Gubernators fazzija: „Juh s neneeka par tahm behdahm un breefmahm ne leekatees sinnaht, fas us teem gaida, fas pee tahdas apleezinaschanas pastahw, fa juhs to darrait: woi tad juh s schehlastibas ne gribbat fanemt?“ Us to fchee trihs wi hri atbildeja: „Darri ar mums, fa tew patihk, meh s deht ta wahrda muhsu mihla Pestitaja Jesus Kristus labpraht gribbam zeest un mirt.“

Gubernators attal prassija: „Kahdas irr tahs grahmatas, eefsch kurrahm juhs lassat, fazzidami, ka tahs effoht Deewa raksti?“ Speratus atbildeja: „Tahs grahmatas, fo mehš lassam, irr tahs tschetras preezas grahmatas no muhsu Kunga un Pestitaja Jesus Kristus, tahs grahmatas, fo Apustuls Pahwuls irr rakstijis, un wiffi zitti raksti, kas no Deewa irr eedohti.“ Nu gubernators fazzija: „Es jums wehl us trihs deenahm waktas dohmu, ka juhs warrat apdohmatees, un wehrâ likt, kas jums teescham par labbu derretu.“ Us to Speratus atbildeja: „Tu welti zittu leezibu no mums sagaidi, jo mehš wiffi, kas tawa preekschâ effam apfuhdseti, mehš wiffi eefsch mihlu Kungu Jesu Kristu no wiffas firds un no wiffa prahta tizzam un ar muhsu schehliga Deewa palihdsibas nefad no schihs, tizzibas ne atlaidifimees. Luhdsams, darri nu drihs ar mums, kâ Tew pawehlehts.“

Gubernators, redsedams, ka winsch neneeka ne eespehje, ka winsch tohs no ta Kunga Jesus atrautu, bet ka winni ar jo leelaku preeku schim mihlam dwehseles glahbejam peefehrahs, tad nu pehdigi schahdu spreedumu nospreede: „Tadeht, ka Speratus lihds ar saweem beedreem par krisiteem zilwekem isfakkahs, un ne pagallam tohs deeweklus peeluhgt, nedf winneem uppureht ne gribb, tad nu es pawehlu, ka winneem wiffeem galwas ar sohbeni buhs nozirst.“ Speratus un winna beedri fazzija: „Mehs tew pateizam, at Kungs un Deews, ka Tu muhs effi gohdinajis, deht ta wahrda tawa mihla Dehla muhsu Kunga Jesus Kristus par affins-leezineekeem palikt; mehš Tew luhdsam, eeweddi jel muhsu dwehseles eefsch jaukahm debbes-mahjahm.“ Us teefas weetu nowesti, winni zellōs mesdamees wehl weenureisi to debbes-Tehwu pagohdinaja, — un pehz tam winnu galwas tappe nozirstas.

Ne ilgi pehz ta laika, attal deht sawas tizzibas eefsch to Kungu Jesu Kristu peezi zilweki tappe no paganu teefahm eefsch Kartago zeetumâ eelikti. Schee peezi bija weens jauns puifis, wahrda Newokatus un weena jauna seewa, wahrda Welizitas; schee abbi peederreja pee tahs faines weena leela-kunga. Tee zitti bija diwi brihw-wihri, wahrda Saturninus un Sekondulus, un weena gaspascha no augstas zilts, ar wahrdu Wiviva Perpetua. Winnas tehws, kas pagans bija, winnas mahte un winnas abbi brahli wiffi wehl dsihwoja, un scho sawu mahsu deht winnas lohti laipnigas un weenteefigas firds gauschi mihloja. Weens no scheem winnas brahteem arri jaw turrejahs pee teem, kas to zellu us muhschigu dsihwofchanu likte usrahditees. Perpetua tik ween 22 gaddus wezza bija, jaw kahdus gaddus laulibâ dsihwoja un nupat us gruhfahm kahjahm atraddahs; winnas pirmais behrninsch wehl pee winnas kruhtim sihde. Ne ilgi arri wehl fests zilweks, wahrda Satur, scheem peezeem tappe zeetumâ peelikts, jo arri winsch bija Jesus tizzigs zilweks. Par to laiku, kamehr schee zeetumâ bija, tas Tehws tahs Perpetuas, kas pagans bija, bet scho sawu meitu it lohti mihloja, daschu reisi atnahze, scho sawu behrnu raudsicht, un gauschi darbojahs, ka winsch winnu buhtu dabujis no labba tizzibas zella nogreest un pee deeweklu kalposchanu peewest.

Bet wiffa winna runnaschana parwelti bija, tadeht winsch par winnu apskaitahs un scho sawu behrnu ar breefsmigeem wahrdeem islammaja.

Gefahumâ scheem fescheem nabbadsineem zeetumâ nefas ne faiteja, jo katram bija usrah dita labba, gaischa un sausa ruhmitte. Bet kad paganu teefas redseja, ka schee pee tahs Jesus tizzibas pastahweja, tad winnus wiffus kahdâ tumschâ, schaurâ un mittrâ weetâ eeslohdijia. Teem zitteem, kas jaw no masahm deenahm apradduschi bija dauds gruhtumus zeest, schi weetas pahrmihschana eesfch zeetuma nefo ne istaisija un winneem par nekahdu behdu ne bija; bettai Perpetuai schi breefsmiga weeta par lohti leelahm beedahm bija, wiff-wairak tadeht, ka winna nu wairs sawu behrnin, kas tai pee kruhtim bija, ne spehje tâ peefohpt, ka tas mafsinsch apraddis bija. Pehdigi diwi mahzitaji ar leelu nauddu tahdu brihwibu ispirke, ka tee nabbagi zeetumneefi ifdeenas us kahdahm stundahm warreja kahdâ labbakâ weetâ atpuhti dabhuht; tur tad Perpetua sawu mihlu behrnin sihdija un to mah-tei us kohpschanu rohkas dewe. Kahdu laiku winna gan lohti bija noskummusi, ka winnas deht, winnas tehnam un teem zitteem peederrigeem dauds behdas bija ja-reds, — bet tomehr tas mihlais swehtais Gars winnu eepreezinaja, tai usrahdidams, ka winna nekahda faunuma, neds kahdas besdeewibas pehz eesfch zeetuma atraddahs. No ta laika winnai tas zeetums ka gohda nams israhdiyahs. — Nu winnas tehws, — kam gauschi par to firdi eeschehlojahs, ka winsch scho sawu behrnu ar breefsmigeem wahrdeem bija islammajis, — tas pats winnu atkal zeetumâ nahze apraudsiht un fazzija: „Manna mihla meita, usskattijel mannu baltu galwu un apschehlojees par tawu tehnu, kas tewi wairak mihlo ne ka sawus zittus behrnus; apschehlojees par tawu behrninu, fo tu sawâ flehpi nessi, ak luhdsama atstahjees no teem krisstiteem laudim, jo mehsh tawi peederrigi faunâ preefsch wisseem laudim paliksim, kad tu, pee schihsh tizzibas pastahwedama, winnas pehz tapfi nomaitata.“ Winsch winnas rohkas noskuhpsstija, un us zetteem nomettees, winnas kahjas apfampe, allaschin fauldams un luhgdams, faut jel buhtu no Kristus draudses atschkihrufees. Zkattris warr saprast, ka Perpetuas firds zaur tahdahm winnas meesiga tehwa luhgschanahm no gauschahm leelahm fahpehm tappe pahrnehta. Bet tomehr tas mihlais Pestitais winnai palihdseja tehnam isfkaidroht, ka tas muhscham ne warroht notift, ka winna buhtu no ta Runga Jesus Kristus atstahjusees, un ar luhgschanu winna sawu tehnu luhdse, lai tam pateesigam un dsihwam Deewam ustizsoht, gan Tas buhschoht wiffas leetas us labbu gallu iswest.

Ohtrâ deenâ wiffi tee septini gubernatora preefschâ, ka wahrds Halarians bija, tappe westi. Tas winnus isklausijis, ar ihksu spreedumu nospreede, ka teem bija no mescha-swehreem faplehsteem tapt. Ar preezibu schee, to beigumu sawu mohku sagaididami, us zeetumu atpakal greesahs, fur Sekondulus, no wahjibas pahrnehts, nomirre. La jauna seewa Welizitas arri us gruhtahm kahjahm bija, un tas dsemdechanas laiks jaw tuhnu flahht bija, tadeht winna to mihlu

debbes-Zehwu peeluhdse, faut jel buhtu winnai palihdsejis, to behrninu agrafi dsemdeht, kamehr wehl teem mescha-swehreem ne bija preekschâ mesta. Un Deews winnas luhgschanu paklausija. Kad nu ta dsemdeschanas stunda peenahze un weens no teem durwju fargeem winnas brehkschanu dsirdeja, tad tas fazzija: „Woi tas tew tahdas sahpes darra? kâ tad buhs, kad mescha-swehra naggôs buhfi?“ Us to winna it semmigi atbildeja: „Ro es taggad zeeschu, to es zeeschu zaur mannu grehzigu dabbu, — bet pehz, tad zits pee manni buhs, kas par manni zetitsh, tapehz, ka es Winna wahrda deht zeetischu.“ Winnas behrninu weena zitta Kristiga feewina fanehme un to kâ sawu behrnu kohpe.

Teem zeetumâ eeflohdseiteem dauds badda un truhkuma bija jazeesch, tadeht Perpetua us teem fargeem fazzija: „Kapehz juhs ne dohdeet mums eht? Tas taf juhsu johds buhs, kad tee laudis muhs, mescha-swehreem preekschâ mestus, atraddihs labbi apkohptus un ne wis nomehrdetus.“ No ta laika schee mihtee tappe labbafi turreti, un kahdas deenas preeksch winnu nonahweschanas teem bija brihwiba dohta, ar saweem raddeem un draugeem zeetumâ kahdâ labbâ weetâ kohpâ eht un eeksch sawa mihta Pestitaja kohpâ preezatees. Bet schi brihwiba zaur to nahze, ka tas wirsneeks par teem zeetuma fargeem ap to laiku arri pats to tizzibu eeksch to Rungu Jesu Kristu sawâ sirdi bija usnehmis. Kad ta deena peenahze, ka scheem nu bija mescha-swehreem preekschâ mesteem tapt, tad zitti pagani gribbeja, ka winni ar tahdahm drehbehm taptu apgehrbti, fo elka-deewu kalpi mehds walfoht. Bet schee fazzija: „Mehs dohdam sawu dsihwibu, ka no schahdahm leetahm brihwi paliktu; bet juhs, kas juhs tâ ar mums darrait, stattait mums pareisi waigôs, ka juhs teefas deenâ passarôs muhs atkat warrat pasiht. Tu, gubernators, muhs effi muhsu tizzibas deht teefajis, — Deews tewi teefahs.“ Wiss-pirmaf us Perpetua un Welizitas weens mescha-wehrsis tappe usdsihts, ka tas winnas sabadditu. Tas winnas abbas gar semmi nogruhde; bet winnas atkal pazehlahs un us mallu dewahs, fur Perpetua us sawu brahli un us zitteem flahht buhdameem Jesus draugeem, schohs wahrduhs fazzija: „Effat pastahwigi tizzibâ, mihtojat zits zittu, un ne isbihstaitees par tahm mohfahm, fo mehsh zeescham.“ Tee laudis, kas no wissahm mallahm us to weetu bija fastrehjuschi, fur us gubernatora pawehleschanu teem peezeem affinis-leezineekeem no mescha-swehreem bija nomaitateem tapt, ar leelu brehkschanu winneem usbrehze, faut jel paschâ widdû us to weetu buhtu nahkuschi, fur tee swehri atraddahs, ka ikkatrihs dabbutu redseht, ka winni tappe sagruhsti. To winni arri darrija, weens ohtru ar mihtleem wahrdeem eepreezinadamees, kamehr, no teem swehreem gluschi smalki fabersti, winni sawu garru islaide un no ta Runga Jesus Kristu debbes-Zehwa nammos tappe eewessi!

Brihw drikkcht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierky.

No Widsemmes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,

basnizas teefas preekschneeka-weetneeks.

par notiffu-

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus walkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

51ma lappa.Dreschâ Adventes fwehdeenâ, 17ta Dezember,

1833.

„Iai mehs noleefam wiffu nastu un tohs grehtus, kas muhs wiffai apstahj, un ar pazeefchannu tekkam eefsch tahs mums preeksch=effofdas zihnifchanas, un usraugam us to eefahzeju un pabeidseju tahs tizzibas JESU. Zefschu Winfch warrejis preekâ buht, irr Winfch to Krustu panessis, un par to faunu ne behdajis, un pee labbas rohkas ta Deewa gohdac krehfla sehdees.“ Ebr. 12, 1. 2. „Es esmu to labbu zihnifchannu zihniis, es esmu to tezzefchannu pabeidsis, es esmu to tizzibu turrejis. Zo prohjam man irr nolifts tahs taifnibas krohnis, fo man tas Kungs, tas taifnis sohgis, dohs tanni deenâ, un neween man, bet arridsan wiffeem, kas Winna paspihdeschannu irr mihlefschi.“ 2. Tim. 4, 7. 8.

Beigums tahs astotas nodallas
tahs isstahstifchanas par to Kristigu draudsi,
lihds 306^{am} gaddam pehz Kristus dsimschanas.

Kahdi wahrdi par teem, kas no taifnas tizzibas eefsch to Kungu Jesu Kristu bija apmalbijuschees, — no teem basnizas=tehwem, un no ta affins=leezineeka biskapa Ziprianus.

No ta 217ta gadda lihds 306tam gaddam pehz Kristus dsimschanas kahdi 23 Keiseri pahr to Keemeru walstibu, zits pakkal zittu, waldija. Appakfch scheem Keiserem ta Kristiga draudse gan arri zittu brihdi labbu meeru baudiya un sawus sarrus pahr wiffu pasauli islaide; — bet tomehr ap to paschu laifa-starpu arridsan dauds waijaschanas behdas tai Kristigai draudsei usnahze. Eefsch wezzeem rukteem irr usectams, fa par scho laiku ta draudse wehl us feschahm lahghahm breefmigi no teem paganeem tappusi peemekleta, kas ar sawu tumfibu un zaur sawu firds-apzeetinaschannu leelu pulku leeziineeku ta Kunga Jesus Kristus irr nomaitajufchi. Bet tomehr schihs behdas ne buht ne bija tahs leelakas; — wehl leelakas un affakas tahs noskumschanas bija, kas tai draudsei zaur to nahze, fa winnas

paschas widdû tahdi laudis zehlahs, kas to pateesibu aisturredami, to Kristigu draudsi zaur wiltigahm mahzibahm mekleja fajaukt. Zo wairaf tas Ewangeliums isplehtahs, jo wairaf arri zilwefti atraddahs, kas paschi no ta mihla Pestitaja at-
 rahwahs un arri dauds zittus no winna gannibas nowihle, un tadeht padarrija, ka daschas schfelschanas un nelabbas leetas schurp un turp eeffsch Kristigas draudses rahdijahs. Daschi wahrdi scho, kas no draudses atraisijahs, wehl taggadin wezzâs grahmatâs tohp useeti; starp scheem sewischki peederr Ebions, Manes, Pahwuls no Samosata, Montanus un wehl daschizitti. Schee wiffi lihds ar teem, kas winnu mahzibas peenehme, wiff' wairaf zaur to us alloschanas zetteem padewahs, ka winni ne pagallam sawus grehkus ne atsinne un peedohschanu to grehku ne mas pee ta ne mekleja, kas wisseem grehzineekeem par labbu pee frusta kohka sawas affinis islehje, ka zaur to wisseem Deewa meers un ta muhschiga dsihwofschana nahktu. Schee wiltigi mahzitaji gauschi lepni bija, no furreem zitti tai netizzibai, zitti atkal blehnu tizzibai bija padewuschees, itt stipri ar to darbodamees, ka winni to Deewa draudsi, ka us sawu pussi buhtu dabbujuschi. Bet tas mihlais Deews, kas augstprahdigu fauschu padohmam ne lauj pastahweht, un kas weenumehr to draudsi irr apfargajis, fo winsch zaur sawu mihlu Dehlu Jesu Kristu irr swehtijis, tas pats arri scho lohdi apspeestu draudsi tahdâs behdâs, furrâs winna ap teem peeminneteem laikeem bija eekrittusi, irr apfargajis, un tahdus wihrus pamohdinaja, kam winsch spehku un sapraschanu dewe, teem wiltigeem mahzitajeem pretti stahweht un to draudsi apfargahd, ka ta ne taptu nowilta no labba un skaidra tizzibas zetta, un tahs wiltigas mahzibas ne peenehme. Schee wihri, zaur kurru apgahdaschanu ta Kristiga draudse ap teem peeminneteem laikeem tappe apkohpta un apfargata, ka wiltigas mahzibas ne warreja pahrlleku winnas widdû eelauftees, — schee paschi wihri par basnijas-tehweem tohp nosaukti. Starp winneem meh's wiff' wairaf schohs peeminnam:

1) **Trenëus**, mahzellis ta Polikarpus. Trenëus bija biskaps eeffsch Liones. Schis pats stipri teem wiltigeem mahzitajeem pretti turrejahs, un lihds gallam weenumehr apleezinaja, ka zits wahrds teem zilweekeem ne irr dohts, zaur fo tee muhschigu dsihwofschanu warr dabbuht, ka ween tas wahrds ta Kunga Jesus Kristus.

2) **Tertullianus**, kas eefahkumâ starp teem paganeem ar likkumu ustul-
 koschanahm lohdi darbojahs, bet pehz zaur Deewa schehlastibu to tizzibu eeffsch to Kungu Jesu Kristu fanehme. Tertullianus daschas grahmatas par gohdu Deewam, muhsu Kungam un Pestitajam irr farakstijis, eeffsch kurrahm dabbu lassihd, kahda ta dsihwofschana to ihstenu Deewa behrnu irr bijusi. Winsch par draudses wezzaku eeffsch Kartago bija un turpat sawa Deewa meerâ nomirre.

3) **Klemen's**, no Aleksandrias, arri eefahkumâ pagans bija, kas us dauds leelahm un gudrahm leetahm bija ismahzihds. Tas mihlais swehtais Gars winnam dewe atsiht, ka Kristu pasihd un Winnu mihloht, zilweka labbaka dalla un

leelaka gudriba effoht. Arri winsch daschas gramatas farakstija, iffatram par labbu pamahzischanu, kas tohs Deewa zellus gribb staigant. Klemens turpat eefsch Alekstrandrias nomirre.

4) Origenes, no Alekstrandrias, mahzeflis ta pirmit peeminnetta Klemens. Kad winsch wehl mass behrens bija, winnam lihds ar sawa tehwa gribbejabs par affins-leezineeku buht, bet tas winnam ne isdewahs, jo winna mahte to paschu ta mahzeja glabbaht, ka tee pagani winnu rohkas ne dabbuja. Origenes wiffsehtâ bija eezelta par labbu un Kristigu pamahzischanu. Winsch sawas leelas atsihschanas dehl, schurp un turp tappe aizinahs, ka winsch tahm draudsehm palihdsetu no teem attrattitees, kas nelabbas un wiltigas mahzibas mefleja eewest. Sawâ 45tâ gaddâ winsch eefsch Resarias par draudses wezzaku tappe eefwehtihst. Winsch irr kahdas 6000 gramatas, masas un leelakas, farakstijis, no kurrarm wehl leels pulks us muhsu laikeem irr atlizis. Winsch arri gan zittu brihdi no dascheem darba beedreem sawas it spehzigas darboschanas dehl tappe apfkausts; bet tas mihlais Deews tam palihdsjeja lihds gallam pee sawa darba pastahweht un pee labbas apfohpschanas tahs Kristigas draudses peepalihdsieht. Wezs palizis, Origenes nomirre.

Wehl daschu zittu basnizas-tehwa mehsh warretu pee wahrda nosaukt, kad mums tik daus weetas schinnis lappas buhtu. Mehsh tadehl tik ween to basnizas-tehwa Ziprianus wehl peeminnam, jo winsch par augsti teizamu bisapu un affins-leezineeku irr slawejams.

Tas bisaps un affins-leezineeks Ziprianus eefsch Kartago bija dsimnis. Winna wezzaki laudis no augstas zilts bija un scho sawu dehlu eefsch wiffadahm gudribahm un mahzibahm likke ismahziht. Pee-audsis, winsch fewischti starp paganeem sawas skaitas isrunnaschanas dehl, lohti tappe pagohdinahts, un dauds gaddus eefsch lihgsfibas un daschadahm lusteschanahm, pagans buhdams, dsihwoja, kamehr arri winna garra azzim ta gaisma ta Kunga atspihdeja un winsch to Kungu Jesu Kristu dabbuja pasieht, kas mums wisseem no Deewa dohts irr par gudribu, par taisnibu, swehtischanu un par atpestischanu. Winsch pats weenâ gramata, fo winsch us kahdu draugu rakstija, ta no fewis fakka: „Klauses draugs, fo tewim no mannis stahstischi. Kad es tumziba apfahrt maldijohs un no teem grehkeem un tahm launahm eefahroschanahm itt ka lairâ no juhras wilneem, schurp un turp tappu mehtahs, — kad es no tahs pateesibas un no Deewa gaismas itt neneeka ne sinna ju, redsi, tad es dohmaju, ka ta weena nepaspehjana leeta irr, ka zilweks taptu, ka no jauna peedsimnis. Es to ne mas ne faprattu, ka zilwekam, kas apraddis irr baggatigi apgehrtes un dahrgus ehdeenus ehst, warretu isdohtes, flitras drehbesh staigant un ar masumu peektift. Bet kad es zaur swehtu Garru un kristibu atkal no jauna peedsimnu un manna dwehsele no teem leeleem grehkeem tappe atraisita, ar fo winna ilgus gaddus bija ap-

frauta, — kad schi manna dwehfele ar Deewu tappe salihdsinata un ta gaisma no debbesim wissu mannu sirds-prahtu apgaismoja, — tad wehl es to eespehju, kas lihds tam laikam man ne eespehjamš bija, un es atsinnu, ka manna dsihwiba Deewam pa prahtram ne bija; — tad wehl man isdewahš, no teem walgeem to grehku atraisitees un eefsch Deewa meera pastahweht, kas wisseem rohdahš, kas swehtam Garram to sirdi atwerr un tā pr.“

Diwi gaddus pehz ta laika, kad Ziprianus tappe fristihš, winsch no tahš draudses eefsch Kartago par biskapu tappe isredsehts. Winnam eefahkumā gan ne gribbejahš scho ammatu usnemtees, bet tomehr, kad tee zitti winnam usstahweja, winsch pehdigi par biskapu likke eefwehtitees. Ne ilgi pehz ta laika tas Deemeru Keisers, wahrda Dezius, tahdu pawehleschanu bija islaidis, lai wissi fristiti zilweki atkal teem efkeem peekrihtoh, wissus tohs, kas to ne buhschoht darriht, ar nahwes breefmahm baididams. Wiss-pirmaf weena breefmiga draudses waijafchana eefsch paschas Rohmas zehlahš, un Deewam schehl dauds tauschi, kas meera laikos likfahš tizzibu eefsch Jesu Kristu turroht, tee nu zaur tahm isbaidifchanahm atkal teem mehmeem elku-deewefkeem peekritte. Bet tomehr arri dauds atraddahš, kas deht ta wahrda muhsu schehliga Kunga Jesus Kristus wiss-wissadas breefmas ar leelu pazeeschahanu panesse.

Tahš paschas waijafchanas behdas arri lihds Kartago, fur Ziprianus par biskapu bija, isplehtahš; un dauds tappe redseti, kas pee paschahm pirmahm waijafchanahm tuhlit no mihta Pestitaja atritte, un ar paganeem atkal sadraudsejahš. Tad deht Ziprianus schahdu grahmatu us to Kristigu draudsi laide, fazzidams: „Tas Kungs taggad sawus laudis gribb pahrbaidiht. Muhsu draudse ilgu laiku meerā bijusi, jaw sahke atlaištees no ta gahjuma, kas tam Kungam patihš; tad deht winna atkal kohp pahrmahzita, lai Winnam no jāuna peespeeschahš. Paschi draudses ganni irr peemirfufchi to weenteesibu, ar ko teem nahkahš to draudsi fargah un kohpt. Mehš effam redsejufchi, ka fristiti laudis ar paganeem irr jaukuschees un irr gahjufchi ar winneem kohpā ehst un dsert un pehz meefas preezatees. Zaur tahdu ne-isfargafchanu irr notizzis, ka daschi fristiti wairš sawus wezzakus un wadonus ne klaufa un ka winni us tahdeem zelleem padewufchees, kas winnu dwehfeles us pohstu nowedd, tā ka winni nu wairš ne spehj, peemefleschanas laikā pee Ta pastahweht, kas mums muhschigu dsihwofchanu irr nopelnijis.“

Schi grahmata to Kristigu draudsi lohti pamohdinaja, no nederrigas buhschanas atstahtees, un redsi, swehtais Gars tohs wahjus atkal stiprinaja, bes kahdahm bailehm pee labbas un weenteesigas apleezinaschanas pastahweht.

(Beigums tahš sinas no Ziprianus nahkofschā lappā.)

Wrihw drikkteht. No juhrmasas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier sky.

No Widsennes basnizas teefas pusses:

R. Baron Budberg,
basnizas teefas preefchneeka-weefneekš.

par notiffu

Deewa

meem eefsch

walstibas.

Jesús Kristus wakkar un schodeen tas patš, un muhschigi.
Ebreer: 13, 8.

52ta lappa.Zettortâ Adventes swebdeenâ, 24ta Dezember,

1833.

Beigumš tahš sinnaš
no ta biskapa un gffinš-leezineeka Zipriana.
(To eefahuumu redsi 51ma lappâ.)

Sanni laikâ, kad tas Keemeru Keisers Dezius waldija, tai Kristigai draudsei affal leela waijafchana bija japanefš. Tee pagani wiff' wairaf us to pafahweja, ka tee draudses kohpeji un dwehfeles ganni taptu guhstiti un ar leelahm mohfahm mohziti un pehz nomaitati. Tadeht arri tas biskaps Ziprianus tappe stary zitteem wiff' wairaf usmeklehts. Bet scho reisi Ziprianus no tahš weetas affahjahš, ka winnu ne warreja rohkâ dabbuht, jo tai draudsei scha kohpeja kochi waijadseja. Diwi gaddus Ziprianus kluffâ weetâ usturrejahš, un ar dauds swehtigahm grahmatahm tahš dwehfeles pamohdinaja, wiffas behdas un mohfas ar Kristigu pazeefchanu panest. Eihds ko Dezius bija mirris, Ziprians ar leelu steigschanu steidsahš sawu draudsi usmekleht, tai gribbedams ar weenteesibu kalpoht. Bet ne ilgi pehz sawas atpafalnahffchanas, no ta Keisera Valeriana, kas nu waldija, arri tahdas pawehleschanas bija islaiftas, kas padarrija, ka pagani no jauna tohs Jesus tizzigus waijaja. Zaur tahdu pawehleschanu tas, taijâ laikâ to pilsehtu Kartago un winnas aprinki pahrwaldidams gubernators, wahrda Paternus, farrawihrus nosuh-tija, ka tee Ziprianu fanemtu uu winnu teefas namina eewestu. Kad nu Ziprians bija atwests, gubernators us winnu fazzija: „Tas swehtigs un gohdajams Keisers Valerians man grahmatu irr laidis, un mannim pawehlejis, us to itt zeeschi luh-koht un par to gahdaht, ka wiffi Keemeru teesâ buhdami laudis wiffis tohs deeweflus peeluhds, ko Keemeri paschi peefauz un pagohdina. Arri Keisers pawehlejis, wiffseem galwu nozirft, kas to ne darra. Es to no dauds laudim esmu dsir-dejis, ka tu muhsu deeweflus ne gribboht peeluhgt un winnus pagallam effoht at-

mettis. Ja tad nu tew gribbahs dsihwoht, tad schis mans padohms irr, fa tu bes kameschanas tohs deewelus buhtu peesauzis."

Ziprians atbildeja: Es weens kristihts zilweks esmu, un zittu ne pasihstu, fa to weenigu pateesigu Deemu, kas debbet un semmi un wiffas leetas raddijis. Schim weenigam Deewam meh's kristiti laudis kalpojам; Winnu meh's deenas un naktis peesauzam un luhdsam, fa Winsch muhsu Keiseram gribbetu palihdseht.

Gubr. Tu tappi, fa kahds launa-darritais, nomaitahs, ja tu pee tawa prahta paliksi.

Zipr. Ko es taggadin esmu runnais, ta irr labba un Deewam patihkama leeta, no furras ne drihksu atkahptees.

Gubr. Tad nu Keisera prahts irr, fa tew scho reis no scheienes buhs isdsiht.

Zipr. Tas, furra firdi tas pateesigs Deews irr, muhscham ne irr atstahs, jo tas Kungs wiffur irr, jebkahda semmes mallä.

Gubr. Kamehr tu wehl schè mannâ preekschâ effi, buhs tew usdoht, fur tee zitti wezzaki un preekschneeki tahs Kristigas draudses atrohдахs; es esmu dsirdejis, fa winni arri schè mahjoht.

Zipr. Woi tu, af gubernators, effi peemirsis, fa daschi no muhsu augsti teizameem Keisereem leelu strahpi teem nospredufschi, kas zittus bes wainas pee teefas usdoht. Es tadeht ne drihksu tew usrahdiht, kahda weeta tee zitti preekschneeki muhsu draudses atrohдахs.

Gubr. Ja tu ar labbu ne isteiksi, gan tewi, us benki issteeptu un ar sfruhwehm raustitu, peespeedischi isfazziht, ko es no tew prassu.

Zipr. Schinni leeta tu no mannas muttes nefo ne dabbusi dsirdeht.

Gubr. Muhsu Keiseri pagallam aisleeguschi, fa kristiteem laudim ne buhs us Deewa-wahrdeem fanahkt, un kas fanahkt, teem buhs nomaitateem tapt.

Zipr. Darri, fa tewim irr pawehlehts.

Tas Gubernators Paternus, no firds-prahta laipnigs zilweks buhdams, ne gribbeja to gohdigu biskapu Ziprianu nomaitahkt, un tadeht winnu tif no Kartago isdsinne, pawehledams, lai eetoht kahda meesta, ko Kurubis sauze, mahjoht, kas 50 juhdschu semmes no Kartago bija. Zurpat Ziprians pilna meerâ dsihwoja, gohdinahts un mihtohts no wiffem, kas tanni meesta ar winna sagahjahs. Ziprians ar dauds grahamatahm tahs Kristigas draudses pamohdinaja, allaschin weenteesbâ un firds-pasemmoschanâ pee tahs labbas un derrigas tizzibas pastahweht un ne isbihtees, kad arri leelas behdas Kristus wahrda deht taptu uslaiffas. Teem, kas zcetumâ, ta Kunga deht, atraddahs, un dauds jitteem eeksch truhkuma buhdameem, winsch naudu suhtija, fa buhtu warrejuschi kahdu atweeglinaschanu dabuht. Diwi gaddus Ziprians Kurubis meesta mahjoja, un kad gubernators Paternus bija nomirris, winsch brihwibu dabbuja, us Kartago atpakat nahkt. Atpakal nahzis, winsch ne tahli no pilsehtas par sawu naudu weenu dahrsu pirke, fur winsch mahjoja un sawu draudsi, ko tas Kungs winnam bija ustizzejis, pa-

reisi apfohpe. Sawu atleekamu nau du un zittas leetas winsch teem nabbageem isdallija. Dsirdejis, ka Keisers atkal jaunās grahmatas effeht islaidis, pawehledams to Krifligu draudsi ispohtsiht, un wiff-wairak tohs bisskapus un draudses usraugus nomaitaht, Ziprians tahs dwehfeles ar dauds swehtiteem wahrdeem faitaisija, tahs gaidamas waijaschanas behdas ar lehnibu un pazeechanu usnemt. Ar luhgschanu winsch luhdse, lai iffatris wairak us to nebeidsamu preeku un labflahschanu debbesis dehmajohht, us tahdu wihsfi sawu fir di atraisidams no tahm isbailehm preeksch gruhtham nahwes mohfahm.

Keisers zittu gubernatoru, wahrda Galerius Maksimus, us Kartago bija subtijis, un itweens to ween gaidija, ka nu wezzu, lehti gohdinatu bisskapu Ziprianu bes kaweschanas atkal buhschoht preekscha faukt. Dauds augstu un baggatu Kungu, kas pee Krifligas draudses turrejahs, Ziprianu apraudsija un winnu luhdse, faut jel us winnu muischahm buhtu isnahjis un turpat kluffiba dshwojis, ka neweens pats winnu rohkâ ne dabbutu. Bet winsch tahdu usskubbinaschanu ne peenchme, fazzidams, ka winsch wiffai ta Kunga rohkâs effeht padewees, un ar preeku buhschoht fagaidiht un fanemt, ko Las pats par winnu nodehmajis. Kad nu Ziprianam sinna tappe nonesta, ka Gubernators, kahda attahla pilsechtâ buhdams, karawihrus effeht issubtijis, ka tee winnu fanemtu un us swechu pilsechtu, fur ne kahdi beedri wiina draudses bija, aiswestu, tad winsch scho reisi wehl kahda apflehtâ weeta aisdewahs, us saweem draugeem fazzidams: „Ja ta mihsa Kunga prahts irr, ka man par weenu affins-leezineeku buhs buht, tad es sche pat, fur mans gannams pulks irr, to Pestitaju gibbu pagohdinahht. Gan winsch mannim eedohs wallodu un sapraschanu, gubernatoram atbildeht, kas peenahfahs. Bet juhs, mihsli brahli, paleezeet kluffi, un ne darrait mannis deht nekahdu trohksni. Neweens lai tihschi teem paganeem rehkas ne eedehdahs; bet tehpat juhs fanemti un preeksch teefahm westi, tad, pee labbas tizzibas apsinnadamees, eita bes bailehm, jo tas Kungs gan par iffatru sinnahs.“

Gubernators us Kartago atnahze, un Ziprians arri us sawu nammu eeksch dahrsa atpakal nahze. Nu diwi augsti karra-wirfneeki, lihds ar karra-wihreem, schurpu steidsahs un us Gubernatora pawehleschanu winnu bes kahdu bahrsibu fanehme. Gubernators pats sawas wahjibas deht us juhru, kas tik kahdas juhdses no Kartago atrohдахs, bija aisgahjis. Tadeht schee paschi wirfneeki, Ziprianu us juhru wesdami, to sewim lihdsas eeksch saweem wahgeem seh dinaja. Us juhru atnahkschi, gubernators tam wezzakam wirfneekam pawehleja, Ziprianu pee sewis usnemt, jo winsch ehtra deena winnu buhschoht isklaufiht. Eihds ko ta sinna eeksch Kartago ispaudahs, ka wirfneeki Ziprianu us juhru effeht aiweddufschi, ka winsch sawas tizzibas deht taptu isklaufihts un teefahts, lihds arri leels pulks kauschu us juhru steidsahs, ne tik ween no krifliteem, bet arri no paganeem, kas bes mainas zeesdamu wezzu wihru wiina weenteesibas un labdarrischanas deht gauschi zeenija.

Wissu zauru nakti, kamehr Ziprians fa wirsneeka nammâ bija, winnam brishwiba tappe dohta, ar saweem draugeem aprunnatees; — arri schih's stundas no winna swehtigi tappe pawadditas, jo winsch daschas lectas zaur-runnaja, kas pee uskohyschanas tahs draudses derreja.

Kad nu nakt's bija pagahjust, Ziprians us gubernatora nammu tappe aishwests, no dauds laudim us turren pawaddihts. Wehl gubernators no saweem kambareem ne bija abra' nahzi's, tapch; Ziprianam weeta tappe usrahdita, fur win ch warreja pafschtees. Weens farra-wih's, kas winnu gluschi apfwhiduschu eraudsiija, winnam zittas drehbes gribbeja eedoht, lai tahs muggurâ wellobt, bet Ziprians atbildeja: „Man's draugs, woi man wehl buhs sawus lohjeklus aplopyt, kas wu driht' isdissih's?“ Gubernators par to stapu bija atnahzi's, un tas gohdigs un peetzizis kalps fa Runga Jesus Kristus winna preefschâ tappe wests. Gubernators praffa: „Woi tu Ziprians effi?“ Schis atbild: „Es tas pat's esmu.“

Gubr. Woi tu tas pat's effi, fo tee kristiti laudis par sawu bisfapu sau?

Zipr. Es tas pat's esmu.

Gubr. Tew tohp pawehlehts, fa tew buhs tohs deeweklus peesaukt un winneem' uppureht.

Zipr. To es gan ne warru darriht, nei arri to darri'schu.

Gubr. Apdohma jel, fo tu darri; es tew falku, fa tas tew par labbu irr, kad tu tohs deewe. Kus peesaukt' un winnus ne apfmahdesi.

Zipr. Manna zerriba un mans speh's irr Kristus tas Rungs, manna firds tik wehlahs, winnam ween kalpoht.

Gubr. Tas man gauschi schehl, fa tu mannu padohmu ne gribbi sanemt.

Zipr. Kâ nu man klahjabs, ar to es pilnâ meerâ esmu; es sawu Deewu pagohdinaju, un ar prezigu sirdi tairtohs pee Winna aiseet; jo tahs behdas scha laika to pahrlieku leelu muhschigu un pastahwigu gohdibu ne usswerr.

Gubernators, no leelahndufmahm pahraemts, nu pahr Ziprianu spreede, fazzidams: „Tu ilgu laiku kâ deewekly samotais effi dshwojis; — tu effi tas preefschneeks no blehdigeem zilwefeem; — tu allasch muhsu deeweklus effi isfwechje, un ne effi klausijis, kad tewim pawehlehts, winnus peesaukt; — tu tas tehws un aplohpais wissu negohdigu lauschu schaias weetas effi, tadehl arri tahwim affinin winneem par pamahzischannu buhs isleectahm tapt. Tad nu es spreeschu: tadehl, fa Ziprians tohs deeweklus ne peesauz, ned's arr winneem par gohdu uppure, buhs winna galwu ar fohbinnu noz'rst.“ Un Ziprians sauze: „Slawehts lai irr tas muhschigs Deews.“ Us scho spreedumu Ziprians no teefas-namuna tappe iswests, un tee wirsneeki winnam lihdsas gahje, ar farra-wih'reem un warren leelu lauschu pulku to p'schu us plazzi pawaddidami, fur winna galwai bija noz'rstai tapt. Daschas balis tappe dsirdetas, kas fazzija: „Wehs gribbam lihds ar muhsu apfwehtitu bisfapu mirt.“ Dauds us kobkeem kahpe, fa tee jo labbaki buhtu warrejusch redseht. Ziprians us to peeminetu plazzi nahzi's, fa ru mehteli nowille, un zeltis mesdamees, it karsti Jesus wahrdâ to scheligu debbes-Lehwu pecluhdse. Pehz tam winsch arri tahs zittas drehbes nomette, un tik krelâ palikke. Kad nu tas bende peenahze, Ziprians winnam 25 selta gabbalus lifke rohkas eedoht; pehz tam winsch pat's ar sawahm rohkahm ar kahdu lakkatu sawas azzis apsehje; weens draudses wezzaks un paligs atkal winna rohkas fahsehje, un winna draudses beedri apfahrt winnu lakkatas us semmi isplahija, fa winna affinis ar suultim ne sajanfokohs, bet fa winneem us behrnu behrneem kahda peeminneschanas sibne us labbu un weenteesigu bisfapu paliftu. Kad tas wiss ta bija peekohpts, tad Zipriana galwa ar fohbinnu tappe noz'rista. Dauds affaras tappe isleetas un stary pascheem paganeem daschi atraddahs, kas ar labbu prahtu scho gohdigu bisfapu peeminneja.

Celsh tahm grahmatahm, kas tohs notilkumus celsh Deewa walsitibas par teem pirneem trihs' fuit's gaddeem tahs Kristigas draudses istahsta, mehs ussetam, fa lihds 306tam gaddam pehz Kristus dsin'schanas, ta Kristija draudse, bes tahm jaw usrahditahm wajajschannahm wehl us trihs labgohm it breefmigi tappe wajata. Bet lai ar to paschu mums peeteck, kas lihds schim irr tappis iselkts; jo no ta jaw papilnam warram samanniht, zil affinis irr tezzjuschas, un kahdas ne-isfalkamas behdas irr pazestas, kamehr Kristiga tizziba wissur dabbujaschafskotees, fo zilweku speh's un negantiba ne jaudaja isubzmaht, jo Deews pat's to bija gaismâ zehis. To lai mehs allasch peeminnam, un weenteesigi pee skaidras tizzibas celsh to Deewa-Dehlu, muhsu Rungu Jesu Kristu, paleekam. (Weiguns tahs astotâs nodoktas tahs istahstischanas parto Kristigu draudsi.)

Brhw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu angstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napier'sky.

No Widsemes basnijas teefas pusses:

R. Baron Gudberg,

basnijas teefas preefschneeka-weetneeks.

Peelifta lappa.

Swehdeenâ pehz seemas fwehtkeem, 31^{mâ} Dejember, ta 1833^{schâ} gadda pehdigâ deenâ.

„Weens behrnê irr mums dšimnis, weens dehs irr mums dohts, ka waldischana irr us Winna kameesi, un Winna wahrds tohp nosauktê Brihniſchligê, Padohma deweis, EZYRAJS, DEWE, Warrenas, muhschigais Tehwe, meera Leel-Kungs.“ Esaj. 9, 6. „Es paturru tawus wahrduê manâ firdi, ka es prett Tew ne grehkojohê.“ Dahw. df. 119, 11. „Swehtigê irr tas, kas t-hê wahrduê schahê praweeschu mahzibas dšird un turr, kas eeksch tabs rakfihê irr. — Es ne isdeldeſchu wianna wahrdu no tabs grahmatas tabs dšihwofchanaê, un apleczinaſchu wianna wahrdu preeksch manna Tehwa.“ Jahu. parahd. gr. 1, 3 un 3, 5.

Beidsami wahrdi eeksch ta pirma gadda-krahjuma to sinnu par notikkumeem eeksch Deewa walstibas.

Ur to paschu mihsu Jesus wahrdu mehš scho gaddu, kas nupat us gallu dohdahš, no beidsam, ar to mehš wiannu effam usfahfufchi. Mums wisseem peenahkahš ar leelu par teikschanu un pasemmeschenu atsiht un fazzih: „Tu, Kungs, lihds schim mums effi par lihdsjis un muhs pasargais, ka tabs daschadas laizigas behdas un garra peemekleschanas mums taf reneeka ne warreja kaiteht; ak, mehš tabs schehlastibas, peetizzibas un pazeeschanas ne bijam zeenigi, to Tu, schehligais Pestitais, par wiſu scho pagahjuschu gaddu us mums effi turrejis!“ No tahdas weenteesigas pasemmibas zaurſpeesti, mehš jo ar farstaku pateikschanu tohs preekus peeminnesim, to mehš isgahjuscha man degâ un ohtrodeenâ baidijam, kad schinnis dšimschanas fwehtkê muhsu wiffu mihta Kunga Jesus Kristus, mehš no muhsu mihteem dwehſetu-ganneem toppam usfkubbi nati, garrâ us Betlemi no-eet un raudsiht, kas tur notizzis, prohri, ka muhsu labbâ pascha Deewa Dehs us zeetahm ziffahm trinnahs, — un kad mehš usfaukti tap-pam, lihds ar to debbes draudsihu to muhschiqu Deewu flaweht un fazzih: „Gohds Deewam augstibâ, meers wirf semmes un zilwekeem labs prahts.“ Einnadami, ka Deewa schehlastiba isdeenas pahr teem kâ no jauna nahk, kas pateesi un pastah wigi fawu zerrihu us to meera Leel-Kungu Jesu Kristu noliek, lai tad mehš arti us scho gaddu, kas nu fahfſees, ar skaidrahm un weenteesigahm dwehſ. lehm Winna fwehtschanaî un waddischanaî no firds-prahta atwehlejamees, ka mehš katris, — ja tas nahkoms gods mums par pehdigu schê laiziqi taptu nolikts, — ka mehš tad preezigâ ustizzibâ lihds ar wezza Sihmeana warretu isfaukt: „Kungs! laid tawš kalps meerâ aiseet, jo mannis azjis tawu pestischanu redſejuschas.“ (Luhf. 2, 29. 30.) Ka schi laime mums notiktu, ak tadeht lai mehš zirs zittam ar aishubgichanahm eeksch ta wahrda Jesus Kristus palihâ nahkam, ka Winnam patikschana buhtu jo prohjam par to gahdaht, ka wiſi labbi un swehtiqi mahzibas graudini, kas ar Winna uswehleschenu muhsu firdis tohp eesehti, mums wiſeem tohs auglus tabs muhschigas dšihwofchanaê isneſtu; — amen, amen.

Brihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanaê puffed:

Dr. C. E. Rapierſky.

No Widssemes basnizas teefas puffed:

R. Baron Rudberg,

basnizas teefas preekschnecka-weetnecke

Jesus Kristus wakkar un schodeen tas paté, un muhschigi.

Ebrëer 13, 8.

Kristus irr wiß un eelsch wisseem.

Koloff. 3, 11.